

De hoefsmid : geïllustreerd maandblad voor hoefsmeden en anderen die in het hoefbeslag belang stellen in Nederland.

<https://hdl.handle.net/1874/328589>

DE HOEFSMID.

1923.

9

A 297

DE HOEFSMID.

Geïllustreerd Maandblad voor hoefsmeden en anderen
die in het hoefbeslag belang stellen.

ONDER MEDEWERKING

VAN

onderscheidene deskundigen.

GEREDIGEERD EN UITGEGEVEN

DOOR

A. W. HEIDEMA.

XXVIIIe Jaargang.

's-GRAVENHAGE. — A. W. HEIDEMA. — 1923.

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT

0851 7843

INHOUD.

De titels, voorzien van een †, geven artikelen aan waarbij een of meer afbeeldingen of figuren zijn afgebeeld, — artikelen met * zijn bijdragen onder een afzonderlijk hoofd en die met p behooren tot het persoverzicht; de overigen zijn korte mededeelingen.

De Romeinsche cijfers duiden het nummer der aflevering aan, de gewone de bladzijden.

Aanleg van wegen X 158.
 Afbeeldingen van fokmerriën † VIII 128, 129.
 Afslijten der hoefijzers * V 71.
 Angeren. S. van — †* XI 163.

Behandeling van paarden * I 8; * III 35; * IV 51; * V 69; * VI 89; * VII 99.

Beslag bij landhoeven *X 147.
 Besnijden v/d. hoef * IV 57; V 75; * VI 90; IX 140.

Bond van Smedenpatroons * VIII 115; IX 141.

Brokkelhoeven * VII 100.
 Burger- en militair beslag * XII 181.

Coöp. smederij in memoriam V 77.
 Cursus in hoefbeslag te Alkmaar VII 108.
 " " " " Apeldoorn VII 108.

" " " " Arnhem XII 189.
 " " " " Doetinchem V 76.
 " " " " Utrecht X 157.

Cursussen in België I 15.

Examen onderwijzers in practisch hoefbeslag †* II 25; II 30; *III 39.
 Examen Rijksdiploma als hoefsmid I 14; VI 94; X 156; XII 190.

Gang. Slepnde — †* XII 179.
 Gouda. Wedstrijd in hoefbeslag *IX 138.

Hoefbeslag in Schotland * VIII 131.
 Hoefbevangenheid p XI 174.
 Hoefkraakbeen III 41.
 Hoefsmidschool te Amersfoort I 14; * III 45, * VII 105.
 Hoefsmidschool te Salatiga VII 109.
 " te Tjimahi †* XI 165, XII 185.

Hoefsmidsvak. Veranderingen i/h. — VII 103.

Hoefijzerfabrieken in Nederland (Help-

man) †* I 4; †* II 19; (Hippos) †* V 67; †* 83.

Ingezonden stukken. Vergadering Bond van Rijksonderwijzers in practisch hoefbeslag III 42 en 43. Kreupelen aan rotstraal III 44. Cursus-opleiding en examen Rijksdiploma IV 59. Verbeening hoefkraakbeen IV 61. Noodstal † V 73. Brokkelhoeven VIII 117. Voorstellen op de vergadering van Rijksonderwijzers in practisch hoefbeslag VIII 118; X 152. Besnijden van den hoef IX 140. Het Hoefijzer X 151. Strijken X 152. Landhoeven XI 172.

Inrichting voor hoefbeslag te Groningen V 76; X 156.

Inslaan van hoeven *XII 184.

Ketel-ijzer III 41.

Landhoeven *X 147; (ingezonden) XI 172.

Militair- en burger beslag * XII 181.
 Militaire Hoefsmidschool I 14; * III 45; * VII 105; XII 189.

Militaire Hoefsmidschool te Salatiga VII 109.

Militaire Hoefsmidschool te Tjimahi †* XI 165; * XII 185.

Noodstal v/h. Belg. paard † IV 52; † V 74.

Nijkerk. Wedstrijd in hoefbeslag te — IX 136.

Onder smidshanden * I 8; * III 35; * IV 51; * V 69; * VI 89; * VII 99.
 Ophouden voor een achterbeen VII 108.
 Overwerk-vergunningen V 78.
 Overzicht 1922 *I 3.

Passen v/h. ijzer IV 57; V 75.
 Prijsbepalingen hoefbeslag I 15; VII 110.

Rotstraat II 29; III 44.
Rijksdiploma als hoefsmid I 14; VI 94;
X 156; XII 190.
Rijksonderwijzers in practisch hoefbeslag (verslag examen) †* II 25; (vergadering) * II 27; (toelatingsexamen) II 30, * VI 93; (ingezonden) VIII 118; X 152; (toelatingsexamen 1924) XII 190.

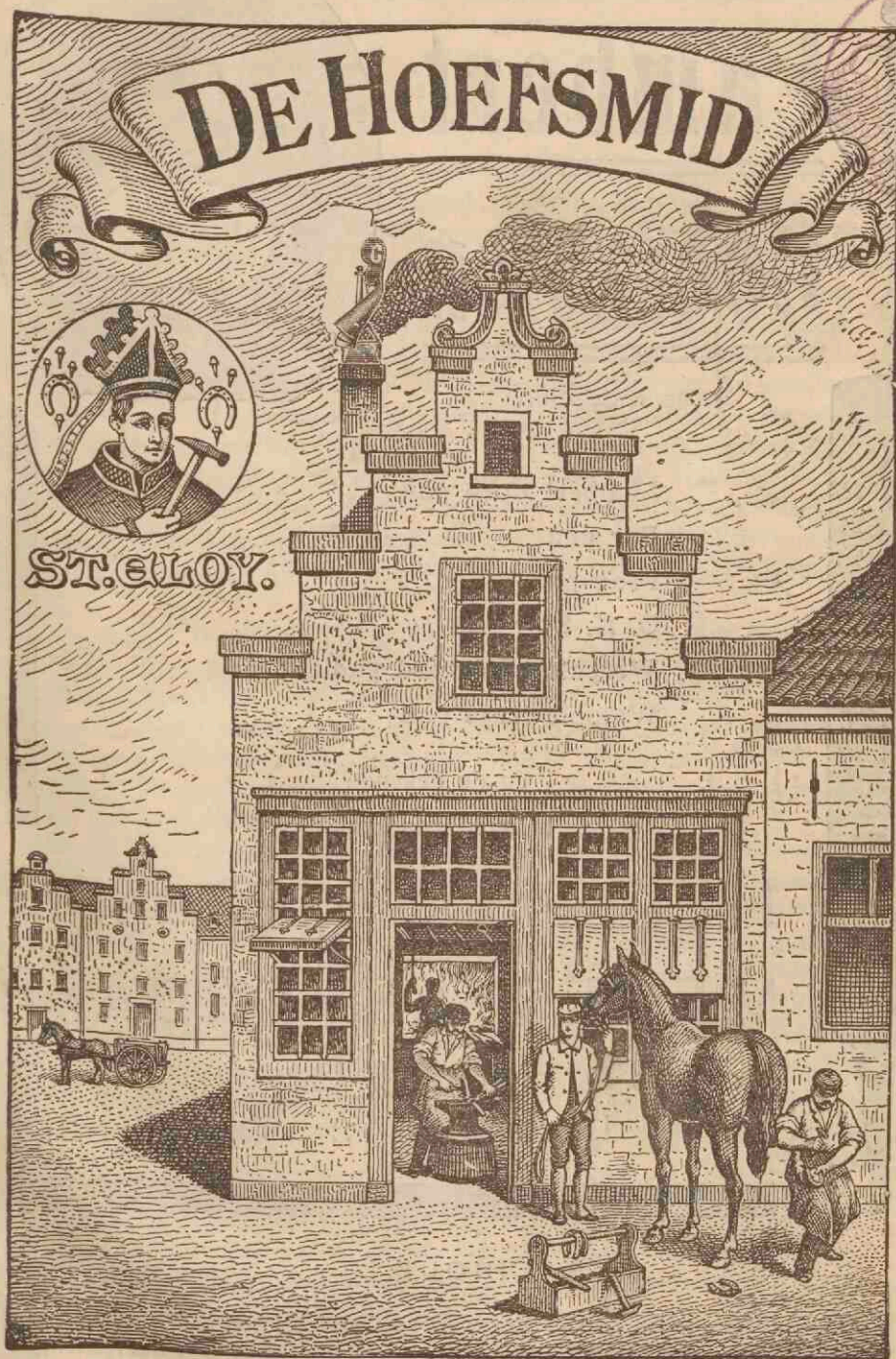
Scholten, instr. a/d. Hoefsmidschool †* 10.
Schotland * IX 131.
Slepende gang †* XII 179.
Slijten in den toon III 46.
Standen, in verband met afslijten V 71.
Steltvoet II 20; XI 173.
Steunsels VIII 125.
Straalkanker *X 149.
Strijken X 152 en 155.

Tang (Verwijdings-) †* III 38.

Veranderingen i/h. hoefsmidsvak *VII 103.
Verbeening hoefkraakbeen III 41; IV 61.
Vergadering Bond van Smedenpatroons * VIII 115.
Vergadering v. onderwijzers in prac. hoefbeslag * II 27; VI 93.
Vereeniging t. vered. v/h. Ambacht III 47; V 76.
Verwijdingstang †* III 38.
Volhoef-ijzer III 41.

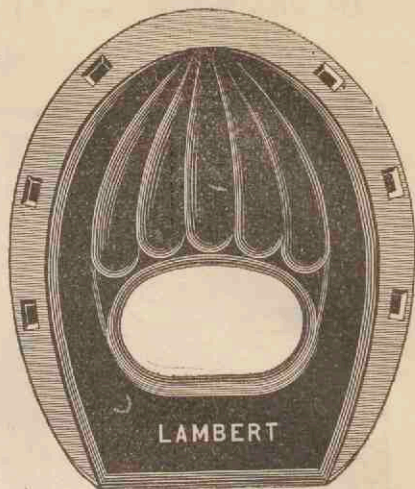
Wedstrijd in hoefbeslag te Gouda V 77; VIII 125; * IX 138.
Wedstrijd in hoefbeslag te Nijkerk *IX 136.
Wedstrijden voor hoefsmiden te Londen V 78.
Wegen. Aanleg van — IX 158.

28^e Jaargang — Aflevering 1. — 15 Jan. 1923.
MAANDBLAD.

REDACTEUR-UITGEVER: A. W. HEIDEMA te 'S GRAVENHAGE.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company
Leuehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

1922—1923. — Een en ander over de hoefijzerfabrieken in Nederland. —
Onder Smidshanden. — Scholten. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht.
— Advertentiën.

1922—1923.

Wanneer we op 1922 terugzien, dan meenen we te mogen constateeren dat het smidsvak aan zijne beoefenaren eenerzijds behoorlijke voldoening heeft geschonken. Aan grondstoffen was geen gebrek. De prijzen hiervan bleven evenwel vast en wijzen geringe verschillen aan in vergelijking met die van 1921. Het houden en verkrijgen van personeel werd voor de patroons gemakkelijker, zonder mindere waardeering van de zijde der gezellen, waaraan bekend is dat ook in andere bedrijven van de hooge kantjes wat af moet. Anderzijds is in het smidsvak ook de ervaring opgedaan dat de tijd staat in het teeken van bezuiniging. De in rekening gebrachte prijzen zijn wellicht nimmer tevoren zoo bezien en aan de kaak gesteld als in het afgelopen jaar. Gedreigd is hier en daar met de oprichting van coöperatieve smederijen, wanneer de prijzen niet belangrijk werden gereduceerd. Het heeft daarmede echter zoo'n vaart niet geloopt, omdat de billijkheid der prijzen kon worden bewezen of anders de grootst mogelijke toegevendheid is betoond.

Het spreekt vanzelf dat de prijzen voor het hoefbeslag vele malen het onderwerp van bespreking zijn geworden. Op het platteland worden namelijk de prijzen van allerlei smidswerk vaak afgemeten naar hetgeen voor het hoefbeslag wordt betaald, en nu is het de concurrentie geweest welke die prijzen voor den oorlog gaandeweg had gebracht op een peil, waarbij van verdienste aan het hoefbeslag geen sprake kon zijn. Het zou jammer wezen indien weder in deze oude fout werd vervallen.

Het getal benoodigde hoefsmeden staat in nauw verband met de grootte van den paardenstapel. Hoewel het fokken van paarden, wegens verminderden uitvoer, in 1922 belangrijk is beperkt, behoeft zulks toch geen reden tot ongerustheid over vermindering van het getal toekomstige gebruikspaarden te geven. Gebleken is namelijk dat de diensten van het paard in verschillende bedrijven, en vooral in dat van den landbouw, geprefereerd blijven boven dat van motortractie, terwijl de groote uitvoer in vroegere jaren zich meest bepaalde tot $1\frac{1}{2}$ -jarige paarden. Te ontkennen valt niet dat in de steden de stalhouderijen zoo goed als alle zijn verdwenen, maar tegenover het verlies der stalhouderspaarden staat dat in enkele steden het aantal rijpaarden is toegenomen.

In 1922 zijn weder vele keuringen, concoursen hippique en draverijen gehouden. Het beslag van de daaraan deelnemende paarden vereischt in het algemeen speciale zorgen en biedt voor onderscheidene hoefsmeden een mooie gelegenheid om verworven kundigheden te toonen en het geleerde omtrent speciale beslagmethoden te onderhouden.

Als de tijden niet nog slechter worden, dan durven we wel voorspellen dat in 1923 de keuringen en hippische feesten in onverminderd getal zullen worden voortgezet, omdat laatstbedoelde feesten in ons land zeer gewild

zijn. Van de keuringen zullen de *premie*keuringen mogelijk wat inkrimpen, daar het getal en de grootte der premiën afhankelijk zijn van de Regeerings-subsidie en die subsidie wordt helaas gaandeweg verkleind.

Gedurende 1922 zijn op drie plaatsen flinke wedstrijden in hoefbeslag georganiseerd, n.l. te Doesburg, Alkmaar en Weert, geflankeerd door inzendingen van collecties ijzers. Van die te Doesburg en Alkmaar zijn uitvoerige verslagen in De Hoefsmid verschenen, zoodat we daarover niet in herhalingen behoeven te treden. Alleen wenschen wij er van te zeggen dat die wedstrijden en tentoonstellingen er toe kunnen bijdragen dat na-ijver bij de smeden en meerdere ambitie voor goed beslag bij de paardenhouders wordt opgewekt. Waar zullen ze volgen in 1923? Er is ons thans alleen nog maar bekend dat in Gouda een tentoonstelling zal plaats vinden, waar ook wel een rubriek „hoefbeslag” in het programma zal voorkomen.

* * *

Nieuwe vindingen op hoefbeslag-gebied zijn in 1922 niet anders geregistreerd dan in de December-aflevering, waarin een nieuw, door den opperwachtmeester Mark verbeterd, zoelbeslag gunstig is beoordeeld. Wie komt in 1923 met mogelijke verbeteringen voor het voetlicht? Wij wenschen dat de illusies verwezenlijkt mogen worden van hen die thans in die richting zoekende zijn.

* * *

De deelname aan de cursussen en aan de examens hebben in 1922 opnieuw doen zien, dat er een ernstig streven bestaat om in ons land te vormen een groote kern van goed geschoolde hoefsmiden. Aan den cursus voor onderwijzer in practisch hoefbeslag te Utrecht slaagden alle 6 candidaten, terwijl de nieuwe cursus werd aangevangen met een 6-tal, gekozen uit de 26, die zich daarvoor hadden aangemeld en waaronder — volgens het daaromtrent uitgebrachte verslag — zich meerdere goede krachten bevonden. Bij de voorjaarsexamens te Utrecht ter verkrijging van het Rijksdiploma als hoefsmid slaagden 68 en bij de najaarsexamens 55. Dit zijn cijfers die spreken. De geslaagden zijn meest alle voorbereid op de 2-jarige cursussen, die in den lande worden gehouden met subsidie van de Regeering en landbouwmaatschappijen, alsmede aan de Hoefsmidschool te Amersfoort en de Inrichting voor hoefbeslag te Groningen. Waar de laatstbedoelde cursussen worden gehouden, hoeveel leerlingen er aan deelnemen en hoe groot voor iederen cursus de Rijkssubsidie is, is in 1922 eens nauwkeurig vermeld kunnen worden.

Aangezien de uitslag der examens voor het Rijksdiploma als hoefsmid niet in alle opzichten bevredigend was, heeft de examen-commissie daarin aanleiding gevonden een bijeenkomst te houden met het onderwijzend personeel aan de cursussen. Die te Utrecht gehouden bijeenkomst telde een groote opkomst en heeft naar onze meening wel aan het doel beantwoord. Onderlinge openbare besprekingen verdienen toejuiching om bezwaren op te heffen en verbeteringen tot stand te brengen.

* *

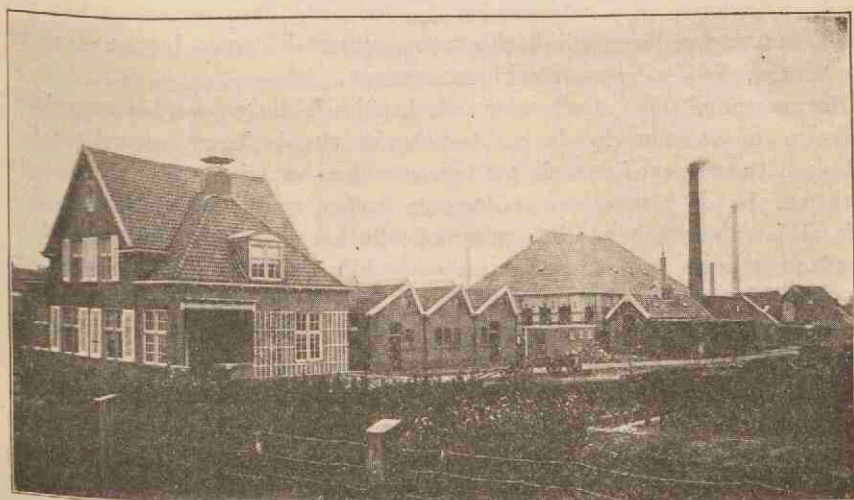
EEN EN ANDER OVER DE HOEFIJZERFABRIEKEN IN NEDERLAND,

DOOR

Dr. R. H. J. GALLANDAT HUET, Kapitein-Paardenarts.

Gaarne voldoe ik aan het verzoek der Redactie, om in deze en volgende afleveringen, de voornaamste hoefijzerfabrieken van ons land aan de lezers de revue te laten passeeren; waarbij echter alleen de bedoeling voorzit, om van deze bedrijven datgene te vertellen wat geacht kan worden de gebruikers van het machinale hoefijzer te kunnen interesseeren; er is dus allerm minst sprake van om deze opstellen uit een oogpunt van reclame te beschouwen.

Door ons geheele land heeft het machinale hoefijzer langzamerhand burgerrecht verkregen; er is bijna geen hoefsmid, die het niet gebruikt of gebruikt heeft, en toch zullen er maar weinig hoefsmeden zijn die de fabrieken, waar de producten voor hun dagelijkschen arbeid worden vervaardigd, zelf hebben bezocht en de vervaardiging hebben aanschouwd. Uit een billijkheidsoogpunt beginnen wij met de beschrijving van de eerste fabriek die in ons land is opgericht en die nog heden ten dage een zeer bloeiend bestaan heeft, en hiermede aldus het bewijs levert in een werkelijke behoefte te voorzien.

Deze fabriek werd 6 Maart 1909 opgericht te Helpman bij Groningen door de heeren H. Werkman, G. Barkmeijer en B. Werkman. De eerste dezer firmanten is sindsdien overleden en op 25 September 1916 werd de fabriek omgezet in een Naamlooze Vennootschap, welke nu heet N. V. Eerste Nederlandsche Hoefijzerfabriek v/h firma Werkman, Barkmeijer en Co. te Helpman-Groningen. De directie is nog in handen van de heeren B. Werkman en D. G. Barkmeijer, terwijl als commissarissen optreden de

heeren G. Barkmeijer en K. Bossinade. De vennootschap werkt met een kapitaal van f 500.000; de fabriek waarvan bijgaande foto een afbeelding geeft, is gelegen aan de Helper Westsingel 40 en Helper Molenstraat 19.

In 1909 werd de fabricage op bescheiden schaal begonnen nl. met één baan, welke toen een capaciteit had van 1200 hoefijzers per dag. Onder een baan moet men verstaan een opeenvolging van verschillende machinerieën, welke het op maat afgeknipte staafijzer, dat gloeiend uit de oven komt, opeenvolgend bewerken, zoodat aan het einde der baan de hoefijzers gereed voor het gebruik afgeleverd worden.

Welk een evolutie ook in dit bedrijf heeft plaats gehad, toont wel het feit, dat nu vier banen in gebruik zijn met een totale capaciteit van ongeveer 13000 hoefijzers per dag. Schoorvoetend is men indertijd begonnen dit product op kleine schaal te fabriceren; in den beginne was er zeer veel tegenwerking, zoowel van de zijde der hoefsmeden als van de paardengebruikers, doch langzamerhand heeft het product, zooals het heet, een markt gevonden. Het wordt niet langer geduld, doch het wordt gevraagd en voorziet tegenwoordig in een behoefte. De reden hiervoor is tweëerlei; voorop willen wij zetten, dat het fabrikaat zich gaandeweg zoodanig verbeterd heeft, dat het bij oordeelkundig gebruik niet nadeelig behoeft te zijn en dus hierdoor het verzet bij de eigenaars van paarden heeft gebroken, terwijl ten 2e een zeer machtige factor voor het vele gebruik maken van machinale hoefijzers is geweest de evolutie, welke de werkloonen sedert den oorlog hebben ondergaan. De duurderde arbeidsloonen en de schaarschte aan arbeidskrachten, hebben zeer vele smeden hun toevlucht doen nemen tot het gebruik maken van machinale hoefijzers, en, eenmaal hieraan begonnen en er aan gewend, is deze gewoonte blijven bestaan.

Het oorspronkelijke doel, waarmede hoefijzerfabrieken werden opgericht, was om te voorzien in de groote behoefte van de legers, zoowel tot het opleggen van reserve-ijzers als tot het aanmaken van ijzers tijdens bestaande oorlogen. In de groote, ons omringende landen, waren deze fabrieken dan ook al jarenlang bekend; het gebruik in de burgermaatschappij dateert in ons land, althans wat een eenigszins veelvuldig gebruik betreft, echter nog niet van langen datum. Men heeft bij het geleidelijk toenemen hiervan vaak de vraag gesteld, of nu de opleiding der hoefsmeden niet veel vereenvoudigd kon worden; op deze vraag moet niet alleen het antwoord ontkennend luiden, doch helaas noodzaakt het veelvuldige gebruik van machinale ijzers, om den leertijd der hoefsmeden te verlengen. Wat toch is het geval! Vroeger kon als regel een hoefsmidsleerling, welke een cursusopleiding begon, al een vrij aardig hoefijzer maken, daar hij steeds moest medehelpen bij het vervaardigen van ijzers en dus gaandeweg de handigheid er van kreeg. Tegenwoordig echter is de toestand in vele plaatsen zoo, dat er in de werkplaats in het geheel geen ijzers meer worden gemaakt en een hoefsmid, die een cursusopleiding begint, dus van meet af aan hiermede moet aanvangen. De eischen, die men in dit opzicht aan een hoefsmid moet stellen, mogen niet in het minst beïnvloed worden door het veelvuldig gebruik maken van machinale hoefijzers, doch men moet daarentegen steeds blijven eischen, dat elk hoefsmid niet alleen zelf een goed passend ijzer kan maken doch verder

ook alle afwijkende hoefijzers, welke bij afwijkende gangen, beenstanden of hoefgebreken noodig kunnen zijn.

Het is daarom niet kwaad er van deze plaats nog eens op te wijzen, en een lans te breken voor het voorbereidend onderwijs in hoefbeslag aan smidsleerlingen op de ambachtscholen. Dit onderwijs kan zich, wat de praktijk betreft, beperken tot het maken van hoefijzers; doch juist dit kan van zeer goeden invloed zijn, wanneer de leerling later in een bedrijf geplaatst wordt waarbij hoefbeslag annex is.

Gaan wij terug tot de fabriek Helpman, dan memoreeren wij, dat in 1909, toen de fabriek de eerste en eenige in Nederland was, werden gemaakt 18 modellen en nummers en wel voor uitsluitend gebruik in ons land. Langzamerhand nam de vraag toe en hiermede ging gepaard een geleidelijke uitbreiding in verscheidenheid van dikte, soorten, zomerijzers, winterijzers enz. en wel zoodanig, dat momenteel alleen voor ons land bijna 400 verschillende ijzers gemaakt kunnen worden. Niet alleen voor Nederland echter werkt deze fabriek, doch ook andere landen in Europa en daarbuiten betrekken de Helpman-ijzers; inderdaad drukken deze den grond van elk werelddeel.

Het eerste export van ijzers had plaats naar Marokko en dit bracht mede een algeheele wijziging en ommekeer in de modellen en matrijzen. Daarop volgden orders voor Engeland, ook al weder met afwijkende vormen, hetgeen nagenoeg elke buitenlandsche bestelling medebrengt.

In begin 1915 kwamen de eerste orders binnen van het Duitsche legerbestuur. Het waren de welbekende hoefijzers met 20 nagelgaten. Dag en nacht draaiden toen de machines onafgebroken door en alleen des Zondags werd rust gegund; wekelijks gingen wagonladingen hoefijzers over de grens naar onze oorlogvoerende bureu. De bekende zwarte lijsten maakten het toen onmogelijk om voor de geallieerden te werken. Er werd dus alleen geproduceerd voor Duitschland en zijn bondgenooten, waaronder ook Turkije, van welk land het leger ook de Helpman-ijzers betrok.

Daar men echter de Nederlandsche cliëntèle wilde blijven bedienen, om na den oorlog zich niet als een onbekende te moeten gaan introduceeren, zoo bleef een deel der fabriek voor eigen land werken. In December 1915 kwam een proeforder in voor het leger in Nederlandsch-Indië; de proef voldeed goed en leidde tot groote orders, waarbij sindsdien de Helpman-ijzers in het leger in N. I. in gebruik zijn gebleven. Deze hoefijzers, die in een zeer vochtig klimaat bewaard moeten worden, worden op een speciale wijze geheel roestvrij gemaakt, zoo zelfs, dat zij onder de meest ongunstige weersgesteldheid niet kunnen roesten.

Voor Indië worden geleverd zes nummers voor- en achterijzers, alle met lippen en de voorijzers met opzet. De ijzers zijn zeer vet gestampt; de kleinste soort, welke voor de kleine Indische rijaardjes dienen, zijn slechts ruim 8 cM. breed bij een ijzerdikte van 9 mM. De Australische paarden, echter die ook in gebruik zijn bij het leger in N. I., hebben veel grootere hoeven, waarvan de grootste nummers overeenkomen met Helpman-ijzers voor Nederland No. 5. Vroeger werden deze Indische ijzers afgeleverd in rechter- en linkerijzers, thans gebruikt men alleen hoefijzers die met een

enkelen hamerslag in kouden toestand tot rechter of linker ijzers zijn te vormen, hetgeen alleen mogelijk is wanneer het ijzer van zeer goede kwaliteit is.

* * *

Nadat deze groote legerorders waren afgedaan, werkte de fabriek weer alleen bij dag, doch ook dit zou blijken nog te veel te zijn. In Maart 1917 n.l. moest de fabriek worden stopgezet, daar Duitschland geen ijzer meer zond naar Nederland en men, uit vrees den goeden naam der fabriek in de waagschaal te stellen, niet wilde gaan werken met minderwaardige ijzerkwaliteiten. Toen werden de zware walsen in dienst gesteld van de ijzerdistributie en werden hiermede gegolfde gegalvaniseerde platen vlak gewalst, zoodat hierdoor aan de groote behoefte van vlakke platen nog eenigszins kon worden voldaan. Deze toestand van stil liggen van het bedrijf duurde tot midden Juli 1919, toen de eerste wagonladingen nieuw ijzer uit Duitschland arriveerden, en sedert dien draaien de machines weder lustig hun ouden gang. De directie voerde toen onmiddellijk den 8-urigen werkdag in, met een werkweek van 45 uur, te weten 2 maal daags 4 uur en des Zaterdags 5 uur.

(Wordt vervolgd.)

ONDER SMIDSHANDEN.

Wil het paard gedurende zijn leven minder onder doktershanden komen, dan zulks meermalen het geval is voor kreupelheden, welke toch voor het meerendeel zetelen in den voet, dan is het zaak er voor te zorgen, dat de smid reeds aan het veulen de noodige aandacht schenkt. Nu ligt de schuld, wanneer zulks niet gebeurt, weer voor het grootste gedeelte minder aan den smid dan aan den eigenaar. Deze toch meent nog vrij geregeld op de smidsrekening te kunnen besparen, wat hem later zal blijken aan het paard te zijn verspeeld. Als ik beweer, dat het nationaal vermogen van een land, voor zoover dat kapitaal vertegenwoordigd is in den paardenstapel, voor millioenen wordt benadeeld, alleen door de slordigheid waarmede het dier nog zoo vaak door een zuinigen eigenaar en een minder nauwgezette hoefsmid wordt verwaarloosd, dan moge zoo'n bewering overdreven heeten — mij wel, maar als het eens nagerekend werd, zou men tot verrassende uitkomsten geraken.

Als het jonge paard aan zich zelf overgelaten wordt in dit opzicht, zoodat het ten behoeve eener keuring b.v. voor het eerst onder smidshanden komt, dan kunnen de voeten reeds afwijkingen vertoonen, welke door tijdige oplettendheid en vakkundige verzorging waren voorkomen en nu met kunst en vliegwerk moeten worden hersteld, waarbij ten eerste de overgang van den eenen stand in den anderen veel te plotseling geschiedt en ten tweede het geweld daarbij aan het te behandelen dier gepleegd meer dan eens den grond heeft gelegd voor een slecht humeur. Zoowel veulen als paard moeten steeds den smid met even groot vertrouwen zien komen als dengene, die ze uit de wei haalt of inspant. En al ziet elk paard den mensch liever komen met zijn voer dan met tuig of smidsgereedschap, dit behoeft niet te ontwaarden in eerst angst en daarna een hekel aan het heele zaakje. Maar

dat kan allemaal o zoo best in zijn werk gaan, als slechts rekening wordt gehouden met de eigenaardigheden van de diersoort „paard in het algemeen” en vooral niet minder met elk individu afzonderlijk.

In het algemeen nu is een paard te beschouwen als een dier, dat zenuwachtig is als een jonge dame, onbenullig als een klein kind en bang als een wezel. Het maakt soms een herrie van niets en gaat dan te keer als een bezetene. Neem een veulen maar wat onhandig bij zijn lijf, waar ook, en het verdedigt zich op leven en dood alvorens nog te kunnen weten wat er nu eigenlijk met hem gebeuren zal. Maar pak het nu eens handig aan, toon eens dat je weet wat een paard is en wat hem toekomt en wat ge van hem vragen kunt en vooral op welke manier — ja dan kunt ge de gekste dingen van hem gedaan krijgen. Knielen, op hun achterste zitten, voor dood liggen, trappen loopen, in allerlei gangen gaan, apporteeren, vuurwapens afschieten, een stuk geld van den bodem uit een vollen emmer opnemen enz., enz., te veel om hier allemaal op te noemen, en dat de meesten uwer zelf al wel eens hebben gezien.

En nu is het een betrekkelijk klein kunstje om veel van dat al met min of meer geweld te laten doen maar op zoo'n manier gaat doorgaans het goede humeur van menig paard verloren en die goede gezindheid, dat vaste vertrouwen van het dier in ons menschen moeten we juist zooveel mogelijk probeeren te winnen en dan te behouden. Het werkt veel prettiger samen en ze verslijten er lang zoo spoedig niet mede. Om van dierenbescherming nog niet te spreken — je verdient er geld aan, en veel ook!

We willen hier echter blijven bij het paard in smidshanden en zien dus eerst hoe een veulen terstond te wennen is aan den steeds min of meer zwarten man met daarbij nog veelal een eigenaardig luchtje ook van gebrand hoorn. En een paardeneus vooral is zoo fijn. Het is van nature een neusdier. Onderzoekt alles eerst van al met zijn reukorgaan en . . . heeft hij er aan geroken, dan vindt hij verder ook alles best.

We gaan nu uit van de veronderstelling, dat het veulen reeds goed is opgevoed d.w.z. dat het behalve aan moeders melk en al wat bijvoer, ook aan goede behandeling niet heeft ontbroken. Als de smid dan ook voor de eerste maal komt, daar de eigenaar heeft opgemerkt, dat de voeten wel wat lang worden en hier en daar ook een schilfer buitenwand ontbreekt, deze ook iets omgebogen is en zelfs misschien al een enkel barstje vertoont (nou ja, zeg, het werd dan ook wel een beetje tijd!), dan wordt het veulen, met of zonder moeder, welke misschien toch juist beslagen moest worden, voor den dag gehaald met al een halster aan en reeds gewend aan het opnemen der beenen.

De smid, die eerst de merrie even heeft toegesproken, zoodat deze het al terstond goed vindt, dat hij ook iets tegen het veulen zegt, laat vóór alles dit laatste ruiken aan handen en voorschoot, waarin het gereedschap verpakt zit, legt dit op den grond en doet onderwijl het schootsvel voor. Het diertje zal tien tegen een de nieuwsgierigheid, allen paarden eigen, niet kunnen bedwingen om nog eens even aan al die dingen te snuffelen. De smid kan nu gerust met de hand over hals, schouder en been naar den hoof gaan, waarop het dier zelf dit wel zal oplichten en er niets op tegen

hebben als nu de man daaraan wat raspt of snijdt. Klop er alvast meteen maar eens op, dan staat het de volgende maal voor beslag als een oud paard.

De hier veronderstelde omstandigheden zullen zich betrekkelijk weinig voordoen, want in de praktijk van het dagelijksch leven zullen bovengenoemde verschijnselen aan de voeten zijner jonge paarden den eigenaar meestal eerst opvallen als ze reeds in de weide gaan als enter of twenter. Hierbij is de zaak echter in zoover veranderd, dat deze dieren hunne voeten maar niet zoo aanstonds zonder protest laten behandelen.

Hebben we met nog wel jonge doch reeds over de noodige kracht beschikkende paarden te doen, dan is dubbele voorzichtigheid noodig ten einde zonder gevecht tusschen man en paard alles toch ten goede te leiden. Hoewel veelal in andere levensverhoudingen bedoeld, blijft het ook zoo waar, dat een „wacht u voor den eersten twist!” tegenover het dier niet uit het oog mag worden verloren. Het verbazende geheugen van dit dier gepaard aan een bizonder snel opgevat wantrouwen, zijn oorzaak dat standjes met hem spoediger zijn begonnen dan in de gevolgen er van geëindigd.

Onlangs vond ik in het Maandblad der Ned. Ver. tot bescherming van Dieren in een stukje over de behandeling van het paard, den raad gegeven om bij het opnemen der beenen voor het beslag te werk te gaan als volgt: voor het rechterbeen zich te plaatsen met den rug naar het hoofd gericht, met den rechter schouder tegen dien van het paard, dit een weinig overdrukken, met de rechterhand langs het been van boven naar beneden gaan, dan de koot *flink omvatten* en den voet oplichten. Nu heb ik met alles vrede behalve met de door mij hier onderstreepte woorden. Dat *flink omvatten* mag een paard, dat al lang weet waar het om gaat, best vinden — een jong dier, dat tot op dat punt alles eveneens goed vond, maakt nu juist bezwaar tegen dat knijpen (wat er toch allicht van komt, als het paard zijn voet vrij wil maken, en dat doet het jonge dier toch al heel gauw omdat het niet begrijpt waarom een ander baas zou moeten zijn over *zijn* been).

(Wordt vervolgd).

SCHOLTEN.

Met ingang van 1 Januari 1923 werd op zijn verzoek eervol ontslag uit den dienst verleend aan den heer Scholten, adjudant onderofficier, Instructeur aan de Hoefsmidschool.

Voor de zeer velen die dezen bekwamen en zeer werkzamen hoefsmid kennen, en voor de zoo talrijke oud-leerlingen van hem, die, over het geheele land verspreid, het hoefsmidsvak uitoefenen, moge het van belang zijn een terugblik te slaan op zijn militaire carrière.

Scholten deed op 15 Juli 1886, als vrijwilliger bij het 3e Regiment Huzaren, zijn intrede in het leger en werd afgericht als huzaar bij het Depot Escadron. Na zijne africhting werd hij op 15 Februari 1887 overgeplaatst naar het 1e escadron van het 3e R. H., te 's Gravenhage in garnizoen. Hetzelfde jaar, den 20sten September, kwam hij in aanmerking als leerling-vrijwilliger aan de Hoefsmidschool te Amersfoort en werd overgeplaatst bij de Rij- en Hoefsmidschool. Na zijne opleiding als hoefsmid te hebben ge-

noten en aan de vereischte examens te hebben voldaan, werd hij in Februari 1889 teruggeplaatst bij het 3e R. H. en in afwachting van een vacature als hoefsmid, werkzaam gesteld als bijsmid. De aanstelling tot hoefsmid had plaats op 15 Februari 1891, waarbij hij werd ingedeeld bij het 5e

escadron van het 3e R. H. Den 18en April daaraanvolgend verwierf hij den graad van korporaal-hoefsmid.

Op 1 November 1894 werd genoemd escadron overgeplaatst naar Amsterdam en kwam hij aldaar in garnizoen; terugplaatsing naar 's Gravenhage vond wederom plaats op 1 November 1895. Drie jaar later, den 15^{en} Juli 1898, werd hem de bronzen medaille voor 12-jarigen trouwen dienst toegekend. Nadat hij in 1899 wederom werd overgeplaatst naar Amsterdam, volgde in Maart 1900 zijne aanstelling als hoefsmid bij het Depot Escadron van het 3e R. H. te Leiden. Ruim vier jaren heeft hij bij dit escadron dienst gedaan, totdat hem den 11en Juli 1904 de onderscheiding te beurt viel te worden benoemd tot onderbaas aan de Hoefsmidschool. Eenige dagen later vierde hij zijn 18-jarigen militairen diensttijd, waarbij hem de bronzen gesp werd toegekend.

Reeds van den aanvang af bleek, dat men in Scholten een goede keus had gedaan als leerkracht aan de Hoefsmidschool. Wel stond hij in dienst reeds lang bekend als een zeer bekwaam hoefsmid en een harde werker, doch daaraan behoeft zich nog lang niet altijd de kunst van onderwijzer te

paren. Deze gave was echter in hem belichaamd en met zeer veel tact en geduld wist hij zijn leerlingen voor te gaan. Zelf een uitnemend vakman boezemde hij zijn leerlingen het volledig vertrouwen in, en door zijn voor-gaan wist hij hen te inspireeren en tot flinke werkzame vaklieden te maken.

Zoover mij bekend, heeft Scholten slechts eenmaal in het openbaar aan een vakwedstrijd deelgenomen en wel ter gelegenheid van de Internationale Landbouwtentoonstelling welke in September 1907 te 's Gravenhage werd gehouden en waarin hij in de afdeeling Hoefbeslag den 2en prijs verwierf. Den 3en Mei 1909 volgde zijn aanstelling tot wachtmeester-hoefsmid en het volgend jaar, den 10en Augustus 1910, viel aan Scholten de onderscheiding te beurt om, na een vergelijkend practisch en theoretisch examen, benoemd te worden tot „baas" der Hoefsmidschool, of, zooals het thans heet, tot instructeur. In dezelfde maand, op den 20sten, werd hem den rang van opperwachtmeester verleend; hij had toen 24 dienstjaren, waarvoor hem op 15 Juli daaraanvoorafgaande, de zilveren medaille was toegekend. Alsnu had Scholten de hoogst bereikbare graad als hoefsmid in het leger bereikt, een graad die toen voor anderen alsnog onbereikbaar was.

Einde Juli 1914 kwam de mobilisatie en werd de Hoefsmidschool tijdelijk opgeheven; het onderwijzend personeel werd in het leger ingedeeld, waarbij Scholten aan het hoofd werd gesteld van de hoefsmiden bij de Depots Huzaren te Haarlem. De groote diensten welke de hoefsmiden in die dagen hebben bewezen, de zoo groote werkkraft welke in die benarde tijden door hen werd ontplooid, dit alles werd als het ware belichaamd in de bevordering van Scholten, den 14en Augustus 1914, tot adjudant-onderofficier. Hierin had men m. i. vooreerst een belooning te zien voor hem zelve, een uitdrukking van erkentelijkheid van zijn militaire chefs voor al hetgeen hij voor het hoefbeslag in het leger presteerde, doch bovendien was het een onderscheiding voor het geheele korps hoefsmiden, waarbij nu de hoogste rang als onderofficier kon worden bereikt.

Nadat in Maart 1915 de Hoefsmidschool weder was opgericht, braken jaren aan van zeer groote werkzaamheid; de school werd als het ware een fabriek, waaruit hoefsmiden moesten worden gestampt. Doorlopend waren meer dan 50 leerlingen aanwezig, die in vlugge cursussen bekwaam moesten worden gemaakt voor het veldleger; telkens verwisselden de geëxamineerde hoefsmiden hunne plaatsen weer voor nieuwe leerlingen, zoodat honderden in deze volgende jaren hunne opleiding ontvingen. Dat er toen ter tijde zeer hard gewerkt werd, behoeft geen nader betoog. Ook deze prestaties bleven niet onopgemerkt en het was den 31en Augustus 1920 dat aan Scholten de groote onderscheiding te beurt viel de Oranje Nassau medaille in zilver, met de gekruiste zwaarden, te mogen ontvangen.

Tenslotte zij nog melding gemaakt van de laatste mijlpaal in zijn militaire loopbaan, waarbij hem op 15 Juli 1922 de gouden medaille voor 36-jarigen dienst, met de daaraan verbonden getuigschriften en gratificatie, werd toegekend. De goede verstandhouding welke Scholten steeds wist te verkrijgen en te behouden tusschen hem, zijn onderhebbende collega's, mede-instructeurs, en de leerlingen, heeft veel bijgedragen tot den goeden geest welke steeds aan de Hoefsmidschool heerschte en welke zoo'n gunstigen invloed had op

den gang van zaken in het algemeen en op het onderwijs in het bijzonder. De tact, waarmede hij met een ieder kon omgaan, was hiervan de basis en toch gaf zijne groote gemoedelijkheid in den omgang niet de minste aanleiding tot een minder gepaste vrijheid, daar hij van huis uit een goed militair was, disciplinair was groot gebracht en steeds scherp in het oog hield dat in een militair huishouden ieder zijn plaats moet kennen en een ieder zich op die plaats moet houden.

Met de pensionneering van Scholten verliest het leger een goed militair, een voorbeeld van plichtsbetrachting en het korps militaire hoefsmeden een uiterst bekwaam vakman, die hun stand hoog heeft opgevoerd. Besluiten wij met den wensch, dat hij in de burgermaatschappij nog lange jaren op zijn zoo wel besteed leven moge terugzien en in alle opzichten van zijn rust moge genieten.

G. H.

KORTE MEDEDEELINGEN.

MEDEDEELING VAN DEN UITGEVER.

Gelijk met deze aflevering wordt een papieren omslag toegezonden voor het doen inbinden van den jaargang 1922, nl. aan de abonne's, die den geheelen jaargang hebben ontvangen.

Wie echter prijs mocht stellen op de ontvangst van een halfninnen band, kan die verkrijgen na toezending vóór 1 Februari a.s. van f 1.— aan de Administratie van „De Hoefsmid, Huygensplein 5 te 's Gravenhage.

— **Plan 1923.** Wat zal „De Hoefsmid” gedurende het thans aangevangen jaar voor zijne lezers geven? Nu de reeks artikelen over het hoefbeslag in de verschillende provinciën van Nederland is afgesloten, heeft Dr. Gallandat Huet het voornemen eerst eene beschrijving te geven van de hoefijzerfabrieken in ons land en daarna een algemeen artikel over het hoefbeslag in Nederland, gebaseerd op de waarnemingen gedaan tijdens de talrijke reizen die Dr. G. H. door ons land heeft gemaakt.

Een nieuwe medewerker, die zich □ teekent, zal een serie artikelen schrijven, getiteld: „Onder smidshanden”. Deze artikelen zullen aanvangen bij het veulen en eindigen bij het versleten paard. Geen enkel hoefsmid of hoefsmidsleerling zal deze artikelen onvoldaan ter zijde leggen. Mocht er een of ander in voorkomen dat door een lezer niet duidelijk wordt begrepen, zoo zal het □ recht aangenaam zijn daarover vragen te mogen ontvangen die in de eerstvolgende aflevering zullen worden beantwoord. Laat niemand vergeten dat kennis meer vaste waarde vertegenwoordigt dan geld! Eendracht maakt macht en kennis geeft kracht!

De bevordering van het hoefsmidsvak en van een deugdelijke opleiding der aanstaande hoefsmeden blijft het hoofddoel van „De Hoefsmid”. Daarom willen wij ook zoo gaarne steeds alle berichten omtrent te houden of gehouden cursussen in hoefbeslag ontvangen en plaatsen. Mede houden wij ons in hooge mate aanbevolen voor de inzending van stukken of mededeelingen gegrond op practische ervaring. Nederland is niet groot doch kan bij goede samenwerking best een vakblad op hoefsmidsgebied dragen, dat door zijn inhoud gaarne wordt gelezen.

— **Hoefsmidschool te Amersfoort.** Beknopt overzicht over het jaar 1922.

Op 1 Januari 1922 waren in opleiding 30 leerlingen, n.l. 5 vrijwilligers der cavalerie, 6 id. der artillerie, 7 miliciens der cavalerie, 10 id. der artillerie en 2 id. der infanterie.

Gedurende 1922 zijn in opleiding aangenomen 30 leerlingen, n.l. 3 vrijwilligers der cavalerie en id. der artillerie, 8 miliciens der cavalerie, 16 id. der artillerie en 2 id. der infanterie.

Geëxamineerd zijn dat jaar 20 leerlingen, te weten 1 vrijwilliger der cavalerie, 6 miliciens der cavalerie, 11 id. der artillerie en 2 id. der infanterie, terwijl 2 leerlingen wegens onvoldoenden aanleg de school hebben moeten verlaten.

Momenteel (Januari 1923) zijn werkzaam, in afwachting van een aanstelling tot hoefsmid, 7 geëxamineerde vrijwilligers, n.l. 2 der cavalerie, 5 der art., en zijn in opleiding eveneens 7 vrijwilligers, te weten 6 der cavalerie en 1 der art.; verder 4 miliciens der cav., 15 id. der artillerie en 1 burger, te zamen 34.

Door de leerlingen zijn vierkant beslagen 2756 paarden en zijn hierbij de navolgende afwijkende ijzers ondergelegd: 132 balkijzers, waarvan 83 gewone, 23 met lederen zool, 14 met gebruikmaking van kunsthoorn en 12 met schroefkalkoenen, verder 7 halvemaanvormige ijzers, 34 strijkijzers, 14 klapstrijkijzers, 20 toonstrijkijzers, 6 gewichtsijzers, 220 klapijzers, 204 jachtijzers, 36 ijzers met kalkoenen, 16 verbandijzers, 22 gummizolen, 2 beugelijzers, 4 kurkinlagen, 6 ijzers van Defays, 10 met kunstmatigen draagrand en 5 met het zoolijzer Stark-Guther. 28 paarden werden op renbeslag gezet en 16 met verdikte en verbreedde takken beslagen.

Voor het onderwijs werden gebruikt 360 doode hoeven voor normaal beslag en 180 hoeven voor afwijkend beslag, terwijl ruim 9000 hoefijzers werden vervaardigd.

In de maand April van 1922 had de splitsing plaats van de Rij- en Hoefsmidschool, waarbij de Hoefsmidschool een zelfstandige inrichting werd onder een Paardenarts-Directeur, welke verantwoordelijk is aan den Chef van den Veterinair Dienst, terwijl van af 1 Januari l.l. de plaats van den adj. O.O. Scholten wordt vervuld door den opperwachtmeester-hoefsmid Mark. Het ligt in de bedoeling bij de reorganisatie van het Corps Hoefsmeden voor deze plaats, alsmede voor de 3e vacerende plaats als onder-instructeur, definitief een benoeming te doen.

G. H.

— **Examen ter verkrijging van een Rijksdiploma als hoefsmid.**

Namen der geslaagden (Najaarsexamen 1922): L. Annema te Dronrijp, G. J. Bussink te Diepenheim, J. A. Bregt te Dordrecht, J. M. Bronk te Beusichem (met lof), W. F. Beusink te Aalten, P. Blom te Oud-Kerspel, J. H. J. S. Bollen te Maastricht, W. Bijl te Westmaas, J. Bakker te Ureterp, E. van Tromp Boonsma te Sloten (Fr.), K. Bosma te Johannisga, J. H. Brouwers te Kadier en Keer, W. Driessen te Meers Elsloo, R. Diemer te Anloo, E. Demmink te Teridzart, H. Glaasmakers te Bunde, B. Graafsma te Workum, M. Hollander te Hasselt (met lof), W. R. Heusschen te Wijlre Gulpen, H. J. Hennink te Winterswijk, A. de Heer te Nijehorne, W. H. ten Hoeve

te Rosterhaule, C. Jonkheer te Middelburg (met lof), J. W. Knaake te Bronckhorst, J. H. Kerekhoffs te Moorveld Guelle, B. H. J. Kruyssen te Tilburg, P. F. J. Lucker te Tegelen, Joch. Leyen te Sexbierum, A. H. Mulders te Waalwijk, S. Moorman te den Helder, H. Naber te Westerbork, J. A. Mol te Biggekerke, L. M. Reijner te St. Pieter b/ Maastricht, K. Reitsma te Nijega gem. Smallingerland, P. Seggers te Sappemeer, P. Sluis te Buiksloot, Sytze Sijens te Berlicum, B. Schulte te Kwintshul, G. Verhoeven te Stampersgat, W. P. L. Vossen te Maastricht, J. G. H. Schroeder te Blerik, J. H. J. Spronck te Gronsveld, Jac. Vermeer te Haaren (met lof), J. de Vries te Opeinde, gem. Smallingerland, K. van Vels te Joure, G. Wendt te Nieuw Loosdrecht, D. Wevers te Langeweg, gem. Zevenbergen, P. Vedder te Nieuw Milligen, M. Oljans te Dedemsvaart, W. van Empel te Sliedrecht, A. J. Rompelman te Almelo, P. J. Ermes te Dongen, J. P. Kint te Halsteren, F. D. Bentschap Knook te St. Maartensdijk en P. J. G. Willemen te Woensdrecht.

— **België.** Vanwege het Ministerie van Landbouw en Openbare Werken zullen gedurende 1923 24 cursussen in hoefbeslag worden gehouden. De lessen worden gegeven in plaatselijke smederijen, door dierenartsen en uitsluitend op Zondag. Zij vinden plaats te Antwerpen, Lierre, Turnhout, Brussel, Leuven, Thielt, Yperen, Oostcamp b. Brugge, Gent, St. Nicolaas, Audenaerde, Tournai, Mons (Bergen), Charleroi, Ath, Luik, Huy, Hasselt, Tongeren, Barvaux, Marche, Arlon, Namen en Spa.

— **Prijsbepaling.** Volgens het Orgaan voor Smedenpatroons is de prijs voor vierkant beslag bij rijtuigpaarden in de Afd. Uithoorn vastgesteld op f 3.80, voor Zuidbeveland eveneens (behalve enkele uitzonderingen van f 3.60), sedert 1 Jan. 1923.

In de stad Groningen werd einde November beslag voor rijtuigpaarden nog met f 4.00 betaald (voor ponnies f 3.60), in de omgevende dorpen was de prijs iets lager gesteld.

PERSOVERZICHT.

— Het vakblad *Iron Age* schrijft begin Januari o.a. het volgende over de *Amerikaansche ijzer- en staalmarkt*. De bedrijfsleiders der groote Amerikaanse staalmaatschappijen zijn ervan overtuigd, dat de groote levendigheid in de industrie ten minste gedurende het eerste kwartaal van het zoo juist ingetreden jaar zal aanhouden: zij rekenen er echter op, dat ook daarna nog een groote bedrijvigheid zal heerschen.

De ruwijzerproductie bedroeg in de laatste maand van 1922: 3,087,000 ton tegen 2,850,000 ton in November j.l. en 1.649,000 ton in December 1921. De gemiddelde productie per dag bedroeg 101,200 ton tegen 97,135 ton in November en 53,196 ton in December 1921. Het aantal in bedrijf zijnde hoogovens bedroeg einde December 253, tegen 242 per einde November j.l. en 125 per einde December 1921. (u. „N. R. C.”)

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

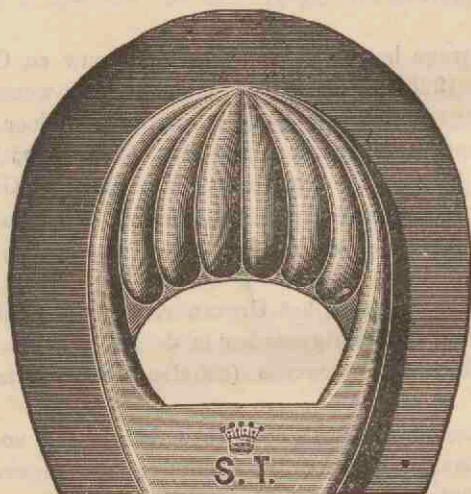
TEL. 1355

ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor Hoefbeslag.

Ster-Hoefnagels: meest uitgebreide sorteering in meer dan 60 maten en modellen voorradig.

Rubber-Hoefzolen: Uitsluitend van prima kwaliteit caoutchouc vervaardigd, dus niet van rubberafval.

Open en dichte luchtdrukzolen

voor VOOR- en ACHTERijzers in 12 maten voorradig.

Zolen voor halve ijzers met hoog rubberkussen in 5 maten voorradig.

blokszolen, straalzolen, caoutchouc hielstukken, hoefranden, strijkringen, kunsthoorn, kurkkit.

Ijsnagels, scherpnagels, kalkoenen, stiften, opruimers, hoeftangen, renetten, hoefraspen, hoefhamers, houwelingen, lasch- of welblad, laschpoeder enz.

Firma S. C. M. BAX

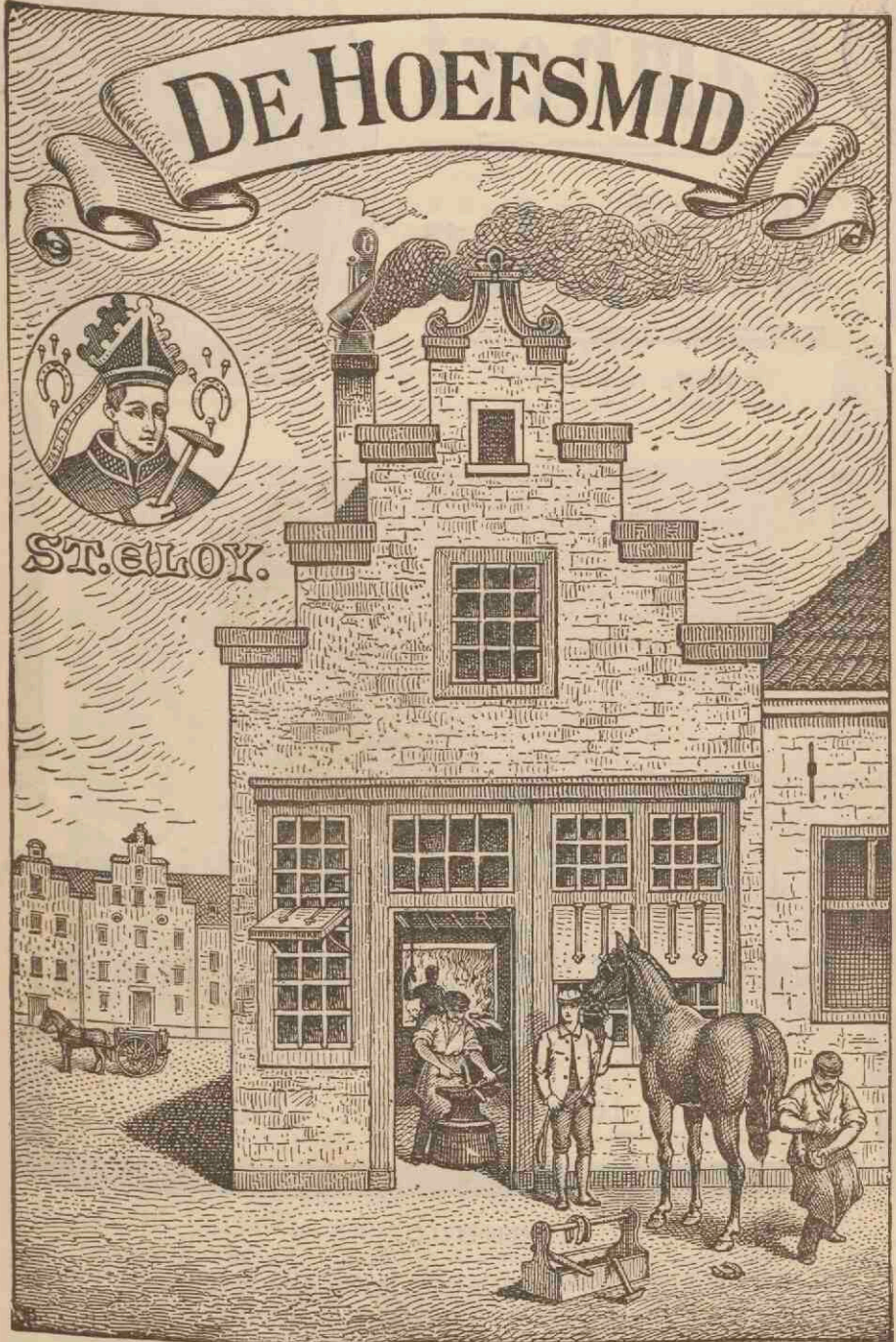
GLASHAVEN 9

TEL. 1355

ROTTERDAM.

A/397

28^e Jaargang — Aflevering 2. — 15 Febr. 1923.
MAANDBLAD.

REDACTEUR-UITGEVER: A. W. HEIDEMA te 's GRAVENHAGE.

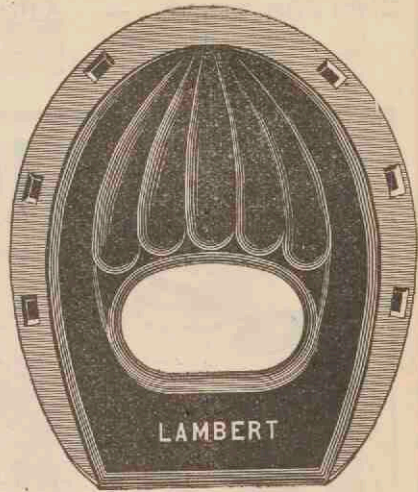
Prijs f 3.— per jaar fr. p. p.

Lambert

Hoefzolen

---

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company

Leuehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Een en ander over de hoefijzerfabrieken in Nederland (slot). — Verslag van het examen voor aanstaande onderwijzers in practisch hoefbeslag te Utrecht. — Beknopt verslag der vergadering van Rijksonderwijzers in practisch hoefbeslag. — Vragen en antwoorden. — Korte mededeelingen. — Advertentiën.

EENIGE MEDEDEELINGEN OVER DE N. V. EERSTE NEDERL.
HOEFIJZERFABR. v/h FIRMA WERKMAN, BARKMEIJER & Co.,
HELPMAN — GRONINGEN.

DOOR

Dr. R. H. J. GALLANDAT HUET, Kapitein-Paardenarts.
(Slot).

Wil men de fabriek bezichtigen, dan bereikt men deze door aan het station Groningen lijn 1 of 4 te nemen, welke beide tot in haar onmiddellijke nabijheid leiden. De fabriek is op een geheel vrij terrein gelegen en heeft een eigen straat rondom de verschillende gebouwen, hetgeen het groote voordeel biedt, dat de zware ijzervrachten aan den eenen kant kunnen

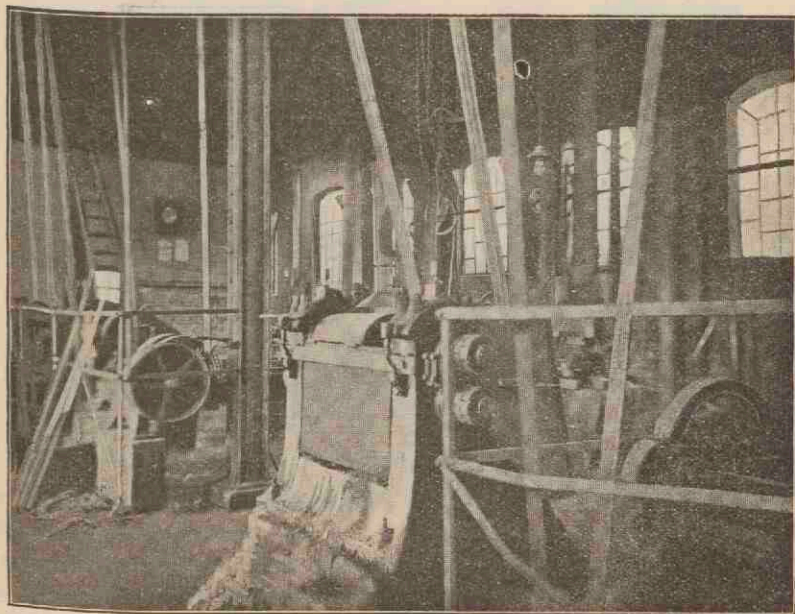

Fig. 1. Kijkje in de fabriek.

worden binnengereden en de ledige wagens aan den anderen kant de terreinen weer kunnen verlaten. Bovendien bevindt zich bij de fabriek nog een open terrein van 5000 M², dat bestemd is voor eventueele uitbreiding der gebouwen. De plaats der fabriek is met zorg gekozen, n.l. op den top van den Hondsrug, waardoor het groote voordeel werd verkregen, dat men een vasten bodem vond voor de fundeering van de zware persen, waarop later wordt teruggekomen.

De drijfkracht der verschillende machinerieën geschiedt door een stoommachine en deze heeft, afgezien van den tijd dat de fabriek stop is gezet,

sinds de oprichting zonder één dag stagnatie doorgewerkt. Dat er gedurende al deze jaren nooit eens een kink in de kabel is geweest, komt geheel op rekening van de goede inrichting der bankwerkerij. Alle onderdeelen der verschillende machines, alle matrijzen en hulpstukken, worden n.l. aangemaakt in de eigen bankwerkerij, zoodat de fabriek ook in dit opzicht geheel op zichzelf is aangewezen en dit onderdeel dan ook blijken geeft van uitnemend verzorgd en bediend te worden. Bij de minste of geringste slijtage van eenig onderdeel, waardoor het eindproduct minder goed zou worden, wordt direct ingegrepen en wordt dit onderdeel vervangen, dan wel hersteld. Het ligt voor de hand, dat deze, men zou kunnen zeggen, perfecte toestand, slechts geleidelijk is tot stand gekomen en in den loop der jaren langzaam is gegroeid tot het tegenwoordige peil; een jarenlange ervaring is noodig

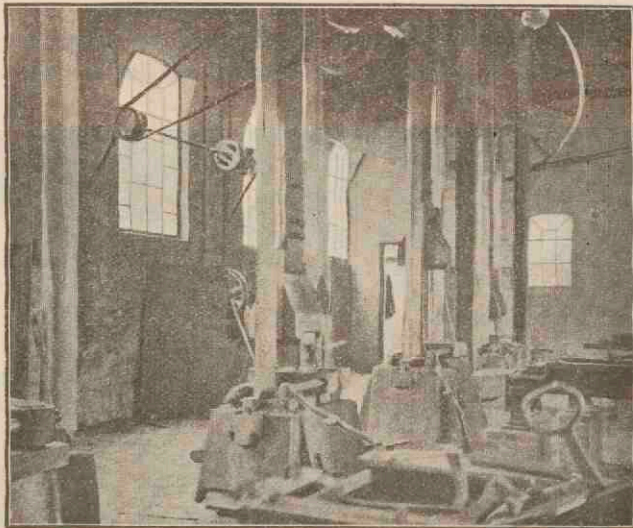

Fig. 2. De vier persen.

om een toestand te krijgen waarbij als het ware machines en personeel in elkaar grijpen en waarbij de bankwerkerij zich dusdanig heeft aangepast en aangesloten bij de behoeften der fabriek. Is zulk een toestand eenmaal verkregen, dan kan de capaciteit der fabriek hoog worden opgevoerd en kan zij met vertrouwen groote orders aannemen, zonder eenige vrees van in gebreke te moeten blijven door machine-defecten.

*

Nemen wij nu een kijkje in de fabriek, dan zij voorop gezegd, dat wij niet in bijzonderheden kunnen treden over de verschillende onderdeelen der machines en over het verschil der machines in deze fabriek, vergeleken bij die van andere fabrieken. De fabrikanten bewaren hierover liever het stilzwijgen en wij moeten dus genoegen nemen met het een en ander in grove trekken mede te deelen. Het ijzer wordt bij wagonladingen aangevoerd; het is alles staafijzer, waarvan alle staven zuiver op lengte zijn gesneden; deze worden op groote stapels opgeslagen, soms wel tot een gewicht

van 80 tot 100000 K.G. van een en dezelfde afmeting. Naar gelang van de te maken soorten, dus van de modellen hoefijzers, worden de staven naar de automatische knipmachine gevoerd, welke ze snel op de vereischte lengten snijdt. De stukken staaf gaan nu in de groote gloeiovens, welke met cokes gestookt worden en hiervan bergen verslinden; hebben de staafstukken in deze ovens de witgloei-hitte aangenomen, dan zijn ze geschikt voor de opeenvolgende bewerkingen welke ze tot hoefijzers zullen maken. Als zoodanig noemen we die in de buigmachine, waardoor de vorm aan het ijzer wordt gegeven; verder de zware persen, welke de afhelling aan het ijzer geven, de rits instampen, de nagelgaten inslaan en onder meer ook het ijzer bodemnauw maken. In de fabriek zijn vier van deze zware persen opgesteld; ieder dezer heeft een gewicht van 9000 K.G.

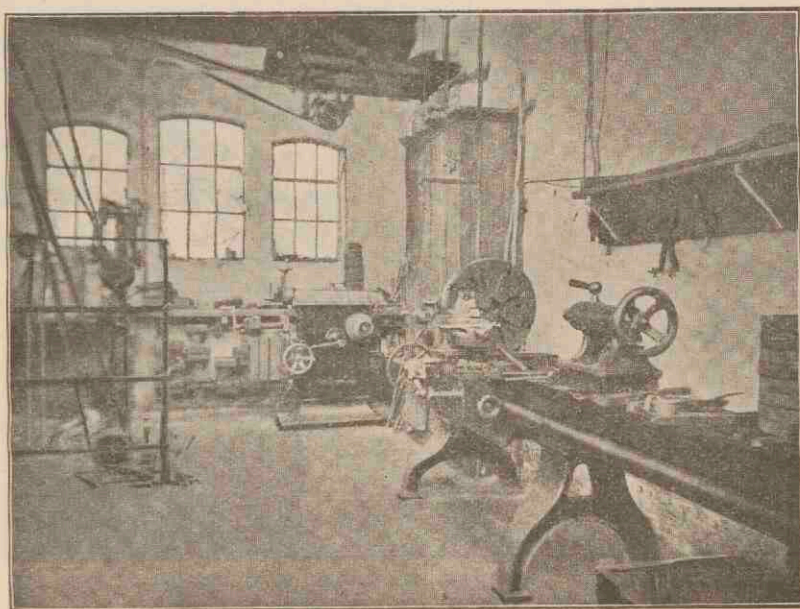

Fig. 3. Hoekje der bankwerkerij.

Zijn de vorm, afhelling, rits, nagelgaten en bodemnaauwheid aangebracht, dan zorgen de lipmachines voor het aantrekken van de lip en gaan de ijzers nu naar een andere afdeling der fabriek, waar ze, inmiddels koud geworden, worden opgestapeld om gecontroleerd te worden. Stuk voor stuk worden ze nu nagegaan en de mogelijk verkeerd bewerkte ijzers uitgeschift, zoodat alleen goede hoefijzers overblijven. De hier uitgeschoten ijzers worden verkocht als uitschot, zoodat alleen eerste soort ijzers overblijven; van de afgekeurde ijzers wordt er dus geen enkele als tweede soort in den handel gebracht. De goedgekeurde ijzers gaan nu naar de derde afdeling der fabriek, waar de nagelgaten, welke nog niet geheel zijn doorgedrukt, worden doorgestempeld. Dit geschiedt koud en wordt uit de hand uitgevoerd door speciale vaklui, welke zorgen dat de stand en de richting der nagelgaten

hierbij zuiver blijft en de richting van schuin bij de toonnagelgaten, geleidelijk naar achteren toe steiler wordt.

Verder worden van de aldus gereed zijnde ijzers, door speciale knipmachines, de hoekjes afgeschuind en afgerond, al naarmate dit door de clientèle verlangd wordt en waarbij men dus wil voorkomen, dat er een scherpe binnenrand naar den straal gekeerd is. De ijzers zijn nu klaar en moeten nog verpakt worden. Zij worden daartoe opgestapeld in bossen van 20 stuks, waarbij achtereenvolgens door een nagelgat van elk ijzer een gegloeide ijzerdraad wordt gestoken, welke tenslotte alle ijzers bijeen houdt. De aldus verpakte ijzers worden in de magazijnen opgelegd om naar behoefte te worden verzonden.

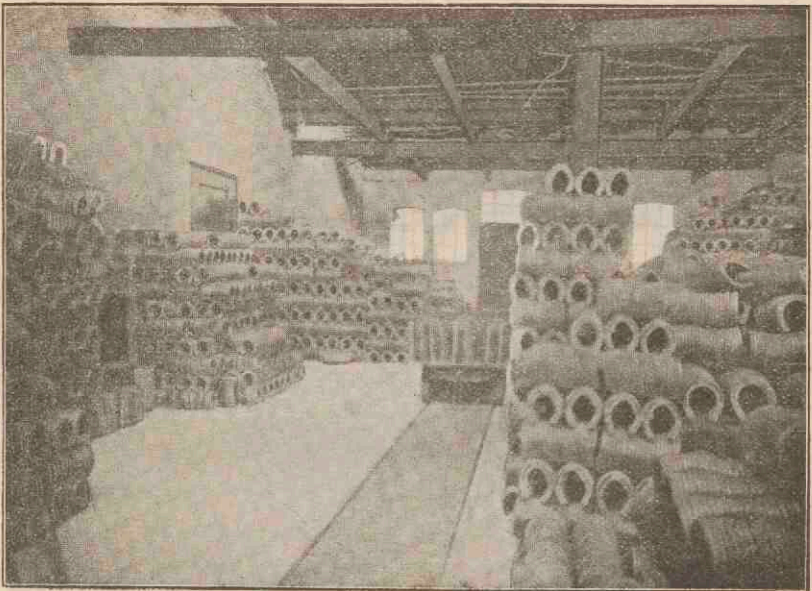

Fig. 4. Kijkje in één der magazijnen.

Deze wijze van verpakking, door middel van ijzerdraad, is zeer practisch, zeer goedkoop en tevens soliede. Het ijzerdraad, noodig voor de verpakking van 500 K.G. hoefijzers, weegt slechts 1 K.G.; deze emballage vermeerderd het gewicht der hoefijzers dus heel weinig, en aangezien de emballage wordt berekend bij den gewichtsprijs van de ijzers, komt zulks ook den smid ten goede. Deze koopt zijn hoefijzers per K.G., doch levert deze zelf per beslag, dus per 4 stuks af; het komt er dus op aan hoeveel hoefijzers hij betreft uit 100 K.G. gewicht aan hoefijzers plus verpakking.

Het ligt niet in de lijn van dit artikel om de prijzen van verschillende machinale hoefijzers te gaan vergelijken en bespreken; wel meenden wij echter te moeten wijzen op de prijzen in verband met de verpakking, daar *en* het materieel hiervoor, *en* de arbeidstijd hiertoe verbruikt, natuurlijk ten koste komen van den hoefijzerprijs en wanneer dus deze verpakking practisch

en goedkoop kan worden uitgevoerd, dit een voordeel voor den koper zal zijn. De foto's op het bovenstaande betrekking hebbende geven aan:

1° een kijkje in de fabriek, 2° de vier bovengenoemde zware persen, 3° een hoekje in de bankwerkerij, 4° een kijkje in een der magazijnen.

Het personeel dat aan de fabriek verbonden is en wel speciaal bij de fabricage dienst doet, is in den loop der jaren aan de fabriek geschoold; velen zijn direct van de schoolbanken of van de ambachtschool hier gekomen en die jongeren zijn in alle afdelingen opgeleid, zoodat ieder het bedrijf kent en de eigenaardigheden hiervan dus ook. Dit heeft het groote voordeel, dat bij ziekte of vacantie, zij allen in staat zijn elkander te vervangen, daar zij niet zonder meer een onderdeel der fabricage kennen, doch een idee van den geheelen gang van zaken hebben. Het personeel is dan ook als het ware met den aard der werkzaamheden saamgegroeid en is er tevens van doordrongen, dat het de allereerste eisch is om goed werk te leveren en den naam der fabriek hoog te houden. Zij weten dat zij er allen van moeten leven en het dus ook hun aller belang is om de zaak goed te doen marcheeren. Mankeert er ook maar iets aan eenig onderdeel, waardoor het product minder goed zou worden, dan moet gestopt worden met de betreffende baan, totdat eerst de fout hersteld is. Het personeel weet, dat aan het eindproduct niets mag mankeeren en dat slecht werk eenvoudig niet betaald wordt, zoodat zij de grootste interesse voor het werk heeft.

Het transport van en naar de fabriek geschiedt met paard en wagen. Auto's kunnen hierbij niet gebruikt worden daar het materiaal aankomt per spoor of schip in staven van juist zes meter lengte; men zou n.l. rekening moeten houden met de zitplaats van den bestuurder op de auto en de staven zouden allen opgevljnd moeten worden. Per wagen gaat dit eenvoudiger; een sterke vrachtwagen wordt langs zij van den wagon gereden, twee mannen nemen de staven op en werpen ze naar beneden op den wagon. Is deze vol, dan komt een paard deze weghalen en rijdt naar de fabriek, terwijl een ledige wagen weer naast den wagon wordt neergezet. De volle wagen wordt op de terreinen geplaatst bij de plaats waar het ijzer zal worden opgestapeld en het paard gaat dan weg naar de ladingsplaats. Dus tegelijkertijd wordt een wagen aan het station gevuld, wordt een wagen op het terrein gelost en is een wagen met volle vracht onder weg naar de fabriek. Dit geeft het voordeel, dat er voor drie wagens maar één paard noodig is, terwijl er bij autovervoer drie auto's zouden benoodigd zijn. De zware Belgische paarden trekken 4000 K.G. wanneer het noodig is; 10 tons wagens worden in drie maal gelost; 15 tons wagens in 5 maal, zoodat resp. op een wagen 3300 en 3000 K.G. wordt geladen. Deze getallen zal men natuurlijk als gemiddeld moeten nemen, want de eene wagen zal niet precies hetzelfde gewicht hebben als de andere. Daarbij dient nog opgemerkt, dat op de zware vracht-auto's niet zooveel gewicht geladen kan worden, met het oog op de bruggen en de bestrating van veel wegen en straten. De expeditie van de hoefijzers uit de fabriek geschiedt of per wagon, of, indien de plaatsen aan vaarwater zijn gelegen, per schip of boot, omdat in dit geval de vracht veel lager is. Door de goede waterverbindingen en scheepvaart-diensten is het mogelijk een groot deel van het land per water te voorzien.

Binnen 24 uur gaan de bootdiensten van Groningen naar Amsterdam en vandaar verder naar de bestemmingen. Het Noorden van het land is gewoonlijk binnen 24 uur voorzien, zoodat het vervoer snel kan geschieden. Bij scheepsvervoer worden de goederen verzekerd door de fabriek ten behoeve van de afnemers.

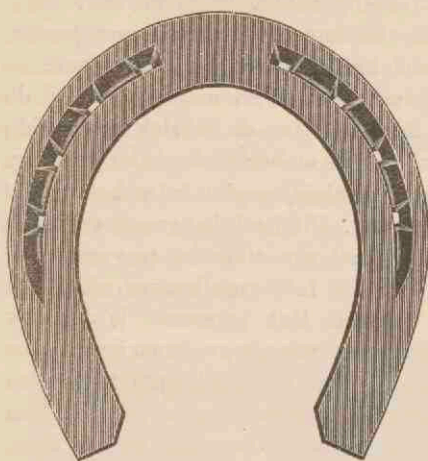

Fig. 5. Zomerijzer.

Daar het toch op zijn minst genomen een zeer vreemden indruk zou geven, indien bij een beschrijving van een hoefijzerfabriek, geen enkele afbeelding van een hoefijzer werd gevoegd, zoo willen wij daarom tot slot een greep doen uit de zoo talrijke modellen en maten in de magazijnen voorhanden. Wij zien dan hiernevens een zomerijzer (fig. 5) en een winterijzer en van dit laatste twee modellen, welke genoemd worden het

Hollandsche (fig. 6) en het Twentsche

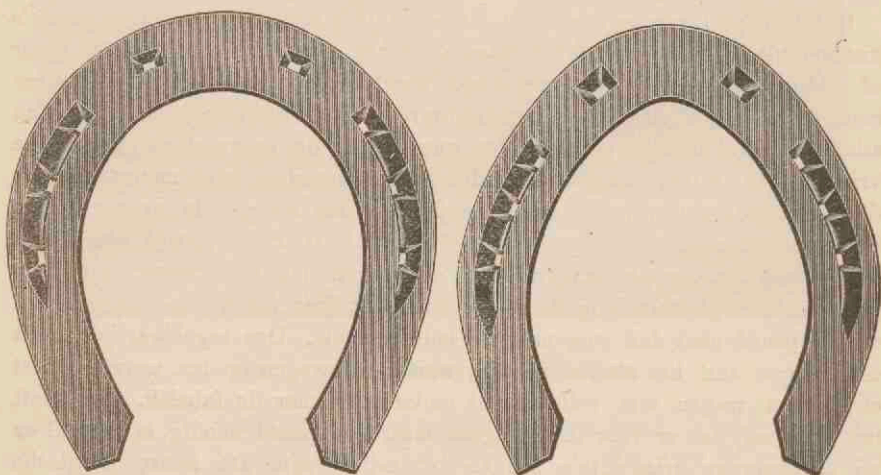

Fig. 6. Hollandsch model winterijzer.

model winterijzer (fig. 7). Het Hollandsche model is hetzelfde als bij ons leger in gebruik, waarbij de rits niet doorloopt in het toongedeelte van het ijzer, daar er dan, behalve in de takken, ook nog twee schroefgaten kunnen worden aangebracht in dit toongedeelte en wel voorbij het eerste nagelgat, hetwelk dan een stampgat is. Het Twentsche model wordt gevraagd door die smeden, welke oordeelen dat bij het Hollandsche model de gaten voor de schroefkalkoenen, te ver naar achteren liggen en wel met het oog op den noodigen steun voor het paard. Zij

wenschen de rits te doen doorloopen tot in het toongedeelte van het ijzer,

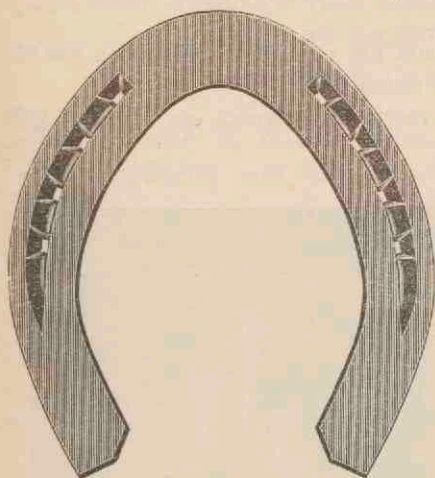

Fig. 7. Twensch model winterijzer.

en bezigen dus geen gestampt toonnagelgat; de afstand tusschen de toonnagels moet echter groot genoeg worden gelaten om hier twee schroef- of stiftgaten naast elkaar te kunnen aanbrengen, hetzij dus voor het gebruik van scherpe schroefkalkoenen dan wel voor scherpe stiften. Gebruikt men ditzelfde ijzer met kalkoenen, dan is de ruimte tusschen de toonnagels ook groot genoeg om hier een stalen stoot in te wellen en dit wordt dan ook veelal gedaan voor sleeperspaarden. De aanvraag voor deze Twentsche ijzers neemt echter af en de vraag naar het

Hollandsche model is dan ook vooral in den laatsten tijd overwegend sterker.

VERSLAG VAN HET EXAMEN VOOR AANSTAANDE ONDERWIJZERS IN PRACTISCH HOEFBESLAG TE UTRECHT.

De commissie, belast met het toezicht op het afnemen van het examen van de deelnemers van den in 1922 gehouden cursus voor opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag, verbonden aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht, benoemd door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel a. i. bij besluit van 30 Nov. '22, Directie van den Landbouw, heeft verslag uitgebracht van het desbetreffende examen, waaraan het volgende is ontleend.

De commissie heeft in overleg met het onderwijzend personeel van den cursus een rooster opgemaakt voor het af te nemen examen, welke rooster de goedkeuring van Uwe Excellentie heeft mogen verwerven.

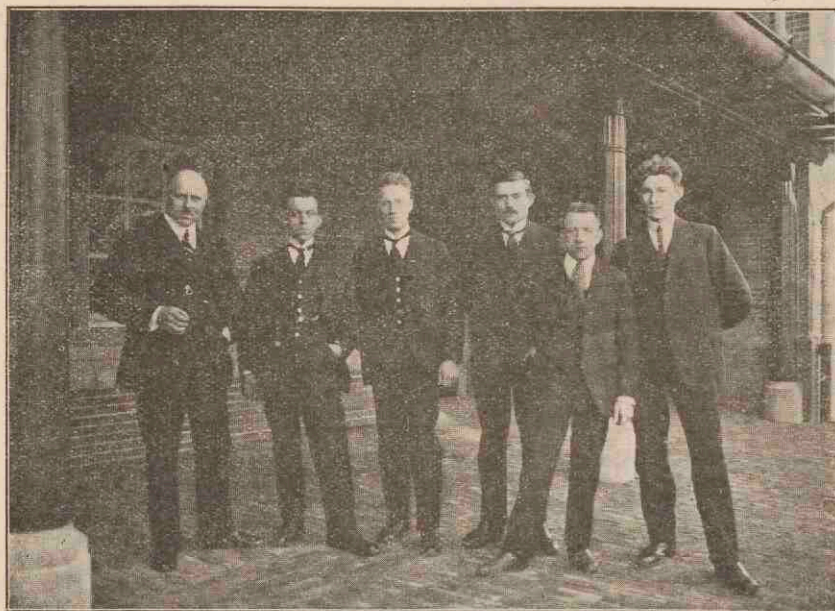
Met bevrediging heeft de commissie kennis genomen van de aanvulling in het reglement voor dezen cursus, waardoor onder meer als eisch bij de toelating werd gesteld dat de candidaten in het bezit zijn van het Rijksdiploma als Hoefsmid.

Het examen vond plaats op 25, 26 en 27 Januari 1923. Alle deelnemers aan bovengenoemden cursus, aangevangen in Februari 1922, hebben zich voor het examen aangemeld en dit werkelijk afgelegd. In overeenstemming met den door Uwe Excellentie goedgekeurden rooster, heeft het examen bestaan uit een theoretisch en een practisch gedeelte.

Het examen in theoretische hoefkunde werd den 25sten Januari van één tot vijf uur afgenomen, aan iederen candidaat telkens 40 minuten, waarvan een gedeelte strekte tot onderzoek in hoeverre hij de bekwaamheid bezit om als onderwijzer op te treden.

Het practisch gedeelte heeft voor iederen candidaat bestaan uit de volgende onderdeelen:

1. Het beoordeelen van een paard met het oog op het besnijden van een voorhoef hiervan en het besnijden van dezen hoef.
2. Het vervaardigen van een paar voorrijzers, waarvan een bestemd voor dezen hoef.

Van links naar rechts: F. Falkenhagen, A. Kroeze, J. de Jong Jr.,
J. A. Boesveld, C. Langeler, H. Hollander.

3. Het beslaan van dezen hoef.
4. Het maken van een modelijzer, bestemd voor een hoef van afwijkenden vorm.
5. Het besnijden van een abnormalen hoef.
6. Het maken van een ijzer voor dezen hoef.
7. Het beslaan van dezen hoef.

Deze werkzaamheden werden verricht: den 26sten Januari van 9 tot 4 uur de vier eerste onderdeelen; den 27sten Januari van 9 tot 12 uur de onder 5, 6, 7 genoemde onderdeelen. Zoowel bij het beoordeelen van een paard als bij het maken van een ijzer werd de toewijzing telkens bij loting uitgemaakt.

Aan alle candidaten kon een diploma worden uitgereikt.

De geslaagden zijn in alphabetische volgorde: J. A. Boesveld te Winterswijk, F. Falkenhagen te Amsterdam, H. Hollander te Hasselt, J. de Jong Jr. te Heerenveen, A. Kroeze te Grolloo (Dr.) en C. Langeler te Lochem.

BEKNOPT VERSLAG DER VERGADERING VAN RIJKSONDER-
WIJZERS IN PRACTISCH HOEFBESLAG,

gehouden te Utrecht 27 Jan. 1923.

De Voorzitter, de heer M. Ritsema te Appingedam, opent de goed bezochte vergadering met dank aan de aanwezigen voor hunne opkomst en wenscht den leden een gelukkig 1923 toe, al moge de malaise overal zijn doorgedrongen, ook in het hoefsmidvak. De secretaris leest daarna de notulen der vorige vergadering voor. Zij worden ongewijzigd goedgekeurd. Eveneens het verslag over het afgelopen jaar.

Verschillende leden zonden bericht verhinderd te zijn de vergadering te komen bijwonen. De heer Koelman te Alkmaar zond een uitvoerig schrijven in, dat eerst in een bestuursvergadering zal worden besproken alvorens in de algemeene vergadering aan de orde te worden gesteld.

Sommige leden betoogden de wenschelijkheid om voor de onderwijzers in practisch hoefbeslag borden beschikbaar te stellen doch het benoodigde aantal is niet groot, zoodat het practisch is als ieder voor zich desverlangd een bord in eigen omgeving besteld. — De heer Breukink te Lochem had een schriftelijk voorstel ingediend om er naar te streven dat aan de leerlingen der Ambachtsschool (3e leerjaar) eenig onderricht wordt gegeven in hoefbeslag, inzonderheid in het maken van hoefijzers. De voorzitter doet de vergadering de vraag hoe zij hierover denkt. Zij gaat er volmondig mee accoord.

De heer Koelman weet mede te deelen dat de cursussen in hoefbeslag van de Hollandsche Maatsch. v. Landbouw voortaan geen subsidie meer krijgen van die Maatsch, als die cursussen van den B. S. P. N. uitgaan. De voorzitter geeft den raad deze heeren geheel voorbij te gaan en hun ook niet te vragen om ondersteuning. De leerlingen moeten maar wat bij betalen.

De heer Luyten uit Gorinchem zegt dat voor een halfjaarlijkschen cursus daar betaald moet worden aan de Ambachtsschool f 420.—. Er zal gevraagd worden aan Dr. van der Zande hoe te moeten handelen in zake het vragen om subsidie buiten de Maatschappijen van Landbouw om.

De heer Huitink uit Ruurlo wordt herkozen als Penningmeester. De rekening wordt nagezien en in orde bevonden.

De Voorzitter leest een missive voor van den heer Heidema omtrent het voortbestaan van „De Hoefsmid” waarover het Bestuur met den redacteur-uitgever een onderhoud heeft gehad. De Voorzitter vraagt wie zich beschikbaar stelt voor medewerking. Nadat enkele opmerkingen waren gedaan en beantwoord, werden de volgende heeren aangewezen vaste medewerking voor hunne provincie te verleenen: Voor Limburg Bongaerts en Vögels, voor Zeeland Robijn en Kerkhaert, voor N.-Brabant Saris en Evers, voor Overijssel Bevers, Hagen en Rolink, voor Gelderland Tangelder en Ossendorp, voor Friesland Rijpkema en Herenga, voor Groningen Huizinga en Ritzema, voor Drente Reitsma, voor Zuidholland Luyten en van Waasbergen en voor Noordholland Falkenhagen en Koelman.

Het Bestuur meent dat de vergadering zooveel mogelijk moet worden

bezocht, in verband waarmede werd besloten de reiskosten der leden boven de f 6.— te vergoeden. Hierna werd gepauzeerd.

Na de pauze heropent de Voorzitter de vergadering met een woord van welkom aan de leden der examencommissie en inzonderheid aan den heer J. de Vries, die het beslag bij het zware paard ter sprake zal brengen. Deze inleider merkt op dat de verbetering van het hoefbeslag in hoofdzaak is verkregen door den invloed der militairen. Vroeger was het beslag vooral van beteekenis voor legerpaarden. Langzamerhand is die toestand wat gewijzigd. Thans wordt meer en meer gelet op het beslag voor het zware paard. De grondslagen zijn wel grootendeels dezelfde gebleven maar toch is de richting iets gewijzigd. De grootste moeite geven altijd de voorhoeven, voornamelijk de verzenen. Hoe zijn deze te ontlasten, te beschermen? Vooraf wil spreker er de aandacht op vestigen dat hij *niet* zal bespreken het z.g.n. Belgische beslag, dat enkel een handelsbeslag is, maar dat voor het zware paard. En hierover merkt Spr. op dat z. i. de toon meer moet worden ingekort dan veelal wordt aangegeven, — het ijzer moet niet te lang zijn, — de draagvlakte moet worden ontlast (in de leerboeken staat dat de zool 2 à 3 m.M. mag meedragen, doch dit mag voor het zware paard wel op 8 m.M. komen), reden waarom de zool moet worden beschermd, — de afhelling heeft grootendeels theoretische waarde en de rits geeft aan het ijzer meer werk en minder sterkte. Spr. wenscht voor het zware paard een ijzerbreedte van minstens 3 c.M. en wil gaarne van de mannen der practijk, ter vergadering aanwezig, het gevoelen over de geopperde denkbeelden vernemen.

De inleiding werd met groote belangstelling gevolgd en gaf aanleiding tot een vrij uitvoerige discussie, waaraan de heeren Evers, prof. Kroon, Ritsema, Luyten, Plet, Kerckhaert, Falkenhagen e.a. deelnamen. — Prof. Kroon vestigde er de aandacht op dat de voorhoef bij het staande paard wel het meeste had te dragen doch de achterhoef bij het in beweging zijnde, vooral bij het trekkende paard, en meer waarde aan de rits te hechten dan de heer de Vries. — De voorz. stelt de vraag hoe de kootstelling bij het zware paard moet zijn, ten einde hiermede een richtsnoer te krijgen voor het besnijden der hoeven. — De heer Luyten heeft goede ervaring in zake het weglaten der afhelling bij achterijzers en merkt op dat een rits ook bezwaar oplevert voor de plaatsing der nagelgaten als hij niet correct is ingeslagen. — De heer Plet herinnert er uitdrukkelijk aan dat de heer de Vries enkel over het beslag voor het zware paard heeft gesproken en dat de afhelling bij het beslag voor koets- en rijpaarden niet kan worden gemist, aangezien hierbij de zool niet voldoende sterk is. — De heer Kerckhaert zegt dat de koot bij het Belgische paard ongeveer 10 graden steiler staat dan bij het koetspaard en dat ook de ouderwetsche Zeeuwsche paarden niet zoo'n sterke zool hebben als het eigenlijke Belgische type. Bij het laatste mag, als het paard pas beslagen is, de hoefas iets naar voren zijn gebogen. — De heer Falkenhagen merkt op dat een normale hoef normaal moet worden gehouden, terwijl het Zeeuwsche paard minder stomp van hoefvorm is dan het Limburgsche. — De heer v. Waasbergen meent dat bij het besnijden de hoef in het verlengde van de kootas moet blijven, waarop de

heer Kerkhaert antwoordt dat de hoefas een tikje naar voren gebroken mag zijn als de koot kort en sterk is, aangezien dan eenigen tijd later de juiste richting terugkomt. De fokkers zijn sterk tegen een beslag waarbij de voetas iets naar achteren wordt gebroken, daar de gang daardoor vermindert.

De heer de Vries beantwoordt de verschillende opmerkingen, — zegt het met Prof. Kroon eens te zijn over de belasting der hoeven, — wil ook geen te korte doch evenmin lange ijzers, terwijl voet- en hoefas zooveel mogelijk in dezelfde richting moeten loopen doch nooit naar achteren gebroken, omdat hierdoor de verzenen te veel zouden worden belast.

De heer Huitink vraagt hoe dik de ijzers worden gewenscht voor hengsten en merries van het zware type. De heer Kerckhaert zegt dat zulks van de zwaarte der paarden afhangt. De breedte moet minstens 3 cM. zijn, de dikte voor de kolossen $\frac{3}{4}$ duim, voor de anderen $\frac{1}{2}$ duim.

De voorzitter zegt den spreker in hooge mate dankbaar te zijn voor de interessante inleiding en de andere heeren voor hunne opmerkingen. Door een en ander zal er ongetwijfeld een beter inzicht in het beslag voor het zware paard zijn verkregen.

Bij de rondvraag wordt aangedrongen om vroegtijdig onderwerpen voor de e.v. vergadering op te geven, waardoor een goede voorbereiding kan worden verkregen. Als zoodanig worden genoemd: Is het noodig de nagels te plaatsen uitsluitend in de voorste hoefhelft? Welk winterbeslag voldoet het beste? Hoe moet het beslag voor een volhoef zijn, hoe dat voor het trekpaard in de steden?

Hierna sluiting.

De Secretaris,
H. van Waasbergen.

VRAGEN EN ANTWOORDEN.

Ondergeteekende zag gaarne twee vragen beantwoord:

1°. In September 1922 werd mij een veulen ter behandeling aangeboden, dat links voor een stelthoef had. Mede op mijn aanraden werd hierover een dierenarts geraadpleegd. Deze ging er tot mijn verwondering toe over de buigpees dwars door te snijden, wat tengevolge heeft gehad, dat het kootgewricht geheel doorzakt en het dier een sterk beervoetigen stand heeft gekregen. Zou het nu ook goed zijn om een nog al lang ijzer onder te leggen tot steun van het kootgewricht?

2°. Een 10-jarig werkpaard dat altijd min of meer kreupel gaat aan rotstraal. Het zit er erg diep in en dan vooral tusschen de straalkussens. Ik heb den eigenaar geraden om de stralen goed te reinigen en dan een propje met werk en teer tusschen te leggen, maar tot nu toe heeft dit niet veel geholpen. Het paard heeft harde droge hoeven, reden waarom ik den verzenwand al eens wat afgeraspt heb, waardoor de hoef wel beter is uitgezet, maar het rotten gaat steeds door. Volgens (informaties, was dit paard op tweejarigen leeftijd er al mede behept, zoodat het wel een oude kwaal is. Door mij is altijd gewoon vlak beslag ondergelegd, doch op verzoek van den eigenaar de laatste keer met kalkoenen, waardoor het dunkt me nog niet beter is geworden. Gaarne zou ik vernemen hoe hier verder mee te handelen?

B.

H. O.

Wat het eerste aangaat, zal veel van het resultaat afhangen of alleen de kroonbeenbuiger is doorsneden. Overleg met den betrokken dierenarts.

verdient aanbeveling. Het bekende lange krulijzer helpt bij doorgesneden pezen den stand verbeteren.

In zake den verouderden diepgaanden rotstraal is langdurige zorgvuldige verpleging het eenige middel dat verbetering, mogelijk herstel, kan brengen. Vlak beslag is beter dan ijzers met kalkoenen, zoodat deze beter achterwege blijven. De middelste straalgroeve dient met werk dagelijks twee keer te worden gereinigd. Na voorzichtige reiniging, waarbij bloeding zooveel mogelijk moet worden voorkomen, dient een strook werk met een weinig bruine teer goed in de diepte der straalgroeve te worden gebracht. Verder moeten de hoeven zachter worden gemaakt, door ze aan de kronen met een weinig vaseline in te wrijven en door vochtige omslagen te geven.

Als de eigenaar tegen moeite opziet, de behandeling niet geruimen tijd zorgvuldig wil voortzetten, is het verstandig een dergelijke verouderde kwaal stil op zijn beloop te laten. Wil de eigenaar echter alle zorg besteden, dan is herstel niet uitgesloten en moet de werking van het hoefmechanisme zooveel mogelijk worden bevorderd door de ontsteking te bestrijden, de hardheid der hoeven te verhelpen en het dier op zachten bodem zooveel mogelijk stapvoets werk te laten doen.

Red.

KORTE MEDEDEELINGEN.

Abonnementsgeld De Hoefsmid 1923.

Tot dusverre werd per kwartaal over het abonnementsgeld per postquitanctie gedisponeerd. Het bedrag van 75 cent wordt dan telkens met 15 cent voor dispositie-kosten vermeerderd. Om die dispositie kosten drie keer per jaar te voorkomen en eenige vereenvoudiging in de administratie te verkrijgen, is besloten om voortaan in Maart in-eens over het abonnementsgeld voor het geheele jaar te beschikken.

Wij hopen en vertrouwen dat alle abonné's zich hiermede wel kunnen vereenigen, daar het ook voor hen besparing geeft, namelijk 3 × 15 cent.

Het abonnementsgeld van f 3.— kan intusschen ook vóór 15 Maart worden ingezonden per postwissel of per postcheque (giro-rekening 78780 den Haag). Na genoemden datum wordt een postquitanctie ter incasseering afgegeven, groot f 3.15.

— — —

— **Uitslag van het toelatingsexamen voor den cursus tot opleiding van Onderwijzers in praktisch hoefbeslag, te Utrecht.** — Voor het examen hadden zich opgegeven 19 hoefsmiden, die alle zijn opgekomen. Van de deelnemers kwamen er 4 uit Gelderland, 3 uit Utrecht, 3 uit Noordbrabant, 3 uit Overijssel, 2 uit Noordholland, 2 uit Zuidholland, 1 uit Zeeland en 1 uit Limburg. Tot den nieuwen cursus zijn toegelaten: L. J. Brinkman te Colmschate, A. A. C. Lokhorst te Loenen a/d Vecht, J. J. Mathijssen te Herveld, J. Minderhout te Gapinge (Z.), A. J. Rompelman te Almelo en Jos. Roovers te Beek bij Breda.

— — —

— **Noord-Holland.** — Te Alkmaar wordt wederom een cursus in hoefbeslag en hoefkunde gegeven, waaraan 8 cursisten deelnemen. Als leeraren treden op de beide te Alkmaar woonachtige heeren C. Roodzant, Dierenarts, en Th. A. Koelman Nzn., Rijksonderwijzer in practisch hoefbeslag.

— — —

— **Nieuwe vinding!** De opperwachtmeester-hoefsmid Kraak te 's Bosch heeft een „verruimer” uitgevonden, waarop in de Maart aflevering nader zal worden teruggekomen. Het is een langarmige tang, die ten doel heeft om het ijzer aan de takeinden iets te verwijderen. De heer Kraak, die hoefsmid is bij de 1e Divisie v/h. Korps Kon. Marech.^{ce}, heeft zijne uitvinding zes weken met groote voldoening toegepast en de tang levert vooral groot gemak op voor hen die paarden op stal koud moeten beslaan.

— De staalprijzen, zegt „Iron Age”, worden steeds vaster. Hoewel de zaken in de zwaardere producten geringer worden, werken de fabrieken te Pittsburg en in de naastbij gelegen districten toch nog met 80 à 85 pct. van haar normale capaciteit.

— Plaatsgebrek, voornamelijk tengevolge van de talrijke illustraties, gaven aanleiding dat twee artikelen, een ingezonden stuk en een beantwoorde vraag tot Maart moesten blijven liggen.

ADVERTENTIËN.

Dankbetuiging.

Ondergeteekenden betuigen hun hartelijken dank aan den Hooggeleerden Heer Prof. Dr. H. M. Kroon, alsmede aan den WelEd. Heer S. van Angeren, voor het degelijk onderwijs, zoowel op theoretisch als practisch gebied, waardoor zij allen met succes aan het examen voor Rijksonderwijzer in Practisch Hoefbeslag mochten deelnemen.

J. A. Boesveld, Winterswijk.	J. de Jong Jr., Heerenveen.
F. Falkenhagen, Amsterdam.	A. Kroeze, Grolloo (Dr.).
H. Hollander, Hasselt (O.).	C. Langeler, Lochem.

Herhalingscursus in Hoefbeslag, ter verkrijging Rijksdiploma als Hoefsmid.

Smeden, die vroeger al reeds een cursus in hoefbeslag gevolgd hebben en nu het Rijksdiploma als hoefsmid willen halen aan het Instituut voor Hoefkunde aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht, kunnen zich, hetzij mondeling of schriftelijk, aanmelden tot het volgen van een **Herhalingscursus** bij F. FALKENHAGEN, Rijks Onderwijzer in practisch hoefbeslag, **Kerkstraat 242, Amsterdam.**

De voorjaarsexamen beginnen reeds in Maart.

Mondelinge aanmelding alle werkdagen van **9 uur v.m. tot 4 uur n.m.**, behalve Donderdag.

Examen ter verkrijging van een Rijksdiploma als hoefsmid.

VOORJAARSEXAMEN 1923.

Dit examen zal te **Utrecht** gehouden worden in de maanden **Maart** tot **Mei**. Hij, die daaraan wensch deel te nemen, wordt uitgenoodigd zich **vóór 20 Februari 1923** schriftelijk aan te melden bij den ondergeteekende, onder overlegging van de volgende stukken:

- een afschrift van de geboorte-acte;
- een bewijs dat hij de lagere school met vrucht heeft gevolgd;
- een bewijs dat hij ten minste drie jaar in het smidsvak is werkzaam geweest;
- een bewijs, dat hij een tweejarigen cursus in hoefbeslag heeft gevolgd, of een daarmede gelijkgestelde opleiding heeft genoten.

Zij, die **vóór 1 Juli 1919** een diploma als hoefsmid hebben behaald, worden enkel op grond van dat diploma toegelaten; zij melden zich schriftelijk aan, hebben bovengenoemde stukken niet te over leggen en brengen hun diploma's mee, als zij voor het examen worden opgeroepen.

Zij, die reeds eerder aan het examen ter verkrijging van een rijksdiploma als hoefsmid deelnamen, kunnen zich ook zonder inzending van bovengenoemde stukken aanmelden.

De secretaris der Examen-commissie:
Dr. GALLANDAT HUET,
Regentesselaan 6 te Amersfoort.

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

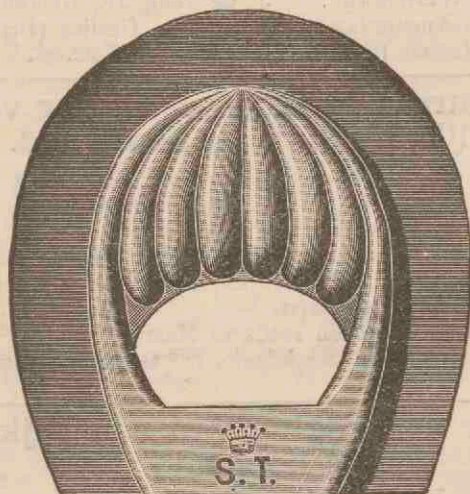
TEL. 1355

ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor Hoefbeslag.

Ster-Hoefnagels: meest uitgebreide sorteering in meer dan 60 maten en modellen voorradig.

Rubber-Hoefzolen: Uitsluitend van prima kwaliteit caoutchouc vervaardigd, dus niet van rubberafval.

Open en dichte luchtdruksolen voor VOOR- en ACHTERijzers in 12 maten voorradig.

Zolen voor halve ijzers met hoog rubberkussen in 5 maten voorradig.

blokszolen, straalzolen, caoutchouc hielstukken, hoefranden, strijkringen, kunsthoorn, kurkkit.

Ijsnagels, scherpnagels, kalkoenen, stiften, opruimers, hoef tangen, renetten, hoefraspen, hoefhamers, houwelingen, lasch- of welblad, laschpoeder enz.

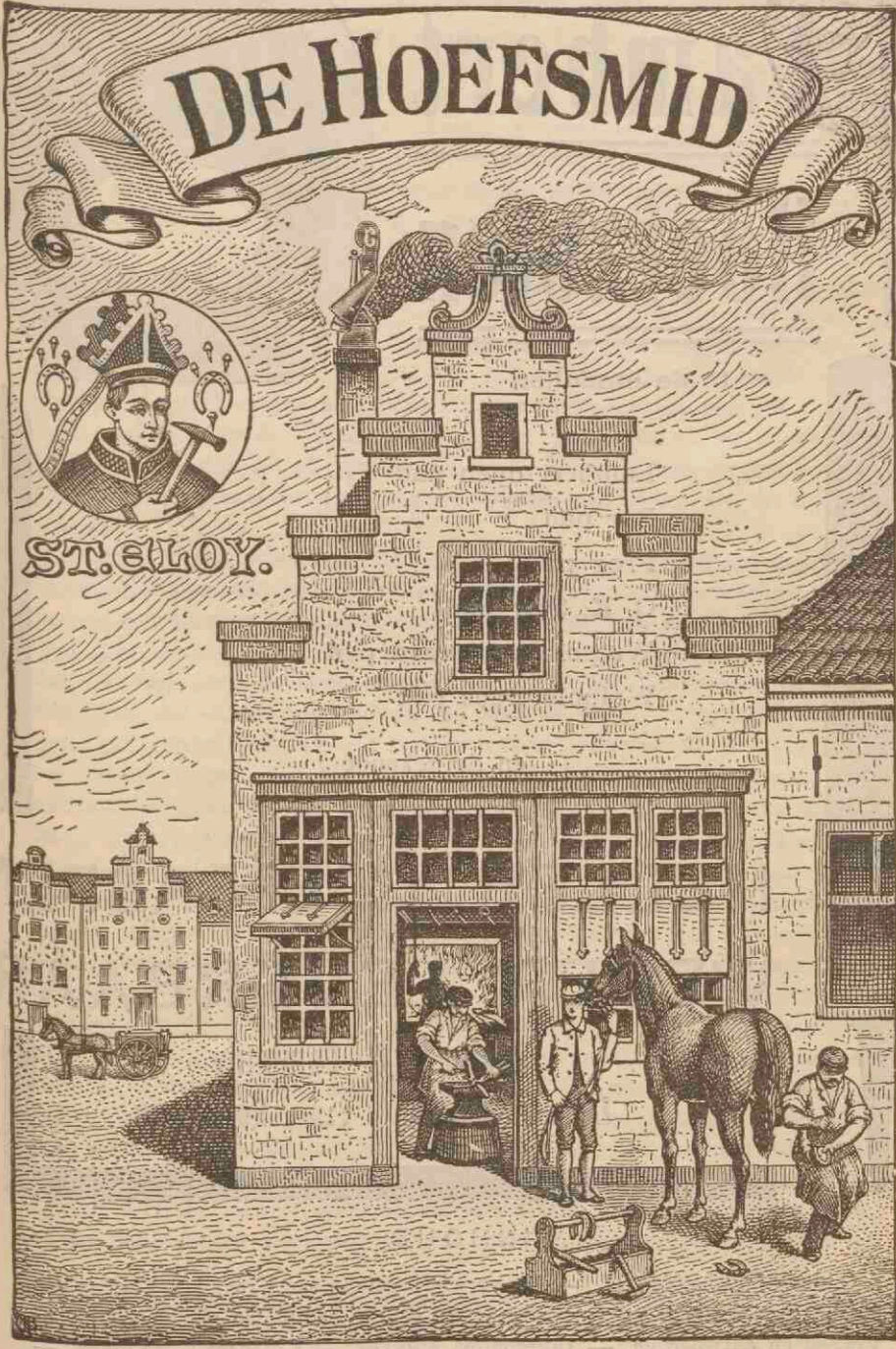
Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

TEL. 1355

ROTTERDAM.

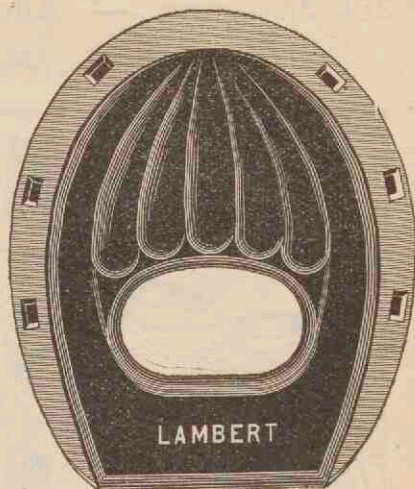
0397

REDACTEUR-UITGEVER: A. W. HEIDEMA te 'S GRAVENHAGE.

Prijs f 3.— per jaar fr. p. p.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company

Leuehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Onder Smidshanden II. — De verwijdingstang van Kraak! — Verslag van het zevende examen ter verkrijging van een Rijksdiploma als Hoefsmid. — Vragen en antwoorden. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Advertentiën.

ONDER SMIDSHANDEN.

II.

We moeten steeds trachten elk gemotiveerd verzet, d. w. z. verzet waarvan men zou kunnen zeggen: „daar heeft hij gelijk aan”, te voorkomen maar elk ongemotiveerd verzet, d. w. z. verzet, waar op den duur geen reden voor bestaat, nu ook terstond te kunnen breken. Stel nu dat ik een jong paard, misschien nog nooit in handen geweest, een been wil optillen en dat been nog een poosje opgetild wil houden, dan ligt het toch voor de hand, dat zoo'n dier die handeling op z'n minst vreemd aankomt en dat hij denkt en op zijn manier zegt ook: „blijf van me lijf”. Hij komt nu in verzet en — laat ons eerlijk zijn — heeft hij daar gelijk in of niet als je hem om zijn koot knijpt, en hard ook, ten einde met geweld te kunnen vasthouden. En als je nu tegen hem zegt: „stel je niet zoo aan, ik doe je niks”, heeft hij dan soms niet het volste recht om te zeggen: „dat doe je wel, je doet me *pijn!*”. En zie hier nu de groote fout onzerzijds — we doen hem „pijn”, maken hem bang. In zijn angst rukt hij zich los en hiermede hebben we de tweede fout begaan: hij heeft z'n zin en kent z'n kracht. Maar met dat al, zijn been moet hij geven! Best, en dat kan ook en dat zal hij zelfs doen en nog wel zonder veel verzet. Op de volgende manier:

In plaats van de hand om de koot te vatten, legt ge daarom een linnen halster (op zijn plat) of een eind singelband. Als ge daarmee handig langs het been naar beneden gaat, lukt dat altijd. Vooral geen strop er van maken doch plat er om en dan een paar keer de einden om elkaar gedraaid, zoo-dat de voet noch de kogel er door kunnen en het band toch niet knijpt. Pijn kan dat nooit doen en als hij zich nu verzet tegen het ophouden, gevangen geven dus, van zijn been dan is er wel angst doch die kunt ge *nu*, omdat er geen *pijn* bijkomt, gemakkelijk bedaren door een paar goed gekozen woorden en een halsklop zoodra hij zijn been stilhoudt. En loslaten, wat ge moest doen, toen ge hem met beide handen om de koot hadt, behoeft ge nu niet, terwijl ge slechts met eene hand het losse einde van het band houdt, dat niet doorglijdt, een best en stevig houvast geeft en waarbij ge met de andere hand tegen den schouder van het paard nog alle gelegenheid hebt een op u toespringen te voorkomen. Een sprong op drie beenen voorwaarts kan hij maken, misschien twee maar dan is hij het best zat en blijft staan. Hij voelt geen pijn, vindt geen reden meer tot verzet, blijft gevangen, komt niet tot de overtuiging van zijn meerdere kracht. Is daarmee half gedresseerd ook. Wat niet uit te vlakken is! Ieder paardenkenner heeft zeker al terstond de groote voordeelen ingezien van eene methode waarbij ongemotiveerd verzet tot genoeg van beide partijen met een sisser afliep. En dat deze te verkiezen blijft boven de andere manier, waarbij gemotiveerd verzet leidt tot allerlei onaangenaamheden, zullen zeker allen ook wel met me eens willen zijn.

*

We zagen reeds hoe we op practische manier er in kunnen slagen, zonder noemenswaardig verzet, dat inmiddels geenerlei nadeelige gevolgen zal hebben, de beenen te krijgen. Nu moeten we er voor zorgen, dat we bij de volgende behandeling ook geen herrie krijgen. Dat kan alweer op de volgende wijze. Laat ik beginnen met te zeggen, dat ik de voorkeur geef aan drie

man, van wie minstens twee vakkundig, bij de eerste behandeling van een paard in smidshanden. Een liefst extra paardenman en als het kan bij, die het dier reeds oppaste en beste kameraden met hem is, aan het hoofd. Dan een tweede zoo mogelijk pootige kerel, die het been ophoudt. Hij toch vertegenwoordigt een levenden noodstal, doch heeft hierop dit voor, dat hij binnen toelaatbare grenzen iets mee kan geven.

In dit opzicht heeft hij dus eenige vakkundigheid, doch hiermede kan de helper dan ook volstaan. De derde is de knappe smid. Van knap gesproken, de man behoeft niet beslist gediplomeerd te zijn al kan zijn diploma hem nimmer in den weg zitten en meermalen integendeel van groot nut zijn bij de menschen. Bij de paarden zit eigenlijk zoo'n diploma het best in een alleszins oordeelkundig beslag, dat van zelf tevens voldoende kennis in zich sluit van hoof, stand en gang, voor zoover beide laatste factoren zijn voor de kennis van den smid als paardenbeoordeelaar. Ik wil maar zeggen, niet eerst vragen: zijt ge gediplomeerd? en op het antwoord: „neen”, besluiten tot slechte smid. En omgekeerd niet zweren bij den smid omdat hij een diploma heeft. Neemt niet weg, dat ik met gerustheid ieder kan aanraden om zoo mogelijk bij ernstige studie toch maar het diploma ook te halen. Want al hebben — gaarne toegegeven — de paarden zeker meer baat bij de eerste dan bij het tweede, dit laatste is toch veelal van genoeg belang voor den houder om er wat extra moeite voor te doen.

We hebben dus het been opgenomen en nu steunt de middelste man den hoof op zijn knie en tracht tevens met zijn vrije hand te voorkomen dat het kappen van den smid den voet te veel zou kunnen draaien en zoo-doende pijn veroorzaken in het kroongewricht. Dit zou n.l. weer aanleiding zijn tot onrust bij het paard. Blijft het voor hem bij het voelen en hooren van het kappen en raspen zonder dat dit hem pijn doet, dan zal hij zijn been best laten ophouden tot de smid klaar is. Tegen het vooruit op de knie nemen, voor het in deze houding gemakkelijke bijraspen van den scherpen rand, ontmoet men toch ook zelden veel verzet.

Nu kan het voorkomen, dat niettegenstaande alles van onzen kant volmaakt in orde is, het paard uit eigenzinnigheid toch lastig blijft.

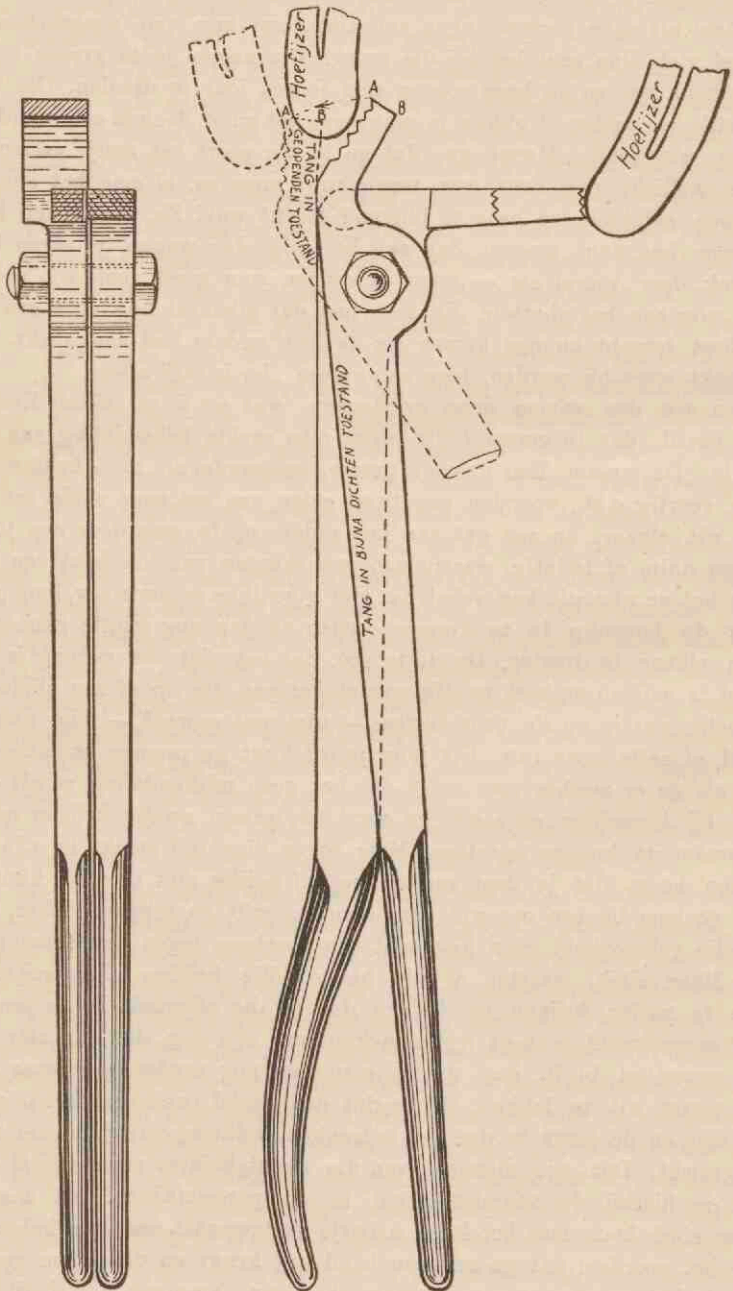
Dan gaan we te werk als volgt. Eerst van al onderzoeken we waar de oorsprong van het verzet schuilt. Deze kan toch zitten in enkel angst maar ook in boosaardig opzet. Terwijl er in het laatste geval alle reden is om te straffen, zouden we hiermede in het eerste geval alles voor goed kunnen bederven. Begin dus alvast nimmer met slaan, schoppen, rukken of dergelijke wel is waar zeer verklaarbare doch niettemin steeds ten sterkste af te keuren maatregelen. Waarom is zoo'n optreden *altijd* verkeerdt? Omdat een met ruw geweld behandeld dier zich in het geval van angst verongelijkt gevoelt en zulks ook is, terwijl bij kwaadheid het slechts kwaad met kwaad zal trachten te vergelden en moge het al voor het oogenblik zich gewonnen moeten geven, steeds onbetrouwbaar zal blijven en daardoor gevaarlijk. Wat is er dus gewonnen op den duur? Feitelijk niets. En wat is er verloren? Soms alles en in elk geval veel. Alles bij het bloedpaard, dat in zijn angst voor het onbekende, nog geslagen ook, nu eerst recht al zijn vertrouwen in u verliest, zelden geheel vergeeft, nimmer vergeet en u dan ook geregeld wordt aangeduid bij wijze van waarschuwing:

„pas op zeg, houd hem in de gaten” of „denk er om, die zegt niks maar slaat zoo maar toe” of „niet te kort bij komen, bij den dieë, je kunt nooit weten”. Wie kent niet zulke gangbare uitdrukkingen in elken stal te vernemen, waar een eenigszins groot aantal paarden bij elkaar zijn? En veel bij den ondeugd die het tegendeel van angst in den loop der jaren heeft overgehouden uit zijne herinneringen aan alles, wat hem van 's menschen kant ten deel viel. Hoe gaat het bij die soort? Die nemen je te grazen bij elke gelegenheid, dat ze de kans schoon zien je een loer te draaien. Die bijten, slaan vóór en achter, drukken je plat tegen het schot, doen in een woord alles, behalve vriendelijk. Meent ge, dat ge in die soort het restje vertrouwen, dat er wellicht nog over was, terug kunt ranselen, al mag het dan meer dan eens gelukken ze baas te blijven? Mocht wat! Ze verrekenen het op een (voor hen dan) mooien dag aan het tuig, den wagen, je eigen botten — denk daar vooral om — maar gewonnen voor goed geeft zoo een zich alleen nog aan het abattoir. En toch had dat allemaal nog voor een groot deel best terecht kunnen komen als ge hem anders had aangepakt. Want aangepakt moet hij worden, hier helpt geen „ho braaf” alleen.

Laten we dan samen eens overleggen, wat we doen zullen. Eerst het jonge paard, dat in verzet blijft tegen elke zachte behandeling van onzen kant in. De praam. Een gewone praam, bestaande uit rond hout van een dertig, veertig c.M., voorzien van twee gaten aan het eene einde, een handbreed uit elkaar, en een gat aan het andere einde, waardoor een touwtje van een duim of twintig, waarin aan weerskanten van het hout een knoop zoodat het er niet uit kan schuiven. Het eigenlijke praamtrouw, lang genoeg om er de bovenlip in te kunnen vatten en dan nog lengte genoeg over om in elkaar te draaien. De dikte zóó, dat het niet dun genoeg is om in het vel te snijden en niet te dik zoodat het van die lip af zou glijden. Met een zacht praatje op z'n neus zetten — niet met geweld — hier niets met geweld of zelfs maar ruw. Elk jong paard kunt ge pramen en later steeds weer, als ge er slechts voor zorgt dat het geen mishandeling wordt — dan wordt hij kopschuw en zoudt ge eerst een praam noodig krijgen om hem een praam te kunnen opzetten! Maar tegen dien tijd steekt hij zijn hoofd wel zoo hoog, dat je daar zonder trap of ladder niet best bij kunt. Dan haalt ge hem bij een oor wel naar beneden wilt ge zeggen. Zeker, als hij u bij die gelegenheid geen klap met een voorbeen tegen de schenen present doet. Maar alloh, waartoe al die herrie? We hadden afgesproken geen herrie te zullen krijgen en blijven dus bij die afspraak. Is de praam nu matig aangedraaid, wat ge wel zien kunt aan zijn oog, dat dan star op één punt gevestigd blijft, dan draaie men niet nog verder op gevaar af van juist verzet uit te lokken. Hij begint dan veelal eerst met het oogwit te laten zien en de ooren in den nek te trekken, welke hij eerst juist steil vooruit had gericht. Dat zijn allemaal van die kleinigheidjes maar vooral daarop letten is hierbij de voorzichtigheid in de porceleinkast! Nu wordt het andere eind hout met het losse touwtje vastgemaakt aan den halster. Dit geeft het voordeel dat ge zelf een hand vrij krijgt en de praam geen ruk geeft als het paard met zijn hoofd mocht slaan. Nu staat hij wel stil genoeg om aan het werk te gaan.

DE VERWIJDINGSTANG VAN KRAAK!

De heer P. J. D. K r a a k, opperwachtmeester-hoefsmid b. d. 1e Divisie Kon. Marchaussee te den Bosch, heeft een vinding gedaan, waarvan reeds

$\frac{1}{2}$ grootte. Schets van eene uitzetting.

in de Februari-aflevering van „De Hoefsmid” met een enkel woord melding is gemaakt. De uitvinder heeft ons Vrijdag 2 Maart j.l. in de gelegenheid gesteld zijn „verruimer” te zien en de werking hiervan na te gaan. Dr. H. J. W e e - k e n s t r o o, kapitein-paardenarts te den Bosch, had reeds een kleine twee maand de tang in de toepassing gevolgd en verklaarde met haar werking zeer tevreden te zijn.

In al die gevallen, waarbij paarden op stal moeten worden beslagen, hetgeen met de marechaussee-paarden ook gewoonlijk het geval is, komt het nu en dan voor, dat het onder te leggen ijzer iets te nauw blijkt te zijn. Het moet dan een tikje worden verwijld. Dit geschiedt als regel met de hoeftang, hetgeen niet altijd even eenvoudig is. De nieuwe vinding van Kraak heeft ten doel die moeilijkheid op te heffen en het komt ons voor, dat de uitvinder daarin werkelijk praktisch is geslaagd. Wij zien niet uit het oog, dat het koud verwijden van een hoefijzer op zich zelf geen aanbeveling verdient, aangezien het ijzer er iets door wordt verwrongen en het gevaar ontstaat, dat de draagvlakke niet zuiver vlak blijft.

Bovenstaande teekening geeft een voldoende duidelijk beeld van den verruimer, zooals uitvinder de tang heeft gedoopt. De naam verwijdingstang komt ons intusschen voor het gehoor bruikbaar voor. Dit is echter van ondergeschikt belang.

Als men de teekening goed beziet, dan vindt men links de tang van ter zijde afgebeeld en rechts heeft de teekenaar een dubbel beeld gegeven, n.l. de tang gesloten en ook met geopenden bek. Beide beenen hebben een gekarteld vlak; het ééne been is gekarteld aan de buitenzijde, het andere aan den kop en bezit tevens op de platte zijde een inham die aan de oppervlakte eveneens gekarteld of geribd is. Deze inham is noodig om de tang zoowel bruikbaar voor kleinere als grootere ijzers te doen zijn. Wij hebben er ons van overtuigd, dat de verwijding van een hoefijzer met behulp van deze tang praktisch en vrij gemakkelijk is tot stand te brengen, zonder dat de draagvlakke van het ijzer er merkbaar onder lijdt. Het is ons niet bekend of de uitvinder octrooi heeft aangevraagd en evenmin of de tang tegen een bepaalden prijs bij den uitvinder verkrijgbaar is. Mochten er lezers zijn, die over de vinding vragen wenschen te stellen, dan is de heer Kraak ongetwijfeld gaarne bereid, hetzij per brief, hetzij in „De Hoefsmid” daarop van antwoord te dienen.

R e d.

VERSLAG VAN HET ZEVENDE EXAMEN TER VERKRIJGING VAN EEN RIJKSDIPLOMA ALS HOEFSMID.

De Examen-Commissie, welke bij beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 25 Augustus 1922, Directie van den Landbouw, No. 11184, 1e Afdeling, werd benoemd, bestond uit de heeren Dr. H. M. Kroon, Hoogleraar aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht, S. van Angeren, Chef-hoefsmid aan dezelfde Hoogeschool, Dr. R. H. J. Gallandat Huet, Kapitein-paardenarts aan de Militaire Hoefsmidsschool te Amersfoort, H. Hagen, Onderwijzer in practisch hoefbeslag te Steenwijk,

P. H. van Kempen, Veearts te Echt, J. Plet, Veearts te Heerenveen en Dr. J. Staal, Veearts te Assen *).

Nadat op 18 October een voorvergadering had plaats gehad van den Voorzitter en den voorloopigen Secretaris, werd op 21 Oct. eene bijeenkomst van de geheele Examen-Commissie gehouden, welke op den heer Van Kempen na, voltallig is opgekomen. Allereerst werd de voorloopige Secretaris definitief benoemd en daarna werd de examenrooster opgemaakt. Het aantal kandidaten bedroeg 95, zoodat 16 examendagen hiervoor noodig werden geacht; als zoodanig werden vastgesteld 13, 14, 15, 16, 20, 21, 22, 23, 27, 28, 29, 30 November en 11, 12, 13 en 14 December, terwijl 16 Dec. als eindvergadering voor den Voorzitter en den Secretaris werd bestemd.

Besloten werd om tijdens dit examen telkens op Maandag te elf uur te beginnen, om hierdoor tegemoet te komen aan hen, die veraf wonen, terwijl tevens de verblijfkosten der examinatoren hierdoor belangrijk minder zouden worden. Om ook des Donderdags, terwille van de examinandi, om elf uur te beginnen, werd onmogelijk geacht, daar het in den winter zeer bezwaarlijk is om op later uren materiaal (paarden) te krijgen; voor de voorjaars-examens zal dit wellicht ingevoerd kunnen worden. Tevens werd vastgesteld om de oproepingen voor het examen dit jaar alphabetisch te doen plaats hebben, daar men aldus een beter vergelijkend overzicht krijgt van de verschillende cursussen en het toch in de praktijk zeer moeilijk is gebleken om voortdurend aan al de verzoeken der examinandi, omtrent gecombineerd opkomen, te voldoen.

Van de 95 kandidaten, welke zich hadden opgegeven, namen er 83 deel aan het examen; hieronder waren 72 cursusleerlingen, waarvan er 35, 31 en 6 respectievelijk voor de 1e, 2e of 3e maal aan het examen deelnamen.

Zij waren opgeleid te Amersfoort, Harlingen, Tiel, Oud-Beijerland, Enschede, Schagen, Maastricht, Heerenveen, Doetinchem, Zwolle, Middelburg, Venlo, 's-Hertogenbosch, Goes, Alkmaar, Groningen, Oostburg, Middelharnis en 's-Gravenhage.

Elf der kandidaten legden het examen af op grond van een vroeger behaald diploma, 9 van hen namen voor de 1e, en 2 voor de 2e maal aan het examen deel; zij waren indertijd opgeleid te Haarlem, Utrecht, 's-Gravenhage, 's-Hertogenbosch, Amersfoort, Groningen en één in Duitschland.

Van de 83 kandidaten, die in totaal aan het examen deelnamen, slaagden er 55; hiervan waren 50 van cursussen afkomstig en 5 van hen waren reeds gediplomeerd; van de 55 geslaagden deden er 25, 26 en 4 respectievelijk voor de 1e, 2e of 3e maal examen. De 5 geslaagde reeds gediplomeerde hoefsmeden, namen alle voor de 1e maal aan het examen deel.

Aan 4 der geslaagde kandidaten kon worden medegedeeld, dat hun examen in alle opzichten meer dan voldoende was geweest en hun het praedicaat „met lof” werd verleend.

De uitslag der examens wijst er op, dat het aantal geslaagde kandidaten van cursussen afkomstig, dat voor de 2e maal examen doet, zeer groot is,

---

*) De namen enz. der plaatsvervangende leden zijn korthedshalve weggelaten. R e d.

hetgeen doet denken, dat het voor cursusleerlingen in het algemeen zeer goed is, wanneer zij na de cursusopleiding nog eenigen tijd zelfstandig werken en dus de meening van cursusleiders, dat de examens zich direct moeten aanpassen aan de laatste cursusles, niet juist gezien is.

Gedurende de zitting van de Examen-Commissie is alleen de heer Van Kempen verhinderd geweest het geheele examen mede af te nemen en is hij daarin vervangen door de heeren Bongaarts en Van der Plank.

(De namen der geslaagden zijn reeds vermeld in de Januari-aflevering. — R e d.).

VRAGEN EN ANTWOORDEN

De heer Saris, onderwijzer-hoefsmid te Eindhoven, vraagt of er een bepaalde reden voor is, dat de verbeening van het hoefkraakbeen meestal voorkomt aan het linker voorbeen, zooals beschreven staat in het Leerboek Hoefkunde en Hoefbeslag.

Dit staat echter niet als zoodanig in het leerboek; de desbetreffende passage hierover luidt (blz. 106 onderaan): „Het gebrek komt meer voor bij voorhoeven dan bij achterhoeven. Vaak komt het aan één been voor en dan meestal aan het linker voorbeen; dikwijls echter ook aan twee en meer beenen, enz.” Deze regels zijn neergeschreven aan de hand van de praktijk en geven weer wat hieromtrent is nagegaan over een aantal jaren. De reden dat het linker voorbeen als regel eerder begint te lijden aan verbeening van de hoefkraakbeenderen, en, indien het gebrek slechts aan één der voorbeenen voorkomt, dat dan in de meeste gevallen het linkerbeen hieraan lijdende is, zal wel gelegen zijn in het feit, dat het linker voorbeen bij vele paarden meer belast wordt dan het rechter voorbeen en dus ook aan meerdere slijtage onderhevig is, ergo gebreken zich hierbij ook spoediger zullen uiten.

Nemen wij b.v. rijpaarden die niet oordeelkundig gereden worden; hierbij zal het linker voorbeen in draf, als regel, het meeste belast worden. Bij het z.g. Engelsch draven, wordt de schok steeds op hetzelfde voorbeen opgevangen; wisselt men dit draven regelmatig af, door b.v. beurtelings om de 10 minuten op het andere been door te zitten, dan zullen beide beenen gelijkelijk slijten. Als regel ziet men dit echter niet en uit gemakzucht, veelal ook omdat het paard aangenamer loopt bij het rijden op eenzelfde been, draaft men alleen op het linkerbeen. De schokken worden dus voortdurend op dit been opgevangen en wordt hierbij nu veel op den harden weg gedraafd, dan kan dit wel een voorbeschikkend moment zijn voor het ontstaan van verbeende hoefkraakbeenderen.

Gaat men in de ziekenregisters van dierenartsen de kreupelheden bij het paard na (zoo algemeen mogelijk genomen), dan zal men hieruit ook kunnen vinden, dat het grootste percentage aan het linker voorbeen voorkomt. De praktijk spreekt hier dus ook uit, dat dit been het meest onderhevig is aan slijtage en gebreken.

De heer Saris vraagt verder: „Het ketelijzer en het volhoefijzer van Stark-Guther worden voor hetzelfde doel gebruikt. In het eene geval legt men de ge-

heele zool vrij, in het andere moet deze juist geheel dragen. Dus twee precies tegenovergestelde dingen voor eenzelfde kwaal. Hoe dit te verklaren?"

Vooreerst willen wij opmerken, dat het ketelijzer een reeds zeer lang bekend ijzer is, terwijl het zoolijzer van Stark-Guther slechts enkele jaren geleden is aangegeven en in praktijk gebracht. Waar vóórdien in sommige gevallen van volhoef het ketelijzer met succes gebruikt werd, geeft men tegenwoordig in vele gevallen aan het ijzer van Stark-Guther de voorkeur.

Het ketelijzer beoogt in het algemeen een zooldruk tegen te gaan en wordt daarom ook wel gebruikt wanneer de zool onder het niveau van den draagrand uitsteekt; in zulke gevallen zal een ketelbalkijzer nog beter zijn, daar men hierbij de dracht van den draagrand mede over den straal verdeelt.

Het zoolijzer van Stark-Guther, waarbij het ijzer nauwkeurig gepast wordt op de geheele zool, en deze dus in zijn geheel op het ijzer draagt, beoogt een steviger en dikker worden van deze zool, waardoor een opwaartsche druk zal worden uitgeoefend, en er kans bestaat dat de liggingsveranderingen van de inwendige deelen, die zich in den volhoef uiten, zich weer geleidelijk aan zullen herstellen. Het is de groote verdienste van Stark-Guther hierop te hebben gewezen en het is nu, na eenige meerdere jaren van toepassing zijner denkbeelden, gemakkelijker hierover een oordeel uit te spreken en over deze methode den lof te verkondigen. Het is niet kwaad, ten einde teleurstellingen te ontgaan, om bij alle nieuwe uitvindingen eenigszins sceptisch te staan en de eigen resultaten af te wachten, alvorens ze aan te prijzen; blijkt echter het nieuwe te beantwoorden aan hetgeen de voorsteller ervan vertelt, dan verdient het ook algemeene aanbeveling. Zoo is het nu het geval met dit zoolijzer van Stark-Guther. Het heeft bewezen bij vol- en knolhoef een uitstekend ijzer te zijn en in vele gevallen, bij vakkundig gebruik, den knolhoefvorm te kunnen verbeteren, soms zeer veel, zoodat een algeheele bruikbaarheid van het paard werd verkregen. Slechts in die gevallen, dat het paard het ijzer niet verdraagt, wanneer n.l. bij dit beslag pijnlijkheid zou blijven optreden, zou men zijn toevlucht kunnen nemen tot een ketelbalkijzer of wel tot een balkijzer met lederen zool, waarbij dan vaak een kunstmatige draagrand zal moeten worden aangelegd. Het zijn dus meer de vooruitgang van het hoefbeslag en de resultaten van nieuwe methoden, die deze schijnbare tegenstrijdigheid hebben uitgelokt.

G. H.

EEN PAAR OPMERKINGEN, RESP. VRAGEN.

Met belangstelling nam ik kennis van het verslag der „vergadering van den Bond van Rijksonderwijzers in hoefbeslag”, welke vergadering ik wegens familieaangelegenheden tot mijn spijt niet kon bijwonen. Omtrent een paar punten veroorloof ik mij een enkele opmerking te maken:

1e. Is het mij niet duidelijk wat men bedoelt met de bewering dat de ijzers voor een Belgisch paard niet te lang mogen zijn. Mij dunkt dat de ijzers juist bij een zwaar paard iets langer mogen zijn dan bij een lichter gebouwd type.

2e. Zet ik een vraagtoeken achter de bewering dat voor een Belgisch

paard een ijzer met stampgaten meer aanbevelenswaardig is dan een rits-ijzer. Ik veronderstel dat een ijzer met stampnagelgaten eerder stuk zal gaan dan een ritsijzer, omdat bij het eerstgenoemde de hoefnagels den grootsten kop hebben. Een ritsijzer bezit wel een gleuf maar hierin behoeft niet zoo'n groot gat te worden gestampt als bij het andere. Wel zijn stampijzers iets vlugger uit de hand te maken dan ritsijzers!

Nadere toelichting der beide genoemde beweringen zou mij zeer welkom zijn.

Biezelinge (Z.).

Hoogachtend,
P. A. Butler Pzn.

INGEZONDEN STUKKEN.

Aan H. H. Rijksonderwijzers in practisch hoefbeslag.

Geachte Collega's!

Met genoegen denk ik nog dikwijls aan de vergadering, welke door onze vereeniging den 27^{en} Jan. l.l. te Utrecht is gehouden, — aan die vergadering, waarvoor uit alle deelen van ons land mannen van de practijk waren tesaâmgekomen met één en hetzelfde doel, n.l. om te trachten het hoefsmidsvak op hooger peil te brengen.

Welk eene tegenstelling maakt zoo'n vergadering met den hedendaagschen toestand, want waar men thans ook zijn oog wendt, nergens ziet men anders dan onderlinge verdeeldheid, broodnijd en onzinnige prijsverlaging, hetgeen niet zal nalaten een knak toe te brengen aan het hoefsmidsvak, tot schade voor paard en eigenaar.

Trots deze groote tegenstelling moeten wij, geachte collega's, toch door blijven gaan alles in het werk te stellen om ons doel te bereiken, n.l.: verheffing van het hoefsmidsvak.

Gezien de geëerde welwillende medewerking van H.H. autoriteiten op onze vergaderingen, kan het mijns inziens niet anders of wij zullen daarin slagen.

Vooraf op de laatst gehouden vergadering zijn wij weder een goeden stap vooruitgegaan, n.l. door de rede welke aldaar door den heer J. de Vries, Secretaris van het Stamboek voor het Nederlandsche Trekpaard (Belgisch type) werd gehouden, waarin ZEd. meermalen te kennen gaf, de meeste waarde te hechten aan de ervaring van mannen uit de practijk, daar de smeden dagelijks met het hoefbeslag bezig zijn en allerlei gevallen medemaken.

Ook verzocht ZEd. om op de volgende vergadering eens iets van ons uit de practijk te vernemen, waarmede ZEd. voor ons onderwijzers, volgens mijn bescheiden meening, een lans brak, waardoor wij in de gelegenheid worden gesteld om openlijk onze ervaringen, wenschen en wenken uiteen te zetten, hetgeen zeker tengevolge kan hebben, dat het onderwijzerschap in eere zal stijgen en nog meerderen steun van hoogerhand zal verwerven.

Daarom, geachte collega's, neemt deze gelegenheid te baat, door hier ruimschoots gebruik van te maken. Laat zien dat U mede wil werken in de goede richting. Er ligt nog een geheel jaar voor den boeg en zult U allicht nog wel het een of ander in Uw gedachten krijgen, hetwelk U op

dien dag uiteen zult willen zetten. Brengt zóóveel stof aan dat er voortaan alleen voor dat doel een aparten dag wordt uitgeschreven, want mijns inziens is dit de weg, waarlangs zeer veel goeds tot stand kan worden gebracht en waardoor onze maatschappelijke positie kan worden verbeterd. Ik wensch dat ook U dit eveneens zult inzien.

Gaarne breng ik hier dan ook openlijk dank aan den heer de Vries voor hetgeen ZEd. in zijn rede ten onzen gunste heeft gesproken, overtuigd zijnde daarmede tevens de tolk te zijn van zoo niet allen, dan toch van de meesten der aanwezigen op deze vergadering.

Daar de heer Plet te kennen gaf, de volgende gelegenheid gaarne iets te vernemen welke methode van winterbeslag voor het paard het meest geschikt is, ben ik, zoover het in mijn vermogen ligt, daartoe bereid, n.l. door alsdan eene uiteenzetting te houden ten gunste van het beslag met insteekstiften.

Wie Uwer volgt, ten gunste van het beslag met schroefkalkoenen?

Mogelijk zullen er onder U zijn die denken: ja, maar zoo iets heb ik nooit gedaan, doch dit is met mij ook zoo het geval, doch laten wij denken: „ieder vogeltje zingt zooals het gebekt is” en dan zal dat wel terecht komen. Ter vergadering zal men daar wel rekening mede willen houden, om redenen wel weet, dat wij beter met den hamer kunnen werken dan redevoeringen houden. Laat dit dus voor U geen bezwaar zijn.

Meldt U daarom vroegtijdig aan bij onzen Secretaris, den heer van Waasbergen, opdat ZEd. zich met de verdere regeling kan belasten.

Th. A. Koelman Nz.

Alkmaar, Februari 1923.

IJzendijke, 25 Februari 1923.

Mijnheer de Redacteur!

In de Februari-aflevering van „De Hoefsmid” komt een vraag voor van H. O. te B. hoe hij handelen moet met een 10-jarig werkpaard, dat altijd min of meer kreupelt aan rotstraal. Ik raad aan aldus te handelen: Alle losse deelen worden van den straal weggesneden en deze goed schoon gemaakt. De voet wordt zoo besneden dat de voetas iets naar achteren gebroken wordt. Maakt er dan een verbandijzer voor met een plaat en twee stompe schroefkalkoenen. Die plaat moet naar achteren toe tamelijk lang zijn en opgebogen worden, zoodat de ballen ook afgesloten worden, maar natuurlijk geenszins knellen. Treedt in overleg met den dierenarts, die wel de noodige zalf zal geven te gebruiken, inplaats van bruine teer. Die zalf brengt u met werk goed in de straalgroeven. Dan vult u, als het ijzer er onder ligt, de straalgroeven en verder alle ruimte goed op met werk en draait de plaat er goed vast onder. Het paard kan zijn gewone werk doen. De straal zal steeds goeden tegendruk ondervinden en vuil kan niet in de straalgroeven dringen. Deze behandeling moet u zelf minstens tweemaal per week doen. Ik heb zelf zoo al enkele verouderde gevallen behandeld en steeds met goed succes. Mocht u deze behandeling toepassen, meldt dan eens na verloop van tijd in „De Hoefsmid” of het gunstig gewerkt heeft ja of neen.

De onderwijzer-hoefsmid,

W. J. Robijn.

KOSTELOOZE OPLEIDING TOT HOEFSMID AAN DE HOEFSMIDSCHOOL TE AMERSFOORT.

Ten einde tegemoet te komen aan de behoefte die bij een eventueele mobilisatie zou bestaan aan hoefsmeden, heeft het Legerbestuur de gelegenheid opengesteld voor burgerjongelieden om kosteloos te worden opgeleid tot hoefsmid.

Zij moeter hiertoe een verbintenis aangaan bij het Reserve-personeel der Landmacht en wel voor den tijd van vijf jaren; na afloop hiervan kunnen zij telkenmale een nieuw verband aangaan voor één jaar.

Na het aangaan van deze verbintenis wordt de belanghebbende in dienst gesteld bij het 1ste Regiment Huzaren te Amersfoort en in opleiding genomen bij de Hoefsmidschool.

Gedurende dezen tijd van opleiding, welke als verblijf in werkelijken dienst wordt gerekend, geniet hij een soldij en verdere verstrekkingen (vrije voeding, ligging, kleeding enz.) als de overige soldaten van het verlofspersoneel. Zoodra de leerling ten genoegen van den Directeur der Hoefsmidschool heeft bewezen voldoende bekwaamheid te bezitten, wordt hij aangesteld tot hoefsmid met den rang van korporaal en onverwijld in het genot van onbepaald verlof gesteld.

Gedurende den verderen duur der verbintenis is hij verplicht elk jaar ten hoogste ééne week in werkelijken dienst te komen, teneinde bij de Hoefsmidschool een proef af te leggen ter beoordeeling zijner bekwaamheid als hoefsmid. Telkenmale wanneer hij die proef met voldoende uitslag aflegt, wordt hem een premie uitbetaald van vijftig gulden (f. 50).

Van den Directeur der Hoefsmidschool ontvangt hij het bewijs van bekwaamheid als hoefsmid. Gedurende de week dat hij onder de wapenen is voor het afleggen der proef, ontvangt hij een bezoldiging, berekend per jaar van:

Zoolang de leeftijd van 24 jaar niet is bereikt, f 1000; van 24—28 jaar f 1800 en boven de 28 jaar f 1900, terwijl bij het bereiken van den 28-jarigen leeftijd hem tevens den rang van wachtmeester wordt verleend.

Tot de bovenbedoelde verbintenis wordt een ieder toegelaten, al dan niet tot militairen dienst verplicht, mits hij niet jonger is dan 16 jaar, Nederlander is overeenkomstig de wet, bij militair geneeskundig onderzoek voor den dienst bij het reservepersoneel geschikt bevonden is, en de bescheiden overlegt vereischt voor het aangaan van een gewone vrijwillige verbintenis bij de Landmacht.

In het kort komt het er dus op neer dat men een geheel kosteloze opleiding krijgt als hoefsmid, gepaard gaande met vrije voeding, kleeding, ligging, soldij enz. en hiertegenover de verplichting op zich neemt om gedurende vijf jaren bij de reserve te dienen, d.w.z. beschikbaar te zijn als hoefsmid, in geval van mobilisatie, terwijl tevens éénmaal per jaar nagegaan zal worden of het vak onderhouden is en in dit geval een premie van f 50 wordt uitgekeerd.

Wat den duur der opleiding betreft, zoo kan hiervoor geen vasten tijd worden aangegeven, daar dit geheel afhankelijk is van aanleg en bedreven-

heid in het vak. Voor hen die reeds een Rijksdiploma als hoefsmid hebben behaald, cursus-onderwijs hebben genoten of althans meer bedreven in het vak zijn, kan het verblijf aan de Hoefsmidschool uiteraard kort zijn, terwijl voor minder gevorderden een langer verblijf noodzakelijk zal zijn.

Als maatstaf hiervoor moge dienen dat tot heden de milicien-hoefsmiden in zes maanden werden opgeleid, welke tijd dit jaar is verlengd tot 9 maanden.

Eventueel nadere inlichtingen zijn te bekomen bij ondergeteekende.

De Directeur der Hoefsmidschool,

Dr. Gallandat Huet.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Beslag bij paarden die sterk in den toon slijten.** Tegen dit euvel, 't welk paarden met een sleependen gang vertoonen en waardoor de ijzers in den toon in den regel zeer spoedig doorgesleten zijn, geeft een Zwitsersche hoefsmid aan, om, liefst dicht bij den buitentoonrand van het ijzer, twee tot vier schroefgaten aan te brengen en hierin stompe kalkoenen te gebruiken.

G. H.

— **Vriendelijk verzoek.** De belangstelling voor „De Hoefsmid” is merkbaar toenemende, hetgeen blijkt uit de vergrooting van het abonentental. Dit is grootendeels te danken aan het feit dat tal van leiders en onderwijzers aan de onderscheidene cursussen hunne schouders onder het verlangen om het orgaan van meer beteekenis te maken en een grootere verspreiding te geven, hebben gezet. Het is verklaarbaar dat deze pogingen in hooge mate worden gewaardeerd en wij ons voor voortzetting en toeneming dier medewerking blijvend houden aanbevolen. De Redactie zal geen kosten ontzien om den inhoud zoo goed mogelijk verzorgd te krijgen. Het te bewerken gebied blijft zeer zeker een beperkt karakter dragen doch ongeveer twaalf bladzijden nieuws per maand is voor de elf provinciën van ons land zeker wel te verkrijgen als de belanghebbenden inderdaad veelzijdig medewerken.

— **Correspondentie.** C. te W. In de Juni-aflevering 1922 is door den heer S. v. A. een geïllustreerd artikel over den noodstal gegeven. Eenvoudigheids halve zenden wij U, daar gij pas dit jaar abonné zijt geworden, een ex. dier aflevering toe. Het is mogelijk dat een andere medewerker, in verband met uw vraag, hierop nog nader ingaat. Dit merkt U dan in de April-aflevering wel.

PERSOVERZICHT.

— 10 Maart j.l. heeft de *Vereeniging ter veredeling van het Ambacht*, onder voorzitterschap van dr. H. F. R. Hubrecht te Amsterdam, haar algemeene

jaarlijksche vergadering gehouden. Waar dit jaar de vereeniging 25 jaar bestaat, kwam er in het jaarverslag een kort overzicht voor van hetgeen de vereeniging in deze jaren doorleefde. Zij kwam tot stand door een gezamenlijke actie van de vereeniging Arti et Industriae en de Ned. Mij tot bevordering van de Nijverheid. In 1893—'94 hadden de eerste proefafnemingen plaats; hieraan namen 32 candidaten deel. De directe stoot tot de oprichting werd gegeven door de redevoeringen op het nationaal congres voor vakopleiding in 1895. 18 Oct. 1897 kwam de vereeniging officieel tot stand.

Over de gebeurtenissen in 1922 merkt het verslag op, dat het ledenaantal aan het einde daarvan bedroeg: 166 persoonlijke leden en 34 vereenigingen. Aan de proefafnemingen namen 118 candidaten deel.

Het saldo, dat op de rekening voor 1922 overgaat, bedraagt f 6692. De inkomsten voor 1923 zijn geraamd op f 13,682, de uitgaven op f 13,550. In plaats van den aftredenden penningmeester, den heer F. 's Jacob, benoemde de vergadering jhr. E. van Heemskerk van Beest. Bij het bespreken van de proefafnemingen 1923 deelde de voorzitter mede, dat deze gehouden zullen worden in de Ambachtsschool te Utrecht.

— In het Duitsche Smedenblad „Der Ambosz” bespreekt M i c k e c h de vraag, of het al of niet voordeelig is om de *kolen in het haardvuur te bevochtigen*. Hij gaat op deze vraag, die dus ook voor den hoefsmid van veel belang is, uitvoerig in en besluit, op grond van theoretische beschouwingen en van practische ervaring, dat het nat houden van de kolen in het smidsvuur slechts dan een gunstigen invloed heeft, wanneer dit kleine kolen of gruis betreft en ook bij die soort van kolen, welke in het vuur samenbakken en bij het verbranden samenhangende slakken achterlaten. G. H.

ADVERTENTIËN.

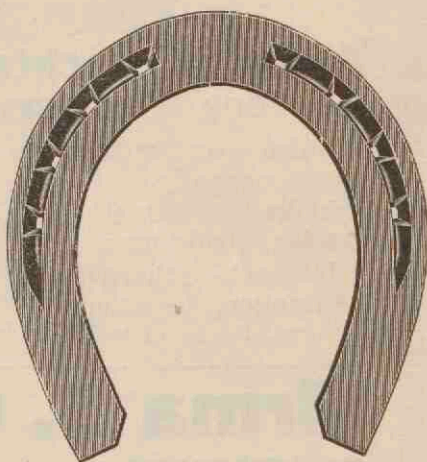

Wanneer gij het beste op gebied van hoefbeslag wenscht, gebruikt dan

HELPMAN-HOEFIJZERS.

Ze zijn bodemnauw, hebben schuin gestampte gaten en een juiste verdeling en plaatsing der nagelgaten.

HELPMAN-HOEFIJZERS zijn niet noodeloos zwaar; de verpakking weegt zoo goed als niets en dus zijn ze **per stuk** de **goedkoopste** aan de markt.

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

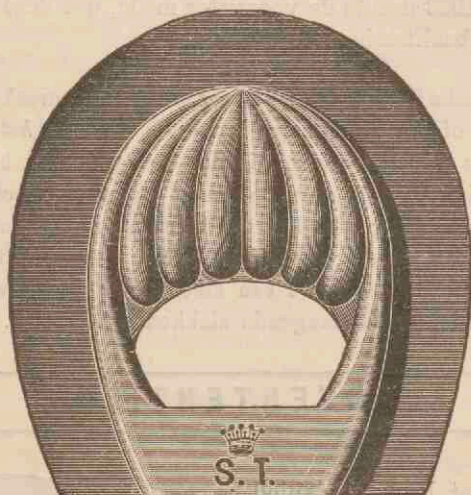
TEL. 1355

ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor Hoefbeslag.

Ster-Hoefnagels: meest uitgebreide sorteering in meer dan 60 maten en modellen voorradig.

Rubber-Hoefzolen: Uitsluitend van prima kwaliteit caoutchouc vervaardigd, dus niet van rubberafval.

Open en dichte luchtdruksolen

voor VOOR- en ACHTERijzers in 12 maten voorradig.

Zolen voor halve ijzers met hoog rubberkussen in 5 maten voorradig.

blokszolen, straalzolen, caoutchouc hielstukken, hoefranden, strijkringen, kunsthoorn, kurkkit.

Ijsnagels, scherpnagels, kalkoenen, stiften, opruimers, hoef tangen, renetten, hoefraspen, hoefhamers, houwklingen, lasch- of welblad, laschpoeder enz.

Firma S. C. M. BAX

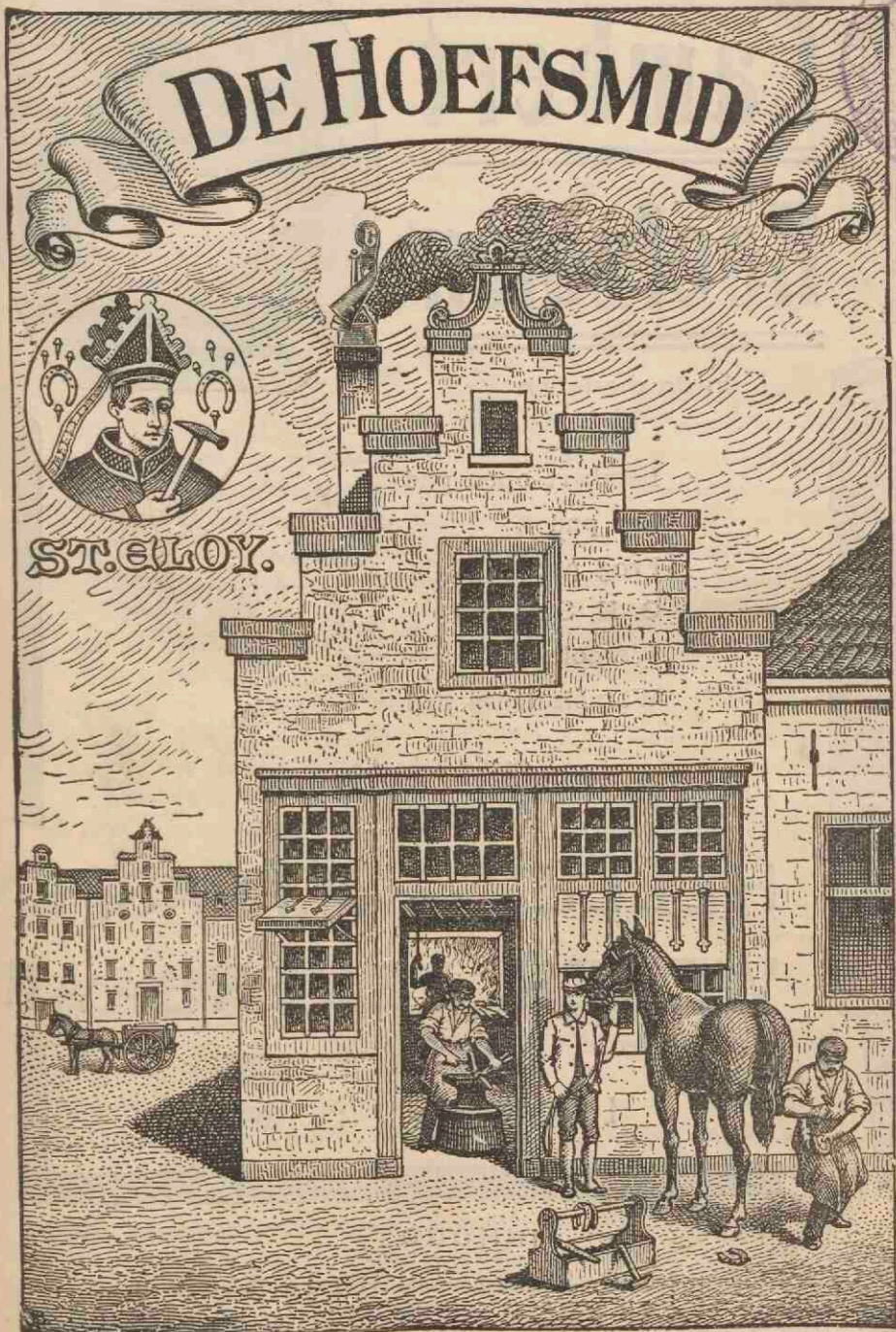
GLASHAVEN 9

TEL. 1355

ROTTERDAM.

a 397

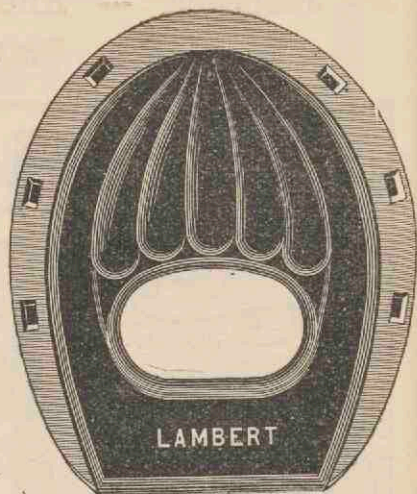
28^e Jaargang — Aflevering 4. — 15 April 1923.
MAANDBLAD.

REDACTEUR-UITGEVER: A. W. HEIDEMA te 'S GRAVENHAGE.

Prijs f 3.— per jaar fr. p. p.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company

Leuehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Onder Smidshanden III. — De noodstal voor het Belgische Paard. — Een en ander over het besnijden van den hoof vóór het beslag en het passen van het ijzer. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Advertentiën.

ONDER SMIDSHANDEN.

III.

Hebt ge met oudere paarden te doen welke al weten, wat verzet is en wat daarmee valt te bereiken, dan kan het best gebeuren, dat de praam ons niet redt. Nu kan het voorkomen, dat een gerechte straf voldoende is maar ook, dat we bepaald tot een dwangmiddel onze toevlucht moeten nemen. In het eerste geval is het „touwtje” aangewezen, in het tweede een noodstal. We willen beide middelen wat nader bekijken. Het eerste, waarover hieronder nadere omschrijving volgt, heeft vóór, dat zoodra de straf, ermede toegediend, het paard tot toegeven heeft genoopt, dit weer de beschikking krijgt over zijn krachten, waarvan het nu echter geen misbruik meer zal maken. De tweede kan geen straf genoemd worden in den zin van het „touwtje”, om reden het in den noodstal vastgebonden paard de beschikking over zijn vrijen wil niet wordt teruggegeven, ook al belooft het nog zoo vast beterschap. Het hangt van omstandigheden af welk middel meer aangewezen is om zijn doel te bereiken. In den regel zal het zware trekpaard ongevoelig blijven voor de werking van het „touwtje” en geen of weinig nadeel ondervinden in den noodstal. Voor het lichtere tuigpaard en met name voor het rijpaard, kortom met dieren met z.g. meer bloed staat de zaak geheel anders. Deze soort zal juist met het „touwtje” snel tot betere gedachten zijn te brengen en zich in den noodstal meermalen zóó heftig verzetten, dat, lijden het al de botten zonder zichtbare schade, het humeur soms voor goed bedorven kan zijn. Doch er komen nog andere factoren bij. Zoo'n „touwtje” kan ik in mijn zak overal mee naar toe nemen en de noodstal staat en blijft waar hij is. Met het eerste kan ik dus overal aan stal gaan beslaan, terwijl het paard steeds naar den smid toe moet in den noodstal. Voor het gebruik van het „touwtje” heb ik veelal een geschikt terrein noodig — kan dat b.v. op de steenen maar zoo niet in eens voor de eerste maal gebruiken. Want mag het zijn dat hij in den noodstal gevaar kan loopen zich ergens te verrekken — aan het „touwtje” gaat hij soms tegen de vlakke en dit heb ik dan toch ook liever in het manège-zand dan op de steenen.

Over den noodstal, bij allen als bekend verondersteld, zullen we het niet nader hebben. Alleen op het feit, dat steeds dient te worden gezorgd voor eene constructie, waarbij gevaar voor beschadiging zooveel mogelijk is uitgesloten, wil ik nog even wijzen en dan tevens aandringen op eene beslist zeer zachte behandeling van een eenmaal gebonden paard. De gedachte van: „hij kan me nu toch niks maken” blijve ten allen tijde zoover mogelijk verwijderd van allen, die in deze omstandigheden iets met of aan het dier te doen hebben. Het „touwtje” daarentegen kan hier en daar nog wel eens minder bekend zijn, reden waarom ik er even bij wil blijven stilstaan.

Het paard heeft een trenshoofdstel aan over den halster, aan welks streng het wordt vastgehouden. Neem nu een koord (lieft zesdraads om een pit van circa 7 m.M. in doorsnede en $\pm$ zeven meter lang).

Aan het eene einde zit een katrol, dat langs alle kanten goed is afgerond en nergens scherpe hoeken heeft. Ge legt het koord achter de ooren vóór het

kopstuk zoodat het katrol ligt op de plaats waar kaak en hals de z.g. uitsnijding hebben — op de oorspeekselsklier dus. Aan den anderen kant doet ge het touw door den trensring en knoopt dezen er in. Nu laat ge het langste vrije einde over den manenkam half weg den hals loopen en haalt het door den nog blijvenden trensring gaande van buiten naar binnen. Nu door het blokje over het wiel, van achteren naar voren. Dan terug door den trensring, van binnen naar buiten en . . . het „touwjtje” kan werken.

Trekt ge nu aan het vrij gebleven lange einde dan gevoelt het paard een druk boven op het hoofd, in de mondhoeken en op de manenkam. Het hoofd wordt tevens aan de onderkaak door het snaffelbit getrokken in de richting van den hals. Het paard staat dus in z.g. „bijgebrachte houding” zou een ruiter zeggen — „gekapt” is meer de uitdrukking voor een koetsier. Maar nu is het tevens de beschikking over zijn hoofd kwijt en waarschijnlijk hebben meerderen uwer wel gehoord: „hebt ge het hoofd maar eenmaal, dan hebt ge het heele paard.” Doch hoe men dit ook wil zeggen, het is een feit, dat elk paard deze onderworpen positie hoogst onaangenaam vindt en wel zóó, dat als ge nu het been vraagt, dat hij zooveen niet geven wilde, ge dat terstond van hem kunt krijgen en het zoolang houden als *noodig* is. Ik zeg niet: *als je wilt*, want uw wil moet steeds rekening houden met de noodzakelijkheid en deze moet steeds tot vóór het dier zoo gunstig mogelijke afmetingen blijven bepaald. Niet dus zoo'n eerste maal in eens door af willen werken als bij een oud paard, dat geen spier vertrekt, maar verstandig een keer rust toestaan onder de bedrijven door!

En dan nog iets. Wil de aandachtige lezer me een groot plezier doen en niet aanstonds met z'n allen bij iedere gelegenheid aan het „touwjtje” gaan staan trekken? Ik zou me n.l. kunnen voorstellen, dat er groote ambitie mocht ontstaan voor een zoo doodeenvoudig middel. Maar de groote kunst — en ook het succes — bestaat niet zoozeer in het *trekken*, wat ten slotte iedereen dadelijk kan, als wel in het *loslaten* op het *juiste* oogenblik, na in de *juiste* mate getrokken te hebben. Nog even geduld dus s.v.p. tot de volgende maand. Ik wil u dan het „touwjtje” en zijn heele geschiedenis van a tot z vertellen.

DE NOODSTAL VOOR HET BELGISCHE PAARD.

Ondergeteekende zag gaarne in „De Hoefsmid” een beschrijving en zoo mogelijk een afbeelding met de verschillende maten en vormen van een noodstal welke het best wordt geacht of een adres waar men een zoogenaamde modelteekening zou kunnen bekomen. Aangezien wij hier in Brabant meer en meer het Belgisch werkpaard zien ingevoerd en deze dieren door hun breedheid voor den hoefsmid als het ware een ondragelijke last opleveren bij het beslag, zie ik mij genoodzaakt bij deze zware rossen een noodstal aan te schaffen. Toelichting over het gebruik en voorzichtigheid welke men bijzonder in acht moet nemen bij een noodstal, zijn daarbij zeker op hun plaats.

C. M.

Deze vraag willen wij trachten zoo goed mogelijk te beantwoorden en hierbij eenige teekeningen en afmetingen geven, die, naar wij hopen, het

maken, voor hen die nog geen noodstal in gebruik hebben en hiertoe willen besluiten, zal vergemakkelijken.

Op zich zelf is een noodstal een zeer eenvoudig ding. Men zou zoo zeggen: niet de moeite om er veel over te praten. Toch zijn er vele kleinigheden die een noodstal in het gebruik gemakkelijk of soms ongemakkelijk maken, zoowel voor het paard als voor den hoefsmid. Wij willen hier eenige van de meest voorkomende gebreken, die wij bij vele noodstallen aantreffen, bespreken en trachten duidelijk te maken welke nadeelen aan een en ander zijn verbonden.

Men vindt noodstallen die te lang zijn. Hierin kan het paard te veel voor- of achteruit gaan staan, waarvan men telkens last heeft als men een been moet optillen. Ook gebeurt het dat het paard zoover achteruit gaat dat het hoofd binnen de voorste palen wordt getrokken, om te trachten er op zijde uit te komen. Dan heeft men er die te kort zijn. Groote paarden, die gewoonlijk ook langer zijn dan kleine, staan dan te dicht bij den achterstok, wat het optrekken der achterbeenen zeer bemoeijijkt. Ook moet het paard de achterbeenen te veel onder zich omhoog brengen.

Bij anderen zitten de zijbalken te hoog of te laag. Wanneer deze te hoog zitten moet men de voorbeenen te hoog optillen, wat lastig wordt voor het paard maar ook voor den smid, omdat door het te hoog optillen de hoef te dicht bij het lichaam komt en zich daardoor moeilijk laat bewerken. Wanneer de zijbalken te laag zitten, zal het paard hier gemakkelijk overheen slaan met de achterbeenen. Niet altijd gebeurt dit uit kwaadheid. Het komt meest voor in den zomer, als de dieren worden geplaatst door ongedierte en dit willen verdrijven. Ook zal de smid moeilijk werken bij te lage zijbalken; zijn rug, die bij den hoefsmid gewoonlijk het eerst de nadeelige gevolgen van het werk gevoelt, zal hier het meest aan toe zijn.

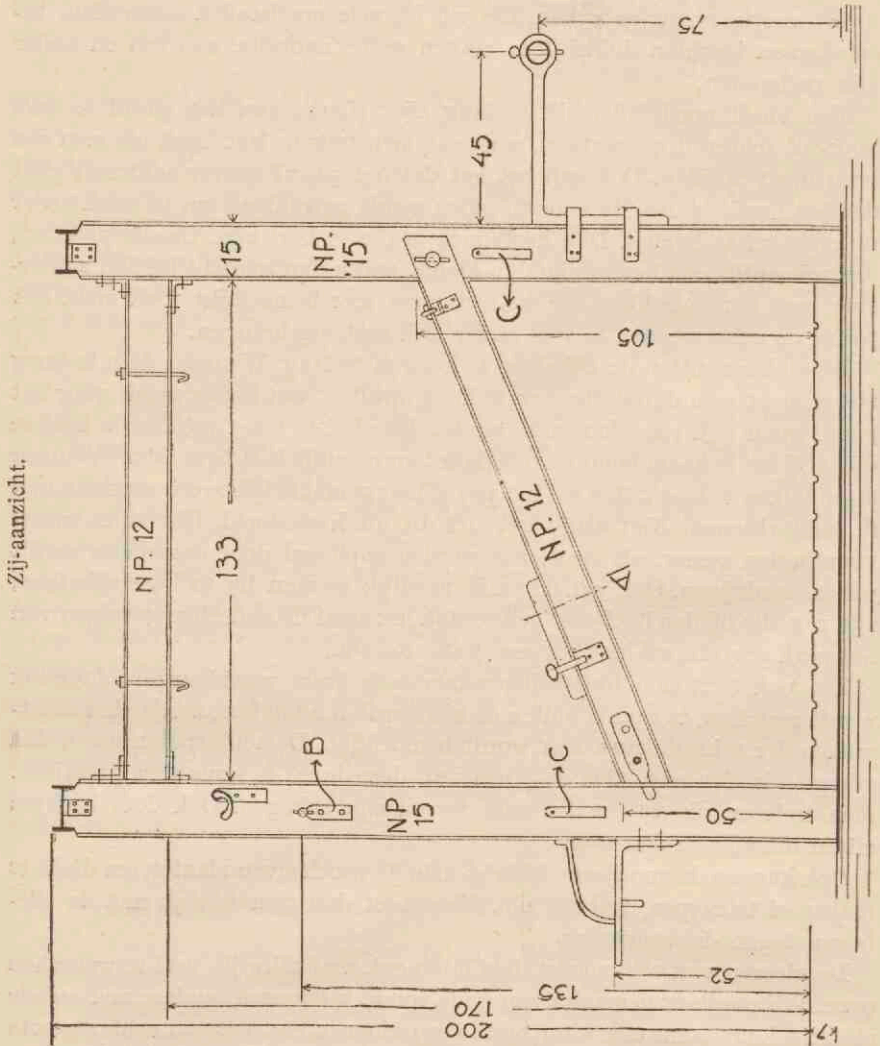
Zoo ook treft men noodstallen waarvan de ijzers, waardoor de achterstok wordt gestoken, te weinig buiten de achterpalen uitsteken, zoodat het dichtmaken der achterhoeven zeer wordt bemoeijijkt. De achterpalen staan dan geregeld in den weg. Ook de vorm van deze ijzers is soms niet practisch. Men treft er, die van onder naar boven zijn gebogen. Ook deze bochten zitten dikwijls in den weg.

Ook kunnen de voorijzers, waarop men de voorhoeven plaatst, om dicht te maken of te raspen, te kort zijn. Men stoot dan gemakkelijk met de ellebogen tegen de voorpalen.

De vloeren van vele noodstallen laten ook zeer dikwijls veel te wenschen over. Wij zagen er gemaakt van oude ronde keisteenen, andere met enkele stukken hout, soms ook waar bijna geen vloer in lag, voor en achter groote putten, van het staan met de voor- en achterbeenen. Dat men bij dergelijke vloeren moeilijk den stand der hoeven kan zien, wat toch van zoo'n groot belang is om deze goed te besnijden, behoeft zeker niet gezegd te worden. Ook niet dat het paard zeer moeilijk op drie beenen en daardoor soms lastig zal staan op zoo'n ongelijke vloer.

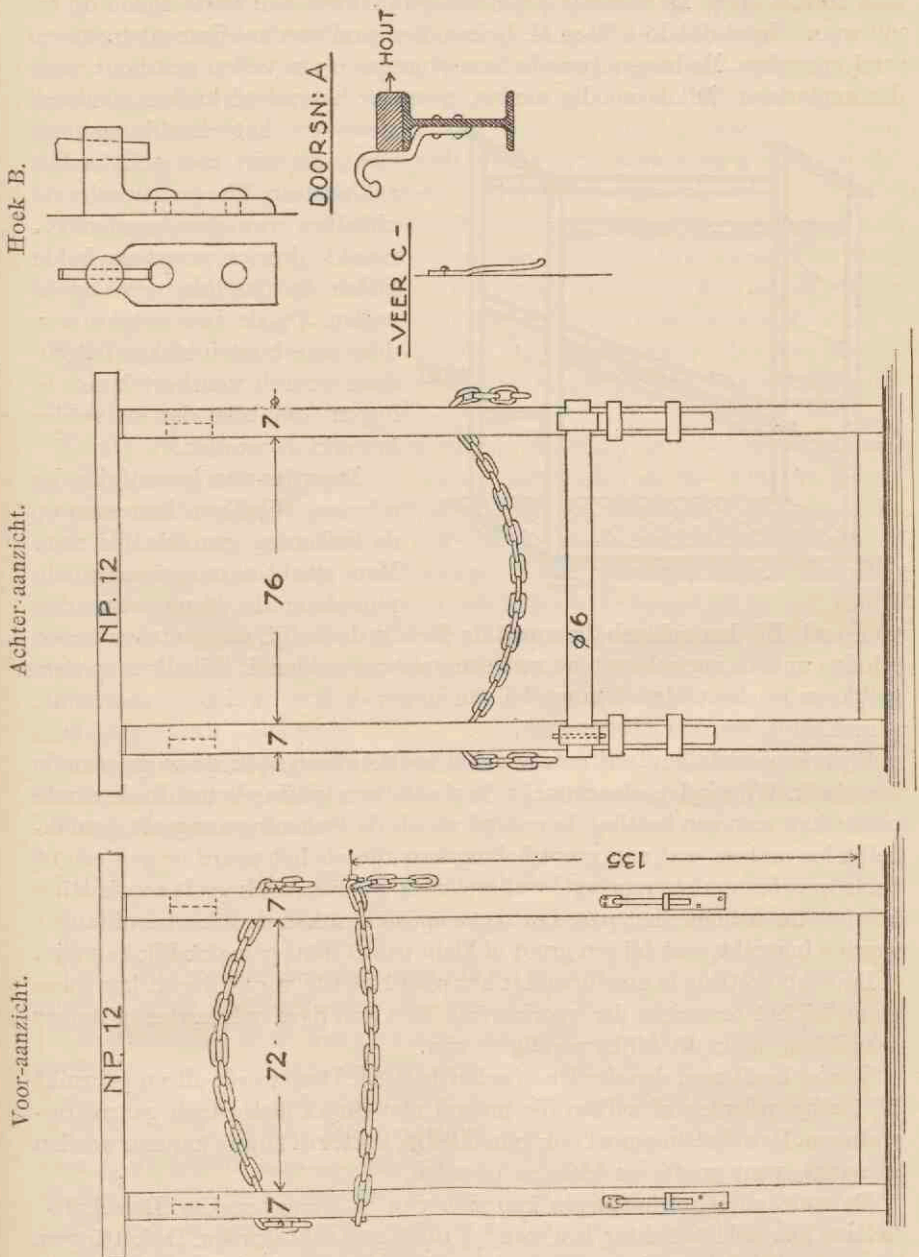
Wij zouden zoo nog vele gebreken aan den eenvoudigen noodstal kunnen opnoemen, doch vinden het reeds genoeg en zullen nu trachten te beschrijven hoe een practische noodstal kan worden verkregen.

Het materiaal, waarvan een noodstal wordt gemaakt, bestond vroeger meestal uit hout. Deze hebben het voordeel niet zoo gevaarlijk te zijn, zoowel voor het paard als voor den smid, voor kwetsen of stooten. De laatste jaren zagen wij vele in gebruik nemen die van ijzer zijn vervaardigd. Deze hebben andere voordeelen boven de houten. Eerstens kan de hoefsmid deze zelf

maken, soms van gebruikte ijzeren balken die voor dit doel goed kunnen zijn; 2°. Nemen deze minder plaats in, wat vooral binnen in de smederij van belang kan zijn; 3°. Is een ijzeren bijna onverslijtbaar; 4°. Doordat deze minder massaal kan worden gemaakt, heeft men meer zicht op het paard, dus ook op eigen werk. Omdat in den laatsten tijd die van ijzer meer in gebruik komen, stelt de teekening die ook voor. Hoewel op schaal geteekend (1 op 20), zullen wij gemakshalve de maten en afmetingen nog beschrijven.

De staande palen te maken van ijzeren balken N.P*. 15, de rechte boven

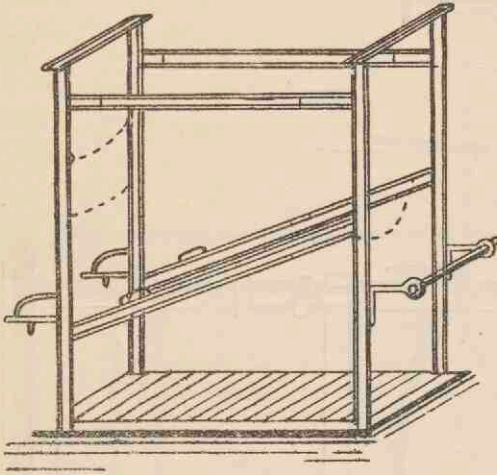
en de dwarsbalken van N. P. 12. Het is echter geen bezwaar ook hiervoor N. P. 15 te gebruiken.

Voor de schuine of onderste zijbalken kan men eveneens N.P. 12 nemen,

* N.P. = Normaal Profiel.

Deze kunnen ook vervangen worden door houten, ongeveer 7 c. M. dik en 15 à 20 c.M. diep. De staande palen tot gelijkvloers aan beide zijden op te vullen met hout dat 15 à 20 m.M. buiten den rand van het ijzer uitsteekt en rond bijwerken. De boven-dwarsbalken eveneens op te vullen met hout, aan den onderkant. Dit is noodig omdat, wanneer het paard in den noodstal

staat en het hoofd omhoog slaat, dit niet zoo gemakkelijk zal kwetsen. Wanneer de schuine zijbalken van ijzer worden gemaakt, deze eveneens aan beide zijden op dezelfde wijze op te vullen. Op de bovenvlakte van deze een houten blok te leggen, daar waar de voorhoef komt te liggen om besneden en verder bewerkt te worden.

De wijze van bevestiging der schuine zijbalken kan men op de teekening gemakkelijk zien. Men steekt deze met een ronde pin door de flens van den

voorpaal. Bij den achterbalk wordt de flens gedeeltelijk weggenomen en de schuine zijbalk ingeschoven en met een spie vastgeklemd. Zijbalken op dergelijke wijze bevestigd kunnen bij een ongeval, wat wel eens voorkomt, gemakkelijk worden uitgenomen.

Bij vele noodstallen treft men aan den voorkant een balk, de zoogenaamde borstbalk. Wij vinden, daarvoor in de plaats, een ketting beter. In de eerste plaats kan men een ketting, bevestigd zooals de teekening aangeeft, gemakkelijk los maken, wat van groot belang kan zijn als het paard er met een of beide voorbenen overspringt, wat wel eens gebeurt. Ook geeft een ketting nog iets toe wanneer het paard er tegen springt en kan deze korter of langer worden ingepikt, wat bij een groot of klein paard soms gemakkelijk kan zijn.

De achterketting is noodig opdat het paard niet te ver achteruit kan gaan staan bij het bewerken der voorhoeven. Men kan deze ook korter of langer aanpikken, naar dit blijkt noodig te zijn.

Verder heeft men den derden of schoftketting. Deze wordt alleen gebruikt bij lastige paarden of zulken die hoewel niet direct lastig toch gaarne opspringen. Deze ketting moet ook gemakkelijk korter of langer kunnen worden gemaakt, voor groote en kleinere paarden.

De voor- en achterkettingen kan men van $\frac{7}{16}$ rond maken. De schoftketting kan wel iets lichter, b.v. van $\frac{3}{8}$ rond, gemaakt worden. De kettingen, die in den handel voorkomen, kan men ook gebruiken doch deze zijn meestal te klein van schakel. Men dient aan beide einden enkele schakels te maken die grooter zijn opdat de haken steviger kunnen worden gemaakt. Het is aanbevelenswaardig de kettingen in het midden, over een lengte van plm. een meter, met leder te bekleden. De ijzers voor den achterstok kan men maken zooals de teekening aangeeft. Wij hebben die wel eens gemaakt van

eene oude rijtuigas. Ieder smid zal wel weten hoe deze te bewerken. Dat deze ijzers flink zwaar moeten zijn, vooral daar waar men ze haaks omzet, zal ieder begrijpen. De bevestiging van deze ijzers kan men maken met oogen of sloven of met zware moerbouten. Voor achterstok gebruikt men het best een stuk gasbuis of vlampijp van ongeveer 55 m.M. Deze zijn licht en sterk. De voorijzers kan men maken van plat ijzer $1\frac{1}{4}$ bij $\frac{3}{4}$, waarop men een stuk rond van $\frac{3}{4}$ welt en model geeft zooals op de teekening is aangegeven. De bevestiging kan geschieden met $\frac{1}{2}$ duims moerbouten.

De vloer kan worden gemaakt van hout of van beton. Wij vinden die van beton de beste; deze zijn niet kostbaar en buitengewoon sterk. Een laag beton van pl.m. 10 c.M. dikte is voldoende. Hierin zijn gleuven te maken zooals op de teekening is aangegeven. Het is aan te bevelen den vloer 7 à 8 c.M. boven den beganen grond te leggen. Doordat het paard dan wat hooger en de smid wat lager staat, hebben hiervan beiden gemak. Ook behoeft men de beenen niet zoo hoog op te trekken.

Zooals wel ieder zal kunnen zien, stelt de teekening een noodstal voor boven den beganen grond. De staande balken zullen daarom 80—100 c.M. langer moeten zijn. Wat de plaatsing betreft vinden wij, wanneer de plaatsing blijvend kan zijn, het best, deze in beton te doen. Wanneer de plaatsing naar men denkt tijdelijk is, kan ze ook gewoon in den grond geschieden. De palen dienen dan onder in den grond met ijzers aan elkaar bevestigd te zijn. Het is ook aan te bevelen zware stukken hout aan de ijzeren palen te bevestigen, daar deze anders niet vast in den grond staan.

De haken, die in de boven zij-balken zijn geteekend, dienen voor het aanbrengen van een broek.

Over de behandeling van het paard in den noodstal en het gebruik van dwangmiddelen en hulpmiddelen daarbij, hopen wij later nog eens een en ander mede te deelen. G.

EEN EN ANDER OVER HET BESNIJDEN VAN DEN HOEF VÓÓR HET BESLAG EN HET PASSES VAN HET IJZER.

Dr. Pätz heeft in het Zeitschrift für Veterinärkunde zijn ervaringen beschreven over het hoefbeslag bij het Deutsche leger in de oorlogsjaren 1914—1918. Hij geeft hierbij vooraf een geschiedkundig overzicht van het hoefbeslag, en wel voornamelijk wat het besnijden van de zool betreft; daarna treedt hij in een vergelijking tusschen de tot heden gevolgde beslagmethode en de enkele jaren geleden door Stark gepropageerde methode waarbij de geheele zool op het ijzer mededraagt, terwijl hij als slot zijn conclusies mededeelt. Het lijkt mij van belang voor de lezers van dit tijdschrift hiervan een en ander mede te deelen, ook al omdat het aansluit bij de discussie welke op de l.l. gehouden jaarvergadering van onderwijzers in practisch hoefbeslag gehouden werd, bij eene bespreking van het z.g. Belgische beslag en waarbij o.a. het besnijden van de zool door onderscheidene sprekers werd behandeld. Wat het geschiedkundig gedeelte betreft, zoo is het niet onaardig om hiervan een kort overzicht te geven. Zoo gaven in de oudste leerboeken, van Blandevil in 1565 en van Markham in 1638, de auteurs

aan, dat de zool, de straal en de steunsels mooi besneden moesten worden, waaronder zij volgens nadere uiteenzetting verstonden, het tot bloedens toe dun wegsnijden van de zool, het wegkappen van de verzenhoeken en het sterk beraspn van den hoornwand. Wat dit laatste betreft, zoo schijnen wij dit meer op te moeten vatten als een pasklaar maken van den hoof voor het ter beschikking zijnde hoefijzer, dan wel als een op principe berustende gewoonte. Dat deze methoden niet zonder gevolg bleven, bewijst een verhandeling van Weber in 1774, waarin hij er over klaagt, dat de mooiste paarden in de steden zoo vele hoefgebreken hebben en zoo vaak met klemhoeven zijn behept. Hij geeft hiervan, en natuurlijk zeer terecht, de schuld aan bovengenoemde wijze van besnijden; ongeveer terzelfder tijd vestigden ook anderen hierop de aandacht. Zoo schrijft een cavalerie-officier van het Saksische leger dat de paarden door deze wijze van beslaan, ellendig loopen en zeer veel ijzers verliezen. Bouwinghausen uit Stuttgart schrijft in 1780 dat van elke 100 paarden, met van huis uit gezonde hoeven, er 75 door de smeden totaal bedorven worden. Dat het dan ook werkelijk de spuigaten uitliep en niet meer geduld werd, bewijst een uitlating van Bing in Weenen; hij schreef in 1807, dat de Staat een wet moest maken waarbij het z.g. schoon besnijden, het branden en afraspn van den hoof werd verboden. Het duurde toch nog tot de 2e helft der 19e eeuw dat van verschillende zijden het verkeerde van het systeem niet alleen werd aangetoond, doch werd bewezen. Deze argumenten werden ontleend aan de anatomische kennis van den bouw van den hoof, aan de kennis der levensverrichtingen van de inwendige deelen en aan de algemeene paardenkennis, met inbegrip van beenstanden en de bewegingsleer. Dat de verandering van koers echter niet in goede aarde viel bij de smeden, bleek wel uit een uitlating van Gojau in 1869, waar hij zegt: „Een ieder spreekt zonder ophouden van het niet besnijden van zool en wand, doch men bemerkt er nergens iets van.” Zeer geleidelijk kon slechts de kennis aan den hoefsmid worden bijgebracht; het onderwijs was nog niet geregeld en nog te zeer beperkt, vandaar dat de evolutie zoo langzaam plaats vond. In Frankrijk heeft men eerder het verderfelijke te veel besnijden van den hoof losgelaten, Engeland volgde hierop dit voorbeeld en eerst later Duitschland. Het is de verdienste van Lafosse Sr. die in 1754 waarschuwde tegen het besnijden van de hoornzool, de steunsels en den straal. Hij gaf als grond hiervoor aan, dat zich tusschen zool en ijzer zand en vuil gaat ophoopen en door druk hiervan kreupelheid optreedt en dat door het besnijden van de zool deze te veel uit zal drogen, hetgeen weer tot het ontstaan van klemhoef leidt. Als apostelen van deze theorie van Lafosse noemen wij Mégnin 1867, Gojau 1869, Pader 1892, Peuch en Lesbré 1896, die zelfs zoo ver gingen dat zij verlangden dat de straal, de zool en de steunsels bij het beslag niet met houwkling of hoefmes werden aangeraakt. Als tegenstanders van Lafosse noemen wij o.a. Bouley 1858 en later Watrin. De voorstanders zeiden dat de natuur zelf het toilet van de zool maakt, doordat de hoornschubben van de zool van zelf losbreken als de tijd voor het afvallen gekomen is. Practischer schreef Gojau, n.l. dat men de natuur hierbij moest helpen doch de natuurlijke dikte van de zool moest hierbij intact blijven.

En heden ten dage ijvert men hier te lande voor hetzelfde standpunt en is dit zoowel op theoretische grondslagen als uit practische ervaring geformeerd en aangenomen. In Engeland waren Osmer 1766, Clark 1782 en Moorcroft 1800 de volgelingen van Lafosse; tegenstanders daarentegen waren Caleman 1782, Bracy Clark 1809, Goodwin 1820, Turner 1832, Miles 1845, Youath 1846 en nog later Field. Vooral Miles had veel invloed en door zijn geschriften veel aanhangers. De grondstelling van deze besnijders van de zool was, dat deze elastisch moest blijven en dermate moest worden besneden, totdat ze met den duim indrukbaar was. Ten slotte noemen wij nog Mavor 1862, Fi Zwygram 1863, Fleming 1869, Brown 1892, Dollar 1898 en Hunting 1905, die wederom als stelling aannamen: „de zool moet sterk blijven en mag niet met de renet besneden worden; daar echter het hoefijzer de natuurlijke afstooting van hoornschubben kan verhinderen, zoo mogen deze zoo noodig stomp worden verwijderd. De aandacht moet gevestigd worden op de zoolhoeken tusschen draagrand en steunsel; deze moeten n.l. zoodanig worden weggesneden dat in de eerste 14 dagen na het beslag geen druk van het ijzer hierop kan plaats hebben.” — In Duitschland is de Lafosse-theorie nooit onvervalscht in praktijk gebracht, maar toch had ze een goede uitwerking en ging men zich geleidelijk beperken tot het uitsnijden van doode hoorn, waarmede men dan de schubben bedoelde. Als eenige opvolger van de Engelsche methode, n.l. het besnijden van de zool tot duim-indrukbaarheid, noemen wij Fuchs uit Karlsruhe 1853. Veel invloed op het Duitsche hoefbeslag had verder de graaf von Einsiedel en later Dorninck, die in 1879 zich uitsprak: „de zool van gezonde hoeven wordt zoo min mogelijk besneden.” Om eere te doen aan de latere corypheeën van het hoefbeslag in Duitschland, noemen wij de nog de in onzen tijd zoo goed klinkende namen van Kösters, Lungwitz, Gutenäcker en Eberlein, die allen het huidige standpunt aanhangen en verdedigen. Dit standpunt luidt: „Van de hoornzool wordt slechts het buiten werking zijnde, niet meer vaste maar losse hoorn verwijderd. Van den hoornstraal worden slechts de losse deelen weggenomen. De steunsels worden krachtig gelaten en worden slechts dan besneden als zij over den draagrand van den hoef uitsteken.”

Ten slotte zij nog vermeld, dat sinds 1907 Stark en Guther ijveren voor een absoluut niet besnijden van de zool en de steunsels. Hierdoor willen zij bereiken, dat deze deelen in hun geheel als één vaste massa afgroeien en wel tot op het niveau van den draagrand van den hoef, ten einde in staat te zijn in hoofdzaak den lichaamslast te dragen. Zij noemen dit de zool- en steunselbelasting van den hoef *).

G. H.

INGEZONDEN STUKKEN.

CURSUSOPLEIDING EN EXAMEN-RIJKSDIPLOMA.

In de vorige aflevering van dit blad komt onder het „Verslag van het zevende examen ter verkrijging van een rijksdiploma als hoefsmid” de uit-

---

*) De jaartallen achter de persoonsnamen duiden aan het verschijnen van geschriften over het betreffende onderwerp.

spraak voor, dat „de meeningen van cursusleiders, dat het examen zich direct aan de laatste cursus-les moet aansluiten, niet juist gezien is.”

Dit wordt afgeleid uit het feit, dat het aantal geslaagde kandidaten, van cursussen afkomstig, dat voor de 2e maal examen doet, zeer groot is.

Ik meen, dat noch de stelling, noch de argumentatie juist is, en zou daar wel even nader op willen ingaan.

Op de bijeenkomst van leiders en onderwijzers aan cursussen in hoofbeslag te Utrecht op 8 Juli 1922 gehouden, gaf ik als mijne meening te kennen, dat de leeftijd voor toelating tot cursussen moest gesteld worden op 20 jaar.

Ik had daarvoor twee redenen.

In de eerste plaats zijn, als regel, de jeugdige leerlingen nog niet voldoende vóórgeoeffend en bezitten ze nog niet den noodigen ernst om met volle toewijding het onderricht te volgen en in te zien, dat hun levensbelang zulks eischt; in de tweede plaats zien ze zich aan 't einde teleurgesteld, omdat ze niet, zooals hunne iets oudere medeleerlingen, in aansluiting van den cursus het examen kunnen afleggen, doch minstens $\frac{1}{2}$ jaar moeten wachten.

Van een aansluiting „direct na de laatste les” heb ik althans niet gesproken, maar korten tijd daarna afleggen van het examen, acht ik toch wel wenschelijk.

Het is trouwens een overal geldend gebruik, dat men vrij spoedig na beëindiging der studie, examen aflegt en ik meen, dat ook onze leerlingen, dat als regel zullen prefereren.

Natuurlijk ontken ik geenszins de waarde van een half jaar oefening en bezinking van het geleerde; ongetwijfeld kan dit zijn nut hebben en voor meerdere examens zou dit uitgesteld onderzoek misschien voordeelen bieden. Maar de betrokkene voelt het momenteel toch als een teleurstelling en het is afwijkend van de gewone wijze van handelen bij opleiding voor examens.

De stelling bovenbedoeld wordt echter m.i. ook niet gedekt door de argumentatie.

Men zou deze conclusie misschien alleen kunnen trekken, als men vergeelijkt het percentage geslaagden van cursusleerlingen, die direct na den cursus, en van hen, die een half jaar na afloop van den cursus, voor 't eerst examen doen.

Bij dit laatste examen blijken nu $\pm 71\frac{1}{2}$ % der cursus-leerlingen, die voor 't eerst examen doen en ± 84 % van hen, die 't voor de 2e maal doen, te zijn geslaagd.

Deze laatsten blijken dus in doorslag beter gewerkt te hebben en dat ligt m.i. niet alleen in dat halve jaar zelfstandig werken, maar ook voor een deel in de examen-ervaring, die ze de eerste maal opdeden.

Want juist het niet-geroutineerd zijn in 't examen-afleggen is voor vele, overigens uitstekende leerlingen, vaak een struikelblok.

Ik meen dus, dat de genoemde cijfers er juist op wijzen, dat 't voor de betrokkenen gelukkig is geweest, dat ze, zij 't dan ook aanvankelijk zonder succes, het examen eens hebben medegemaakt.

T. D. Sigling,
Kapitein-Paardenarts,
Leeraar K. M. A.

Geachte Redactie,

Naar aanleiding van de vraag van den heer Saris, onderwijzer-hoefsmid te Eindhoven en het betreffend antwoord van den heer G. H., beide vóórkomend in de Maart-aflevering, zij het mij vergund onderstaande te mogen opmerken :

„Het gebrek (dit slaat op verbeening van het hoefkraakbeen, v. d. H.) komt meer voor bij voorhoeven dan bij achterhoeven. Vaak komt het aan één been voor en dan meestal aan het linker voorbeen; dikwijls echter ook aan twee en meer beenen, enz.” — aldus luidt eene passage in het Leerboek Hoefkunde en Hoefbeslag.

Deze regels zijn — naar G. H. mededeelt — neergeschreven aan de hand van de praktijk en geven weer wat hieromtrent is nagegaan over een aantal jaren; dat het linker voorbeen als regel eerder lijdende is zal z.i. wel gelegen zijn in het feit dat dit been bij veel paarden meer belast wordt dan het rechter voorbeen, aan meerdere slijtage onderhevig is en ergo gebreken zich spoediger zullen uiten. G. H. verduidelijkt zijne zienswijze door een voorbeeld te geven van onoordeelkundig gereden rijpaarden, welker linker voorbeen vaak te veel te lijden heeft bij het gebruikelijk Engelsch draven en waardoor een voorbeschikkend moment kan optreden voor het ontstaan van verbeende hoefkraakbeenderen.

Deze gedachtengang kan inderdaad ook bij den ondergeteekende een plaats vinden.

Nu is bij rijpaarden het lijden betrekkelijk weinig waar te nemen, zoodat een voorbeschikkend moment, als waarvan boven sprake, geen aanleiding kan zijn in dit verband te generaliseeren. Ook bij tuigpaarden ziet men naar verhouding niet veel de verbeening optreden. Evenwel juist bij trekpaarden — in ons land bij het Nederlandsch trekpaard (Belgisch type) — komt zij veelvuldig voor. En waarom, zoo vraag ik me af, zou nu bij deze dieren de zeer vaak optredende verbeening der hoefkraakbeenderen bij het vóórkomen aan één been meestal aan het *linker* voorbeen zijn vast te stellen? Het lijkt mij toe, dat een voorbeschikkend moment hier niet aanwezig is. Voorts wil ik opmerken, dat het mij niet is opgevallen dat het lijden bij die trekpaarden een bepaalde voorkeur heeft, gelijk in het Leerboek staat vermeld. G. H. zal mij deswege verplichten nader te willen mededeelen, waarop die uitspraak berust.

Verbeening der hoefkraakbeenderen treedt wèl eerder en vaak meer uitgesproken op aan de buiten- dan aan de binnenzijde van den hoef. Dit heeft een verklaarbare reden, omdat het zware paard met de breede borst veelal geneigd is toontreder te zijn en de lichaamslast dientengevolge in meerdere mate op de buitenhelft wordt opgevangen.

Bij voorbaat u, G. H., dankend, en wijders de Redactie voor de verleende plaatsruimte,

Barendrecht, 17—III—'23.

R. van den Hoek, dierenarts.

Het spijt mij collega v. d. Hoek niet met argumenten te kunnen bevredigen, doch mij is geen enkele reden bekend waarom bij het zware werkpaard de hoefkraakbeenverbeening meer links dan rechts zou optreden.

Dat dit is neergeschreven in het leerboek „Hoefkunde en Hoefbeslag” en wel bedoeld in algemeenen zin, dus niet speciaal voor zware werkpaarden, is te verdedigen aan de hand van aantekeningen hieromtrent, dus van verzamelde gegevens van op beslag gekomen paarden. In deze gegevens neemt het zware paard echter een bescheiden plaats in en is het gewone inlandsche paard, zooals dit bij de artillerie in gebruik is, het meeste nagegaan. Bij deze paarden, die zoowel rij- als trekdiensten verrichten, komt het gebrek volstrekt niet sporadisch voor, zelfs heb ik een zoodanig paard op beslag hetwelk rondom, dus aan alle vier beenen, beiderzijds verbeend is. Daar waar echter collega v. d. Hoek in deze over zwaar materiaal meer ervaring heeft, zal ik gaarne nota nemen van zijn opmerking en onder dankzegging hiervan gebruik maken bij den in bewerking zijnden 2^{en} druk van bovengenoemd leerboek. Wellicht moge dit ook voor anderen aanleiding zijn om eventueel opmerkingen te maken, waarmede bij den herdruk gaarne rekening zal worden gehouden.

G. H.

Naar aanleiding van het antwoord door Dr. G. H. aan den heer Saris gegeven op de vraag „of er een bepaalde reden voor is, dat verbeening van het hoefkraakbeen, meestal voorkomt aan het linker voorbeen”, meen ik ter aanvulling nog te moeten opmerken:

Als regel wordt door de koetsiers de rechterheft van den weg bereden, omreden het lastige uithalen bij 't passeeren van een ander voertuig te voorkomen. Alle wegen zijn zonder uitzondering meer of minder rond; het gevolg daarvan is, dat de buitentak van 't linkerijzer steeds 't eerst den bodem raakt, daardoor meer aan slijtage onderhevig is en 't paard aan dat been, doorlopend, met een naar binnen gebroken voetas z'n werk verricht. Men kan zich indenken dat die voortdurend meerdere belasting van de buitenste linkerhoefheft en het steeds naar binnen doorbuigen van het hoef-, kroon- en kootgewricht, tengevolge heeft dat verbeening van hoefkraakbeen en kreupelheid meest aan het linker been voorkomt.

Hiertegen kan worden aangevoerd, of we dan niet hetzelfde in tegenovergestelde richting krijgen bij 't rechter been; hiervoor bestaat m.i. geen reden. Een paard met normalen gang, stand en hoefvorm (natuurlijk goed beslagen) zal haast zonder uitzondering den buitentak iets meer slijten dan den binnentak. Bij het loopen op de bewuste schuine helling van weg of straat, zien we dan ook dikwijls dat dit laatste ondervangen wordt en dus een mooie gelijke slijting van het rechterijzer bemerken en waar een gelijke slijting van 't ijzer is, bestaat een gelijke belasting en wordt wringing in de gewrichten met z'n gevolgen tot een minimum beperkt.

Bij 't linkerbeen gaat 't dus dubbel op en zien we dikwijls een zeer sterke slijting van den buitentak met de bekende gevolgen. M. i. is hier wel iets aan te doen, door bij paarden, waar we dit laatste opmerken, de voetas, van 't linkerbeen zoo mogelijk, ietwat naar buiten te breken, wat een kleine tegemoetkoming is, zeker niet tot schade van het dier.

*

Wat de tweede vraag van den heer Saris aangaat, „hoe te verklaren, dat het ketelijzer en het volhoef-ijzer van Stark-Guther voor hetzelfde doel gebruikt wordt”, het volgende.

In het eene geval wordt de zool vrij gelegd, in het andere moet deze juist geheel dragen. Twee tegenovergestelde dingen voor dezelfde kwaal.

Ook ter aanvulling van het antwoord door Dr. G. H. hierop gegeven, dient opgemerkt, dat we twee soorten volhoeven onderscheiden:

Ten eerste de aangeboren volhoef met doorgezakte zooltakken en een hoefbeen van soortgelijken vorm, en ten tweede de volhoef tengevolge van hoefbevangenheid.

Bij ondervinding is me gebleken, dat wanneer men bij den eerstgenoemden volhoef z'n toevlucht neemt tot 't volhoefijzer van S.-G., dit op een mislukking uitloopt; 't paard blijft pijnlijk loopen en de volhoef verbetert niet, daar het hoefbeen zich niet laat vervormen. Aangewezen is hiervoor, zooals Dr. G. H. ook aangeeft, 't balkijzer met een flinke afhelling en een stevige leeren zool. In 't andere geval kan zonder uitzondering het ijzer van S.-G. worden gebruikt en leidt zeer dikwijls tot verbetering en genezing van den knolhoef.

Laten degenen, die op dit gebied ondervinding hebben, hun ervaringen ook eens meedeelen; we kunnen dan misschien als regel vaststellen dat het ijzer van S. G. alleen dienstig is bij volhoef tengevolge van hoefbevangenheid en in 't andere geval 't balkijzer met leeren zool is aangewezen.

Sneek, April 1923.

G. R i j p k e m a.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— Hoefsmidschool te Amersfoort. Het aantal beschikbare plaatsen is geheel ingenomen door leerlingen die een opleiding genieten als reserve-hoefsmid. De zeer velen, welke zich hiervoor opgegeven hebben en niet direct kunnen worden geplaatst, zullen geleidelijk aan worden opgeroepen wanneer er plaatsen open komen.

G. H.

— Nederlandsch-Oostindië. Sedert October 1922 is de militaire hoefsmidschool van Salatiga overgeplaatst naar Tjimahi, waar een geheel nieuwe en moderne inrichting thans gelegenheid geeft tot opleiding van 40 leerlingen. Het ligt in de bedoeling hiervan mettertijd een beschrijving, voorzien van afbeeldingen, ter plaatsing in „De Hoefsmid” te verstrekken.

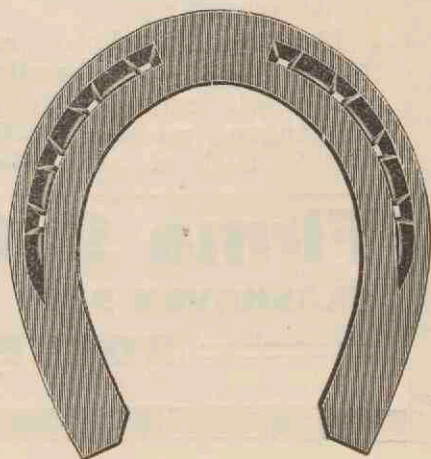
ADVERTENTIËN.

Wanneer gij het beste op gebied van hoefbeslag wenscht, gebruikt dan

HELPMAN-HOEFIJZERS.

Ze zijn bodemnauw, hebben schuin gestampte gaten en een juiste verdeling en plaatsing der nagelgaten

HELPMAN-HOEFIJZERS zijn niet noodeloos zwaar; de verpakking weegt zoo goed als niets en dus zijn ze **per stuk** de **goedkoopste** aan de markt.

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

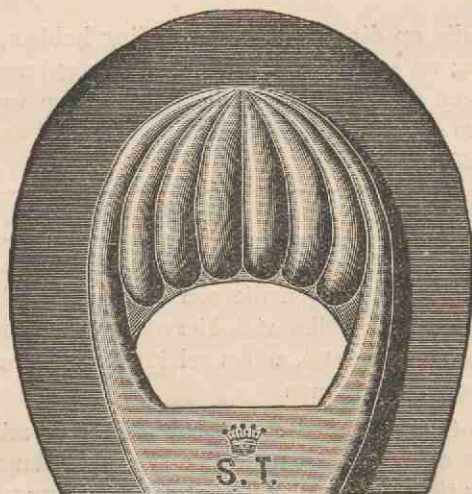
TEL. 1355

ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor Hoefbeslag.

Ster-Hoefnagels: meest uitgebreide sorteering in meer dan 60 maten en modellen voorradig.

Rubber-Hoefzolen: Uitsluitend van prima kwaliteit caoutchouc vervaardigd, dus niet van rubberafval.

Open en dichte luchtdrukszolen

voor VOOR- en ACHTERijzers in 12 maten voorradig.

Zolen voor halve ijzers met hoog rubberkussen in 5 maten voorradig.

blokszolen, straalzolen, caoutchouc hielstukken, hoefranden, strijkringen, kunsthoorn, kurkkit.

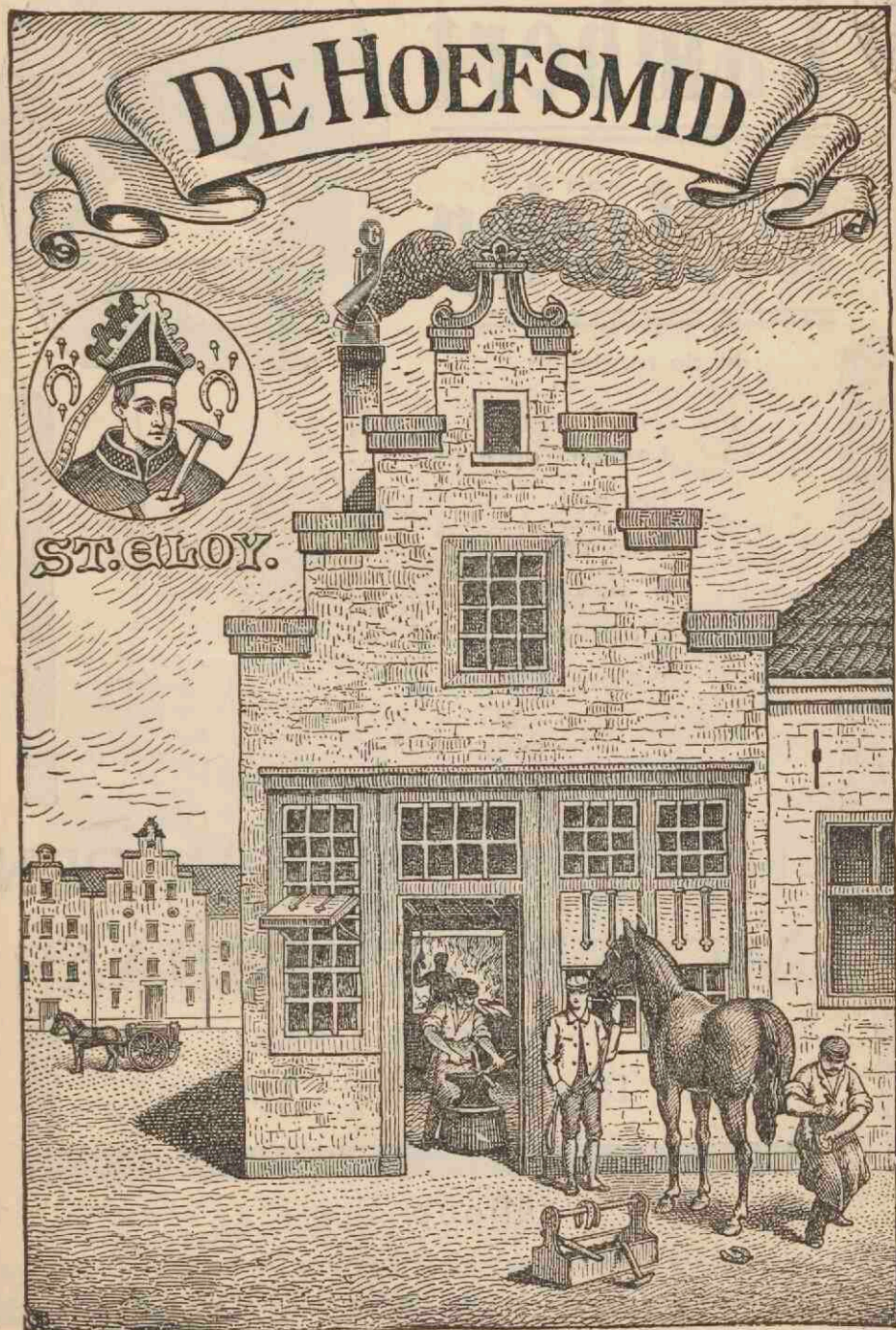
IJsnagels, scherpnagels, kalkoenen, stiften, opruimers, hoeftangen, renetten, hoefraspen, hoefhamers, houwelingen, lasch- of welblad, laschpoeder enz.

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

TEL. 1355

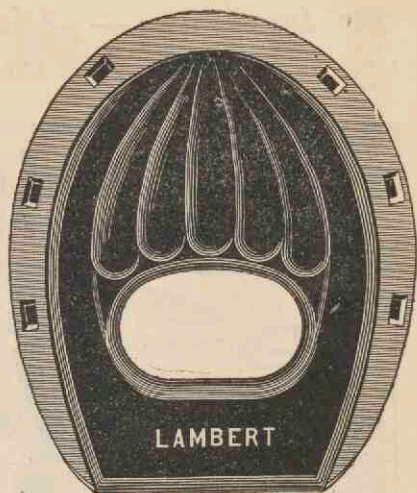
ROTTERDAM.

REDACTEUR-UITGEVER: A. W. HEIDEMA te 'S GRAVENHAGE.

Prijs f 3.— per jaar fr. p. p.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company
Leuvehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

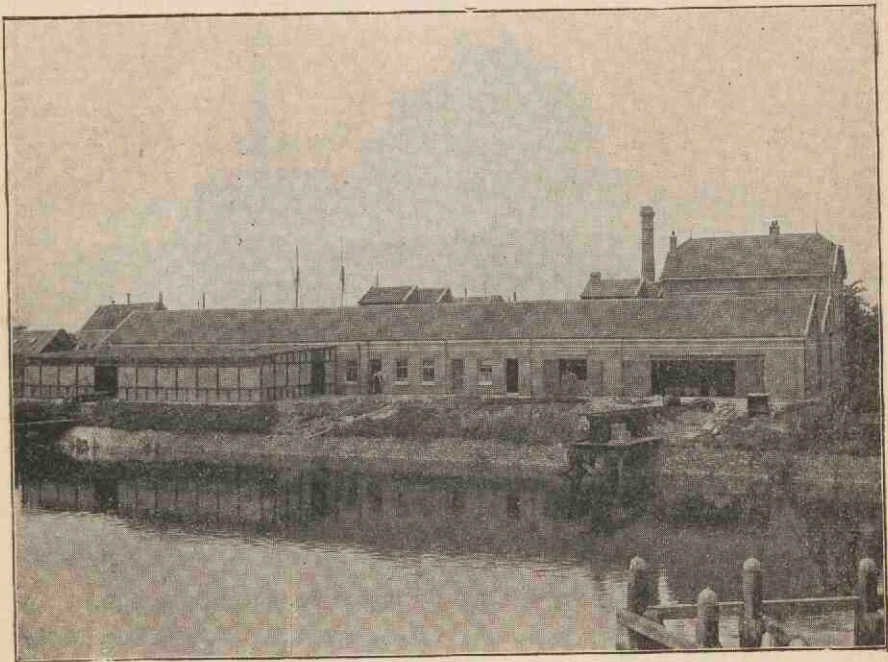
Een en ander van de Hoefijzerfabriek „Hippos” te Dordrecht. — Onder Smidshanden IV. — Iets over het afslijten van hoefijzers. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Advertentiën.

EEN EN ANDER VAN DE HOEFIJZERFABRIEK „HIPPOS”
TE DORDRECHT,

DOOR

Dr. GALLANDAT HUET,
Kapitein-paardenarts te Amersfoort.

Bovengenoemde fabriek werd den 17en Mei 1911 als Naamlooze Vennootschap opgericht te Dordrecht, waarbij als directeuren optraden de heeren H. Borgerding, werktuigkundig ingenieur, en S. de Jong, eigenaar eener

1. Fabrieksgebouw.

inrichting voor hoefbeslag te Groningen. Door uittreden van eerstgenoemde is de heer de Jong momenteel de eenige directeur.

Als naam, waaronder de Vennootschap zou werken en welke tevens haar gedeponeerd handelsmerk is, werd gekozen het toepasselijke Grieksche woord „Hippos”, dat „paard” beteekent. Men koos Dordrecht als plaats voor de vestiging der fabriek om de volgende redenen:

1°. de gunstige ligging aan groot vaarwater voor den aanvoer van staf-ijzer, kolen enz. uit Duitschland en België;

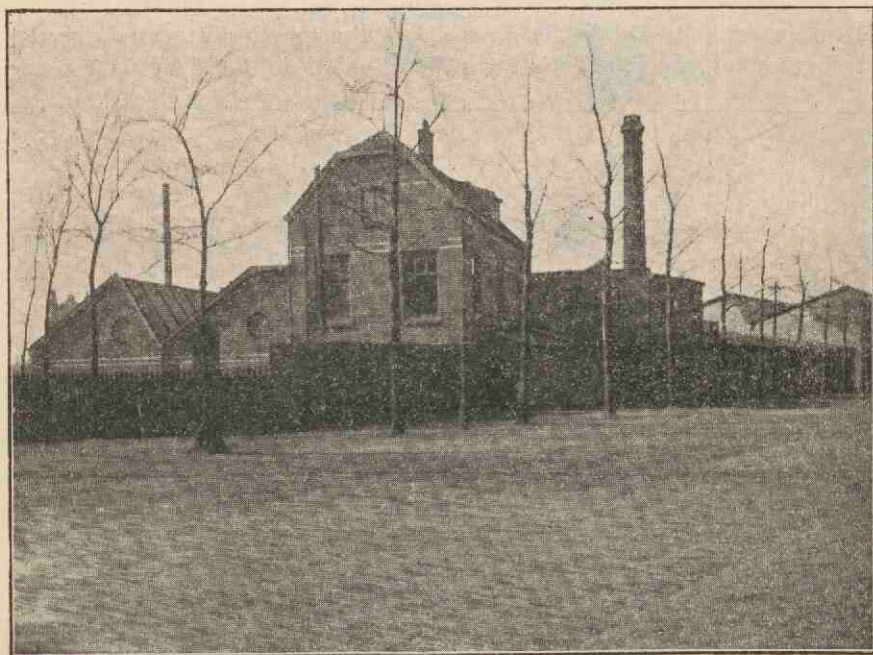
2°. de nabijheid van de belangrijkste exporthaven Rotterdam, waarheen goederen binnen enkele uren per water kunnen worden vervoerd;

3°. de centrale ligging ten opzichte van het afzetgebied in Nederland; weinig plaatsen zijn van hieruit niet per water te bereiken, de meeste zelfs per directen dienst.

De fabriek is gelegen aan diep vaarwater, het Wantij, en Rijnschepen, tot 1500 ton, kunnen direct aan den wal der fabriek gelost en geladen worden. Aan de landzijde, de Maasstraat, heeft de fabriek een spooraansluiting, zoodat de ligging voor het vervoer zoo gunstig mogelijk is.

Fig. 1 en 2 geven resp. de fabriek te zien vanaf het water en van de straatzijde.

In Augustus 1911 werd voor het eerst geproduceerd en werden op één

2. Fabriek (landzijde). Op den achtergrond het hoefijzermagazijn.

baan hoefijzers gemaakt. Onder 'n baan verstaat men een serie van opeenvolgende machines die de witgloeiende staven uit den oven verwerkt tot hoefijzers, zooals deze in den handel komen. Aanvankelijk werden alleen volledige hoefijzers gefabriceerd, d.w.z. ritsijzers met lip en met of zonder kalkoenen, in 10 nummers van No. 000 tot en met No. 7; het aantal soorten bedroeg toen 40.

De modellen en maten waren gebaseerd op het gebruik in de stad Groningen. Al spoedig bleek dat met deze 40 soorten lang niet aan alle aanvragen in Nederland kon worden voldaan. Behalve voor ritsijzers, was er veel vraag naar stampijzers, en wel voornamelijk uit het zuiden van ons land. Ook de dikte der hoefijzers wisselt nog al af en wel van 9 tot 21 m.M. en in Limburg worden zelfs ijzers gevraagd van 25 m.M. Ook worden er evenveel hoefijzers met als zonder lip gevraagd. Voegt men hier aan toe dat het aantal nummers

nog met 2 grootten moest worden uitgebreid, dan komt men voor Nederland alleen al over de 400 soorten. Wanneer men nu weet dat van de meeste soorten een voorraad van minstens 3000 K.G. wordt opgelegd en van de courante soorten nog veel meer, dan kan men zich eenigszins een denkbeeld vormen van den magazijnvoorraad. Zou men aan alle wenschen der hoefsmeden willen voldoen, dan zou het aantal soorten zeker meer dan 1000 moeten bedragen; dit is echter onmogelijk en men moet daarom de modellen zooveel mogelijk aanpassen bij de algemeene vraag, waarbij gaarne rekening wordt gehouden met welwillende opmerkingen van verschillende hoefsmeden. Het komt der directie voor dat op dit terrein voor een deskundige normalisatie, welke tot beperking van het aantal soorten kan leiden, nog wel wat te bereiken is. Dit zal in het belang der hoefsmeden zijn zoowel als in dat der fabrieken, daar voor ieder massa-artikel de prijs lager wordt bij grootere productie van eenzelfde soort. Zoo zou het reeds een groot gemak opleveren voor het bestellen van de hoefsmeden wanneer een zeker nummer voor iedere fabriek dezelfde grootte van hoefijzer vertegenwoordigde.

(Wordt vervolgd).

ONDER SMIDSHANDEN.

IV.

Zooals een vorige maal afgesproken, zouden we het ditmaal hebben over het „touwte” en nu speciaal over de „werking.”

Het trekken er aan heeft lang niet dezelfde uitwerking op alle er mede behandelde paarden. Er zijn er, die blijven staan alsof er niets met hen gebeurde, terwijl andere een misbaar maken alsof hun laatste uur geslagen had. Met de eerste is weinig te bereiken en de laatste zijn wel de dankbaarste sujetten doch tevens de gevaarlijkste en dit laatste niet zoozeer voor ons als wel voor zichzelf. Onder deze soort zijn er, die zich pardoos op den grond werpen of vallen (net zooals ge dit wilt opvatten) maar ge zoudt den indruk krijgen, dat de kogel aan het abattoir geen afdoender werk kon verrichten. En als je nu maar aan den buitenkant iets kon bespeuren, dat je waarschuwd en tot ons zeide: „je hoeft het met hem niet te probeeren want het geeft toch niets” of „wees vooral voorzichtig want die gaat tegen de vlakke” — och dan was het zoo erg niet want je was vooruit gewaarschuwd. Maar dit is helaas niet het geval — je kunt eigenlijk nooit precies weten, wat er zal gebeuren. Daarom sta ik er altijd zoo op, dat men geen „touwte” zal gebruiken bij een b.v. al ingespannen paard of bij een bestegen paard of bij een, dat beslagen zal worden en op de steenen staat, *voordat men weet hoe het bij dat paard werkt*. Ik bedoel dat voor het geval, dat er iets „geks” gaat gebeuren, dat er dan geen rijtuig, geen ruiters en ten slotte geen paard zelf aan gewaagd zal worden. En dat behoeft ook niet als je vooruit maar weet *hoe* hij reageert, m.a.w. *wat* hij doet als ge aan het touwte trekt.

De vorige maal verzuimde ik u nog attent te maken op de mogelijkheid dat het gedeelte touw, dat over den manenkam ligt, b.v. bij afgeschoren manen en ook indien het paard het hoofd terstond omhoog brengt, in de richting

van de ooren opglijdt. Dat is niet erg want ook zonder den druk op den hals werkt het meestal voldoende, althans voor het doel dat we hier bij het beslag op het oog hebben. Die bijgebrachte houding kunnen we echter bij een, die haast heeft bij het weggaan, niet missen.

Hebben we dus een paard, dat beslist weigert iets te doen, waarbij wij van onzen kant heelemaal niet overvragen, en dat dus „rijp” is voor het touwtje, dan doen we dit aan zijn hoofd en gaan met hem op eene plaats waar hij vrij kan doen en laten wat hem in den zin mocht komen — alleen, waar hij zich niet verwonden zal . . . naar menschen-berekening. Want dat een ongeluk in een klein hoekje zit en dat men ten slotte overal en met alle mogelijk genomen voorzorgsmaatregelen toch nog wel een malheur kan hebben, ja dáártegen kan ik geen garantie geven. Maar aan een paard, dat zijn nek gebroken heeft mag je niets hebben — met een, die alles vertikt, doe je toch ook niet anders dan afmaken. Dat nek-breken gebeurt nu wel hoogst zelden, maar zelfs de groote *Norton Smith*, die hier te lande bij *Carrière* demonstreerde met *zijn* touwtje, kon niet verhoeden, dat het op die manier een paard kostte. Hoe dat toen precies in zijn werk ging, weet ik niet maar wel weet ik, dat *zijn* touwtje het uwe niet was en tevens weet ik, dat het uwe heel wat beter is dan dat van *Smith*. Want deze had geen katrolletje en dat hebt u wel. En in dat katrolletje zit eigenlijk het geheim voor het welslagen van de onderneming.

Toen ik zelf met het touwtje aan het werk toog, heb ik al zeer spoedig de groote fout ontdekt, die er aan kleefde. Met *dat* touwtje kon wel getrokken dus gestraft worden op het juiste oogenblik d.i. vlak vóór, tijdens of direct na het verzet, maar beloonen precies op het moment waarop beloond moest worden, d.i. terstond als het paard goeden wil toont, *dat kon men niet* — daarmee kwam je altijd te laat en dus had elk paard het volste recht om te meenen „als ik goed wil, dan blijft dat ding toch knippen — dat is gemeen!”

Het door mij toen in het touwtje aangebrachte katrolletje stelt u in de gelegenheid recht te doen wedervaren, waar recht moet worden gedaan.

Nu blijft dus voor dengene, die het touw in handen heeft, alleen nog over om van dat geheim op het juiste oogenblik gebruik te maken — om de spanning in het touwtje op te heffen zoodra hij bemerkt dat zijn paard goed *wil*. Dit psychologische moment te voelen is hoogst moeilijk, behalve dan voor hem, die een aangeboren talent bezit om met een paard (dieren in één woord) om te gaan. Maar ook op het oogenblik dat het dier goed *doet*, is het nog tijd, hem te laten blijken dat ge hem begrepen hebt. Doch hebt ge zoo lang noodig om tot besef van zijn goeden wil te komen, dat hij, hetgeen ge wildet, reeds *gedaan heeft*, ja dan is het voor menig bloedpaard met, wat genoemen moogt, moeilijk karakter, reeds te laat en gebeuren er ongelukken, tenzij het in het gunstigste geval dan blijft bij eene mislukking der correctie. Houdt dus vóór en boven alles rekening met de waarheid, dat in trekken en vrijgeven op het juiste oogenblik en in de juiste mate, het geheim zit van de onder deze voorwaarde dan ook gegarandeerd afdoend gunstige werking. Dat ook op dezen regel eene uitzondering zou bestaan, moest ik persoonlijk ondervinden na jarenlange praktijk. Het betrof hier een paard, dat op het touwtje reageerde met zich oogenblikkelijk neer te werpen — ik gaf dit geval op, het eerste waar-

in het touwtje me in den steek liet. Zal het tevens het laatste zijn? We zullen zien en inmiddels den dag niet vóór den avond prijzen.

Een volgende maal een paar voorbeelden uit het leven in de smederij gegrepen, met beschrijving der toegepaste techniek in de behandeling.

IETS OVER HET AFSLIJTEN VAN DE HOEFIJZERS.

Alle paarden, die dagelijks dienst moeten doen op harde wegen, moeten van ijzers worden voorzien, om de hoeven te beschermen voor te veel afslijten. De ijzers kan men beschouwen als kunstmatige draagranden. De afslijting van de ijzers staat in nauw verband met de werkzaamheden van het dier, met zijn stand en zijn wijze van gaan. De werkzaamheden van het paard loopen verbazend uiteen, en hierbij past het beslag zich aan, m.a.w. dit dient er naar te worden geregeld.

Onverschillig in welk bedrijf het paard wordt gebezigd, — indien zijn stand en wijze van gaan normaal zijn, zullen ook de hoefijzers normaal, dat wil zeggen over de geheele oppervlakte gelijkmatig, afslijten. De oorzaak hiervan is, dat bij een normalen stand der beenen de lichaamslast evenredig over de beide hoefhelften wordt verdeeld.

De voorijzers slijten in het toongedeelte het meest af, omdat dit gedeelte het eerst op den bodem komt en daarna als steun- en draaipunt dient, hetgeen de meerdere afslijting veroorzaakt.

Om te voorkomen, dat het ijzer daar te spoedig dun wordt, geeft men een toonopzet aan het ijzer.

Hoe zwaarder een paard moet trekken des te meer zullen de voorijzers in het toongedeelte slijten, omdat de hoeven met meer kracht op den bodem neerkomen en de beenen ook meer onder het lichaam worden geplaatst.

De achterijzers slijten over 't geheel meer gelijkmatig af dan de voorijzers, doordat de achterhoeven meer vlak worden neergezet; daarom geeft men achter nooit een opzet.

Paarden met normale gangen en een normalen stand kunnen ook het langst met de ijzers mee.

Er zijn bedrijven waarin de paarden de ijzers spoedig verslijten, en soms groote moeilijkheden voor den smid opleveren, zoodat het beslag om de 2 à 3 weken moet worden vernieuwd. Hierdoor krijgt men vele nagelgaten in den hoorn, die natuurlijk aanleiding kunnen geven tot brokkelhoeven, en deze op hun beurt tot losse ijzers.

Er zijn ook nog andere oorzaken, die het noodig maken dat het beslag vaak vernieuwd moet worden, zooals het onregelmatig afslijten der ijzers bij paarden met afwijkende standen en gangen. Laten wij eens nagaan welke deze zijn: Fransche stand, toontreden, bodemnauw, bodemwijd, steil gekoot, vlak gekoot, O-beenig, X-beenig, draaien in de hakken, sabelbeenig, bij gebreken aan de sprongewrichten, b.v. spat.

*

Bij Franschen stand is de belasting der hoeven niet evenredig. Verreweg de meeste belasting valt hier op de binnenhelft. Toch slijt het ijzer het meest aan de buitenhelft, omdat deze, en voornamelijk het buitentoongedeelte

van de voorijzers, het eerst op den bodem komt en daarna hierop draait. Deze draaiing veroorzaakt een wrijving, die het ijzer daar in meerdere mate dan het overige gedeelte doet slijten. Om het gelijkmatig afslijten te bevorderen, zorgt men direkt bij het besnijden den draagrand *daar* het meest in te korten, waar hij het eerst op den bodem komt. Is het ijzer door den dienst van het paard te spoedig versleten, dan kan men het buitentoongedeelte verzwaren, of als de dienst het toelaat verstalen. Ook wordt het ijzer daar wel eens opgezet, om de sterke wrijving eenigszins weg te nemen.

Bij Franschen stand *achter* is het afslijten der ijzers eenigszins anders dan voor. De sterke wrijving op het buitentoongedeelte heeft men achter niet. De geheele buitenhelft slijt hier regelmatig af. Wanneer paarden met een dergelijken stand *achter*, veel dienst moeten doen, is het dikwijls noodig om de ijzers buiten aanmerkelijk te verzwaren, of als het kan de geheele buitenhelft te verstalen, doch als ze op straatwegen worden gebruikt, is verstalen niet aan te bevelen, omdat het glijden erg wordt bevorderd door het gladde staal.

Bij toontrederstand wordt de buitenhelft van den hoef het meest belast. Niettegenstaande de hoeven bij dezen stand behoorlijk vlak worden neergezet, slijten toch de ijzers het meest aan de buitenhelft, door de meerdere belasting. Het aanleggen van een breed en bodemwijd gesmeed ijzer aan de buitenhelft, is hier aan te bevelen. Tevens moet de buitentak goed ruim gepast worden. Bij het besnijden van de hoeven moet men de wijdere binnenhelft goed breken om deze daardoor iets te verkleinen, overigens kan men ze vlak besnijden.

Paarden met bodemnauwen stand slijten hunne ijzers *sterk* aan de buitenhelft af, doordat de meeste belasting op de buitenhoefhelft komt, en bij het gaan de hoeven telkens op de buitenhelft neerkomen, waardoor daar ook nog meerdere wrijving ontstaat dan aan de binnenhelft.

Bij dezen stand moet de smid bij het besnijden de buitenhelft goed inkorten, om zodoende het gelijkmatig afslijten van het ijzer te bevorderen; helpt dit niet voldoende, dan kan de binnenhelft iets langer worden gelaten. Ook hier moet een ijzer met breed en zwaren buitentak worden ondergelegd. Om te voorkomen, dat het ijzer niet al te zwaar wordt, smeedt men de binnenhelft veel lichter; bovendien is dit zeer aan te bevelen voor een gelijkmatige afslijting.

Bij O-beenigen stand handelt men evenzoo als bij bodemnauwen stand, waar ook de meeste belasting op de buitenhelft valt. In beide gevallen wordt de binnenrand goed gebroken.

Bij bodemwijden en X-beenigen stand slijten de ijzers het meest aan de binnenhelft, daar hierop de meeste belasting valt. Bij eerstgenoemden stand worden nog al eens fouten gemaakt met het besnijden door verwarring met den Franschen stand. Het besnijden moet zoo geschieden, dat de hoeven vlak op den bodem neerkomen; de buitenrand wordt flink gebroken, om deze hoefhelft te verkleinen. De binnenhelft van het ijzer wordt iets zwaarder, en de buitenhelft lichter gesmeed; de binnenhelft wordt ruim gepast.

Bij X-beenigen stand geeft men eenzelfde beslag.

Paarden, die draaien in de hakken, slijten hunne ijzers zeer sterk aan de

buitenhelft, doordat de draaiing op dat gedeelte geschiedt. De buitenwanden van de hoeven zijn bij dit gebrek in den regel steil, en is hierdoor het steunvlak klein. De binnenwanden zijn schuiner en dientengevolge de binnenhoefhelften grooter.

Bij het besnijden let men er vooral goed op dat de hoeven vlak neerkomen; de binnenwand moet in den regel iets langer worden gelaten, doch wordt flink gebroken.

Het ijzer wordt aan de buitenhelft flink breed en dik gesmeed, de buitenrand bodemwijd, om het steunvlak te vergrooten.

De binnenhelft wordt vrij wat lichter gesmeed, waardoor het gelijkmatig afslijten zeer wordt bevorderd.

Bij sabelbeenigen stand slijten de ijzers sterk aan de takken, doordat de belasting het meest op het verzengedeelte komt.

Wanneer paarden met dezen stand en met versleten beslag aan de smederij komen, dan valt het op dat het toongedeelte van de hoeven verbazend lang is. Dit moet daarom goed worden ingekort.

Het ijzer dient behoorlijk lang gepast te worden, teneinde het steunvlak aan de verzenen te vergrooten. Om het ijzer een behoorlijke beslagperiode mee te laten gaan, maakt men de takken iets zwaarder.

Paarden met beengebreeken, b.v. spat, slijten de ijzers abnormaal af. Bij dit gebrek wordt door het dier het doortreden zooveel mogelijk vermeden, reden waarom het ijzer sterk in het toongedeelte slijt. Veelal raken de verzenedeelten hierbij niet den bodem. Als dit het geval is, legt men ijzers onder met kalkoenen. De ijzers worden in het toongedeelte aanmerkelijk verzwaard, goed bodemwijd gesmeed en een weinig opgezet, zoodat het in een lijn komt met de kalkoenen. Wanneer het gebrek langen tijd heeft bestaan, worden de hoeven in den regel weer vlakker neergezet; dan kunnen de kalkoenen lager of weggelaten worden, en wordt de slijting in het toongedeelte minder.

Appingedam.

M. Ritsema.

INGEZONDEN STUKKEN.

BESLAG STARK-GUTHER.

Naar aanleiding van de opwekking, door den heer G. Rijpkema in de April-afl. geplaatst, kan ik uit ondervinding meedeelen:

1°. bij een paard met aangeboren volhoef en doorgezakte zooltakken zonder resultaat het ijzer van S. G. te hebben toegepast. Het paard bleef pijnlijk loopen. Daarna is het van een balkijzer met leeren zool voorzien en stapte het direct vlot.

2°. bij een knolhoef tengevolge van hoefbevangenheid het beslag van S. G. uitstekende diensten bewees en tot verbetering leidde.

Cuijk a/d. Maas (N.-Br.), April '23.

P. Verhoeven.

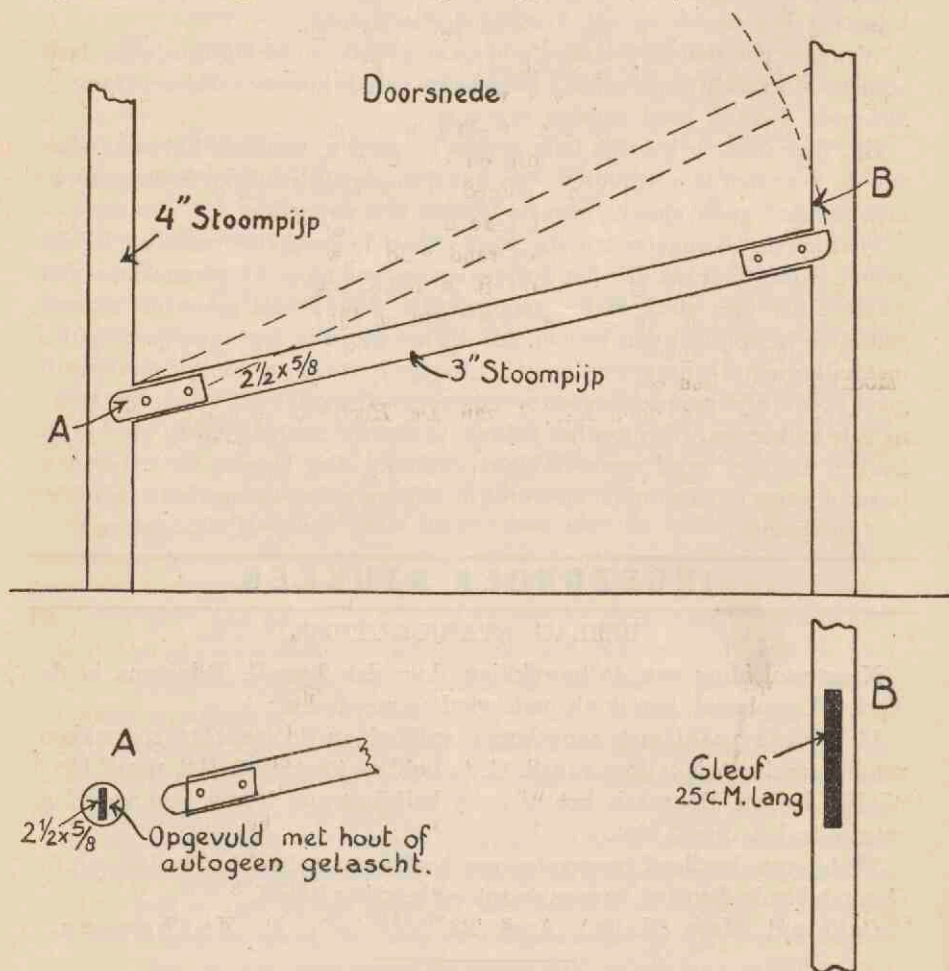
Geachte Redactie!

Met belangstelling namen wij kennis van de in „De Hoefsmid” voorkomende teekening van een noodstal, voor het Belgisch paard. Toch vinden wij het, zoowel voor het paard als voor den smid, een niet ongevaarlijk toestel.

Mij dunkt als de N. P. balken alle met hout bekleed moeten worden, men evengoed een geheel houten noodstal kan maken.

Wil men echter een ijzeren noodstal, dan is het ons inziens veel gerieflijker in plaats van N. P. balkijzer, 4" stoompijp te nemen voor de staande palen en 3" voor de liggende balken. Deze constructie heeft wel het nadeel minder sterk te zijn dan N.P. 15 over de breede flens, doch is ook weer sterker dan N. P. 15 over de smalle flenzen. Hoewel de verbinding onderling van palen en liggers eenigszins lastig is, levert dit toch geen te groote bezwaren op.

Beschikt men over een autogene lasinstallatie dan is dit zeer goed uit te voeren, door de buizen aan elkaar te lasschen. Anders kan men gewone stroppen met moerbouten gebruiken. De schuine zijbalken van 3" stoompijp, zijn het eenvoudigst te maken volgens bijgaand schetsje.

Men maakt in de staande balken gleuven, welke precies passend zijn op platte pennen van de schuine zijbalken. Aan de voorpaal neemt men deze gleuf iets langer dan de breedte van de pen, aan de achterpaal kan men deze ongeveer 25 c.M. lang maken.

Door het achterste gedeelte van de zijbalk te lichten is deze direct te verwijderen.

De overige deelen, welke anders aan N.P. balkijzer bevestigd werden, maakt men nu op de plaats waar zij tegen de buizen komen eenigszins hol, en gebruikt bij voorkeur tapbouten welke in den wand van de buizen worden geschroefd.

Gaarne vernamen wij of aan deze constructie eventueel bezwaren zijn verbonden welke wij voorbijzagen.

's-Gravendeel.

D. B a r t h.

Een degelijke houten noodstal is zeker aan te bevelen wanneer men voldoende ruimte heeft en men niet tegen de meerdere uitgaven opziet, daar men deze gewoonlijk niet zelf zal kunnen vervaardigen.

Wij kunnen uit ondervinding meedeelen dat een noodstal, zooals wij die in de vorige aflevering beschreven, niet gevaarlijk en meer dan sterk genoeg is. Wij gebruikten twee van deze noodstallen meer dan twintig jaar en hebben er nooit een ongeval van beteekenis mede gehad. Het bekleeden met hout is zeer eenvoudig en kan door iederen smid zelf worden gedaan. Als de noodstal bijna gereed is, past men een duimsche plank tusschen de flenzen en ondervult deze dat ze ongeveer 13 m/m buiten de flens uitsteekt, den buitenstekenden rand rond bijwerken.

De noodstal, zooals U die aangeeft te maken van stoempijpen, lijkt ons moeilijker te maken; er is meer werk aan en lijkt ons zeker niet minder gevaarlijk dan die gemaakt van N. P. balken, goed aangevuld met hout.

Mocht U besluiten een noodstal te maken van stoempijpen dan zal het ons zeer aangenaam zijn door middel van *De Hoefsmid* te mogen vernemen wanneer U hiermede gereed zijt. Wij komen dan te gelegener tijd gaarne eens kijken en deelen dan onze bevinding in *De Hoefsmid* mede.

G.

Geachte Redactie!

In „Een en ander over het besnijden van den hoof en het passen van het ijzer”, opgenomen in de April-afl., staat onderaan op bladzijde 58: „Practischer schreef Gogau, n.l. dat men de natuur hierbij moest helpen, doch de „natuurlijke dikte van de zool moest hierbij intact blijven.”

Gaarne zou ondergeteekende hieraan toevoegen dat reeds de Kapt. paardenarts Laméris aan de Militaire Hoefsmidschool den leerlingen onderrichtte om de zool niet meer dan noodig was te besnijden, — dat alleen de losse deelen verwijderd moesten worden en de zool z'n natuurlijke dikte moest behouden.

Ook moest men bij de keuze der ijzers het niet in de dikte maar wel in de breedte zoeken, daar het aanrakingsoppervlak tusschen hoof en ijzer zoo groot mogelijk moest zijn.

Nu vragen wij ons af of het hier te lande ook in de bedoeling ligt om die sterk gelaten zool mede draagvlakte te maken en of het thans bestaande hoofijzer wel het aangewezen ijzer is, vooral bij onze artillerie-paarden.

Immers zoo het voorschrift thans is, komt de draecht eigenlijk geheel op

den hoornwand; de 2 m.M. zool heeft alleen theoretische waarde, daar deze 2 m.M. zool, die op het ijzer komt, tegen de schuin daarover naar bovengaande witte lijn is gelegen en deze geen voldoende weerstand biedt.

S.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** De leerlingen C. Kraaijema te Zandweer en H. Hamminga te Kolham hebben na een verblijf van 5 maanden de Inrichting verlaten. Hunne plaatsen zijn ingenomen door H. v. Heuvelen te Vriescheloo gem. Bellingwolde en A. Hofman van Oude Pekela.

— **Doetinchem.** Bij het Zaterdag 14 April j.l. gehouden overgangsexamen van den Cursus in Hoefbeslag zijn alle deelnemers tot het tweede leerjaar toegelaten, t.w.: K. ten Broeke te Varsseveld, H. A. J. v. Lochem te Aalten, A. J. Houwers te Hensel (Winterswijk), H. J. Marceelus te Wijnbergen bij Doetinchem, J. Kamps te Netterden (Gendringen), J. Looman te Didam, B. Boekelder te Lichtenvoorde en W. A. R. Ratering te Ulft.

— **Limburg.** Het heeft aanvankelijk in de bedoeling gelegen een cursus in hoefbeslag te houden te Weert. Door verschillende omstandigheden is deze cursus niet doorgegaan.

— **Vereeniging t. veredeling van het Ambacht.** Deze bracht haar 24ste jaarverslag uit en herdacht feitelijk haar 25-jarig bestaan daar zij 18 October 1897 werd opgericht.

Van 1901 tot 1923 hadden jaarlijks (1914 uitgezonderd) geregeld op een of meer plaatsen van ons land proefnemingen plaats waaraan in totaal 2247 candidaten deelnamen, deels voor „meester”, deels voor „gezel.” Geslaagd zijn 1054, n.l. voor Timmeren 16 als meester en 320 als gezel, — voor Meubelmaker resp. 23 en 87, — voor Huisschilder resp. 47 en 260, voor Smeden 36 en 137, voor Metselen 18 en 45, voor Steenhouwen 5 en 4, en voor Koperbewerking 2 en 5.

De proefnemingen in 1922 vonden te Utrecht plaats in de Nijverheidsschool. Als meester-smid slaagden de heeren W. Kleinbussink te Hulst en L. M. Leygraaf te Amsterdam, als gezel 4 voor „Machine-bankwerken en draaien,” twee voor „Vuurwerken” en eveneens twee voor „Plaat en Smids-bankwerken.”

Het ledental der Vereeniging is nooit groot geweest. Het bedraagt thans 166 personen en 34 Vereenigingen, waarvan alleen in Z. Holland resp. 52 en 10, in N. Holland resp. 47 en 11.

Uit het Verslag der Technische Commissie stippen wij nog aan: „Hartelijk hopen wij dat de tijd niet verre meer zal zijn, dat de bekwame vaklieden aanmerkelijk meer loon zullen verdienen dan degenen die het vak slechts half kennen, m.a.w. loon naar bekwaamheid zal worden gegeven.

De Vereeniging genoot over 1922 een Rijkssubsidie van f 8000. In den loop der jaren spaarde zij totaal een bedrag van f 6692.24⁵. Over 1923 is de subsidie tot f 5000 teruggebracht.

— **Nationale wedstrijd in Hoefbeslag te Gouda.** Op een nader te bepalen dag van 27 Aug.—1 Sept. wordt een nationale wedstrijd in hoefbeslag gehouden voor gediplomeerde hoefsmeden.

Hoefsmeden met het diploma voor onderwijzer in practisch hoefbeslag mogen aan den wedstrijd niet deelnemen.

Den eersten dag wordt een voorwedstrijd gehouden, waar alle deelnemers een hoefijzer voor een bepaalden hoef moeten maken. Uit de smeden, die aan den voorwedstrijd hebben deelgenomen, worden hoogstens 12 met het hoogst aantal punten gekozen, die aan den wedstrijd deelnemen, welke den tweeden dag gehouden wordt.

Bij den wedstrijd op den tweeden dag krijgt ieder opgeroepene bij een paard hoogstens een hoef te beslaan en hiervoor een ijzer te maken.

Beoordeeld worden: a. het afnemen van het oude ijzer en het besnijden van den hoef; b. het vervaardigen en afwerken van een daarvoor bestemd hoefijzer; c. het passen en onderleggen van een hoefijzer.

Voor de verschillende onderdeelen en de bewerking van het geheel worden cijfers toegekend volgens een nader op te geven lijst en aan hen die de meeste punten behalen de prijzen toegekend.

De op den voorwedstrijd behaalde punten komen daarbij niet in aanmerking. Prijzen: Kleine gouden medaille plus f 20, verguld zilveren medaille plus f 15, groote zilveren medaille plus f 10, bronzen medaille plus f 5. Kosten van inschrijving f 2.50.

II. Collectie leermiddelen, modelijzers, gereedschappen voor cursussen in hoefbeslag. Alleen inzendingen van hoefsmeden met het diploma van onderwijzer in practisch hoefbeslag worden in deze rubriek toegelaten. Pr.: verg. zilv. medaille, zilv. med., en bronzen medaille.

III. Verzameling handgesmede hoefijzers (modelijzers). a. Beslag voor een tuigpaard, 2 voor- en 2 achterijzers. b. Beslag voor een trekpaard, 2 voor- en 2 achterijzers. c. Beslag voor strijken en klappen, 1 toonstrijkijzer en 1 gewoon strijkijzer, 1 klapijzer en 1 klapstrijkijzer, alle zonder kalkoenen. d. Beslag voor afwijkende hoeven, 1 balkijzer voor plathoef, 1 pantoffelijzer voor klemhoef, 1 ijzer met verbreedten buitentak voor verbeend hoefkraakbeen, 1 ijzer met verdikte takken voor een hoef met lage verzenen.

Prijzen voor iedere rubriek, dus voor a, b, c en d: zilv. en br. medaille.

IV. Fabriekmatig vervaardigde hoefijzers.

V. Gereedschappen en materialen voor hoefbeslag.

VI. Platen, boekwerken, modellen enz. enz., betreffende het hoefbeslag.

— **Coöperatieve smederij „Het Hoefijzer” in memoriam.** Men meldt ons dat de in April 1919 te Maastricht opgerichte coöp. smederij, die geruimen tijd een slepend bestaan leed, is opgeheven. Op een 8 April j.l. gehouden vergadering van aandeelhouders is daartoe besloten, alsmede om de machines en gereedschappen aan de grootste aandeel

houdster in bezit te geven. — Als motief voor de oprichting gold indertijd dat enkele paardenhouders in Maastricht meenden om tegen de georganiseerde smedenpatroons te moeten optreden. De laatsten — zoo lezen we — hebben na de oprichting aan alle leden van de Zuid-Limburgsche bonden om medewerking verzocht, namelijk om geen bespanningen van vorenbedoelde eigenaars, wier namen in lijst waren gebracht, te helpen, bij losse ijzers, breuk van wielen, enz. Hieraan is door de leden-smeden goed de hand gehouden en hierbij kwam nog eenig gesukkel met het personeel aan de coöp. smederij, waarvan twee der meesterknechts een eigen werkplaats verkregen en een gedeelte der klanten meenamen. Tegen een en ander is de coöperatie niet bestand gebleken.

— **Aanvragen voor overwerk-vergunningen** dienen door den betrokken patroon te worden gericht tot het hoofd der Arbeidsinspectie in het district waar de patroon woont. Een zoodanige vergunning kan, in verband met bijzondere drukte in den hooibouw of het landbouwbedrijf, worden verleend van 5 Maart tot 31 October 1923; 10 uur per dag of 55 uur per week; voor hooibouwstreken van 1 Mei tot 31 Juli; voor graanbouwstreken van 5 Maart tot 31 Mei en van 1 Aug. tot 31 Oct.

— **Wedstrijd voor hoefsmeden te Londen.** In den regel vindt bij de jaarlijksche groote Engelsche landbouwtentoonstelling een wedstrijd voor hoefsmeden plaats. Een tiental jaren terug hebben wij deze een paar keer bijgewoond. Het gebouwtje voor den wedstrijd had den vorm van een overdekte U waarvan de buitenvlakte geheel afgesloten, de binnenvlakte open was. De paarden konden derhalve onder dak staan en waren, evenals de deelnemers, tegen wind, regen of zonnehitte grootendeels beschut. De paarden stonden op een goed vlakken planken vloer. Ieder deelnemer werkte met een helper, terwijl voor de regeling aparte personen werkzaam waren, zoodat de juryleden zich enkel met de beoordeeling van het geleverde werk hadden te bemoeien.

De heer S. van Angeren te Utrecht had de welwillendheid de aandacht te vestigen op een mededeeling in het Ochtendblad van De Telegraaf van 11 April j.l. Hieraan is het volgende ontleend:

7 April j.l. heeft te King's Cross, in 'n goederenloods van de London and North-Eastern spoorwegmaatschappij, een eigenaardige wedstrijd plaats gehad.

Vier en twintig smeden dongen naar twee zilveren bekers, welke waren uitgelooft voor degenen, die binnen vijftig minuten het best een voor- en achterhoef konden besnijden, een voor- en achterrijzer maken, passen en onderleggen.

Hoefsmeden uit vijf Engelsche graafschappen dongen mede naar deze fraaie prijzen, die uitgelooft waren door den nationalen bond van meesterhoefsmeden en den nationalen bond tot bescherming van paarden.

De organisator van den wedstrijd verklaarde in een rede, dat onwetendheid en onkunde der hoefsmeden het paard zeer veel lijden berokkenen, en dat 75% der kreupele paarden in Engeland dit te wijten hebben aan den hoefsmid.

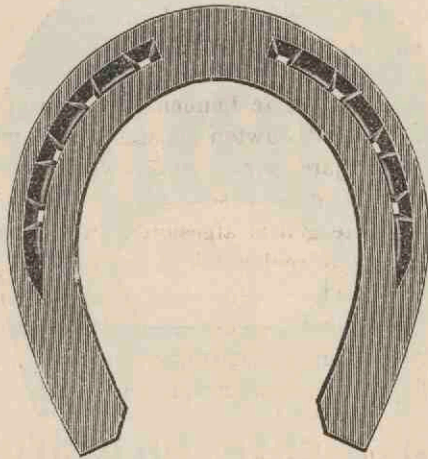

ADVERTENTIËN.

Wanneer gij het beste op gebied van hoefbeslag wenscht, gebruikt dan

HELPMAN-HOEFIJZERS.

Ze zijn bodemnauw, hebben schuin gestampte gaten en een juiste verdeeling en plaatsing der nagelgaten.

HELPMAN-HOEFIJZERS zijn niet noodeloos zwaar; de verpakking weegt zoo goed als niets en dus zijn ze **per stuk de goedkoopste** aan de markt.

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

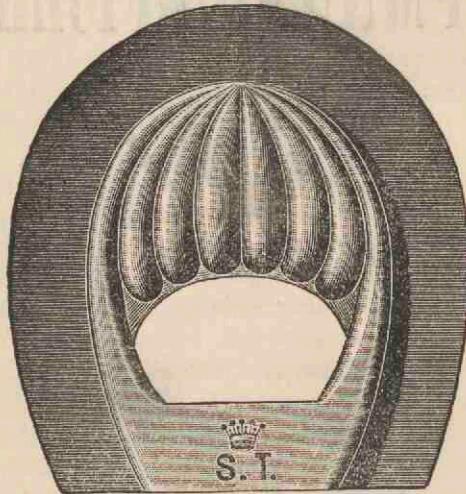
TEL. 1355

ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor Hoefbeslag.

Ster-Hoefnagels: meest uitgebreide sorteering in meer dan 60 maten en modellen voorradig.

Rubber-Hoefzolen: Uitsluitend van prima kwaliteit caoutchouc vervaardigd, dus niet van rubberafval.

Open en dichte luchtdrukzolen

voor VOOR- en ACHTERijzers in 12 maten voorradig.

Zolen voor halve ijzers met hoog rubberkussen in 5 maten voorradig.

blokszolen, straalzolen, caoutchouc hielstukken, hoefranden, strijkringen, kunsthoorn, kurkkit.

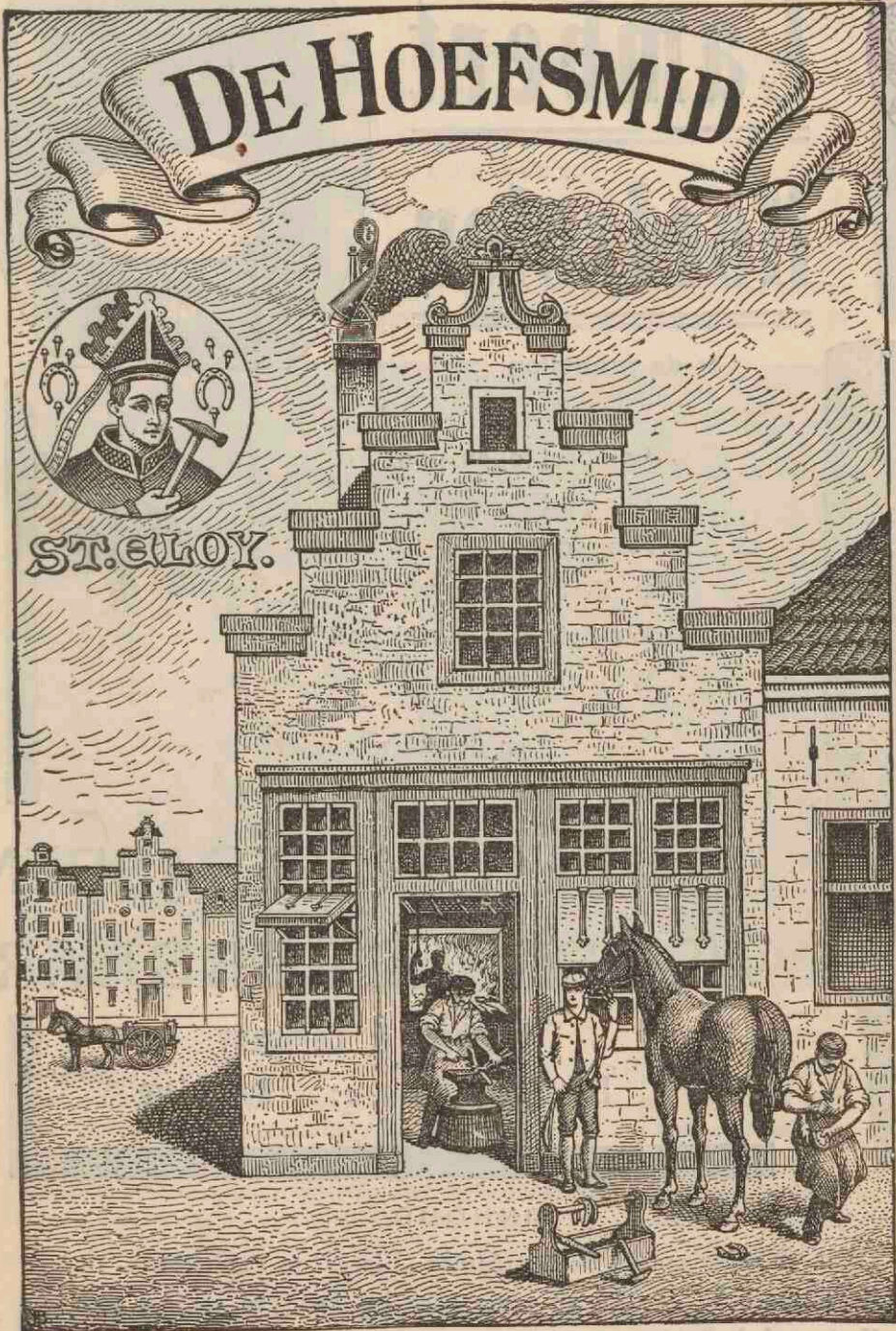
IJsnagels, scherpnagels, kalkoenen, stiften, opruimers, hoef tangen, renetten, hoefraspen, hoefhamers, houw klingen, lasch- of welblad, laschpoeder enz.

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

TEL. 1355

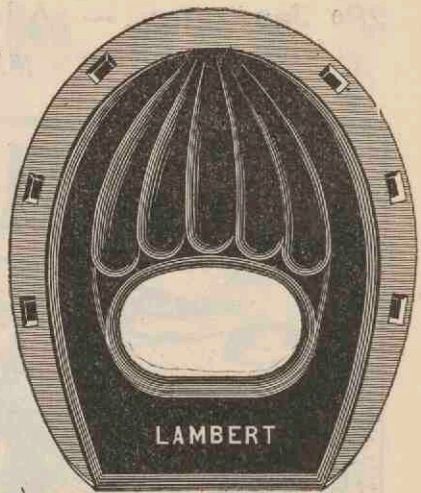
ROTTERDAM.

REDACTEUR-UITGEVER: A. W. HEIDEMA te 'S GRAVENHAGE.

Prijs f 3.— per jaar fr. p. p.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company
Leuvehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Een en ander van de Hoefijzerfabriek „Hippos” te Dordrecht. — Onder Smidshanden V. — Een en ander over het besnijden van den hoof. — Korte mededeelingen. — Advertentiën.

EEN EN ANDER VAN DE HOEFIJZERFABRIEK „HIPPOS”
TE DORDRECHT,

DOOR

Dr. GALLANDAT HUET,
Kapitein-paardenarts te Amersfoort;

(Slot).

De opzet van de fabriek „Hippos” is van het begin af geweest dat zoowel voor Nederland als voor het buitenland zou worden gefabriceerd. Reeds in

Fig. 1. Kantoorlokaal.

het eerste jaar na de oprichting ontving de fabriek een belangrijke opdracht voor Zuid-Amerika; tot 1914 nam de export steeds toe, zoodat in Mei 1914 twee banen volop werk hadden. Bij het uitbreken van den Wereldoorlog in 1914 ontstond eerst een algemeene stilstand in den handel, doch dit duurde slechts enkele maanden. Spoedig had de fabriek door hare buitenlandsche relaties een groot deel van den voorraad verkocht, terwijl een eerste contract om 5 miljoen stuks hoefijzers aan Duitschland te leveren, werd afgesloten.

In de volgende oorlogsjaren ontving de fabriek eveneens legerorders voor meerdere miljoenen stuks voor Engeland en voor België, terwijl in 1916 het Nederlandsche legerbestuur aan „Hippos” de levering opdroeg van een aan-

zienlijk quantum ijzers, nadat eerst bij verschillende troepenafdeelingen hiermede proeven waren genomen. Gedurende den verderen duur der mobilisatie heeft „Hippos” het Nederlandsche leger van hoefijzers voorzien.

Aanvankelijk werden 5 tailles gemaakt, waartusschen later nog 3 tailles werden ingevoegd; in 1918 werden de tailles herzien en naar nieuwe afmetingen vastgesteld van 1 tot en met 13 tailles. Om een denkbeeld te geven van het productievermogen gedurende eenige oorlogsjaren, noemen wij het getal van 40000 hoefijzers dat per dag gemaakt werd, waarbij de meeste van schroefgaten voorzien.

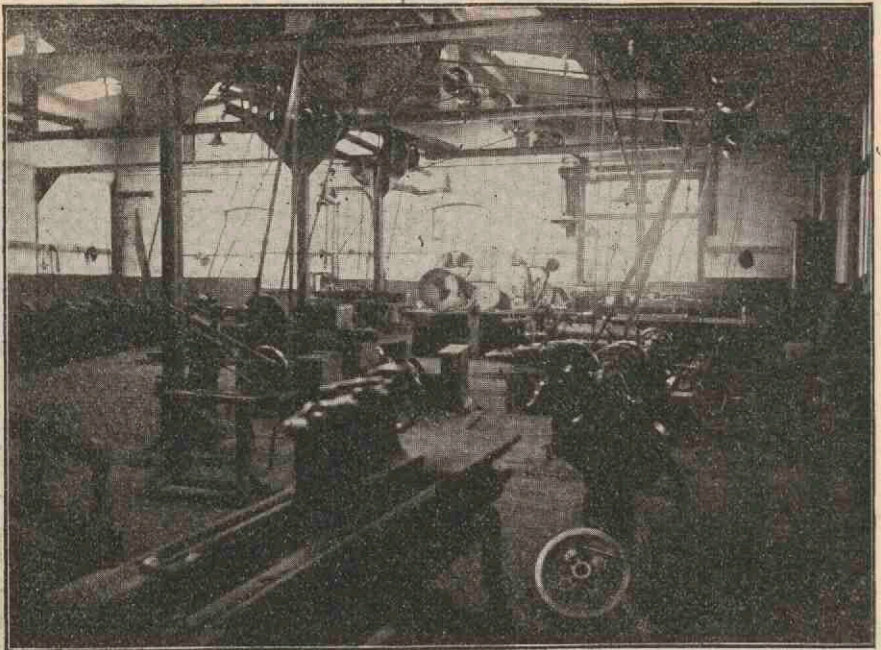

Fig. 2. Gereedschap-makerij.

Er werd met 3 ploegen gewerkt, daar de 8-urige werkdag al was ingevoerd lang voordat deze wettelijk was voorgeschreven.

Doch de oorlog deed zich ook gelden in een andere richting, n.l. het benodigde materiaal begon te ontbreken en de productie werd geleidelijk aan beperkt tot het gebruik van één baan. Het was hoofdzakelijk te danken aan de omstandigheid dat Hippo bij het uitbreken van den oorlog een voorraad stafijzer had van 5 miljoen K.G. bestemd voor export-orders, dat de fabriek het bedrijf langer dan andere in werking kon houden. Doch ook aan dezen voorraad kwam een einde en Hippo moest worden stopgezet. Gedurende dezen tijd van gedwongen stilstand van de hoefijzerfabricatie, heeft de fabriek in loonwerk voor andere fabrieken verschillende massa-artikelen van ijzer en staal gefabriceerd, waartoe de persen en hamers zeer goed te gebruiken zijn. Zoo werden o. a. voor de constructie-werkplaatsen

te Delft 3 miljoen stuks schroefkalkoenen voor het leger vervaardigd, verder pistoolhaantjes, onderdeelen van geweren, sleutels, onderdeelen voor 3000 ploegen enz. enz.

Na den oorlog heeft het nog geruimen tijd geduurd voor weer met eenig succes op de buitenlandsche markten kon worden opgetreden en ook nu werkt de fabriek nog niet op volle capaciteit, mede als gevolg van de malaise welke in het smidsvak hier te lande, zoowel als in het buitenland, sterk wordt gevoeld.

Over de eigenlijke constructie of fabricatie kan maar weinig gezegd worden,

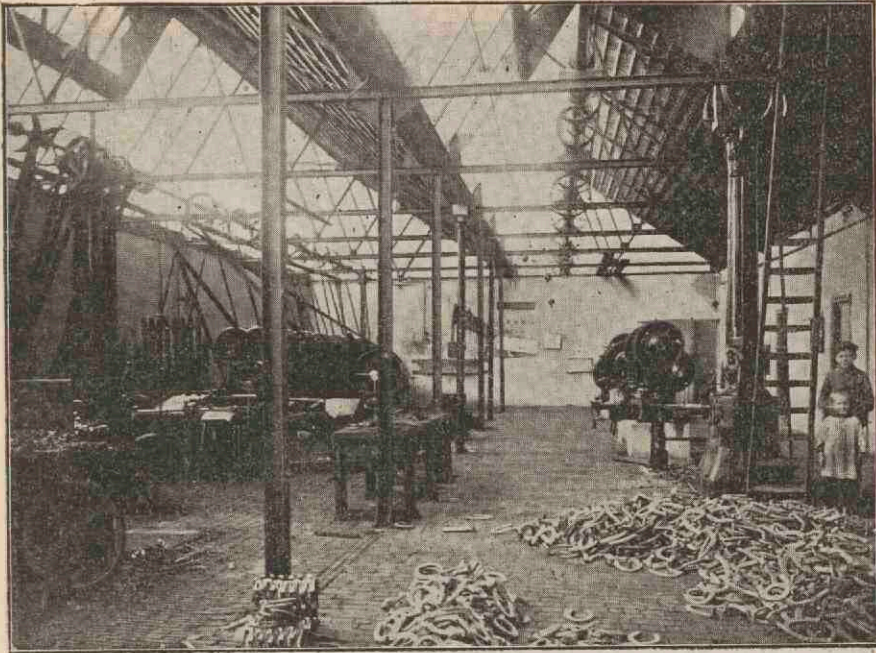

Fig. 3. Twee der vier hoefijzerbanen.

althans niet in bijzonderheden worden afgedaald, daar „Hippos” tegenover de leveranciers van de gepatenteerde machines contractueel tot geheimhouding verbonden is.

De drijfkracht wordt geleverd door 2 Brons ruw olie-motoren, ieder van 25 P. K., en door 3 electro-motoren van totaal 115 P. Kr., welke zoo noodig elk alléén ook voldoende zijn voor het geheele bedrijf.

Deze beide typen van drijfkracht zijn een gevolg van de rantsoenering in den oorlogstijd en hebben de fabriek in staat gesteld om onafgebroken te kunnen werken. Ook nu worden ze nog afwisselend gebruikt, zoodat stagnatie in het bedrijf als gevolg van stoornis bij de Gemeente-Electrische Centrale, of als gevolg van gebrek aan ruwe olie, practisch uitgesloten is.

Fig. 3 geeft een afbeelding te zien van 2 der 4 in de fabriek aanwezige banen. De gang van het bedrijf gelijkt uit der aard veel op die van andere

fabrieken. Ook hier wordt het stafijzer eerst op maat afgeknipt, dan op gloeihitte verwarmd in speciale ovens, welke 1000 stukjes kunnen bevatten, waarna het de opeenvolgende machines doorloopt waarin het gebogen wordt, geritst, de gaten gestampt, de lip aangetrokken, de kalkoenen aangehaald, de afhelling aangebracht en ten slotte het ijzer gevlakt. Al deze bewerkingen geschieden in één enkele hitte. Het ijzer is dan geheel gereed en behoeft koud niet nagewerkt te worden. De gereed zijnde hoefijzers worden met kipwagens naar de sorteerafdeling gebracht, waar ze stuk voor stuk nagezien worden en daarna in bossen van 24 stuks gepakt, om vervolgens in het magazijn te worden opgelegd, waarvan fig. 4 een afbeelding geeft.

Fig. 4. Kijkje in het magazijn.

Al naar de grootte van het hoefijzer varieert de productie per baan; zij bedraagt 6000 stuks voor de kleinste en 4000 stuks voor de grootste hoefijzers in 8 uren tijds. Door één of meer machines uit te schakelen, worden vlakke hoefijzers of hoefijzers alleen met lip of alleen met kalkoenen gefabriceerd. Behalve de vier series hoefijzers-machines staan in de fabriek nog een 25-tal snelboor- en tapmachines opgesteld om de hoefijzers van schroefgaten te voorzien, wat vooral bij legerijzers, waarvan een deel als reserve-ijzers voor mobilisatie worden opgelegd, steeds wordt vereischt. Deze ijzers moeten geheel gereed zijn voor het gebruik, zoowel voor zomer als winter en koud ondergeslagen kunnen worden; vandaar dat ze ook alle met een lip worden gefabriceerd.

Door de fabricatie-methode steeds te verbeteren en nieuwe uitvindingen

op de machines toe te passen, is het mogelijk geworden om ook zeer afwijkende hoefijzers voor diverse legers te fabricceeren met dezelfde snelheid als de Hollandsche ijzers. Zoo worden o.a. gemaakt hoefijzers met 2 zijlippen; met spitse kalkoenen en met een diepe afhelling aan de bodem-zijde (systeem

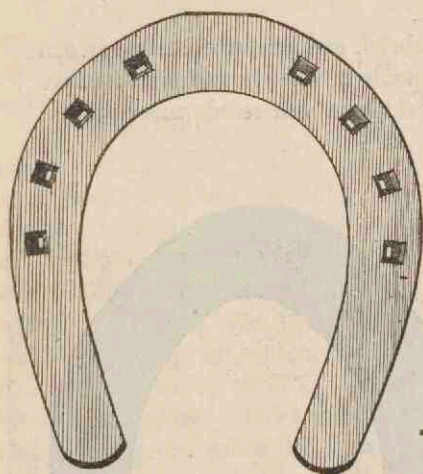

Fig. 5.
Voorijzer No. 4,
zonder lip, zonder kalkoenen (stampijzer).

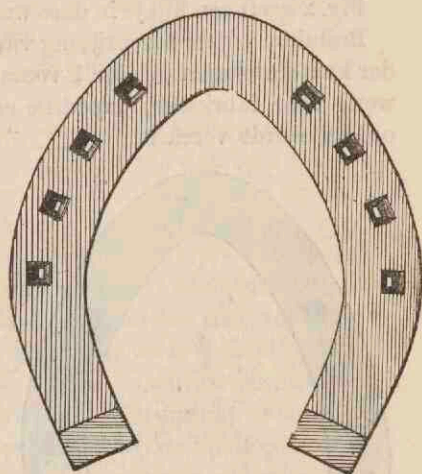

Fig. 6.
Achterijzer No. 3,
zonder lip, met kalkoenen (stampijzer).

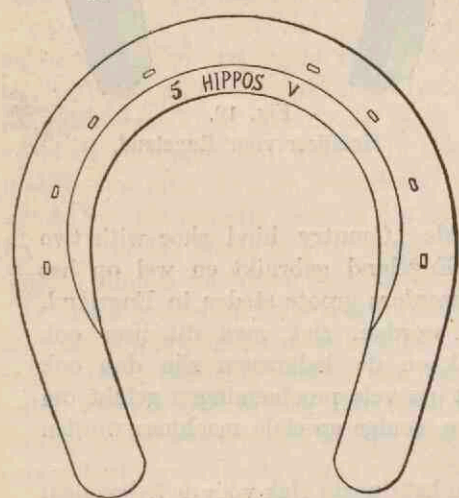

Fig. 7.
Voorijzer No. 5,
zonder lip, zonder kalkoenen (vlak hoefijzer).

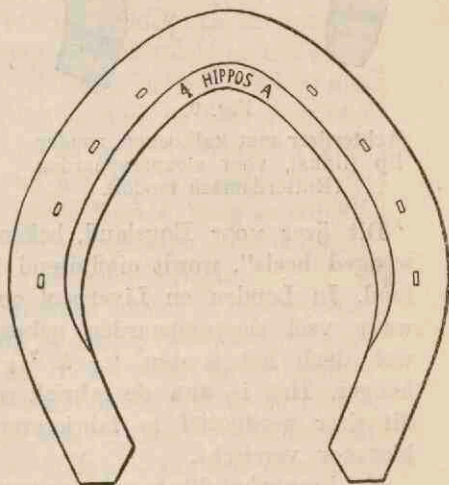

Fig. 8.
Achterijzer No. 4,
zonder lip, zonder kalkoenen (vlak hoefijzer).

prof. Dr. Lechner, Weenen), verder hoefijzers model Richardson, met verdikte toongedeelten, z.g. wedged heels, welke fig. 10 te zien geeft.

Als een afwijkend model voor Nederland geven wij een afbeelding van het Rotterdamsche ijzer zooals dit te Dordrecht gemaakt wordt (fig. 9).

Ook Limburg heeft een specialité, n.l. ijzers met verdikte takken, speciaal

voor hengsten. Ook in deze fabriek worden alle gereedschappen voor de machines en de onderdeelen voor machines, in de eigen gereedschapsmakerij aangemaakt; zelfs zijn er reeds eenige nieuwe verbeterde machines geheel gebouwd.

Fig. 2 geeft een kijkje in deze werkplaats.

Besluiten wij de beschrijving van deze fabriek met een afbeelding van een der kantoorlokalen (als fig. 1 vooraan opgenomen), waar het administratieve werk voor fabricatie, expeditie en het verkrijgen van steeds meer nieuwe orders, wordt verricht.

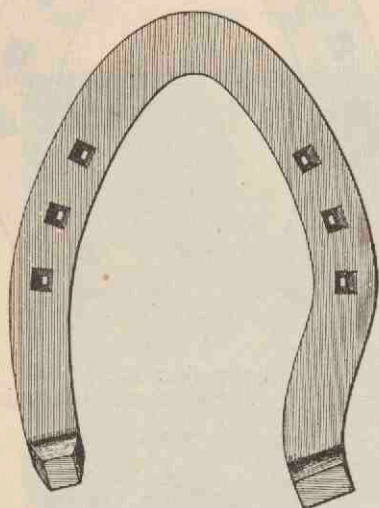

Fig. 9.

Achterijzer met kalkoenen, zonder lip (links), voor sleeperspaarden (Rotterdamsch model).

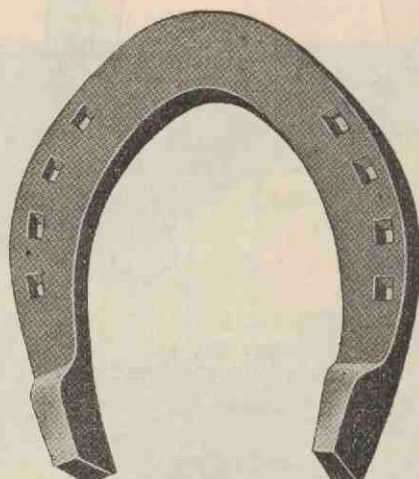

Fig. 10.

Hoefijzer voor Engeland.

Dit ijzer voor Engeland, bekend als „Country hind shoe with two wedged heels”, wordt uitsluitend in Engeland gebruikt en wel op het land. In Londen en Liverpool en meerdere groote steden in Engeland, waar veel sleeperspaarden gebruikt worden, ziet men dit ijzer ook wel doch het is dan $\frac{3}{4}$ à $\frac{7}{8}$ dik en de kalkoenen zijn dan ook hooger. Het is aan de fabriek eerst na vele proefnemingen gelukt om dit ijzer productief te fabricceeren en eenige speciale machines worden hiervoor vereischt.

Het ijzer is het dikste aan den toon en het dunste vlak vóór de kalkoenen; deze loopen circa drie c.M. glooiend naar achteren op en het ijzer bereikt daar ongeveer anderhalf maal de ijzerdikte. Men maakt zoowel rits- als stampijzers en wel in maten van $\frac{3}{4}$ " $\times$ $\frac{7}{16}$ " tot $1\frac{1}{2}$ " $\times$ $\frac{3}{4}$ " en in grootten van 4" tot 8". Aan den vorm te zien, wordt dit ijzer alleen als achterijzer gebruikt, hetgeen ook de Engelsche naam aangeeft; wat echter een voordeel van dit ijzer zou zijn, is mij niet duidelijk, hoewel toch de Engelsche hoefsmeden er een sterke voorkeur aan geven, getuige de groote afzet welke de fabriek ervan heeft. Deze afzet bedraagt circa 700 ton per jaar.

ONDER SMIDSHANDEN.

V.

We weten dus al, hoe we het touwtje aandoen en hoe we door „op tijd nemen en geven” het paard er toe kunnen brengen gehoorzaam te zijn. En niet slechts „op tijd” doch ook „in de juiste mate” zouden we „trekken en loslaten.”

Stellen we ons nu eens voor het geval, dat we te doen hebben met een paard, dat zijn been niet wil geven. Dan trekken we terwijl dat been staat, doch laten los op het oogenblik, dat hij het been op laat tillen. Laat hij ons dat been nu rustig houden, dan blijven we werkeloos, doch rukt hij het los, dan trekken wij op hetzelfde moment — eveneens met een ruk(je) — de mate waarin hangt geheel af van het temperament van het paard — dat leert men spoedig opmerken. We deden dit toen we het te behandelen dier voor het eerst het touwtje aanlegden op een zachten bodem waar we tevens de ruimte hadden. Hier zagen we of hij op de werking — van heel zachtjes aan tot het uiterste toegepast — bleef staan, op ons aankwam, achteruitging, steigerde, zich op den grond wierp. En al naarmate hij deed, doen wij nu bij de correctie met dien verstande, dat hoe heftiger hij reageerde, hoe zachter ons optreden dient te zijn.

Wil hij een voorbeen niet op den bok zetten, dan trekken terwijl het been staat. Trekt hij het van den bok weg, dan het touw aanhalen op dat moment — nu weer met een ruk. Het onaangename van het gevoel door het touwtje veroorzaakt moet samengaan met de weigering van het paard en het opgeheven worden van dat gevoel moet het dier verbinden (in zijn hersens) met het gehoorzamen. Al spoedig zal ieder paard toegeven als hem geen leed geschiedt, geen pijn wordt gedaan. Ik bedoel, dat we met het touwtje b.v. geen pijnlijke operatie kunnen verrichten, waarbij het dier ons nu onder den invloed van het touwtje toch stil zou laten begaan. Maar zoolang we redelijk blijven — en het beslag is, goed uitgevoerd, toch een alleszins redelijk doel — zoolang kunnen we verwachten dat het paard zal gehoorzamen.

Ik maakte zooeven onderscheid tusschen trekken zonder en met een ruk. Wanneer n.l. het verzet meer lijdelijk is, blijf ik ook op dezelfde wijze aanhouden tot er beweging komt en dan laat ik los. Is het verzet nu echter meer actief, wellicht zelfs bruusk, dan treed ik net zoo op en ruk. Er zit oppervlakkig gezien iets vreemds in, niet waar? als men met een en dezelfde straf twee geheel verschillende wijzen van verzet wil breken — aan den eenen kant niet verkiezen te bewegen en aan den anderen juist niet stil willen houden. Mag ik hier een voorbeeld geven, wel niet uit de smederij, maar toch wellicht toepasselijk om aan te toonen hoe het touwtje kan helpen in lijnrecht tegenover elkaar staande gevallen. Een paard, dat niet verkiest stil te staan en te wachten tot het behoorlijk ingespannen is, doch wegraamt zodra het b.v. de strengen vast voelt of de teugels opgenomen bemerkt of slechts vermoedt, wordt met het touwtje even zoo goed gecorrigeerd als het paard, dat zich, ingespannen zijnde, met de voorbeenen wijd uit elkaar z.g. „plant” en niet aan wil trekken. De een moet dus leeren staan en de ander gaan. En

dat beide met hetzelfde hulpmiddel. Ja, zooals ik reeds zeide: *oppervlakkig* beschouwd *lijkt* zulks vreemd en zelfs tegenstrijdig. Letten we nu echter op het verschil dat er bestaat tusschen de oogenblikken waarin het touwtje werkt en op de wijze waarop zulks geschiedt, dan begrijpen we terstond, hoe dat toch mogelijk is, en niet alleen mogelijk doch van zelf sprekend. Toen hij zich bewoog terwijl hij nog stil moest staan, bij actief verzet dus trok ik — met een ruk — op het oogenblik der beweging. Maar toen hij bleef staan terwijl hij gaan moest, bij lijdelijk verzet nu, trok ik ook — thans echter aan één stuk door, zoolang hij staan bleef. In het eerste geval gaf ik terstond na toen hij weer bleef staan, en in het tweede geval deed ik hetzelfde — nageven — zoodra hij aantrok. Men ziet; straf en belooning precies op het eenig juiste oogenblik, n.l. toen het paard weigerde resp. deed, wat ik verlangde — in alle billijkheid — dat hij doen zou.

En nu zit het mooie van het touwtje m.i. juist hierin, dat geen ander middel welk ook, in staat is om in die mate te gemoet te komen aan de eischen van recht en billijk, van redelijk, kortom van gezond verstand ten opzichte van de rechten, welke het dier kan doen gelden, van de eischen welke het kan stellen aan ons, die er over heerschen willen. Neem nu praam, noodstal, zweep, rukken in den mond, scheld, vloek, raas en tier — de eerstgenoemde beide vormen kunnen hun dwang niet opheffen en de verdere methoden laten steeds pijn en angst, vooral gansch onnoodige herrie achter. En het touwtje, een paar centimeter korter aangehaald resp. verder vrijgegeven dwingt tot overgave hetzelfde paard, dat een seconde later angst noch wrok zal toonen. Hoe krijgt ge een praam op den neus of een bit in den mond van een eenmaal met deze dingen kopschuw gemaakt paard? niet gemakkelijk! En welke moeite kost het sommige paarden in den noodstal te krijgen en hoevelen toonen angst voor de zweep alleen bij het zien er van? Welk met het touwtje behandelde paard verzette zich ook slechts in geringe mate of toonde maar angst er voor als men het later weer aan wilde doen? Niemand meene, dat ik hiermede wil bewijzen of zelfs maar zeggen, dat nu praam, noodstal en zweep maar moeten verdwijnen en het touwtje voortaan het alleen zaligmakende instrument zal worden. Alles blijve op zijn plaats — alleen worde wat meer aandacht geschonken aan iets, wat hoewel reeds meer dan eens beschreven en aanbevolen, nog zoo weinig in gebruik wordt gezien en toch werkelijk de moeite dier aandacht waard zoude blijken te zijn.

EEN EN ANDER OVER HET BESNIJDEN VAN DEN HOEF.

Bij het examen ter verkrijging van het Rijksdiploma als hoefsmid worden over 't algemeen bij het besnijden der voeten nog al eens fouten gemaakt.

Doel van dit artikeltje is, nog eens op enkele dier fouten te wijzen. Wanneer we de geschiedenis van het hoefbeslag nagaan, blijken in den loop van den tijd verschillende werktuigen en instrumenten dienst gedaan te hebben bij het besnijden van de hoeven.

Het is nog niet zoo lang geleden dat algemeen het veegmes gebruikt werd.

Met dit zware en lompe instrument werd toch door de smeden gemakkelijk gebruik gemaakt, volgens mijn ervaring zelfs al te goed. Immers werd dan een groot gedeelte van straal, zool en steunsels weggenomen. Regel was stelselmatig de zool dun te maken, den geheelen steunsel weg te nemen en den straal zoo ver te besnijden dat hij niet meer met den bodem in aanraking kon komen. Men was n.l. van meening dat wanneer zulks wel gebeurde het paard kreupel zou gaan loopen. Nu wij een beter inzicht verkregen hebben in de werking van den hoef, weten wij dat de nu genoemde methode van besnijden absoluut verkeerd was, en wel om de volgende redenen.

1°. Door het zoo sterk besnijden van de zool wordt deze verzwakt en bovendien de verbinding tusschen wand en zool minder soliede; het gevolg daarvan is losse wand; het dun maken van de zool kan natuurlijk ook aanleiding geven tot kneuzing van de zoollederhuid (kreupelheid).

2°. Het besnijden van straal en steunsel vermindert in sterke mate de werking van het hoefmechanisme en is daarom aanleiding tot het vormen van nauwe voeten en klemhoeven.

Het veegmes is vervangen door de houwkling en de renet en het gebruik van die instrumenten, gepaard gaande met de nieuwere inzichten op het gebied van hoefbeslag, heeft veel verbetering gebracht. Daar echter zelfs met deze gereedschappen nog meermalen dezelfde fouten gemaakt worden als met het veegmes, meende ik hier nogmaals een enkele opmerking te moeten maken.

Voorop stel ik dat de renet een hulp-instrument is dat *zoo weinig* mogelijk moet worden gebruikt.

Met de houwkling moet het meeste werk gedaan worden!

Wat zien wij nu vaak de candidaten op het examen doen? In plaats van na beoordeeling der standen, gangen, voetas en het bekijken van het oude ijzer, de *losse* deelen van straal en zool te verwijderen en daarna met de houwkling flinkweg, zoo veel als noodig is, van den draagrand af te nemen, blijven zij met de renet veel langer dan noodig is peuteren aan straal, zool en steunsels, ja soms ook nog aan den draagrand. Aanvankelijk meende ik dat examen-koorts aan dit verschijnsel niet vreemd was, doch het euvel is zoo algemeen dat het vermoeden gewettigd is dat op dit punt het onderricht wel eens te wenschen heeft overgelaten.

Niet alleen de doode hoorn wordt uit de zool weggenomen doch ook de goede vaste hoorn werd bewerkt, een mooie holle voet gefabriceerd, doch de natuurlijke bescherming van de lederhuid leelijk verzwakt.

Bovendien wordt door de ernstige fout begaan dat de zool tot aan de witte lijn uitgehold wordt, waardoor het onmogelijk gemaakt is dat een deel der zool op het ijzer meedraagt. De lezer, die weet dat de afhellende vlakke van het hoefijzer met opzet eenige m.M. van de nagelgaten verwijderd moet blijven, juist om den draagrand te vergrooten met een deel der zool, voelt wel dat hier dus een ernstige fout gemaakt wordt. De practicus zal het met mij roerend eens zijn, dat losse wanden niet uitblijven kunnen.

Nadat de zool dan vaak zoo is mishandeld, krijgt de draagrand een beurt; wat aan de zool te veel gedaan is, wordt in 't algemeen aan den draagrand

overdreven nagelaten! Het lijkt of de candidaat huiverig geworden is! In plaats van met enkele flinke tikken op de houwkring den noodigen hoorn weg te nemen, worden heel angstig dunne schilfertjes weggekapt. Waarom niet flink de houwkring gehanteerd en daarna met de rasp den draagrand vlak gemaakt (en de buitenrand flink afgerond)? Juist dat plaatselijk afschilferen maakt het op den duur moeilijker den hoof vlak te krijgen, terwijl iemand die zoo staat te prutsen moeilijk een indruk kan maken van een flinken en vloten hoefsmid te zijn.

Ik vraag mij dikwijls af: zou die man thuis ook zoo weinig opschieten en zoo veel tijd noodig hebben? Een enkele maal geheel rond gaan met de houwkring zou hetzelfde effect hebben als nu het voortdurend plaatselijk hakken en in minder dan de helft van den tijd. Bovendien, mits de houwkring goed gehanteerd wordt, blijft dan ook de draagrand veel vlakker.

De candidaten letten ook nog te weinig op de richting van den voetas en wij hebben de ervaring opgedaan dat velen de binnenwanden te kort maken of de buitenwanden te weinig afnemen. Welke gevolgen die fout hebben kan, behoeft ik hier niet nader uiteen te zetten.

Een eerste eisch, die bij het besnijden gesteld moet worden, is zeer zeker wel dat de draagrand zuiver vlak moet zijn. Dit wordt meermalen uit het oog verloren. Herhaaldelijk komt het voor dat op verschillende plaatsen tusschen ijzer en hoof ruimte is en het ijzer dus niet vlak tegen de draagvlakte van den wand aansluit, hetgeen losse ijzers en brokkelhoeven in de hand werkt, terwijl deze fout soms nog gemaskeerd wordt door veel passen en vlak branden van den hoof. Bij het onderwijs zal dus de aandacht gevestigd moeten worden op

- a. steeds beenstand, voetas en gang van het paard goed beoordeelen;
- b. van straal, zool en steunsels *uitsluitend* de losse deelen te verwijderen;
- c. de buitenrand van de zool niet uit te hollen doch een sterke breede draagvlakte te behouden;
- d. de draagrand goed vlak te besnijden en zoodanig dat de vorm overeenkomt met den stand van den voet. Bij weidehoeven de rander goed te breken met de rasp, daar anders de nagels te mager geplaatst worden (brokkelhoeven).
- e. de houwkring te beschouwen als het instrument waarmee in hoofdzaak gewerkt moet worden en de renet slechts bij hooge uitzondering ter hand te nemen.

Wanneer deze opmerkingen goed in 't oog gehouden worden, zullen met 't besnijden weinig fouten meer gemaakt worden.

Den leider van een cursus (Dierenarts) zou ik willen verzoeken met zijn candidaten den gang bij het kreupele paard eens nauwkeurig te bespreken daar het mij al meermalen is gebleken dat wanneer een candidaat den gang van het paard, dat hij moet beslaan, opnam, hij absoluut niet kon zien dat het paard kreupel was en nog veel minder aan welken voet! Volgens mijn meening moet toch zeker elke smid dit kunnen zien.

Appingedam, } Mei 1923.
 Oud-Beijerland, }

Het Bestuur der Vereeniging van Rijksonderwijzers in Practisch Hoefbeslag heeft 27 April 1923 eene vergadering gehouden te Utrecht en daarin behandeld een schrijven van den heer Koelman te Alkmaar. Dit was ingediend even voor de algemeene vergadering in Januari j.l. te Utrecht waar toen geen tijd voor directe behandeling beschikbaar bleek te zijn. Het voorstel omvat drie onderdeelen. Het eerste drukt de wenschelijkheid uit, om de opleiding van onderwijzer in praktisch hoefbeslag een tiental jaren stop te zetten. Hiermede kan het Bestuur zich niet vereenigen, omdat een geregelde aanvulling nuttig moet worden geacht, het onderwijs geven aan cursussen een Rijksbetrekking dient te blijven en een ruime keuze in het belang van het onderwijs is te achten. Zoodra de belangstelling voor deelname aan den cursus voor onderwijzers belangrijk vermindert, hetgeen tot nu toe nog niet het geval is, zou kunnen worden overwogen de gelegenheid tot opleiding om het andere jaar open te stellen. Daar waar ons de gelegenheid is gegeven om een opleiding te genieten als onderwijzer in hoefbeslag, mogen wij er niet naar streven die aan anderen te ontnemen.

De controle, bedoeld in deel II van het voorstel, meent het Bestuur voldoende gewaarborgd te zien bij de examen-commissie te Utrecht. Pressie op den onderwijzer zelf acht het Bestuur evenmin wenschelijk omdat het vermogen van goed onderwijs te kunnen geven niet te leeren valt, doch een gave is.

Op punt I van deel III meent het Bestuur te moeten zeggen dat controle op de Rijks Gedipl. Hoefsmeden niet noodig is. Een examen blijft altijd een examen en waarborg voor absolute kundigheid geeft het evenmin voor den geslaagden als een brevet van onkunde voor den niet geslaagde. Voor het feit dat hier en daar verkeerd beslagen wordt, op aandringen van den eigenaar, kan toch geen controleur worden aangesteld. In de geheele maatschappij loopen reeds te veel controleurs rond die aanleiding geven tot onnoodig hooge belastingen.

Het controleeren van zoogenaamd afwijkend beslag, waarover de heer Koelman spreekt in het derde punt van deel III, vindt het Bestuur eveneens niet raadzaam. Het kan voor den handel en ook voor de keuringen wel door den beugel. Zoo is te verdedigen dat hierbij een toontredende stand zoo veel mogelijk normaal voor het oog wordt gemaakt. Deze zelfde behandeling mag echter niet worden toegepast bij het beslaan van gebruiksparden, want dan zou men juist het tegenovergestelde bereiken van wat men wenscht, een beslag dat nuttig en dus noodig is voor het paard.

In dezelfde vergadering is het besluit genomen om een schrijven te richten aan alle ambachtscholen in Nederland om op het nut te wijzen dat aan jongens van het derde leerjaar onderwijs wordt gegeven in het maken van hoefijzers.

Namens het Bestuur:

M. Ritsema, Voorzitter.

H. v. Waasbergen, Secretaris.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Autogeen lasseschen en snijden.** Een nieuwe cursus aan G. L. Loos en Co's fabrieken te Amsterdam, vangt 4 Juli aan. Deze cursus duurt 3 maanden en het onderricht, dat de theorie en de practijk omvat, wordt gegeven elken Woensdagavond. Prospecti zijn verkrijgbaar aan voornoemd adres, Keizersgracht 689.

— **Geslaagden bij voorjaarsexamen ter verkrijging van het rijksdiploma als hoefsmid (tot e. m. 26 April 1923):**

1. Jac. Barneveld te Linschoten (met lof), 2. D. J. Bosman te Rotterdam, 3. H. A. Sul te Breda, 4. J. H. Borneman te Hardenberg (O), 5. C. H. Cossée te Hilligersberg, 6. J. A. Cornelissen te Zoelmond, Tiel, 7. G. J. Dijkerman te Dorth (Gorsel), 8. C. A. van Doesburg te Tiel (met lof), 9. C. van Dam te Siddeburen (Slochteren), 10. K. van de Geest te Spakenburg (met lof), 11. W. P. Gebraad te Oostdijk, Krabbendijke, Tholen, 12. J. C. Kramer te Neck (Purmerend), 13. P. de Fost te Gemert, 14. J. J. A. Hopstaken te Etten, 15. J. ten Hoopen te Geesteren, 16. J. C. van Hengstum te Cothen, 17. A. P. van Hengstum te Woerden, 18. T. L. de Haan te Amstelveen, 19. P. de Jong te Ouderkerke a.d. Amstel, 20. H. J. van Langen te Overasselt, 21. G. J. Lendering te Zelhem, 22. J. Koop te Warnsveld, 23. P. Meyer te Purmerend, 24. G. Ottens te Gieten, 25. E. te Pas te Lochem (met lof), 26. A. Postuma te Joure, 27. F. A. van Poppel te Luyk, Gestel (N.Br.), 28. P. J. van der Perk te Zoelen, 29. A. Reinders te Gramsbergen, 30. H. Tak te Tricht, 31. J. Jonink te Gramsbergen, 32. L. Jacobs te Budel (N. Br.), 33. W. van Schijndel te Esch bij Boxtel, 34. T. W. Nout te Houten, 35. C. Hendriks te Erp, 36. H. J. Eikenaar te Zwollerkerspel, 37. C. Brouwer te Ermelo Veldwijk, 38. H. P. Eltink te Andelst, 39. H. J. Bisschop te Dalfsen, 40. C. Blankestijn te Lunteren, 41. M. C. van Schieveen te Oudekerk a.d. Amstel, 42. A. Blankespoor te Laag Soeren, 43. G. W. Linsen te Driel, gem. Heteren, 44. W. Roelofs te Den Ham (O.), 45. D. J. Schiphorst te Dalfsen, 46. Walter Hammer te Genemuiden, 47. J. H. P. Simons te Wehl, 48. C. P. Schouten te Hazerswoude, 49. Thijs Schaap te Goutum bij Leeuwarden, 50. Th. J. Gosselink te Olburgen, gem. Steenderen, 51. A. te Sligte te Aalten, 52. H. Viswat te Westerlee, 53. C. Vriens te Aarle Rixtel, 54. J. S. Tigelaar te Smilde, 55. L. Tigelaar te Smilde, 56. H. van der Tuuk te Kommerzijl, 57. F. van der Wal te Capelle a.d. IJssel, 58. W. J. Vis te Moordrecht, 59. Fr. de Vries te Kimsward, 60. B. de Vazel te Hazerswoude, 61. J. J. v. d. Velde te Roekanje, 62. B. K. Welmen te Veenwouden, gem. Donseradeel, 63. J. van Wingerde te Dubbeldam, 64. L. E. Weemaes te Kloosterzande, 65. P. H. Weyers te Mierlo, 66. D. P. van Wijk te Delft, 67. E. L. Westra te Broek bij Akkerwoude, 68. H. ter Weele te Laren (Geld.), 69. H. H. Willemsen te Meeren, gem. Vleuten, 70. H. J. Roetgerink te Wierden, 71. W. Jansen te Vlodrop, 72. F. Knippers te Denekamp, 73. H. M. Habraken te Denekamp, 74. J. Segers te Grahthem, 75. J. Krebbers te Well, gem. Bergen, 76. M. Lückert te Belfeld (met lof), 77. J. M. Hecker te Obbicht, 78. B. J. Arends te Weerselo, 79. G. A. te Winkel te Tubbergen, 80. R. G. Jansensmit te Vriezenveen, 81. H. J. Pierik te Winterswijk, 82. J. H. C. Gommans te Kessel (L.) (met lof), 83. D. Veldhuis te Lenthe, gem. Dalfsen, 84. A. J. M. Veraart te Steenbergen.

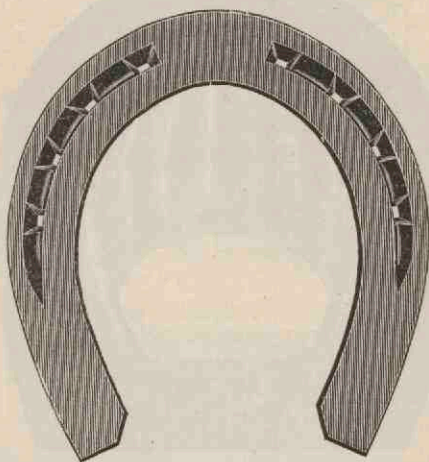

ADVERTENTIËN.

Wanneer gij het beste op gebied van hoefbeslag wenscht, gebruikt dan

HELPMAN-HOEFIJZERS.

Ze zijn bodemnauw, hebben schuin gestampte gaten en een juiste verdeeling en plaatsing der nagelgaten.

HELPMAN-HOEFIJZERS zijn niet noodeloos zwaar; de verpakking weegt zoo goed als niets en dus zijn ze **per stuk de goedkoopste** aan de markt.

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

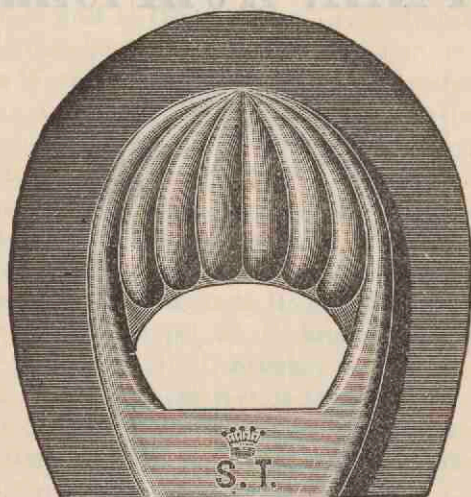
TEL. 1355

ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor Hoefbeslag.

Ster-Hoefnagels: meest uitgebreide sorteering in meer dan 60 maten en modellen voorradig.

Rubber-Hoefzolen: Uitsluitend van prima kwaliteit caoutchouc vervaardigd, dus niet van rubberafval.

Open en dichte luchtdrukzolen voor VOOR- en ACHTERijzers in 12 maten voorradig.

Zolen voor halve ijzers met hoog rubberkussen in 5 maten voorradig.

blokzolen, straalzolen, caoutchouc hielstukken, hoefranden, strijkringen, kunsthoorn, kurkkit.

Ijsnagels, scherpnagels, kalkoenen, stiften, opruimers, hoeftangen, renetten, hoefraspen, hoefhamers, houwklingen, lasch- of welblad, laschpoeder enz.

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

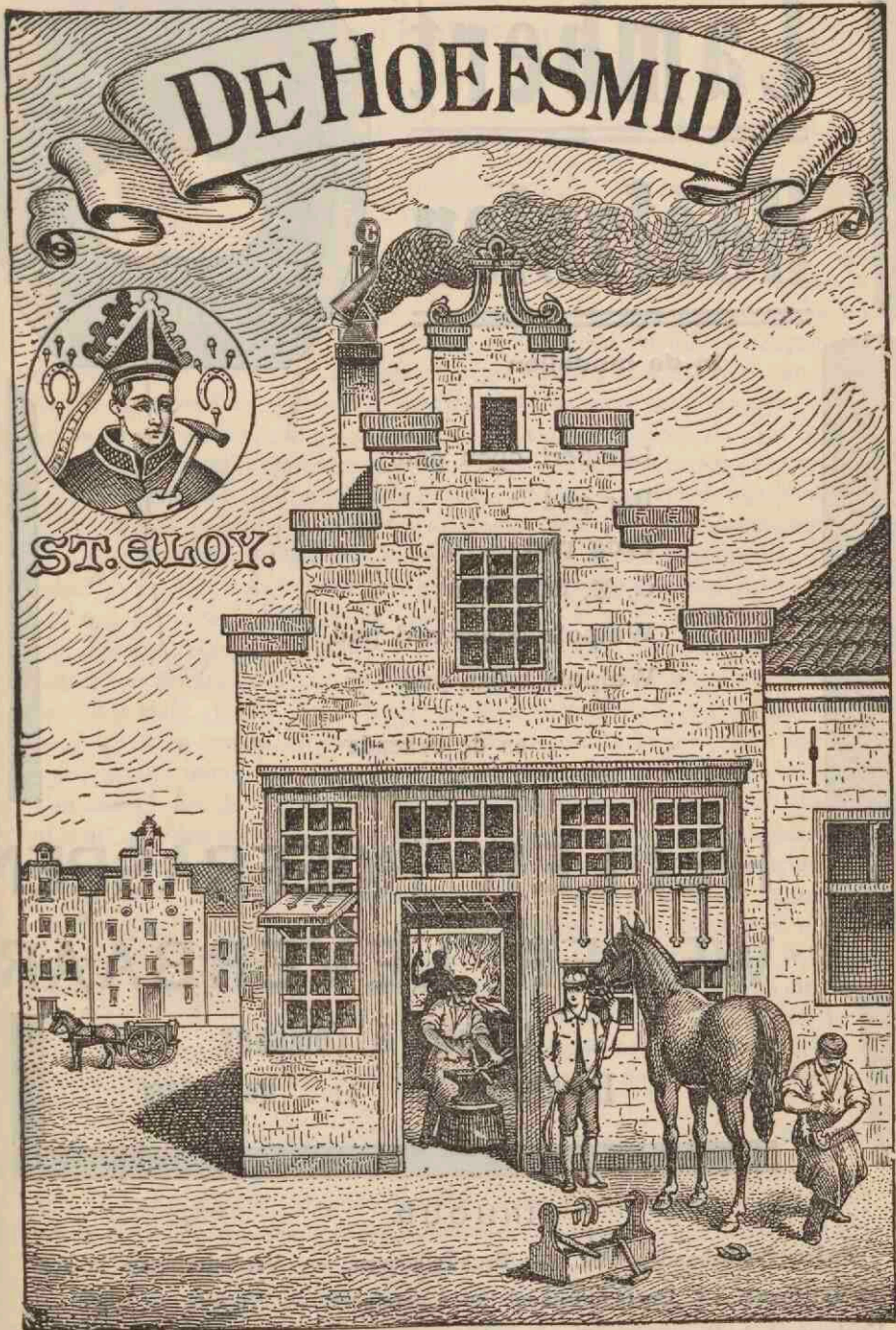
TEL. 1355

ROTTERDAM.

2397

28^e Jaargang — Aflevering 7. — 15 Juli 1923.

MAANDBLAD.

REDACTEUR-UITGEVER: A. W. HEIDEMA te 'S GRAVENHAGE.

Prijs f 3.— per jaar fr. p. p.

Lambert

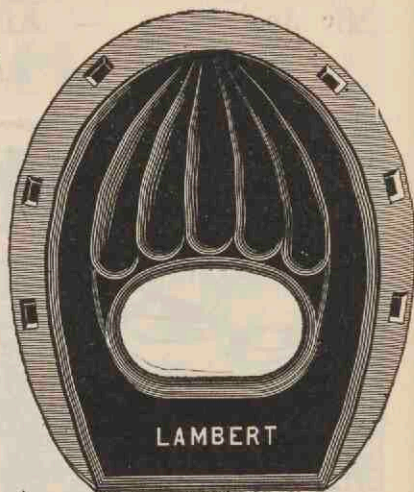

Hoefzolen

---

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company
Leuehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Onder Smidshanden. VI. — Brokkelhoeven. — Veranderingen in het
hoefsmidsvak. — Hoefsmidschool te Amersfoort. — Sterren in 1923. —
Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Advertentiën.

ONDER SMIDSHANDEN.

VI.

Een vorige maal zagen we, hoe met „het touwtje” een paard, dat onhebbelikheden toonde, nog zeer goed „uit de hand” te beslaan was, als het slecht reageerde op voor ons doelmatige wijze. We zagen toen tevens, dat vooral gevoelige dieren hiervoor in aanmerking komen.

Hebben we echter te doen met paarden, die er maling aan hebben en zich met een geweld of met een „wat kan ie me maken”, dat boven de macht van het touwtje gaat, verzetten, dan blijven ons geen andere middelen over dan eigenlijke dwang. Het touwtje toch is geen eigenlijk *dwang* middel in den zin van noodstal, aangezien het geen paard kan beletten van zijne lichamelijke krachten gebruik te maken. Het legt meer een moreelen dwang op, is een dreigement, dat zegt: „als je dit of dat niet doet, dan zal ik je”. En dit dreigement is bij zeer velen ruim voldoende om alle verzet te breken — bij bloedpaarden haast bij allemaal. Maar onder de koudbloeds zijn er velen, welke beslist lichamenlijk gedwongen moeten worden tot gehoorzaamheid of eigenlijk beter gezegd tot overgave hunner misbruikte kracht. Want gehoorzaam kan men feitelijk een gebonden dier niet noemen. Zelfs zonder dat men dit verzet kan noemen, gaat zoo'n Belg soms op je hangen op eene wijze, welke voor geen mensch is uit te houden. Dan de noodstal. Is het er echter een (sommige lichte paarden blijven hierin ook gevaarlijk!), die slaat naar den smid, dan is er m.i. toch veel voor te zeggen, hem aan zijn staart het been op te nemen, omdat hij nu, zonder kwaad te kunnen doen aan den man, tevens minder in de gelegenheid is, zich zelf letsel toe te brengen. Een aan of met dood materiaal gebonden paard riskeert meer dan eens — al is dit nu zeker geen regel — zijn eigen lichaam door geweld te plegen tegen zijne gevangenschap. Het is bekend, hoe menigeen toch wat huiverig blijft als het geldt b.v. het castreren of branden van een kostbaar paard dat hiertoe gelegd moet worden — de lenden hebben het wel eens hard te verantwoorden gehad bij zoo'n gelegenheid. En zoo is het toch min of meer met alle geweld waarbij het dier onwrikbaar gebonden is. Heeft men nu een been aan den staart opgehangen, dan kan het toch altijd nog bewogen worden en kan het dier op zijn andere been zelfs heen en weer springen zonder eenig gevaar voor zich zelf, terwijl daarbij de man geheel buiten schot kan blijven.

De wijze van uitvoering wil ik als bekend veronderstellen en als ik er hier nog iets over zeg, doe ik dat meer om te vragen of u het zoo met me eens zijt — zoo niet, dan verneem ik zulks gaarne bij gelegenheid. Als er een staart aanwezig is, maak ik er een streng aan vast op de wijze waarop paarden achter elkaar naar de weide gaan. Aan dezen streng een ring. Dan een kluister (bij gebreke hiervan een strop) welke echter niet geheel dicht kan trekken — dit om stuwing te voorkomen — en waaraan een ring om de koot van het op te heffen been. Een achtertouw of iets dergelijks gaat van

den staartring door den kluisterring en dan weer door den staartring en van hier naar den man die het been in bedwang houdt. Dit dubbel gaan heeft twee voordeelen: ten eerste heeft men met halve kracht te doen en ten tweede zit het touw den smid niet in den weg. Is er eventueel geen staart, dan een singel met staatriem (kort gespen) en nu de streng onder den staatriem door op den staartwortel, dan zit dat alweer best! Ik bandageer steeds flink dik het spronggewricht van het staande been, aangezien het opgeheven been, als het slaan wil, juist langs den binnenkant van dat gewricht gaat en licht, in zijn natuurlijke beweging gehinderd, nu met den binnen-ijzertak daar raakt. Het vel gaat hier strak over het bot en is elke wond dus dubbel bedenkelijk — denk om de voorzichtigheid en de porceleinkast!

Wat ik zeggen wou — u laat toch nooit een voorbeen van tusschen de knieën uit zoo maar vallen? Een paard laat hoogst zelden een achterbeen vallen als je dit loslaat, doch zooveel te meer een voorbeen en wat dat kosten kan, vermeldde ik elders al eens eerder. Nu lees ik juist in „Der Hufschmied”, hoe daar een paard plotseling kreupel stond en wel zoo erg dat, gewikt en gewogen, tot afmaken werd besloten. En wat bleek nu? Dat de diagnose juist was — het hoefbeen overlans door midden — het heele servies naar de maan! Wel is waar kwam het dier in dit geval met zijn volle gewicht op den toon terecht, doordat het andere been, door omstandigheden, evenmin steun vond, maar toch: hoef- en kroonbeen zijn niet direct de sterkste botjes van het geraamte en ze kunnen — u wel bekend — zoo'n been zoo onbenullig op den toon laten vallen, zwaar als lood. Even een hand aan den kogel en een steuntje half weg den onderarm en je hoort het hem op z'n best neerzetten — het gaat toch in een moeite door en dergelijke kleine oplettendheden betalen nog wel eens goed ook!

BROKKELHOEVEN.

Bij onbeslagen paarden zal men zelden brokkelhoeven aantreffen, wanneer de paardenhouder zorgt voor een goede hoefverpleging, om op tijd de hoeven te laten besnijden naar den stand en gang van het paard. Hoewel hiertegen nog al eens gezondigd wordt door de paardenhouders, zal ik daar niet nader op ingaan, het is den paardenhouder en smid genoegzaam bekend. Echte brokkelhoeven ziet men eerst ontstaan, wanneer de dieren eenige malen ijzers onder hebben gehad; slecht beslag is volgens mijn ondervinding een van de meest voorkomende oorzaken van dit lijden. Dit kan betrekking hebben op:

- 1°. Het slecht besnijden van den hoef;
- 2°. Een ijzer, dat niet van een horizontale (vlakke) draagvlakte is voorzien;
- 3°. Nagelgaten, welke niet op hun juiste plaats zijn aangebracht, dus wanneer zij in de achterste helft van het ijzer, of wel te veel naar binnen (te vet) of naar buiten (te mager) (te schraal) zijn gestampt;
- 4°. Het te heet passen van het ijzer;
- 5°. Het te nauw beslaan en den hoef naar het ijzer maken, inplaats van het omgekeerde.

Ten einde het ontstaan van brokkelhoeven te voorkomen, moet een hoefsmid dus steeds goed toezien dat hij bij het besnijden van den hoof, de draagvlakte, welke gevormd wordt door den draagrand van den hoornwand, de witte lijn en den omtrek van de zool, goed vlak maakt.

Door een flink breed ijzer doch niet te dik, zonder afhelling, alleen de scherpe rand wat weg te nemen aan den binnenrand van het ijzer, en door de zool flink mee te laten dragen, zal de hoornwand solieder en sterker worden.

De nagelgaten moeten zooveel mogelijk in de voorste helft van het ijzer geplaatst worden en op de goede plaats, zoodat de nagels bij het onderslaan van het ijzer juist in de witte lijn komen. Bij te mager gestampte gaten slaat men de nagels slechts door een gedeelte van den hoornwand; deze is daarvoor op den duur niet taai genoeg en gaat splijten. Daarbij komt dat de nagels onder deze omstandigheid gewoonlijk ook te laag uitkomen, waardoor de bevestiging van het ijzer minder stevig wordt en dit dus licht verloren raakt. Het te heet passen van het ijzer is eveneens zeer schadelijk. De hoorn verbrandt, verdroogt en wordt dus brokkelig. Het zwart-heet passen kan geen kwaad en heeft zelfs veel voor; het schroeit den hoorn op die plaatsen, welke nog moeten worden verlaagd, zoodat het ijzer beter zal dragen. Wanneer dit niet juist past, kan het nu eenigszins worden verzet, wat vlugger gaat dan bij koud gepaste ijzers; dit koud passen geeft licht aanleiding tot het fatsoeneeren van den hoof naar het ijzer.

Indien een ijzer wat nauw is ondergeslagen, grijpt menig smid naar rasp of houwkling om zijn fout oogenschijnlijk te herstellen. Als oorzaak van het te nauw passen komt behalve het bovengenoemde koude beslag, het te mager stampen der nagelgaten in aanmerking.

Om de nagels nu toch in de witte lijn te slaan, moet het ijzer iets teruggelegd worden en de wand later worden bekapt. Dit bekappen is zeer algemeen; bij vele paarden heb ik het waargenomen; slechts in enkele gevallen, n.l. wanneer men met plathoeven te doen heeft, is het nuttig den wand in het toongedeelte goed op te laten schieten door met de houwkling een flink *stuk* voor de lip weg te kappen en daarna met de rasp flink den buitenrand van den wand te breken, omdat men hierdoor het uitwijken daarvan tegengaat en den hoof voor verdere misvorming behoedt.

Bij normaal gebouwde hoeven, waar het ijzer goed is ondergelegd, is het voldoende den scherpen rand van den wand rond te raspen, opdat de hoof niet zoo gemakkelijk over het ijzer groeie, waardoor eveneens afbrokkeling kan ontstaan.

Van groot belang is het aantal nagels tot bevestiging van het ijzer. Hoe meer nagels men bezigt, des te meer zal de wand verzwakt worden. Gemiddeld zijn zes nagels voldoende, bij kleine hoeven vijf, bij groote zeven. De hoofdzaak voor een goede bevestiging ligt niet in het aantal nagels, maar in het inslaan er van op de juiste plaats, n.l. in de witte lijn, waarbij zij op de gewenschte hoogte 2—4 c.M. boven het ijzer moeten uitkomen, en vervolgens in het omnieten. Zijn de nagels behoorlijk omgeniet, dan kunnen zij niet losgaan; wanneer dit niet is geschied, gaat zelfs een ijzer met acht of meer nagels verloren.

Behalve genoemde oorzaken voor brokkelhoeven zijn er nog andere, welke niet het gevolg zijn van slecht beslag en toch door een goed onderlegd hoefsmid kunnen worden opgeheven. Het komt n.l. voor dat paarden, na den hoef op den grond te hebben gezet, van boven uit met het been een draaiende beweging maken, welke beweging door het ijzer, dat op den bodem steunt, niet of slechts gedwongen door het aan den hoef vastgenageld zijn, wordt medegemaakt. Het ijzer zal nu naar binnen geschoven worden en de nagels, welke in den binnenwand zijn aangebracht, naar buiten, terwijl die in den buitenwand naar binnen worden geduwd.

Hierdoor heeft de hoornwand veel te lijden; de nagelkanalen vergrooten zich en er ontstaan scheuren in den wand, dus brokkelhoeven. Om dit te voorkomen maakt men een zijlip aan den buitentak van het ijzer; hierdoor belet men het naar binnen schuiven van het ijzer.

Ook komt veel voor een draaiende beweging der hoeven van buiten naar binnen en daarna weer naar buiten, dus in twee tempo's, telkens wanneer de hoeven een steun vinden op den bodem. Hierdoor worden de nagels steeds naar binnen en naar buiten gewrongen, wat den hoornwand brokkelig moet maken. Om dit te voorkomen is gewenscht een ijzer met drie lippen aan te brengen.

Bij het aanbrengen van deze zijlippen moet men er op letten, dat men een flinke hooge breede lip maakt, en tusschen het tweede en derde zij-nagelgat plaatst; men moet nooit een lip vóór het nagelgat plaatsen; dit is niet gewenscht, omdat, wanneer men de lip tegen de buitenvlakte aanslaat, de nagel, die juist tegenover de lip zit, een drukking veroorzaken kan op de wandlederhuid (kreupelheid).

Niet altijd is de smid echter de schuld van de brokkelhoeven. Wanneer de eigenaar zijn paarden in het vuil laat staan, waardoor allerlei scherpe stoffen op den hoorn kunnen inwerken, verliest de laatste zijn taaiheid en wordt brokkelig. Verder is van groot belang het paard niet te lang op hetzelfde beslag te laten loopen. Het ijzer wordt op den duur te kort, de hoef groeit er over heen, de hoorn scheurt. Hierdoor ontstaan bovendien, naast brokkelhoeven, steengallen, zoolkneuzingen enz.

Om brokkelhoeven te herstellen of althans te verbeteren, is een goed beslag onvermijdelijk. Vaak is de draagvlakte van den hoef zoo slecht, dat geen ijzer meer kan worden ondergelegd; dan is kunsthoorn een uitnemend hulpmiddel. De holten worden daarmee opgevuld, zoodat schadelijke stoffen minder gemakkelijk op den hoorn kunnen inwerken.

De draagvlakte wordt er verder mede aangevuld en verhoogd.

Alvorens kunsthoorn aan te wenden, moet de hoef goed worden schoongemaakt en alle losse deelen goed weggenomen, en daarna met een warm ijzer licht worden geschroeid, om zodoende den hoorn wat te ontvetten daar anders kunsthoorn zich met den hoorn van den hoef niet verbindt.

Met den warmen haardstok strijkt men den kunsthoorn, welke eerst in een pannetje is gesmolten, met een dun laagje op den hoef; vervolgens brengt men daarop zooveel als men noodig oordeelt. Met een bak of emmer water, welke vooraf gereed is gezet, koelt men den kunsthoorn af; daarna slaat men

het ijzer onder. Wanneer dit goed is aangelegd, blijft het gedurende het geheele beslag zitten.

Kunsthoorn is tegenwoordig aan bijna alle smeden bekend, en elk dierenarts kan daaromtrent inlichtingen verstrekken.

Utrecht, Juni 1923.

S. van Angeren.

VERANDERINGEN IN HET HOEFSMIDSVAK.

De veranderingen, die het hoefsmidsvak in den loop der jaren heeft ondergaan, zijn enorm. Zij gaan geleidelijk en daardoor vallen ze natuurlijk minder in het oog, doch als een vakman zich de moeite getroost het tegenwoordige bedrijf in de steden en op het platte land te vergelijken met die van een kwart eeuw geleden, dan zijn de verschillen inderdaad met het woord „enorm” niet te kras uitgedrukt.

Een kwart eeuw terug vond men in de groote steden van ons lieve vaderland bloeiende stalhoudersbedrijven en opkomende sleeperijen. Men trof stalhouders met 30, 40, 50, ja zelfs 100 en meer paarden aan. In het laatste geval veelal over verschillende filialen in de stad verdeeld. In Universiteitssteden werd geregeld met de 4, ja soms zelfs met de 6 gereden, het wegennet breidde zich uit, de verharde wegen namen toe, aan het hoefbeslag werden voortdurend hooger eischen gesteld; het smidsvak kon in zijn geheel niet meer door één persoon worden omvat, specialiteiten traden op dit gebied ook op den voorgrond en de kunst van het hoefbeslag was al een van de eerste onderdeelen, die een meer speciale opleiding vereischte, — cursussen in hoefbeslag werden overal in het leven geroepen, ja van verschillende zijden werd aangedrongen op het in het leven roepen van hoefsmidsscholen. Naast de Militaire Hoefsmidsschool verreezen z.g.n. leersmederijen te Utrecht, Arnhem en Groningen, waarvan alleen de laatste in het leven is gebleven. De Geldersch-Overijsselsche Maatschappij van Landbouw gaf den stoot tot de oprichting van een hoefsmidsschool te Tiel, die zich echter ook niet staande heeft kunnen houden. De cursussen waren aanvankelijk te kort van duur, werden later uitgebreider en zijn thans vrijwel overal over 2 jaren verdeeld. Het gebrek aan goede practische onderwijzers werd bij het stellen der hoogere eischen vrij spoedig duidelijk. Zoodra dit gebrek algemeen werd ingezien — „De Hoefsmid” wees er herhaaldelijk op — werd naar verbetering uitgezien en is de opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag te Utrecht tot stand gekomen.

De paardentractie, vooral op stalhoudersgebied, kreeg een duw in de verkeerde richting door de fietsen, de motorrijwielen en de auto's. De invloed van deze motor-tractie troedt duidelijk op den voorgrond als men thans in onze groote steden een bezoek brengt aan de groote stalhouderijen van vroeger. De kleine stalhouderijen zijn bijna alle verdwenen en de vroeger kapitaalkrachtige grotere hebben tal van leege standen en boxen; — een

deel van den stal afgebroken en als bouwterrein verkocht, een ander deel als auto-garage ingericht en het overschietende dient dan nog als stalhouderij, doch in één woord: de fleur is er heelemaal af.

Toen de stalhouderijen begonnen te sukkelen, ging het met de sleeprijen nog best. De scheepvaart bloeide, het transport in de havensteden nam toe en in Rotterdam bijv. had men verscheidene inderdaad mooie sleepersstallen, waar het 's avonds na afgedane dagtaak voor den paardenliefhebber een lust was om te zien, hoe de goed verzorgde sleeperspaarden, na het avondvoer te hebben genoten, zich op het bed van stroo of turfstrooisel ter ruste lei, om den volgenden ochtend met lust opnieuw aan den arbeid te gaan. Voor ingewijden behoeven we slechts te herinneren aan de stallen van De Oranjeboom, de Vervoer Maatschappij, Schuyl en zoovele anderen. Deze bloeiende toestand heeft later ook een duw gekregen, n.l. door de vrachtauto's. De zware paarden waren hoog in prijs, de oorlog maakte het voer zeer duur en schaarsch, de scheepvaart kreeg een geweldigen knak, de loonen stegen onrustbarend, de arbeidsduur werd wettelijk beperkt, de transporthandel kromp ineen. In het kort: de malaise deed zich ook in het sleepersbedrijf voor. Nu zijn de paarden en het voer wel goedkooper geworden, ja hier en daar hoort men dat een sleeper er spijt van heeft zijn paarden door vrachtauto's te hebben vervangen, maar kwijnen doet het sleepersbedrijf en de hoefsmeden in de steden hebben enorm veel minder werk dan een paar jaar geleden.

Op het platte land is door de uitbreiding van het net van harde wegen de toepassing van het hoefbeslag tot enkele jaren terug belangrijk toegenomen. Die toeneming bleek ook duidelijk bij de cursussen, daar de ambitie om deze te volgen veel grooter bleek op het platteland, dan in de steden. Het gehalte der paarden steeg. De prijzen liepen sterk omhoog, zoodat de eigenaars ook minder bezwaar hadden tegen de kosten van den hoefsmid, waardoor de prijzen van het beslag, die vroeger beslist te laag waren, langzamerhand zeer verbeterd werden. Nu in de laatste jaren is de bloei in de plattelandsche hoefsmederijen ook aan het tanen. Deels een gevolg van het feit, dat ook de motor-tractie op het platteland meer en meer toepassing vindt, — deels van de hooge prijzen en deels van de algemeene malaise.

In aansluiting met deze waarnemingen verdient het overweging om tijdig een blik in de toekomst te slaan. Zekerheid bestaat hierin natuurlijk nooit maar toch is het aannemelijk dat het aantal hoefsmederijen in ons land zich eerder zal inkrimpen dan uitbreiden, zoodat het door den heer Koelman, in zake de opleiding der onderwijzers in practisch hoefbeslag in overweging gegevene, wellicht voldoende aandacht verdient om op een eerstvolgende vergadering der betreffende Vereeniging nader onder de oogen te worden gezien.

25 jaar geleden stond dus het hoefsmidsvak in de steden verreweg boven dat op het platte land. Dit is thans vermoedelijk niet meer het geval. Bekwame hoefsmeden treft men in de belangrijke landbouwdorpen naar verhouding niet minder talrijk aan dan in de steden. En het is juist op grond van die zich nog steeds uitbreidende auto-tractie dat het hoefsmidsbedrijf in de steden waarschijnlijk nimmer meer tot grooten bloei zal komen. Vooral

de rijtuigpaarden zijn kolossaal in aantal achteruit gegaan en in veel sterkere mate dan de sleeperspaarden en de rijpaarden.

De stijging der loonen, de beperking der arbeidsduur, het gebrek aan werkracht, hebben aanleiding gegeven dat de hoefijzerfabrieken tot ontwikkeling zijn gekomen en het smeden der ijzers uit de hand meer uitzondering is geworden. Dit maakt het hoefsmidsbedrijf weer moeilijk. De tegenwoordig nog goed onderlegde meesters en oudere gezellen redden zich door hun kundigheid nog goed, doch ook bij het hoefsmidsvak behoort, evenals bij elk ander, de toekomst aan de jeugd en de jeugd leert immers tegenwoordig niet voldoende het smeden van ijzers uit de hand. De Bond van onderwijzers in practisch hoefbeslag heeft dit reeds ingezien en er op aangedrongen dat de leerlingen aan de ambachtsscholen mogen worden geoefend in het maken van hoefijzers. De tijd zal leeren of deze aandrang succes heeft en het gewenschte resultaat bereikt.

In het kort willen we er maar eens op wijzen, dat de hoefsmeden van het platte land niet zooals vroeger in hun vak achterstaan bij hun collega's in de steden en even belichten welke oorzaken aanleiding tot dien toestand hebben gegeven.

R e d.

HOEFSMIDSCHOOL TE AMERSFOORT.

In opleiding zijn 7 leerling-vrijwilligers, 6 van de Cavalerie en 1 van de Bereden Artillerie, 14 dienstplichtigen der Bereden Art., 25 leerlingen voor reserve-hoefsmid en 1 burgerleerling. Tezamen 47 leerlingen, terwijl nog 7 reeds geëxamineerde hoefsmeden aan de Hoefsmidschool gedetacheerd zijn en bij voorkomende gelegenheden uitgezonden worden tot het vervangen van zieke hoefsmeden als anderszins.

De duur voor de opleiding van de vrijwilligers en van de aspirant reserve-hoefsmeden is onbeperkt, d.w.z. zij blijven zoo lang in opleiding tot zij geschikt bevonden worden om als hoefsmid zelfstandig werkzaam te zijn. De tijd voor de militieplichtigen duurt 9 maanden; deze moeten bij aankomst zoodanige blijken van geoefendheid geven, dat het van hen te verwachten is, zij in den tijd van 9 maanden voldoende bekwaamd kunnen worden.

Hoe weinig het smeden van ijzers nog beoefend wordt, bleek weer uit de laatst aangekomen 5 dienstplichtigen, waarvan 2 uit Friesland, 1 uit Groningen, 1 uit Zuid-Holland en 1 uit Noord-Brabant. Allen waren in het hoefsmidsvak werkzaam geweest, doch bij geen hunner patroons werden ooit hoefijzers gemaakt; zij hadden alle uitsluitend met machinale ijzers gewerkt.

Van de 22 vuren in de smederij worden geleidelijk alle metalen blaasbalgen vervangen door lederen; deze laatste toch zijn veel minder onderhevig aan reparatie en veel duurzamer in het gebruik.

Het aantal van hen, die zich opgeven voor de opleiding voor reservehoefsmid, is zeer groot en geen wonder. De opleiding toch, die niet gepaard gaat

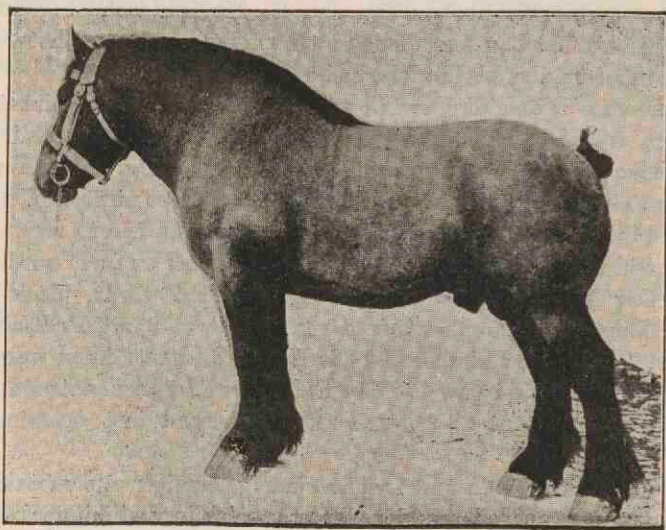
met eenige militaire africhting (slechts ongeveer een week leeren zij enkele militaire verplichtingen als rangen en graden, groeten, verplichtingen als kamerwacht etc.), en dus een zuivere vakopleiding is, wordt gelijk gesteld met het vervullen van den dienstplicht, waarbij dan de reserve-hoefsmid de verplichting aangaat om gedurende vijf jaren bij eventueele mobilisatie of oorlogstoestand beschikbaar te zijn. In elk van deze 5 jaren ontvangt hij f 50 waarbij hij elk jaar, hoogstens gedurende een week, bij de Hoefsmid-school opkomt, en wel uitsluitend om te laten zien dat hij nog voldoende bedrevenheid in het hoefsmidsvak heeft behouden. Hij geniet gedurende dit opkomen het salaris van een hoefsmid, hetwelk met zijn leeftijd stijgt. Bij het verlaten van de school wordt hij korporaal, op 28-jarigen leeftijd wachtmeester.

Doordat zoovele reserve-hoefsmiden in opleiding zijn genomen, welke nooit aan smeden gedaan hadden en dus van voren af aan het vak moeten leeren, zoo duurt het natuurlijk geruimen tijd voordat deze leerlingen zullen zijn afgericht en komt er zodoende weinig doorstroming. Voor hen echter, die reeds een rijksdiploma als hoefsmid hebben behaald, kan een zeer kort verblijf aan de Hoefsmid-school voldoende zijn en zij zullen dus op hun aanvraag direct geplaatst kunnen worden. Aangezien het aantal reserve-hoefsmiden, dat voor het leger verlangd wordt, zeer groot is, zal het jaren duren voordat dit getal zal worden bereikt en is dus deze opleiding een constant en zeer belangrijk onderdeel van de Hoefsmid-school geworden.

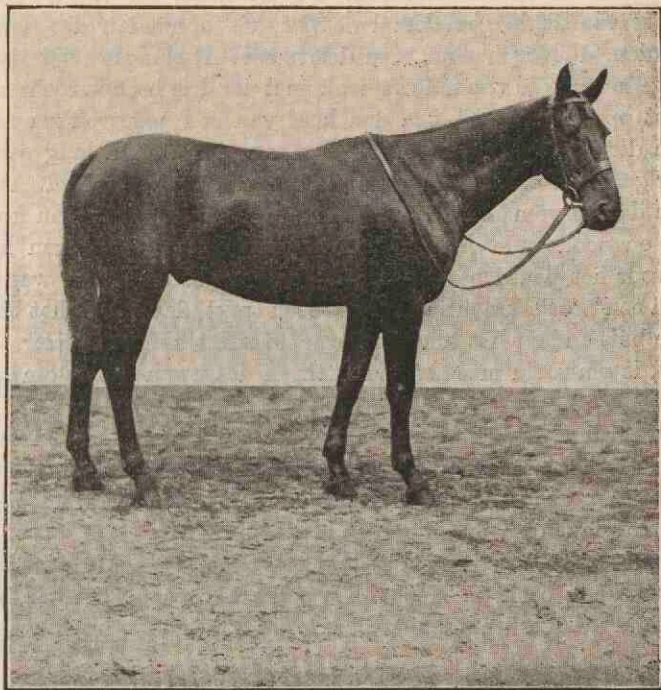
G. H.

„STERREN” in 1923.

Albion d'Or, 7 jaar, kampioen der hengsten op de jaarl. trekpaardtentoonstelling te Brussel in 1923, eig. Mr. Ant. Delêpin te Horrues (Henegouwen).

Addio van Lt. G. P. de Kruyff, winnaar van den „Beker van Laren”,
eene veelzijdigheidsproef waaraan een 25-tal paarden deelnamen.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Betaling abonnementsgeld.** In Maart/April j.l. is, ter vermindering van herhaalde dispositiekosten en ook ter vereenvoudiging in de administratie over het abonnementsgeld over het geheele jaar 1923 beschikt.

Het abonnement kost f 3.- per jaar, of 25 cent per aflevering. Wie zich tusschentijds abonneert, wordt een quitantie aangeboden, gerekend vanaf de aflevering waarmede het abonnement is aangevangen tot einde 1923.

Toezening van het abonnementsgeld, waarvan ieder nieuwe abonné het juiste bedrag over het loopende jaar derhalve kan vaststellen, wordt nog liever gezien, hetzij per postwissel of per giro (postchèque en girorekening den Haag no. 78780) en is voor de betrokkenen nog iets goedkooper, dan wanneer er met verhooging van dispositiekosten over wordt beschikt.

— **Keuringen, tentoonstellingen, concoursen-hippique en draverijen.** Abonnés die omtrent *plaatsen en data* van keuringen, tentoonstellingen, concoursen hippique of draverijen inlichtingen wenschen, richten per dubbele briefkaart een desbetreffend verzoek aan de Redactie van „De Hoefsmid”, die, behoudens mogelijk enkele uitzonderingsgevallen, in de gelegenheid zal zijn de gewenschte inlichtingen te verstrekken.

— **Ophouder voor een achterbeen.** De hoefsmid H. Weijermans te 's-Hage vervaardigde gemakshalve voor het ophouden der achterbeenen van paarden, die erg hangen, een drievoetje. Als langste zijde is een oude gasbuis genomen, die vanaf de samenkomst der drie beenen recht naar boven steekt tot op eene hoogte van den hoef van een opgetrokken achterbeen. Boven in die buis ligt door middel van een plm. 6 c.M. lang pennetje een daarvoor gesmeed halvemaantje, waarin de hoef wordt gelegd. Aan de eene zijde van dat halvemaantje is een touw bevestigd dat om den kogel wordt geslagen en zodoende eenige vastheid aan den te bewerken hoef geeft. Gevaar voor het paard bestaat er niet bij deze behandeling, want wanneer het paard een beetje krachtig met het been trekt, dan schiet het halvemaantje uit de buis en laat het touw eveneens los. Het halfronde ijzer, waarop de hoef rust, is omwoeld met een stuk zak, of desgewenscht te omwoelen met touw.

De vervaardiger heeft het toestelletje een week in gebruik en zegt er veel gemak van te hebben, vooral bij paarden van zwaren lichaamsbouw, die — zooals boven gezegd — erg „hangerig” zijn. Hij raadt den hoefsmiden het eveneens te maken en er een proef mede te nemen.

Er is een foto van het toestelletje gemaakt, doch wij achten het niet noodig deze hierbij af te beelden. Mocht men zulks wenschen, dan kan het alsnog in de volgende aflevering geschieden, respectievelijk de foto ter inzage worden gezonden.

— **Het verleggen der ijzers** geschiedt, volgens waarneming op onderscheidene keuringen voor inschrijving van merriën in het stamboek, tegenwoordig nog iets trager dan vroeger. Op enkele plaatsen troffen we hoeven aan, waarvan bijna de geheele wand was beraspt. Mocht een eigenaar zulks verlangen, dan dient hieraan nimmer te worden voldaan, alvorens hem op de na-deelen daarvan te hebben gewezen. Uit een handelsoogpunt kan het in bijzondere omstandigheden een geoorloofde knoeierij worden genoemd; bij gebruiks- en fokpaarden verdient het steeds afkeuring.

— **Cursus in hoefbeslag te Apeldoorn.** Bij de Zaterdag 23 Juni gehouden overgangsexamen zijn de volgende deelnemers tot het tweede leerjaar toegelaten: J.A. Haverkamp en H.A. Haverkamp, beide te Teuge, G.J.A. Geurtsen en J.G.A. Geurtsen, beide te Twello, M.G. Jansen te Broekland, E.J. Oostendorp te Apeldoorn en H.J. Hoogewey te Beekbergen.

— **Drenthe.** Op de tentoonstelling te Ruinen is, volgens het Dr. L. Bl. van 21 Juni, een onderscheiding toegekend aan de inzending der Ambachtschool te Hoogeveen (buiten mededinging), een collectie hoefbeslag van Gebr. Klooster te Hoogeveen en een van H. Hofman te Ruinen.

— **Cursus in Hoefbeslag te Alkmaar.** Gedeputeerde Staten van Noord-Holland stellen voor, te besluiten: aan de afdeling Alkmaar van den Bond van Smedenpatroons in Nederland, te Alkmaar, ten behoeve van een door die afdeling gehouden 2-jarigen cursus in hoefbeslag, voor de jaren

1922 en 1923 een bijdrage te verleen van telkens ten hoogste f 90, onder voorwaarde, dat het Rijk telkens ten minste f 300 toezegt of beschikbaar stelt. (Alkm. Crt.)

— —

— **Feest B. S. P. N.** De Bond van Smedenpatroons in Nederland herdenkt Dinsdag 17 Juli zijn twintigjarig bestaan, ter gelegenheid van het aftreden van den heer **D u p o r t** als voorzitter, die veel voor de Vereeniging heeft gedaan en bijzondere waardeering geniet. Wij wenschen de Vereeniging een recht succesvolle herdenking — het zal bij dit weer zeer warm in de feestzaal zijn, maar de meeste Smedenpatroons zijn aan het vuur gewend —, een uitnemenden opvolger van den heer **Duport** — kandidaten zijn de heeren **H. Hogenbirk** en **D. Roozenschoon** — en vooral een hechte, goede toekomst.

— —

— **Indië.** De Ritm. Adj. **H. A. van der Sluys Veer** heeft over „De cavalerie en het remontewezen” in het Wetenschappelijk Jaarbericht 1921 van de Indische Krijgskundige Vereeniging o.m. het volgende geschreven:

„In het afgelopen jaar werden bij de cavalerie voor het eerst Inheemsche hoefsmeden aangesteld.

Volgens de over hen door de korpscommandanten ingebrachte beoordeelingen staan zij veel bij hun Europeesche collega's ten achter. Over het algemeen is dit niet het gevolg van te weinig ijver of vakkennis, maar voor een groot deel te wijten aan hun mindere fysieke kracht.

Het werk van een hoefsmid, die er prijs op stelt de paarden van een eskadron behoorlijk te beslaan, is zwaar en zeker te zwaar voor den doorsnee Inlander. Hierbij komt, dat ingevolge de laatst aangebrachte wijziging van de „Handleiding ten gebruike bij het onderwijs in de paardenkennis op de kaderscholen der bereden wapens” het verwisselen der ijzers in stede van om de zes weken, zooals tot nu toe was voorgeschreven, om de vijf weken zal dienen te geschieden, waarvan het logische gevolg is, dat het werk der hoefsmeden belangrijk wordt verzwaard.

— *De hoefsmidschool.* Het toezicht over deze inrichting te Salatiga werd in 1921 opgedragen aan den Inspecteur van den Militairen Diergeneeskundigen Dienst, die wat de technische opleiding tot hoefsmid betreft, zeker meer deskundige moet worden geacht dan de Inspecteur der cavalerie, welke laatste gezaghebbende tot voor dien het toezicht uitoefende.

Aan den in 1921 plaats gehad hebbenden jaarlijkschen wedstrijd voor hoefsmeden der Cavalerie en Artillerie, werd deelgenomen door 2 hoefsmeden der cavalerie en 6 der artillerie; onder de laatsten bevonden zich 3 inlanders. Teneinde de lust tot deelname aan deze zoo nuttige wedstrijden te vergrooten, bestaat het voornemen om als eisch voor bevordering der hoefsmeden te stellen, dat zij met voldoende resultaat aan bedoelde wedstrijden hebben deelgenomen.

Het groote gemis aan een Maleische handleiding voor Inheemsche hoefsmeden deed zich tijdens den wedstrijd gevoelen. Bij de Inheemsche hoef-

smeden, die kort geleden de hoefsmidschool hadden doorloopen, lag de theorie van het hoefbeslag nog versch in het geheugen, — de Inheemsche smeden, die reeds langen tijd geleden de hoefsmidschool verlieten, waren de theorie bijna geheel kwijt.

PERSOVERZICHT.

— De vergoeding per beslag aan de hoefsmeden is durende het 3e kwartaal des jaars bepaald op f 0,68 per Iersch paard of muilezel; op f 0,76 per inlandsch paard en op f 1 per Belgisch paard of ander paard van zwaar slag.

(u.: N. R. C.)

Gemakkelijke bijverdienste voor Hoefsmeden.

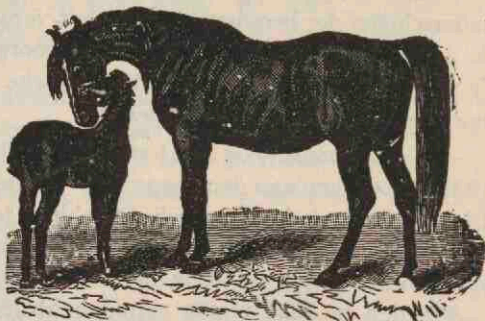
Onder de abonné's komen ook hoefsmeden voor. Het bevat dikwerf verhandelingen, die niet alleen belangwekkend voor hen zijn, maar vooral geschikte onderwerpen van bespreking opleveren met eigenaren of koetsiers, die bij het beslaan hunner paarden tegenwoordig zijn. Het abonnement bedraagt echter franco huis **f 7.50** per jaar, **f 1.87⁵** per kwartaal, waartegen menigeen opziet. Dit behoeft nu geen bezwaar op te leveren, wanneer de zaak maar wat handig wordt aangepakt. Juist door de geregelde aanraking met personen, die zich voor paarden interesseeren, is de hoefsmid herhaaldelijk in de gelegenheid om de aandacht op „HET PAARD” te vestigen en van tijd tot tijd

een abonné te werven.

Hiervoor kan **provisie** worden bekomen, zoodat het aangename met het nuttige goed is te vereenigen.

„HET PAARD”

is een gellustreerd weekblad voor fokkers, houders en liefhebbers van paarden, dat veel gelezen wordt en zich kenmerkt door een degelijken, prettigen inhoud met zeer goede afbeeldingen. Het bevat artikelen over: verpleging en voeding, rijden onder den man en van den bok,

verslagen van rijkskeuringen, concoursen-hippique, landbouwtentoonstellingen in binnen- en buitenland, paardenkennis, fokkerij, hoefbeslag, paardenhandel, rennen en harddraverijen op de lange baan, terwijl er tevens een vraagbaak aan is verbonden, zoodat de abonné's op het geheele gebied waarover het Blad handelt, vragen kunnen stellen, die door speciale deskundigen voor de onderscheidene rubrieken **KOSTELOOS** worden beantwoord.

Proefnummers en voorwaarden betreffende provisie op aanvraag gratis te bekomen bij den uitgever van „Het Paard” te 's-Gravenhage.

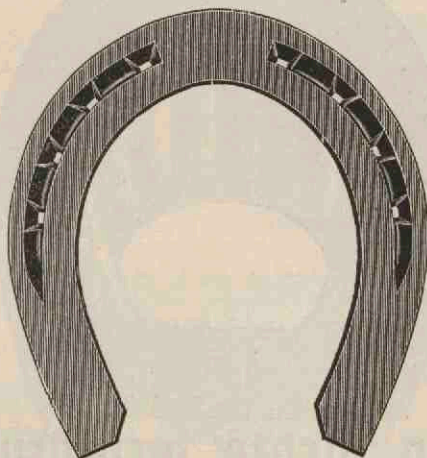

ADVERTENTIËN.

Wanneer gij het beste op gebied van hoefbeslag wenscht, gebruikt dan

HELPMAN-HOEFIJZERS.

Ze zijn bodemnauw, hebben schuin gestampte gaten en een juiste verdeling en plaatsing der nagelgaten.

HELPMAN-HOEFIJZERS zijn niet noodeloos zwaar; de verpakking weegt zoo goed als niets en dus zijn ze **per stuk de goedkoopste** aan de markt.

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

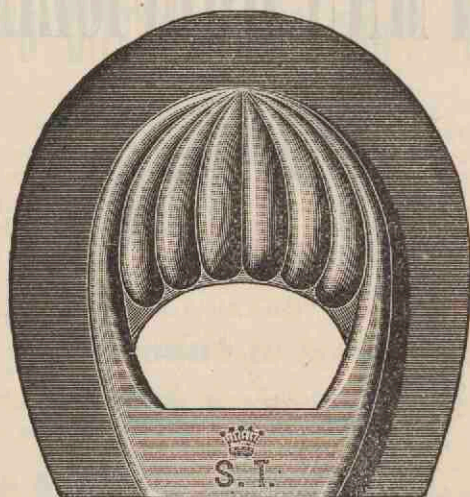
TEL. 1355

ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor Hoefbeslag.

Ster-Hoefnagels: meest uitgebreide sorteering in meer dan 60 maten en modellen voorradig.

Rubber-Hoefzolen: Uitsluitend van prima kwaliteit caoutchouc vervaardigd, dus niet van rubberafval.

Open en dichte luchtdrukzolen

voor VOOR- en ACHTERijzers in 12 maten voorradig.

Zolen voor halve ijzers met hoog rubberkussen in 5 maten voorradig.

blokzolen, straalzolen, caoutchouc hielstukken, hoefranden, strijkringen, kunsthoorn, kurkkit.

IJsnagels, scherpnagels, kalkoenen, stiften, opruimers, hoeftangen, renetten, hoefraspen, hoefhamers, houwelingen, lasch- of welblad, laschpoeder enz.

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

TEL. 1355

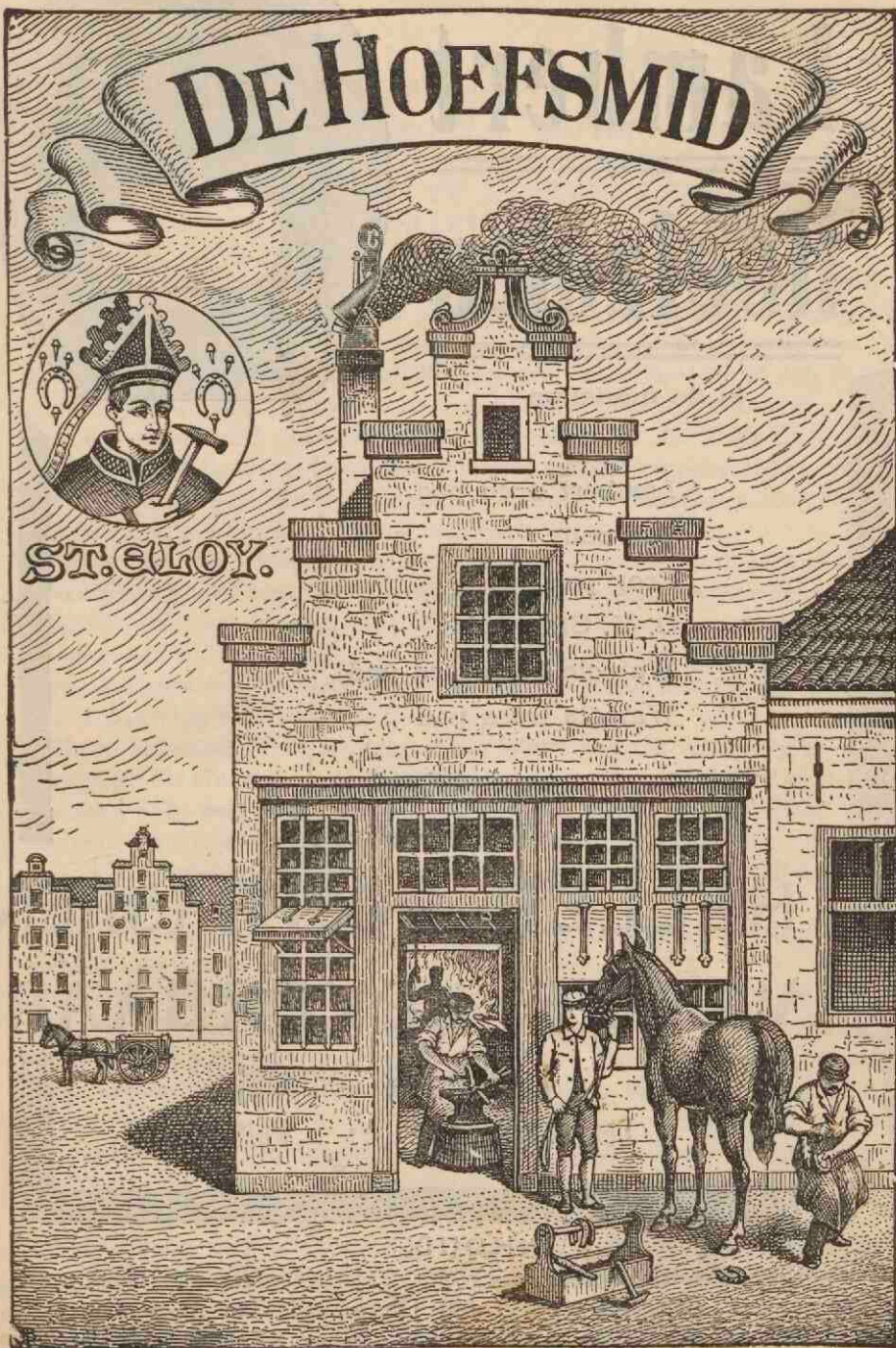
ROTTERDAM.

A 397

DE HOEFSMID

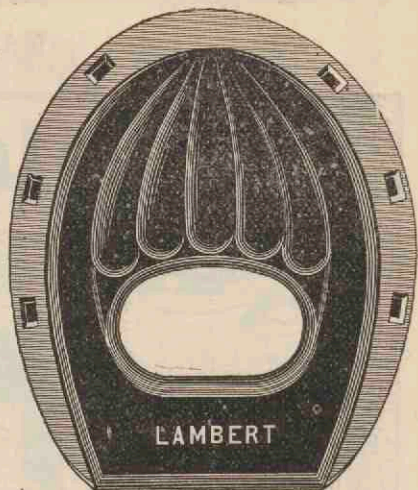
ST. ELOY.

REDACTEUR-UITGEVER: A. W. HEIDEMA te 'S GRAVENHAGE.

Prijs f 3.— per jaar fr. p. p.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company

Leuehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

1108—1923. Feestelijke herdenking v/h. 20-jarig bestaan v/d. Bond van Smedenpatroons in Nederland op 17 Juli j.l., gehouden te Amsterdam in huize „Bellevue”. — Ingezonden stukken. — Emma XXII, met afstammelingen. — Willy I, met afstammelingen. — Korte mededeelingen. — Advertentiën.

1903—1923.

FEESTELIJKE HERDENKING V/H. 20-JARIG BESTAAN V/D.
BOND VAN SMEDENPATROONS IN NEDERLAND OP 17
JULI J.L. GEHOUDEN TE AMSTERDAM IN HUIZE
„BELLEVUE”.

In Juli j.l. was het 20 jaar geleden dat door de smedenvereeniging van Leiden het initiatief werd genomen tot het oprichten van een smedenpatroons Bond voor Nederland. Deze vereeniging wendde zich tot de smedenvereenigingen van Amsterdam, Haarlem, den Haag en Rotterdam. Op 15 Juli 1903 werd de eerste vergadering van de verschillende vereenigingen te Amsterdam gehouden onder voorzitterschap van den heer L. E. Duport, die om 3 uur des namiddags (volgens een verslag van die vergadering) de voorzittershamer met een geweldige kracht deed vallen en daarmede aankondigde dat de Bond van Smedenpatroons in Nederland was gesticht.

Sinds dien tijd tot op heden toe is de heer Duport voorzitter van den Bond geweest. Het tegenwoordig Hoofdbestuur had gemeend, mede om dit heugelijk feit, dat deze dag niet ongemerkt voorbij zou kunnen gaan.

Aangezien de 15e op Zondag viel en reeds daags te voren de ver afwonende afgevaardigden van huis moesten, werd besloten om op den 17en de feestelijke herdenking te houden.

En is ze geslaagd? Ik zou zeggen van schitterend. Er wordt nog al eens gezegd, zij die afwezig waren, hebben wat gemist. Zoo is het hier geweest. Geslaagd is ze wel, maar compleet was ze niet, wegens het ontbreken van één persoon, n.l. de voorzitter, die wegens ziekte niet aanwezig kon zijn. Wij kunnen ons indenken, hoe zwaar het hem moest vallen, niet naar dit feest te kunnen gaan.

Om 11 uur opent de vice-voorzitter, de heer J. A. Contant, de vergadering met de volgende toespraak:

Geachte vergadering, waarde feestgenooten. *Hartelijk welkom* roep ik U allen toe, die van heinde en ver naar deze plaats getogen zijt en in het bijzonder U, gij oude garde, waarvan verscheidene Uwer met het eeremetaal onder organisatie versierd zijt. Gij, de grondleggers van het Bondsgebouw, waarin toch allen, die dit verlangen en waardeeren, kunnen worden opgenomen tot hun eigen welzijn. Welkom hier, afgevaardigden en gij jongere medeleden, die met ons medeleven en samenwerken om den Bond te doen beantwoorden aan haar groote, ja, verhevene roeping.

Voor U een welkom binnen, gij, genoodigden en belangstellenden, die toonen, dat het hoogtij, dat onze Bond beleven mag, ook uwe warme toewijding en volle aandacht heeft.

Voor U een Pax intransibus, gij die twijfelt, of het herdenken op de voorgenomen wijze van ons vierde lustrum wel in overeenstemming met de ware belangen van den Bond zal blijken te zijn.

Wij hopen, dat het U allen gegeven moge worden om mede te werken, bij te dragen tot het welslagen van dezen dag, dat alles U brengt, onder den indruk en bekoring van dit feestelijk samenzijn, zoodat het einde van dezen dag zal juichen: Dat was de dag, de roem der dagen.

De voorzitter stelt voor om onderstaand telegram aan den heer L. E. Duport te zenden:

„De feestelijk vergaderden betuigen door deze hunne verknochtheid en „wenschen U een spoedig compleet herstel. ”

Dit werd met warm applaus beantwoord.

Volgens de presentielijst bleek dat 41 afdeelingen zich lieten vertegenwoordigen door hunne afgevaardigden. Er waren zelfs afdeelingen met 10 leden. In 't geheel waren ruim 80 personen aanwezig.

Door verschillende personen werd het woord gevoerd en zij hadden het soms over zaken, doch de voorzitter bracht even naar voren, dat vandaag geen zaken werden behandeld.

Inmiddels luidde de bel, ten teken, dat de lunch gereed was en onder gezelligen kout werd deze gebruikt; vele toasten werden gehouden.

Na afloop van de lunch ondernam men de wandeling naar het veiligheidsmuseum in de Hobbemastraat.

Vóór het bezichtigen hield de heer Ir. Gorter, directeur van het museum, een leerzame rede; daarna bezichtiging van het museum, rondgeleid en toegelicht door den directeur. Zeer zeker een nuttige instelling, die alle aandacht en waardeering genieten mag.

Daar het inmiddels 3 uur was geworden, spoedden we ons weer naar „Bellevue”, om de receptie bij te wonen, die gehouden werd van 3 tot 5 uur.

Hiervan werd druk gebruik gemaakt en een reeks van telegrammen werden ontvangen.

De voorzitter deelde mede, dat een 8-tal fraaie bloemstukken waren ontvangen, waaronder één die in 't bijzonder genoemd mag worden en wel van de Zuid-Hollandsche combinatie, n.l. een bloemenmand met hoorn des overvloeds, waarin vruchten van 't Westland waren gerangschikt.

Op voorstel van één der aanwezigen werd besloten deze mand aan onzen voorzitter, den heer L. E. Duport te zenden. Met luid applaus werd dit begroet.

Na afloop van de receptie was men een oogenblik uitéén om daarna plm. 6 uur aan het diner te gaan. Onder de tonen van een goed strijkje liet het diner zich goed smaken. Ook nu werden vele speechen gehouden. Meermalen werden woorden van hulde gericht tot den heer Contant, voor de voortreffelijke leiding van dezen dag. De heeren Gorter, directeur Veiligheidsmuseum; Greven, directeur Rijksnijverheidslaboratorium; Mr. Stibbe, rechtskundig adviseur en Veenstra, Nijverheidsassistent, namen als genoodigden aan het diner deel.

Na het diner nog een oogenblik gezellig bijéén, waarna velen naar huis gingen en anderen zich verspreidden.

Den volgenden morgen werd door het Hoofdbestuur en enkele belangstellenden een krans gelegd op het graf van wijlen den heer N. J. Oldendorp, waarbij tevens aanwezig waren Mevr. Oldendorp en haar dochter. Hierbij

sprak de heer Contant een gevoelig en waardeerend woord. Mevr. Oldendorp bedankte voor de eer.

Hiermede was het twintigjarig bestaan van den B. S. P. N. achter den rug, waarop wij met trots kunnen terugzien. R.

INGEZONDEN STUKKEN.

Aan den WelEd. Heer S. v. Angeren.

Geachte Onderwijzer,

In Uw artikel in de vorige aflevering lees ik om den wand bij brokkelhoeven te verbeteren: Neem een flink breed ijzer, doch niet te dik, zonder afhelling, alleen de scherpe rand wat wegnemen aan den binnenrand van het ijzer en de zool flink mee laten dragen; daardoor wordt de draagrand ontlast, en wordt de hoornwand solieder en sterker.

Dit ben ik volkomen met U eens en heb den goeden uitslag al meer dan eens ondervonden. Zelfs heb ik het zoo ver gebracht, dat de vraag bij mij opkomt in welk geval is een afhelling bij normaal beslag noodzakelijk, indien men er maar goed om denkt dat bij het omzetten van het ijzer de binnenkant stuikt en de buitenkant rekt, dus respectievelijk dikker en dunner wordt, — dat die dikte goed wordt weggewerkt en bij het passen van het ijzer op den hoof alles evenveel meedraagt en een klein kantje afrukt aan den binnenkant van het ijzer voor het inknijpen van de zool. Zijn de hoeven extra plat en de wand daardoor in den regel extra schuin, dan wordt dikwijls een flinke afhelling toegepast. Mijns inziens is een afhelling dan af te keuren en zou ik liever een plaat, het ijzer van Stark en Guther toepassen, want de schuine wand kan zeer slecht alleen op den draagrand rusten.

Gaarne zou ik door middel van „De Hoefsmid” gebruik willen maken van Uwe welwillendheid om Uw oordeel daarover eens te zeggen.

Grijpskerk (Gr.)

P. Huizinga.

Op bovengenoemde vraag het volgende:

Als er sprake is van normaal beslag is m. i. een afhelling overbodig, daar bij normale hoeven de zool meestal voldoende hol is. Daarom wordt ook aangegeven in de „Handleiding over hoefkunde en hoefbeslag door Prof. Kroon en Dr. Gallandat Huet”: de afhelling wordt aangebracht eenige m. M. achter de nagelgaten en naar de gesteldheid van de zool, zoodat iedere goede hoefsmid zelf kan oordeelen in hoeverre dat hij moet handelen. Zoo als men weet wordt bij uit de hand gesmede ijzers zorggedragen dat de draagvlakte van het ijzer $2 \times$ de dikte van den draagrand in den toon heeft, dus ongeveer 2 c. M. breed is, zoodat wanneer men bij een goed hollen hoof de zool zooveel mogelijk mee wil laten dragen, een afhelling overbodig is.

Wanneer de zool echter vlak is, zooals bij plathoef, dan is een afhelling aan te bevelen, vooral bij machinale ijzers, die over het algemeen smaller zijn dan de handgesmede. Wat zien wij gewoonlijk bij zulk beslag? Dat het ijzer in de zool indrukt en de draagrand van den wand langzamerhand los raakt van den buitenrand van de zool, doordat deze te veel belast en de zool niet voldoende ondersteund wordt. Daarom is hier een breed ijzer op zijn

plaats. Is de zool sterk genoeg, wat meestal het geval is, dan behoeft hier ook alleen maar de scherpe rand van den binnenrand van het ijzer gebroken te worden. Door de breede draagvlakte van het ijzer wordt de zool flink ondersteund en belet men het indrukken van het ijzer in de zool. Hierdoor zal men een soliedien wand behouden en het ontstaan van losse wanden tegengaan.

Mijns inziens gaat de heer Huizinga het wel een weinigje te ver zoeken. Ik wil hiermee niet zeggen, dat bij een plathoef het ijzer van Stark en Guther geen goede diensten zou kunnen bewijzen, integendeel, maar men moet niet vergeten dat het maken van dit ijzer meer tijd vordert dan dat van een gewoon breed ijzer en het aanleggen daarvan ook. Dus wil de smid zijn werk beloond zien, dan zouden de prijzen daarvoor door de paardenhouders al spoedig te hoog worden gevonden, terwijl nu al aanhoudend actie wordt gevoerd, dat het hoefbeslag reeds te duur is. Een breed ijzer, dat de zool flink ondersteunt, kan even goede diensten bewijzen (is de zool te zwak, dan legt men een breed ijzer met een afhelling aan) om zoolkneuzingen en kreupelheid te voorkomen.

Utrecht, Aug. 1923.

S. van Angeren.

— — —
Geachte Heer Redacteur!

Naar aanleiding van de mededeeling van het Bestuur der Vereeniging van Rijksonderwijzers in practisch hoefbeslag betreffende de door ondergeteekende op 5 Jan. 1923 toegezonden voorstellen voor de algemeene vergadering, welke gehouden zou worden op 27 Jan. daaraanvolgende, verzoek ik U mij de daarvoor benodigde plaatsruimte te willen afstaan, daar ik mij geenszins kan vereenigen met het oordeel hierover van bovengenoemd Bestuur. Bij voorbaat mijn dank.

P u n t I luidde: Om bij de desbetreffende autoriteiten er op aan te dringen, het aankweken van onderwijzers in practisch hoefbeslag tijdelijk te doen ophouden, b.v. een jaar of tien en wel om de volgende redenen:

1°. Gebleken is dat er reeds een voldoende aantal onderwijzers aanwezig is. (Zie bladz. 2 der voordracht in de bijeenkomst van Dierenartsen, Leiders en Onderwijzers in practisch hoefbeslag aan Cursussen in Hoefbeslag, gehouden te Utrecht op 8 Juli 1922 door Prof. Dr. H. M. Kroon).

2°. Er komen reeds gevallen voor dat twee, binnenkort mogelijk zelfs drie onderwijzers in 1 gemeente woonachtig zijn (zie Lochem). Dit is thans reeds het geval.

3°. Er zijn nu reeds zelfs onderwijzers overcompleet, daar verschillende cursussen door eenzelfde onderwijzer worden gegeven, zoodat velen daarvoor niet in aanmerking komen.

4°. Wil men het prestige van het onderwijzerschap hoog houden, hetgeen toch vereischte is, dan zal men het verder aankweken dienen te doen ophouden, daar een overcompleet wantoestanden meebrengt, welke vooral nadeelig zouden werken op het te geven onderwijs.

5°. Door het doen ophouden der aankweeking van onderwijzers zal

het anders daarvoor benoodigde bedrag voor een veel nuttiger werk kunnen worden besteed, n. l. voor de contrôle op cursussen in hoefbeslag.

P u n t 2. Contrôle op de cursussen in hoefbeslag is noodig, omdat

1e. bij verschillende examens, waar ik persoonlijk aanwezig was, is gebleken, dat niettegenstaande de examencommissie zeer serieus te werk ging, smeden zijn geslaagd, die in de praktijk het *Rijksdiploma* tot schande maken, hetgeen het deelnemen door anderen zeer dikwijls doet tegenhouden, daar men thans zegt, doelende op zoo'n geslaagde: „Ik behoef er niet aan deel te nemen of waarom zou ik er nog tijd, moeite en kosten voor besteden, want hij kan nu nog niet eens in mijn schaduw staan!” Is dat nu het zoo opgeschroefde *Rijksdiploma*?

2e. contrôle op de cursussen aan dergelijke gevallen, zoo niet geheel, dan toch zeker grootendeels, een einde zou maken;

3e. bij contrôle op de cursussen zeer zeker nog meerdere ijver door de cursisten aan den dag zal worden gelegd.

(Deze contrôle zal dienen te worden uitgeoefend door ter zake kundige lieden met ruime praktische ervaring; voor de theoretische lessen Rijks-veeartsen en voor de praktische Rijksonderwijzers in practisch hoefbeslag.

III. Controleurs dienen door het Rijk te worden aangesteld en bevoegd te zijn aan de gediplomeerde hoefsmeden, indien hun werk niet voldoet aan de eischen daarvoor gesteld, na eene ter plaatse gedane waarschuwing, het brevet te ontnemen, hetzij tijdelijk hetzij voor goed.

1e. omdat door deze contrôle het hoefbeslag zeer veel beter zal worden uitgevoerd, hetgeen ten goede zal komen zoowel aan paard als eigenaar en de goede vakman zal meer gekend worden, waardoor de prutsers zullen verdwijnen, die toch voor een groot deel de schuld zijn van de malaise in het hoefsmidsvak.

2e. zal door die contrôle het *Rijksdiploma* met *eere* worden genoemd, hetgeen toch zeker den Rijksstitel toekomt, hetwelk helaas tot dusver niet het geval is, hetgeen toch wel belachelijk klinkt, daar het toch een Rijksinstelling is.

3e. dat deze contrôle uitsluitend door Rijksonderwijzers in practisch hoefbeslag en met ruime praktische ervaring dient te worden uitgevoerd, daar toch vooral de man uit de praktijk weet, welke truceen er soms met het beslag worden uitgevoerd en hoe het er over het algemeen dagelijks bij de smeden toe gaat.

Bovenstaande voorstellen zijn door mij 4 Januari 1923 verzonden, doch te laat bij het Bestuur ingekomen om deze op de Alg. Vergadering van 27 Januari 1923 te behandelen en waarover het Bestuur in de Juni-aflevering hare mededeelingen doet.

Dat het Bestuur zich niet met mijne voorstellen kan vereenigen, doet mij niet vreemd aan, daar dit meer is geschied; mogelijk ben ik wat zwaar op de hand, doch mijn opinie is, dat indien men lid is van een of andere vereeniging, men alles in het werk moet stellen, om *het doel* der vereeniging zoo volkomen mogelijk te bereiken.

Art. 2 van onze Statuten luidt als volgt:

Het *doel* der vereeniging is om de uitoefening van het hoefsmidsvak in

het algemeen te verbeteren. Zij tracht dit doel te bereiken door de hoofbeslag-kunde te bevorderen, voor een goede uitvoering van het beslag meer medewerking van de paardeneigenaren te verkrijgen, en de belangen der *leden* te behartigen.

Dit artikel heb ik thans meermalen gelezen en kan nog steeds niet begrijpen, waardoor mijne voorstellen afwijken van dit doel. Eén van tweeën is juist, ondergeteekende kan niet lezen wat er staat, of het Bestuur kan zich niet vereenigen met art. 2 der Statuten, welke naar ik meen mede door haar zijn saamgesteld en goedgekeurd, zoodat alsdan wijziging zal moeten plaats hebben.

Art. 3 van het Huishoudelijk Reglement luidt als volgt: Het Bestuur vergadert zoo dikwijls het dit noodig acht. De leden moeten de onderwerpen met toelichting, welke zij op de algemeene vergadering behandeld wenschen te zien, in de eerste helft der maand December aan den Secretaris opgeven, waarna het Bestuur uitmaakt (met opheldering aan de leden) of de onderwerpen voor plaatsing op de agenda der algemeene vergadering zullen worden gebracht.

Dus volgens dit artikel zijn mijne voorstellen van de baan en is den leden hiervan althans opheldering gegeven.

Of de leden hiermede genoeg en nemen, durf ik sterk te betwijfelen — ondergeteekende zeker niet — en wel om de volgende redenen:

Het Bestuur wenscht een geregelde aanvulling van Onderwijzers.

Is dit in het belang onzer *leden*, daar er reeds een 60-tal onderwijzers zijn en er mogelijk nog geen 20 à 25 cursussen per jaar worden gegeven.

Waarom wenscht het Bestuur er nog meer? Heeft Professor Kroon het dan toch zelf niet medegedeeld, dat er een voldoende aantal aanwezig is en sindsdien zijn er wederom een zestal bijgekomen en een tweede zestal zijn in wording. Verder geeft het Bestuur te kennen, dat wij er niet naar mogen streven, om eene opleiding, die wij zelf hebben kunnen genieten, aan een ander te ontnemen.

Niettegenstaande ik een ieder die opleiding gun, ben ik toch zoo vrij te doen opmerken, dat het Bestuur hierin opkomt voor de *niet-leden* en niet voor *hun leden* en dat, indien men iets als vereeniging tracht te bereiken, toch de belangen der leden zeer zeker vooraan dienen te staan.

Ook schrijft het Bestuur, dat het onderwijs geven aan cursussen een *Rijksbetrekking* dient te blijven. Volgens deze zinsnede kan het Bestuur zoowel voor de leden als voor de niet leden een goede daad verrichten, door eens breedvoerig te vermelden wat er zooal aan die *Rijksbetrekking* vast kan zitten, daar menigeen denkt, dat die betrekking hem een zeker nevenbestaan oplevert, b.v. te vermelden hoeveel moeite men soms heeft om een cursus tot stand te brengen, dat men ook kans heeft de verhuurder te worden van zijn smederij met toebehooren, evenzoo de leverancier van het benodigde ijzer, smee-kolen, hoefnagels, zolen, kunsthoorn enz. en dat men al deze uitgaven mag voorschieten en dat men blij mag wezen 3 à 4 maanden na afloop van den cursus de voorgeschoten bedragen en zijn salaris te hebben ontvangen.

Hieraan kan nog zeer veel worden toegevoegd, waardoor deze — volgens

het Bestuur — *Rijksbetrekking* in een sober daglicht komt te staan.

Ook meent het Bestuur, de contrôle, bedoeld in deel II, voldoende gewaarborgd te zien bij de examencommissie te Utrecht. Mijns inziens kan de examencommissie daarvoor geen waarborg zijn. Even verder schrijft het Bestuur zelf: „Een examen blijft altijd een examen enz.”

Neen, contrôle op de cursussen zelf, dat is de weg. Tevens kan dan gecontroleerd worden of de onderwijzer de gave bezit om onderwijs te geven. Pressie op hen uitoefenen is door mij niet aangehaald.

* * *

Het feit dat hier en daar verkeerd beslagen wordt op aandringen van den eigenaar, wanneer het gaat voor den handel of voor keuringen, mits niet overdreven zijnde, lag buiten mijne bedoeling.

Bovenstaande opmerking is op punt 1 van deel III gegeven. Wanneer ik daarbij de mededeeling neem op het derde punt van deel III, waar men het heeft over toontrederstand, wanneer wel en wanneer niet daarmede met het beslaan rekening gehouden moet worden, durf ik de veronderstelling maken, dat men de theorie te veel heeft geraadpleegd en daarbij geen blik in de praktijk geslagen; of dat men niet met de treurige toestanden op de hoogte is, waarom contrôle ten zeerste gewenscht is, waarover ik meen, dat ieder vooruitstrevend hoefsmid toch wel mee kan praten.

Dat er in de maatschappij reeds te veel controleurs rondloopen, die aanleiding geven tot onnoodig hooge belastingen en waar *wij* mogelijk het nut niet van inzien, mag geen aanleiding wezen, om geen controleurs trachten te verkrijgen, waarvan het nut niet alleen voor ons persoonlijk verzekerd zal zijn, doch ook voor het paard en den eigenaar, zoowel als voor de fokkerij en den handel en hetgeen daar verder uit voortvloeit.

Mocht het Bestuur of een ander soms het een of ander niet recht duidelijk zijn, gelieve dit dat s.v.p. in „De Hoefsmid” te vermelden, dan is ondergeteekende tot wederantwoord gaarne bereid.

Alkmaar, 1 Aug. 1923.

Th. A. Koelman Nz.

—
Aan den heer Th. Koelman,

Alkmaar.

M.

Allereerst moet ik den heer Koelman mededeelen, dat ik geheel op het standpunt blijf, zooals weergegeven in het verslag van onze bestuursvergadering (zie aflevering 6 van De Hoefsmid), aangaande diens voorstellen op 5 Jan. 1923 ingediend bij het Bestuur onzer vereeniging.

Wat mij in de eerste plaats noopt tot replek is wél dit:

U schrijft onder punt 1: 1e. Gebleken is, dat er reeds een voldoende aantal onderwijzers aanwezig is (zie blz. 2 der voordracht in de bijeenkomst van Dierenartsen, Leiders en Onderwijzers in practisch hoefbeslag aan Cursussen, gehouden te Utrecht op 8 Juli 1922 door Prof. Dr. H. M. Kroon).

Het gesprokene door Prof. Kroon, dat U bedoelt, luidt als volgt:

Nu een voldoende aantal gediplomeerde onderwijzers aanwezig is, dient het practisch onderwijs aan cursussen alleen aan hen opgedragen te worden.

Uwe lezing over deze alinea is, als zou Prof. Kroon hiermede bedoelen, dat er onderwijzers genoeg zijn en zou het verder opleiden van onderwijzers kunnen ophouden.

Nu wil ik niet beweren, dat er *niet* genoeg zijn, doch volgens mijn bescheiden meening bedoelt Prof. Kroon met deze alinea toch iets anders, n.l. dat er een voldoende aantal onderwijzers zijn, om een keuze te doen, dat aan alle cursussen het practisch onderwijs aan hen is op te dragen en zij die geen diploma bezitten geleidelijk te laten uitvallen. Dit was ook de gedachte van mijn medebestuurleden.

Verder haalt u aan, wat in art. 2 van onze Statuten staat, n.l.:

Het doel der vereeniging is om de uitoefening v/h. hoefsmidsvak in het algemeen te bevorderen enz.

Met art. 2 voor oogen, zou ik zeggen, moet de opleiding van onderwijzers in hoefbeslag nooit worden gestaakt, want, en dat zult u met mij eens zijn, zij, die opgeleid worden als onderwijzer, worden *de* hoefsmiden, en dat kan nooit anders dan het hoefbeslag ten goede komen.

Volgens art. 3 kwamen uwe voorstellen dit jaar niet in behandeling op de algemeene vergadering, maar dat sluit niet uit voor de eerstvolgende algemeene vergadering.

Dan zegt u nog, dat het Bestuur een geregelde aanvulling van onderwijzers wenscht. Dat is qua Bestuur niet uitgesproken, maar wel, dat er van de vereeniging *geen* pressie mag worden uitgeoefend op de Regeering om de opleiding te staken; het zou van onze zijde zeer onbillijk zijn.

Mijn meening blijft hier in dit geval dezelfde, n.l. waar ons de gelegenheid is gegeven om het diploma te behalen, mogen wij de gelegenheid voor een ander niet ontnemen. Is het niet wat kleinzielig om daarover te spreken? Wij moeten ons niet angstig gevoelen, al zit er soms in onze nabijheid nog een onderwijzer.

Dan wijdt u nog al uit over het woord Rijksbetrekking. Ik vermeen de bedoeling van onzen secretaris wel te verstaan; die bedoelt daarmee, dat aan cursussen alleen gediplomeerde onderwijzers dienden te worden benoemd; dat de Regeering aan cursussen, welke door haar worden gesubsidieerd, geen andere onderwijzers les zouden mogen geven.

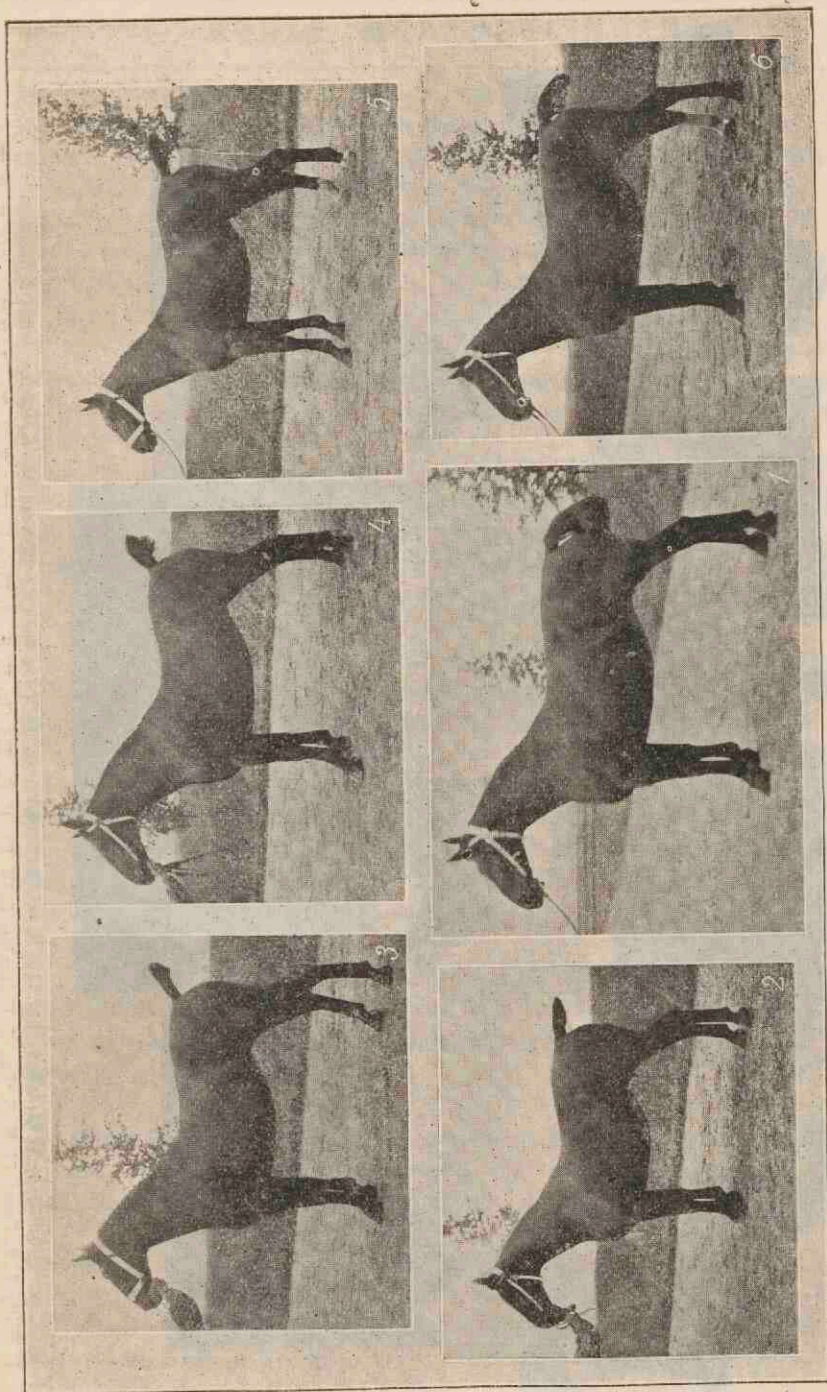
Het is ook de bedoeling van de bevoegde autoriteiten om het daarheen te leiden.

Hiermede beschouw ik de zaak van mijn kant als afgedaan. Wanneer u uwe voorstellen vroegtijdig inzendt, kunnen ze op de eerstvolgende algemeene vergadering worden behandeld.

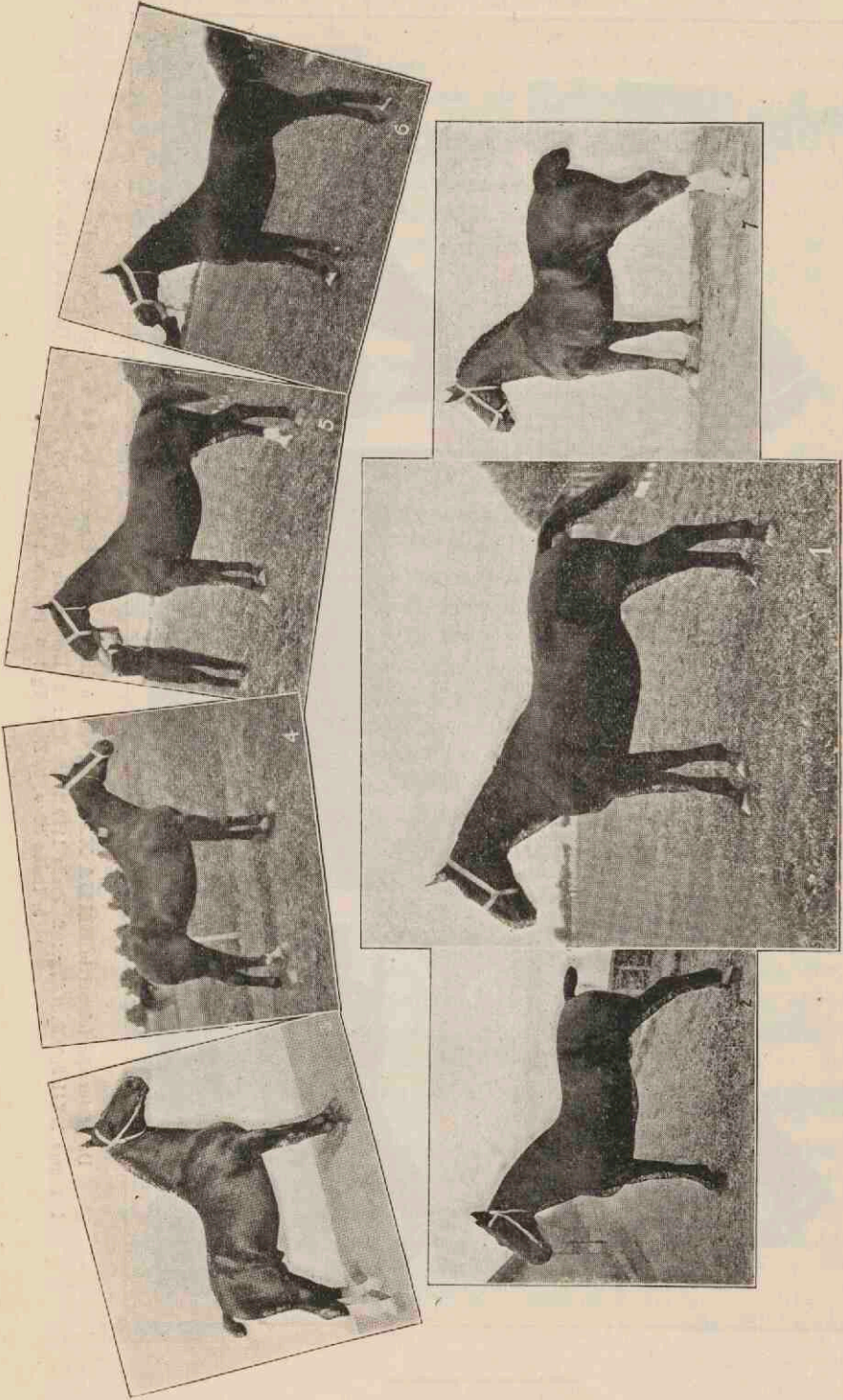
U, mijnheer de Redacteur, vriendelijk dank zeggend voor de verleende plaatsruimte,

Appingedam.

M. Ritsema.

De preferente fokmerrie **EMMA XXII** met hare 5 dochters, alle eigenaar O. de Kok, te *Nieuw-Vennep*.
 1. Emma XXII 305 N. S. Tg.; 2. Emda 1159 N. S. Tg.; 3. Hendrikate 106 v. b. N. S. Tg.; 4. Gerarda 1478 N. S. Tg.;
 5. Itziba 89 v. b. N. S. Tg.; 6 Dorette 1005 N. S. Tg.

De merrie **WILLY I**, No. 110 N. S. Tg. (hulpb.) v. J. Timmers te Poortugaal met 3 zoons en 2 dochters
 1. Willy I, 2. Cesar 74 N. S. Tg., 3. Columbus 301B Fr. P. S., 254 Gr. P. S., 4. Fimmie 1259 N. S. Tg., 5. Bellare 658 N. S. Tg.,
 6. Hertase 553 hulp.v.b. N. S. Tg., 7. Domino 188 N. S. Tg.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Wedstrijd in Hoefbeslag te Gouda.** Belanghebbenden vestigen wij de aandacht op achterstaande advertentie, betrekking hebbende op dezen wedstrijd.

Voorts volgt hier een mededeeling, overgenomen uit de „N. R. C.”

„Aan de Goudsche land- en tuinbouw-tentoonstelling, die binnenkort geopend wordt, wordt ook verbonden een demonstratie in practisch hoefbeslag. De heer F. Falkenhagen, onderwijzer in practisch hoefbeslag te Amsterdam, zal op Donderdag 30 Augustus voor hoefsmeden en belanghebbenden doen zien: het vervaardigen van twee voorijzers voor een tuigpaard; het besnijden en beslaan van twee voorhoeven van een tuigpaard; de vervaardiging van een hoefijzer in eene hitte, en de vervaardiging van een achterijzer voor een trekpaard dat zeer sleetsch is.”

— **Groningen.** In een verslag over de stamboekkeuringen van merriën, type trekpaard, in deze provincie, wordt ten opzichte van het Oldambt gezegd: „Het is vooral in deze streek opvallend dat de hoefverpleging slordig is, terwijl eveneens het hoefbeslag slordig is”.

— **Een belangrijke „paardenweek”** in den Haag zal zeker worden die van 4—9 September. In die week vindt de 3e nationale trekpaardtentoonstelling plaats, en een demonstratie van een 50 à 70-tal landbouw-tuigpaardmerriën, alsmede het jaarlijksche concours-hippique. De indeeling der dagen zal zoo worden: 4 September namiddags: demonstraties van trek- en tuigpaarden, ter gelegenheid van het bezoek van H. M. de Koningin op het Malieveld, 5 en 6 Sept. tentoonstelling van trekpaarden en van rundvee, 7 en 8 Sept. concours hippique, alles op het Malieveld, en 9 Sept. voortzetting en sluiting van het concours op Houtrust.

— **Holl. Maatschappij van Landbouw.** De Afdelingen Alkmaar, Dordrecht, 's-Gravenhage en Schagen e.o. van den Bond van Smedenpatroons in Nederland hielden in 1922 een cursus in hoefbeslag. Subsidie werd hiervoor verleend.

— **Steunsels.** Er is in de geschiedenis der hoefkunde al veel strijd gevoerd over de vraag of de steunsels tot ongeveer de helft van den straal loopen dan wel bij de punt van den straal samenkomen.

De dierenarts Otto Bäurle heeft in 1922 de doctor-waardigheid verworven met het schrijven van een proefschrift over de steunsels en is tot het resultaat gekomen dat deze inderdaad bij de punt van den straal vereenigd zijn en dat alleen de duidelijkst waarneembare helft bestaat uit een pijpjes- en plaatjeslaag beide, de voorste helft alleen uit een pijpjeslaag. — Meer uitvoerig vindt men een en ander weergegeven in de Juli- en in de Aug.-afl. van „Der Hufschmied” 1923.

HOEFIJZERFABRIEK TE KOOP

met complete Installatie-Machinerieën
voor koud en warm perswerk.

Installatie ook afzonderlijk te koop, bestaande o.m. uit
2 Frictiepersen, 200 en 150 ton druk, Smeedpers 140 ton,
Buigpers 38 ton, Snijpers 200 ton, 2 Excenterpersen, zware
Smeedwals. Verder Luchthamer, Cirkelzagen, Draaibanken,
Fraisbanken, Boorbanken, Electromotoren enz. enz.

Brieven letter B, Bureau „De Hoefsmid”.

Goudsche Land- en Tuinbouwtentoonstelling

Nationale Wedstrijden in Hoefbeslag
op 29 en 30 Augustus 1923

Inlichtingen en inschrijving vóór 20 Augustus a.s.
bij het Permanent Tentoonstellingscomité te Gouda.

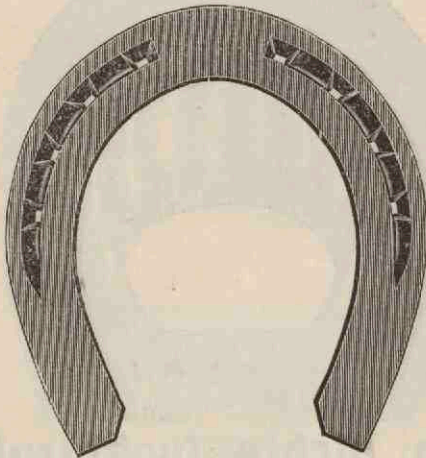
AMBACHTSSCHOOL te 's-GRAVENHAGE
Cursus in Hoefkunde en Hoefbeslag.

Zij, die wenschen deel te nemen aan een cursus in Hoefkunde en Hoefbeslag aan de Ambachtsschool te 's Gravenhage, Nieuwe Haven 95, worden uitgenoodigd zich vóór den **10en September** a.s. schriftelijk aan te melden bij den Directeur der school, onder overlegging van een bewijs dat zij den 19-jarigen leeftijd hebben bereikt, de lagere school met vrucht hebben gevolgd en tenminste 3 jaren in het smidsvak werkzaam zijn geweest.

Wanneer gij het beste op gebied van hoefbeslag wenscht, gebruikt dan

HELPMAN-HOEFIJZERS.

Ze zijn bodemnauw, hebben schuin gestampte gaten en een juiste verdeeling en plaatsing der nagelgaten.

HELPMAN-HOEFIJZERS zijn niet noodeloos zwaar; de verpakking weegt zoo goed als niets en dus zijn ze **per stuk** de **goedkoopste** aan de markt.

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

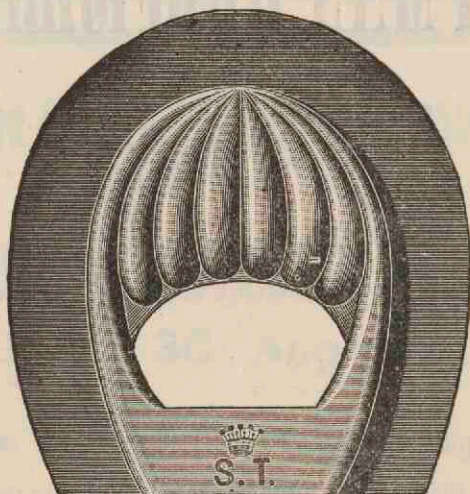
TEL. 1355

ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor Hoefbeslag.

Ster-Hoefnagels: meest uitgebreide sorteering in meer dan 60 maten en modellen voorradig.

Rubber-Hoefzolen: Uitsluitend van prima kwaliteit caoutchouc vervaardigd, dus niet van rubberafval.

Open en dichte luchtdrukzolen voor VOOR- en ACHTERijzers in 12 maten voorradig.

Zolen voor halve ijzers met hoog rubberkussen in 5 maten voorradig.

blokzolen, straalzolen, caoutchouc hielstukken, hoefranden, strijkringen, kunsthoorn, kurkkit.

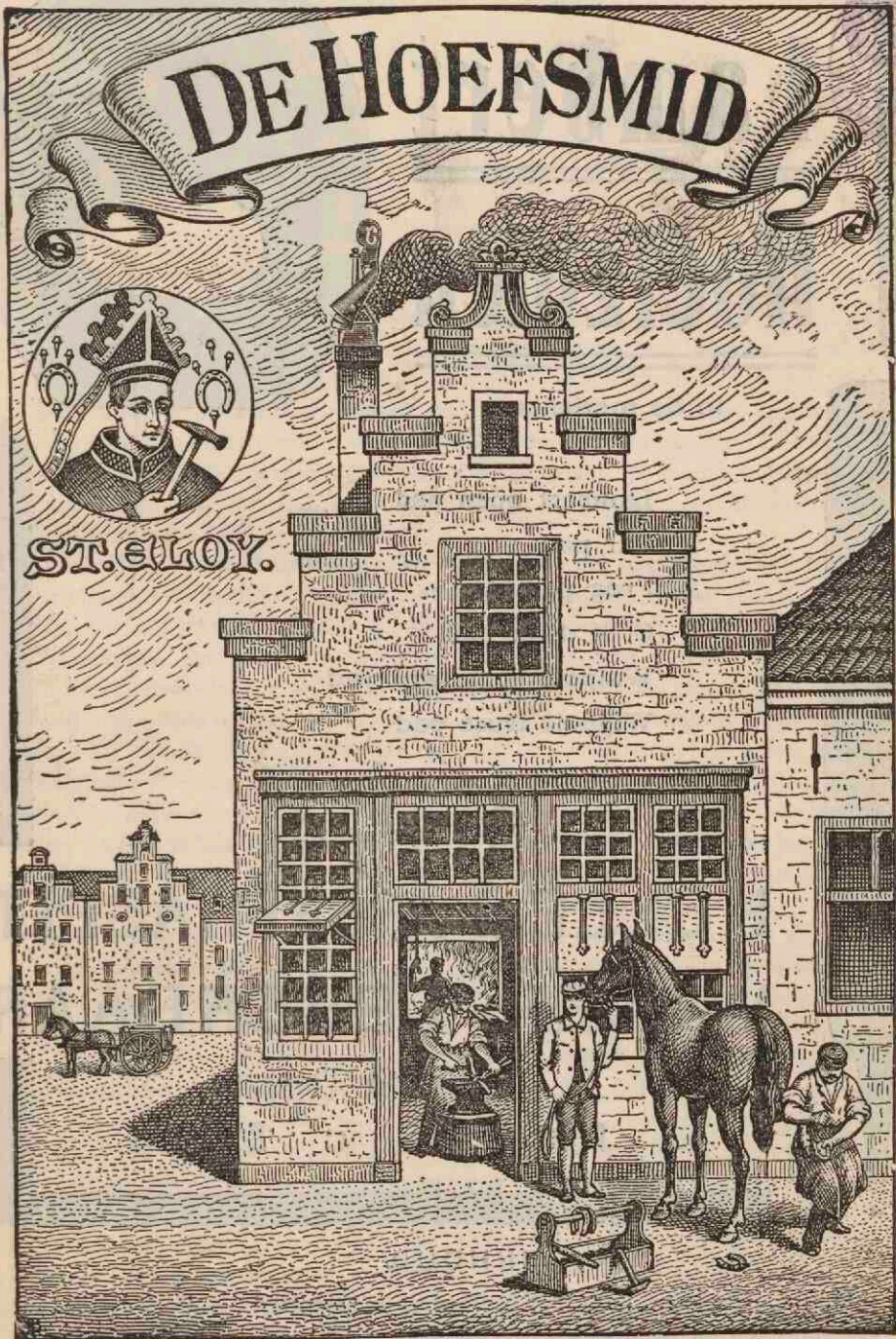
IJsnagels, scherpnagels, kalkoenen, stiften, opruimers, hoef tangen, renetten, hoefraspen, hoeftammers, houwklingen, lasch- of welblad, laschpoeder enz.

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

TEL. 1355

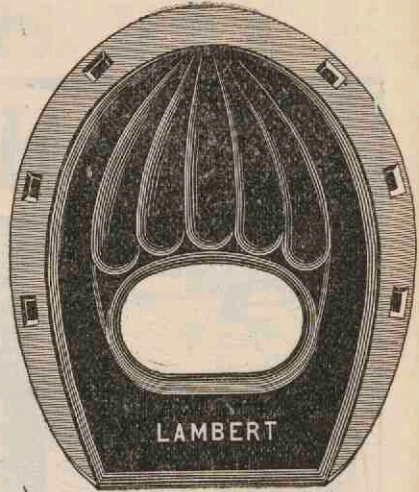
ROTTERDAM.

REDACTEUR-UITGEVER: A. W. HEIDEMA te 'S GRAVENHAGE.

Prijs f 3.— per jaar fr. p. p.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company

Leuehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Enkele indrukken over het hoefbeslag in Schotland. — De wedstrijd in hoefbeslag op de Landbouwtentoonstelling te Nijkerk. — Landbouwtentoonstelling te Gouda. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Advertentiën.

ENKELE INDRUKKEN OVER HET HOEFBESLAG IN SCHOTLAND,

DOOR

DR. GALLANDAT HUET, Directeur Hoefsmidschool.

In de meening, dat de hoefsmeden in Nederland er belang in zullen stellen, een en ander, de uitoefening van hun vak betreffende, uit het buitenland te vernemen, zal ik eenige indrukken weergeven van hetgeen ik vroeger, vóór den oorlog, en daarna dezen zomer, persoonlijk in Schotland heb opgemerkt.

Als inleiding dienen echter eenige mededeelingen over Schotland zelf vooraf te gaan, hetzij dat deze direct verband houden met het hierna te bespreken hoefbeslag, dan wel dat het gewenscht is over eenige aardrijkskundige kennis van dit land te beschikken.

Schotland heeft staatkundig niet steeds een deel uitgemaakt van Groot-Brittanje, welk land het te zamen met Engeland vormt. Het heeft vele eeuwen lang een zelfstandig bestaan gehad met een eigen parlement en een eigen Vorstenhuis. Onder de vele oorlogen welke het door invallen van buiten had te voeren, namen die tegen Engeland een voorname plaats in, daar dit land hier steeds de baas wilde spelen. Fel was de strijd over en weer, totdat in 1303 het Engelsche leger, dat de door hen bezette en belegerde sterke Schotsche vesting Stirling wilde ontzetten, te Bannockburn totaal verslagen werd door den beroemden veldheer Koning Robert the Bruce, die sindsdien als een nationale held vereerd bleef. Sinds dit jaar bleef Schotland vrij van Engelsche dwang of overlast, totdat het zich in het begin der zeventiende eeuw met Engeland tot één koninkrijk vereenigde.

De natuurlijke grens tusschen Engeland en Schotland wordt gevormd door de Cheviot Hills, een bergrug welke groote moeilijkheden oplevert voor den aanleg van wegen, zoodat ook heden nog alle verkeerswegen, alsmede de spoorwegen, tusschen Noord en Zuid, langs de zeekust zijn aangelegd.

Het land is voor het overgrootste deel bergachtig en woest; het zuidelijke gedeelte wordt het laagland, het noordelijke deel het hoogland geheeten. In het laagland vindt men twee groote rivieren, de Forth en de Clyde en in dit gebied liggen de groote steden, welke drie vierde van de bevolking bevatten. Hier zijn ook de mijnen gelegen en door deze groote kolenmijnen heeft zich hier een groot fabriekscentrum ontwikkeld. De bodem is hier zeer vruchtbaar en bestaat uit vette klei, welke als bouwgrond gebruikt wordt. Rogge, haver, tarwe, gerst en knollen worden hier verbouwd, terwijl ook vruchten worden gekweekt. Boven deze streck liggen de Hooglanden, welke drievierde van de oppervlakte van het land beslaan. Hier treft men harden rotsgrond aan welke slechts bedekt is met een dunne laag aarde, waarop slechts heide en struikgewas kunnen groeien. Verder behooren tot Schotland

enkele groepen van eilanden, de Orkney en meer noordelijk de Shetlands. Op de Hooglanden is weinig vegetatie; slechts op enkele plaatsen, waar het klimaat droger is en het land meer beschut ligt, groeien aardappelen, tarwe en gerst. Dit laatste wordt benut in de whisky-stokerijen, die hier veelvuldig voorkomen. De bevolking in het noorden is zeer schaarsch en paarden worden hier zeer weinig gefokt; op de Shetland-eilanden fokt men de zoo beroemde kleine ponies.

In het westen van Schotland maken zoowel de zoo veelvuldige regens, als de armoedige bodem den landbouw vrijwel onmogelijk en slechts langs de rivieren is hier de grond geschikt om tarwe te verbouwen. Op de bergen zelf houdt men slechts schapen en een klein slag vee met lange hoorns. De grootste steden van het land zijn Glasgow, Edinburg, Dundee en Aberdeen.

Het hoefbeslag wordt in Schotland uitgevoerd in hoefsmederijen, welke, wat de steden betreft, zich hoofdzakelijk hiertoe beperken, terwijl op het platteland een meer gemengd bedrijf wordt uitgeoefend. Zooals in alle landen, heeft ook hier het hoefbeslag, wat de steden betreft, een geweldigen klap gekregen door het zoo enorme gebruik van auto's en vrachtmotoren. Stalhouderspaarden en luxe-rijtuigpaarden zijn grootendeels verdwenen en het verschil vóór- en na den oorlog is, wat deze categorieën van paarden betreft, waarschijnlijk nergens zoo groot als hier. Waren vóór dien tijd in de groote steden bij de stations onafzienbare rijen handsomes (tweewielige rijtuigjes voor twee personen, welke vóór geheel het uitzicht vrij hebben, daar de koetsier hoog-boven en achter het rijtuig zit), thans zijn zij nagenoeg geheel vervangen door taxi's en ziet men nog slechts weinige rijtuigen, waaronder de snorders nog het beste vertegenwoordigd zijn.

Hadden vroeger alle buitenplaatsen en vele welgestelde particulieren hun équipage of pony and trap (dogkar of tonneau), en kwamen alle farmers (heeren-boeren) met eigen gerij naar de wekelijksche markten, dit alles is voor het meerendeel verdwenen en veelal vervangen door het gebruik van auto en motorrijwiel. Gij zult onwillekeurig denken, dat is niets bijzonders of anders dan bij ons te lande, en toch ligt hier wel een dieper verschil in. Door de grootere afstanden en de moeilijker wegen werden meer gebruikspaarden gehouden, n.l. meer rijtuigpaarden. Het landbouwpaard in Schotland is geen paard à double usage, doch het is uitsluitend een zwaar werkpaard; het behoort tot het daar inheemsche Clydesdale ras en is slechts geschikt als landbouwpaard en als sleeperspaard. Voor drafwerk wordt het niet gebruikt. De bodem, welke zwaar is en moeilijk in bewerking, eischt een groot, zwaar en sterk paard en ploegen met drie en meer van deze paarden is dan ook vaak noodzakelijk. Buiten dit paard werd voor eigen vervoer en gemak dan ook door de farmers een lichter paard gefokt dat in de eerste plaats drafwerk had; dit paard is nu door de auto's veel verdrongen en ziet men hoofdzakelijk nog alleen bij venters als slaggers, bakkers enz. In de hoefsmederijen geeft het zware paard de grootste claudisie, daarna komt het lichtere en tenslotte zijn er nog al wat ponies alhier in gebruik. De Clydesdaler komt in vele opzichten overeen met ons Zeeuwsche paard, dus met den „Belg" en men heeft ook proeven genomen om er in ons land mede te kruisen. Hetgeen mij hier dadelijk opviel, is het algemeene

gebruik van stoot en kalkoenen. Het bergachtige karakter van het land, dat, hoewel men hier van hills (heuvels) spreekt, toch zeer sterk geaccidenteerd is en waarbij zoowel zeer steile als ook zeer lange glooiend oplopende wegen voorkomen, schijnt hier het gebruik van stoot en kalkoenen beslist noodzakelijk te maken. Ook de meeste steden hebben vele hellende straten en hiervoor geldt dus hetzelfde. Vrijwel alle paarden loopen op kalkoenen, de meeste op stoot en kalkoenen, terwijl ook het gebruik van gutta perchazolen bij lichtere paarden veelvuldig is.

Wat de uitoefening van het hoefsmidsvak betreft, zoo zijn er wel verschillen op te merken tusschen ons land en Schotland. Vooreerst worden nagenoeg alle paarden in Schotland uit de hand beslagen en bedient men zich uitsluitend van den noodstal voor gevaarlijke dieren, hetgeen natuurlijk uitzonderingsgevallen zijn. Wanneer ik vertelde dat in ons land in de zuidelijke provincies voor het beslaan van de zware paarden veelvuldig van den noodstal werd gebruik gemaakt om fysieke kracht van den hoefsmid uit te sparen, keek men mij zeer ongeloovig aan en mijn indruk was dat men zoo'n hoefsmid niet voor „vol" aanzag. Toch werkt de hoefsmid in Schotland geheel alleen maar hij werkt aan het paard veel vlugger dan bij ons gewoonte is en door voortdurend praten tijdens het ophouden van het been schijnt hij den slag te hebben dat het paard niet gaat hangen en hem geenszins vermocit. De hoefsmid daar werkt zeer vlug en vlot, hetgeen wel prettig is om aan te zien doch vaak gaat het ten koste van nauwkeurigheid en bekijkt men het werk kritisch, dan weegt dit vlugge werk niet op tegen de groote slordigheid, die er vaak uit voortvloeit. Wij zijn in Nederland verwend wat hoefbeslag betreft en de doorsnee goede hoefsmid hier, levert beter werk af dan zijne collega's in het buitenland. Vraagt men nu of de hoeven niet veel te lijden hebben en of er niet veel gebrekkige hoeven door ontstaan, dan moet het antwoord in het algemeen ontkennend luiden, d.w.z. de hoeven der paarden in Schotland zijn veel beter en sterker dan bij ons en kunnen dus veel minder goede zorg verdragen alvorens dit bepaald schadelijk werkt. Heeft men daar echter paarden met slechte hoeven, dan wordt er m.i. veel te weinig werk van gemaakt en neemt men daar niet die zorgen voor in acht welke een goede hoefsmid hier wel toepast. Zoo zag ik o.a. een toch als zeer goed aangeschreven hoefsmid, een sterken klemhoef met flinke steengallen, geheel onvoldoende besnijden en er een ijzer met zeer hooge kalkoenen onderleggen, hetwelk niet anders kon dan den klemhoef nog verergeren. Meerdere paarden stonden te wachten en er werd als het ware machinaal een ijzer ondergelegd, waarmede toch de eigenaar allerminst gediend was. Dit geval staat niet op zich zelf doch herhaaldelijk was ik getuige van een absoluut negeeren van het opnemen van den stand en van een daardoor niet rekening houden met een afwijkenden hoefvorm. Ook viel mij op dat degenen, die de paarden in de smederijen brachten of later weer weghaalden, zoo weinig naar het werk keken doch het meer schenen te beschouwen, of zij in een winkel een pond koffie haalden en met hun waar weer vertrokken zonder eenige belangstelling te toonen. Dit gold tenminste voor de sleeperspaarden, welke de hoofdschotel voor het beslag vormen.

Platvoeten, de haast natuurlijke hoef van ons inlandsche paard, welke

een nauwkeurig beslag vereischen en welke tevens de bron zijn voor vele afwijkingen en ziekten in den hoof, komen hier weinig of niet voor. De hoof staat hier hooger op de verzenen en het hoorn is hard, hetgeen ook wel noodzakelijk is voor het gebruik op de harde wegen en voor het werken op den zwaren bodem. Grint- en straatwegen kent men hier niet; het zijn alle Macadam wegen, gemaakt van de rotsen, welke men breekt, over de wegen verspreidt, met zware stoomwalsen plet en met teer mengt. Er wordt ontzaglijk veel gedaan aan het onderhoud van de wegen, daar het zware verkeer en het vele gebruik van vrachtauto's, gepaard met de vele regenval, de wegen spoedig onbruikbaar maakt. Een auto-machine wordt langs den weg opgesteld om den rotsgrond terzijde van den weg te breken, een zware autowals vermengt het grove gruis met teer en plet het neer en zoo verplaatst deze autotrein zich geleidelijk langs den weg. Dat deze vernieuwde wegen zeer zwaar zijn voor de paarden, behoeft geen nader betoog.

Een tweede verschil met ons land is dat hier geen machinale hoeijzers gebruikt worden, dat ze althans zeer impopulair zijn en na den oorlog vrijwel geheel uitgeschakeld zijn. Er wordt dus alleen met handgesmede ijzers beslagen. Of dit een voordeel genoemd mag worden? Ik meen het te betwijfelen, althans wanneer men het gebruik van goede machinale ijzers hiertegenover stelt. De machinale ijzers, welke b.v. laatstelijk aan het leger zijn verstrekt, zou ik verre verkiezen boven vele welke ik in Schotland heb zien onderleggen en welke den toets, zelfs van matige kritiek, niet best konden weerstaan. En nu spreek ik hier niet van een zeer middelmatig hoefsmid, doch van een als vakman goed aangeschrevene. Vraagt men nu waar de fout ligt, dan is deze niet ver te zoeken, n.l. naast het vlugge werk, in de opleiding tot hoefsmid. Deze bestaat hier, zooals in alle ambachten, uit een leertijd welke ongeveer drie jaar duurt. De aankomende hoefsmid komt bij een baas en hier wordt hij in de geheimen van het vak ingewijd, totdat de baas hem voldoende geschikt acht om zelfstandig te werken. Aan zijne opleiding ontbreekt elken theoretischen grondslag; hij weet niets van den bouw van den hoof, niets van het hoefmechanisme, noch van standen, gangen, gebreken of hoefvormen; hij heeft er geen boek voor, om zelf iets te lezen of te leeren en er is ook niemand, die het onder zijn aandacht brengt. Hij leert uitsluitend een ijzer smeden, een hoof bekappen en het ijzer onderslaan. En de manier waarop hij een en ander uitvoert, geeft vaak geen hoog denkbeeld van de kennis van zijn leermeesters.

Een derde verschil met ons land is de meerdere apprecieering, welke hier wordt uitgedrukt in de hoogere prijzen, welke voor het hoefbeslag betaald worden. In de groote steden is het beslag het duurste, doch ook op het platte land betaalt men aanmerkelijk meer dan in ons land. Het is zeer wel mogelijk, dat de duurdere levenswijze en de hoogere loonen, welke men hier aan ambachtlieden betaalt, dit hoogere tarief noodzakelijk maken, doch de waarde der paarden is momenteel hier niet hooger dan bij ons. Als regel neemt men dezelfde hoefbeslagprijzen algemeen aan, doch het komt ook voor, dat een concurrent zich clientèle wil verzekeren door onder de markt te werken. Ik vernam van zulk een geval, waarbij alle overige hoefsmeden ter plaatse zich verbonden om tegen nog lageren prijs te werken; de

loonen werden tijdelijk verlaagd en men werkte met groot verlies, doch het doel werd bereikt, daar de indringer de plaats verliet, omdat hij niets te doen kreeg. Plotseling werden de prijzen weer als van ouds ingevoerd, hetgeen gepaard ging met een uiteenzetting van de feiten aan de clientèle, daar deze meende opgelicht te worden.

De inrichting der smederijen zelf biedt weinig verschil aan met de onze. De vuren zijn hier in den regel rond, waarbij de blaasbalg achter het vuur is aangebracht en deze niet getrokken, doch getrapt wordt. Verder verschillen de gereedschappen ook eenigszins; men gebruikt langere stelen aan de hamers, welke daarbij veel dunner en rond zijn. Ook de hamers zelf zijn kleiner en rond. Het besnijden geschiedt met de houwkling; eerst bekapt men de verzenen, dan de wand, zool en straal. Het maakte op mij den indruk of men veel te weinig van den wand afnam en men de hoeven dus te hoog liet. De zool werd weinig besneden en ook de straal onderging weinig verandering; de geheele bewerking van het besnijden was in een oogenblik geschied. Niet alzo het passen; het rood warme ijzer werd geruimen tijd op den hoef gehouden, zoodat de geheele omgeving in een dikke rookwolk gehuld was en het mij hierbij duidelijk werd, waarom zoo weinig bekapt werd. De dikke brandkorst werd hierna weggeraspt, het ijzer verzet en ondergenageld. Het besnijden en passen geschiedde door den baas zelf, het afnemen van het oude ijzer, het ondernagelen en het dichtmaken door een helper. Het afnemen der oude ijzers ging vaak zeer ruw, een enkele nagel werd losgemaakt, nadat de nieten waren teruggeslagen en met een forschen ruk werd het ijzer verwijderd. Men werkte verder niet overkruis, doch alle vier beenen werden gelijkelijk behandeld. Voor het nagelen werden zeer groote nagels gebruikt, die zonder uitzondering zeer hoog werden ingeslagen; bij groote hoeven als regel 8 in getal. Bij de afwerking werd een zeer druk gebruik gemaakt van de rasp, zoowel voor de nieten als om het geheele beslag ooglijker te maken. Een onderkapper behoorde niet tot het instrumentarium.

Zooals ik reeds in den aanvang zeide, werden al deze bewerkingen zeer vlug gedaan; het gaf werkelijk den indruk weer, zooals wij dit zagen in de eerste dagen der mobilisatie, n.l. of het niet vlug genoeg klaar kon zijn. De ijzers werden alle wijd aan de takken gelegd en daar zij voor de hoeven niet zeer breed waren, ondersteunden zij de steunsels onvoldoende. De lippen waren hoog, smal en zeer puntig. Ook het zoolbeslag maakte vaak een slordigen indruk en niet gaarne zou ik het door een oud-leerling zoo hebben zien ondergelegd. Ik stel echter op den voorgrond, dat èn de kwaliteit der hoeven èn de aard der wegen andere eischen stellen dan bij ons te lande en men dan ook alleen de conclusie trekken mag, dat een hoefsmid uit Schotland bij ons te lande niet ongestraft zijn werkwijze zou kunnen uitoefenen. Het viel mij dikwijls op dat het geheel, d.w.z. de beslagen paarden, er niet zoo slecht uitzagen en enorm meevielen, nadat men het ijzer had gezien en de bewerkingen afzonderlijk had gevolgd. De kalkoenen aan de ijzers zijn hoog en de stooten zeer lang, doch niet breed. De achterhoeven zijn alle voorzien van stoot en kalkoenen, de voorhoeven ook alle van kalkoenen en ook zeer vele tevens van een stoot. Het winterbeslag wordt uitgevoerd met stiften; afzonderlijk sneeuwbeslag wordt niet gebruikt.

Van afwijkende ijzers wordt weinig gebruik gemaakt en het viel mij bepaald op, dat deze als het ware genegeerd werden, terwijl ik toch o.a. klemhoeven en hoeven met steengallen zag beslaan, waar zeer zeker een afwijkend ijzer zeer goed op zijn plaats zou zijn geweest.

De vecartsen hier te lande hebben meest alle een eigen hoefsmederij, die als regel druk beklant is; de veearts zelf trekt zich echter van het beslaan der paarden zeer weinig aan en gebruikt de smederij uitsluitend voorzover dit in zijn praktijk te pas komt. Hij voorziet zich van een goeden meesterknecht, die met behulp van knechts en aankomende jongens de geheele smederij beheert. Naar ik van meerdere zijde vernam is de smederij veelal een schadepost voor den vecarts, doch hij kan deze blijkbaar in zijn praktijken niet missen. Van opleiding van zijn personeel is geen sprake; hij is hier zelfs tegen gekant en laat dit geheel aan den meesterknecht over.

Hiermede heb ik gemeend op een en ander gewezen te hebben, het hoefbeslag betreffende van een land dat — wat grootte en bevolking betreft — vrijwel gelijk is aan Nederland en waaruit blijkt, dat de hoefsmid in Nederland blij mag zijn, dat van regeeringswege, zoowel als van landbouwzijde en van uit eigen vakbonden, zooveel gedaan is en gedaan wordt om hem zoo goed mogelijk in zijn vak te ontwikkelen en om hem tot een hoog standpunt van vakman op te voeren. De Nederlandsche hoefsmid werkt niet machinaal, in dier voege n.l. dat hij slechts materiaal verwerkt, doch hij baseert de uitoefening van zijn vak op een grondige kennis, welke hem als vakstudie is bijgebracht. Dit is een groot voordeel, dat hij heeft boven zijn collega in Schotland, waar de opleiding geheel aan het particulier initiatief is overgelaten en waar de leerling absoluut afhankelijk is van den baas, waarbij hij gaat werken. Deze houdt den leerling in zijn dienst tot hij hem geschikt heeft bevonden om zelfstandig een werkkring te zoeken. Hij treedt dan als vakman in de maatschappij, doch hoeveel beter zou hij zichzelf voelen, wanneer in dezen leertijd een volledige cursusopleiding, als bij ons te lande, kon worden ingevlochten.

DE WEDSTRIJD IN HOEFBESLAG OP DE LANDBOUW- TENTONSTELLING TE NIJKERK.

Een gelukkige gedachte is het geweest om ook aan deze tentoonstelling een wedstrijd in hoefbeslag te verbinden. Paardenfokkerij en hoefbeslag hangen toch ten nauwste samen.

Jammer dat de afdeeling hoefbeslag zoo ter elfder ure in elkaar gezet moest worden.

Maandagmiddag, toen de vóórwedstrijden een aanvang zouden nemen, was te 1 ure de geïmproviseerde smederij op het terrein nog lang niet in orde. Met vereende krachten van juryleden en deelnemers aan den wedstrijd werd over het geraamte van het tentje een zeil gespannen, zoodat althans de meeste regen gekeerd kon worden.

Het gevolg van een en ander was dat de voorwedstrijd eerst te ruim 2 uur kon beginnen.

Het aantal deelnemers bedroeg 16, — 3 smeden waren niet opgekomen. Door het te laat ontvangen van een oproepingskaart verscheen den volgenden dag nog een deelnemer.

De beoordeeling geschiedde volgens de puntenschaal; vorm van het ijzer (max.) 30, draagvlakte 7, afhelling 10, bodemvlakte 5, rits 8, buitenrand 5, binnenrand 1, verbreedde buitentak 14, lip 5 en nagelgaten 15, totaal te behalen aantal punten maximum 100.

De opgave was: voor een aangewezen hoof een ijzer te maken met verpreeden buitentak voor verbeend hoefkraakbeen.

Nu was de beoordeeling van den hoof niet zoo heel gemakkelijk, zoodat het meerendeel der deelnemers de buitenheft voor de binnenheft aanzag.

Deze fout is niet zwaar in rekening gebracht, daar alleen de sterk ingetrokken buitenwand kon uitwijzen aan welke zijde de breede tak moest aangebracht worden.

Acht deelnemers konden worden toegelaten tot den eigenlijken wedstrijd. Er was betrekkelijk groot verschil tusschen de ijzers der deelnemers. De hoogste aantallen punten van de deelnemers, die den volgenden dag mochten mededingen naar de prijzen (4 medailles), varieerden van ongeveer 70 tot ruim tachtig, terwijl van de andere 9 de aantallen van ruim veertig tot in de 60 liepen.

Dinsdagmorgen, wederom later dan het aangegeven uur, werden de 8 uitverkorenen aan het werk gezet om ieder een voet der twee aanwezige paarden te beslaan. Nu werd uitstekend werk geleverd!

Afzonderlijk werden beoordeeld: besnijden, het ijzer en het totale beslag; het maximum te behalen punten was 15 en de mededingers bleven daar weinig beneden. Slechts kleine fouten werden gemaakt, een ijzer was iets te kort, te nauw of te ruim gepast. In het algemeen was het werk te roemen.

Uitslag: gouden medaille, J. J. Mathijssen te Herveld; 2. verg. zilver med. C. A. v. Doesburg te Tiel; 3. zilver med. J. G. Vermeer te Haaren (N. Br.) en 4. bronzen med., G. Linsen te Driel, terwijl aan de andere vier deelnemers een eervolle vermelding kon worden uitgereikt; deze waren: J. A. Cornelissen te Zoelmond, J. v. d. Perk te Zoelen, H. J. Brinkman te Colmschate en G. Renes te Nijkerk.

*

De tentoonstelling der ingezonden collecties hoefijzers was niet bijzonder fraai. Op verschillende ijzers uit deze collecties waren nog al wat aanmerkingen te maken.

*

Evenals op alle landbouwtentoonstellingen was er over de belangstelling van het publiek voor deze wedstrijden niet te klagen. Steeds blijken deze een groote attractie te vormen. Typeerend was wel een opmerking uit het publiek, die pleit voor het vlotte werken der deelnemers: „Als je dat zoo ziet, wat lijkt het dan gemakkelijk!”

Enkele der deelnemers zullen nog wel meerdere lauweren behalen, terwijl de anderen, die geen prijs in ontvangst mochten nemen, den moed niet moeten laten zinken en door veel oefening hun werk verbeteren.

Zij hebben nu hun werk met dat der vooraanstaanden kunnen vergelijken en zien waarin zij te kort hebben geschoten.

Een opmerking moet mij nog van het hart en wel deze, dat het werk van velen niet zoo goed was als dat op het examen voor het Rijksdiploma. Laten zij toch niet tevreden zijn met enkel het bezit van genoemd diploma, doch hun werk verbeteren. Anders geven cursus en diploma niet veel voordeel.

Utrecht, 21 Augustus 1923.

S. van Angeren.

LANDBOUWTENTOONSTELLING TE GOUDA.

Nationale wedstrijd in hoefbeslag op 29 + 30 Augustus.

Een groot aantal deelnemers had zich aangemeld voor dezen wedstrijd in hoefbeslag op bovengenoemde tentoonstelling. Op 29 Augustus werden in de ambachtsschool de voorwedstrijden gehouden, waaraan werd deelgenomen door 18 smeden. De opgave was een balkijzer te maken voor een aanwezigen hoef, waarvan de maten genomen mochten worden, doch daarna niet meer gepast. Over 't algemeen was de jury zeer tevreden over 't geleverde werk. De beste deelnemers hadden ijzers vervaardigd, die, zonder verzetten, zoo gebruikt konden worden. Ieder deskundige weet dat zulks voor een balkijzer niet gemakkelijk is. Bovendien keurig afgewerkte ijzers.

De Commissie kon 12 deelnemers uitzoeken om aan den wedstrijd op den volgenden dag (het beslaan van een voet) deel te nemen. Toevallig kwam dit getal bijzonder goed uit daar voor een drietal balkijzers een beduidend minder aantal punten kon worden toegekend dan aan de anderen. De meeste balkijzers waren te ruim in het verzengedeelte, zoodat de steunselhoeken niet voldoende in dracht konden worden gebracht; verder waren eenige ijzers op deze plaats nog wat te smal gemaakt, zoodat in geen geval de draagrand van den wand en een gedeelte van de steunsel ondersteund konden worden.

Degenen, die aan den wedstrijd op 30 Augustus konden deelnemen, waren : P. de Klerk te Puttershoek, J. Minderhoud te Maartensdijk, P. J. v. d. Perk te Zoelen, J. J. Mathijssen te Herveld, A. J. Schieman te Axel, P. J. v. d. Boer te Den Haag, C. P. Schouten te Hazerswoude, C. Zijp te Akersloot, C. A. v. Doesburg te Tiel, G. Linsen te Driel, J. Vermeer te Haaren bij Oisterwijk (N. Br.) en D. J. Bosman te Rotterdam.

De 3 paarden, die voor den wedstrijd gebruikt werden, vertoonden nog al eenige afwijkingen in stand of gang, zoodat enkele kandidaten afwijkende ijzers moesten vervaardigen en onderleggen. Het eerste paard streek zich tegen de achterkogels, het derde paard stond vóór sterk Fransch, streek zich door den scheppenden gang aan de voorknieën. Voor het eerste paard moesten achter strijkijzers ondergelegd worden, het derde paard werd vóór met toonstrijkijzers beslagen. De deelnemers werkten vlot, zoodat in betrekkelijk korten tijd de 3 paarden beslagen waren. De genoemde afwijkingen in stand en gang werden natuurlijk door de kandidaten zelf opgemerkt, daar de jury geenerlei aanwijzingen gaf. Besnijden, ijzeren 't geheele beslag werden

afzonderlijk beoordeeld; er werden cijfers van 1—5 gegeven, zoodat iedere candidaat 15 punten kon behalen.

De eerste prijs, gouden medaille plus f20, werd toegekend aan A. J. Schieman te Axel, die een achtervoet besloeg met strijkijzer; zijn totaal was 13; de buitentak van het ijzer lag iets te nauw, doch overigens lag het keurig onder den voet; het besnijden was zeer goed en het vervaardigde ijzer keurig. — Tweede prijs, verguld zilver medaille plus f 15, behaalde J. Vermeer te Haaren bij Oisterwijk (N. B.). Hij besloeg den linker achtervoet van hetzelfde paard als Schieman. Zijn totaal aantal punten was 12. De buitentak lag iets te wijd, doch besnijden en ijzer waren ook zeer goed. — Derde prijs, groote zilver medaille plus f 10, behaalde J. Minderhoud te Maartensdijk met 11 $\frac{1}{2}$ punt; deze deelnemer besloeg het derde paard links voor met toonstrijkijzer. Het uiteinde van den binnentak lag wat te ruim, overigens waren op het besnijden en de vervaardiging van het ijzer al zeer weinig aanmerkingen te maken. — Vierde prijs, bronzen medaille plus f 5, werd toegekend aan J. J. Mathijssen te Herveld met 11 punten; deze had een normaal ijzer te vervaardigen voor een achtervoet. Het totale beslag was wel goed, doch voor het ijzer en het besnijden waren de cijfers niet zoo hoog als bij zijn voorganger. Merkwaardig is het dat juist de hoogste prijzen aan diegenen zijn toegekend, die afwijkend beslag hadden te maken.

Eervolle vermeldingen werden nog toegekend aan: P. J. v. d. Perk te Zoelen, P. J. v. d. Boer te den Haag, C. A. v. Doesburg te Tiel, G. Linsen te Driel. Deze behaalden allen een totaal van 10 punten. De overige vier werkten zoodanig, dat zij niet voor een onderscheiding in aanmerking kwamen, — zelfs moesten voor onderdeelen van hun werk „onvoldoende” worden gegeven.

* * *

Na afloop van den wedstrijd, die zeer veel belangstelling trok, gaf de heer F. Falkenhagen uit Amsterdam een demonstratie die zeer zeker uitstekend geslaagd genoemd mag worden. In buitengewoon korten tijd vervaardigde hij 2 strijkijzers, besneed de voeten van het paard, waarvoor hij deze ijzers had vervaardigd en legde deze ijzers onder; bovendien maakte hij een klapstrijkijzer in een hitte, een ijzer dat praktisch uitstekend bruikbaar was, en daarna een ijzer voor paard met sleependen gang. Het klinkt heusch ongelooflijk dat al deze arbeid gedaan werd in de tijdsruimte van *een uur*. 't Is leuk te zien hoe de heer Falkenhagen rustig zijn arbeid volbrengt, — geen onnoodig gehamer, iedere slag komt op de juiste plaats aan. Veel van de deelnemers aan den wedstrijd bekenden dan ook eerlijk dat zij geen kans zagen deze zelfde prestatie te leveren, terwijl toch uit hun werk gebleken was, dat zij tot de beste hoefsmeden gerekend mochten worden.

De jury heeft dan ook aan het tentoonstellingsbestuur voorgesteld den heer Falkenhagen een gouden herinneringsmedaille toe te kennen.

* * *

Behalve wedstrijd en demonstratie telde het programma een afdeling „Hoefbeslag”, bestaande uit inzendingen collecties hoefijzers, die in verschillende rubrieken waren verdeeld.

A. Beslag voor een tuigpaard, 2 voor- en 2 achterijzers: Eerste prijs J. J. Mathijssen te Herveld, 2e G. Linsen te Driel. Eervolle vermelding A. J. Schieman te Axel.

B. Beslag voor een trekpaard, 2 voor- en 2 achterijzers: Eerste prijs A. J. Schieman te Axel, 2e G. Linsen te Driel.

C. Beslag voor strijken en klappen, een toonstrijkijzer, een gewoon strijkijzer, een klapijzer, een klapstrijkijzer, alle zonder kalkoenen. Eerste prijs A. J. Schieman te Axel, 2e G. Linsen te Driel. E. V. C. Zijp te Akersloot.

D. Beslag voor afwijkende hoeven, een balkijzer voor plathoef, een pantoffelijzer voor klemhoef, een ijzer met verbrede buitentak voor verbeend hoefkraakbeen, een ijzer met verdikte takken voor een hoef met lage verzenen. Eerste prijs: J. J. Mathijssen te Herveld, 2e G. Linsen te Driel. E. V. A. J. Schieman te Axel.

* * *

Voor collecties leermiddelen, modelijzers, werd de 1e prijs toegekend aan W. H. Oostendorp, onderwijzer in praktisch hoefbeslag te Tiel (vergulde zilveren medaille).

Hoewel het aantal collecties beneden de verwachting is gebleven, is de wedstrijd een succes geweest en verdient de demonstratie, als door den heer Falkenhagen is gegeven, navolging bij andere dergelijke gelegenheden.

De geheele afdeeling „Hoefbeslag” is in totaal zeer goed geslaagd. Dat de ambitie onder de hoefsmeden voor hun vak groot is, blijkt wel uit het aantal deelnemers, doch vooral uit het feit dat zij uit zoo verschillende deelen van het land gekomen waren, n.l. zelfs uit Zeeuwsch-Vlaanderen en Brabant.

Tenslotte mag hier niet nagelaten worden een woord van dank te brengen aan den voorzitter en secr. van den Bond voor Smedenpatroons, afd. Gouda, die zich bereid hadden verklaard om zitting te nemen in de regelingscommissie. Dat wij zeer veel te danken hebben aan deze twee heeren, blijkt wel hieruit, dat ik nog op geen wedstrijd als jurylid ben geweest, waar de zaak zoo in orde was als op dezen wedstrijd en is van geen enkelen candidaat een klacht vernomen van ontevredenheid op het terrein enz.. Ik wil dus gaarne namens de jury en deelnemers, die aan dezen wedstrijd hebben deelgenomen, een woord van hulde en dank betuigen aan de H. H. de Bruin en A. J. Vis, die hun beste krachten hebben gegeven voor het helpen welslagen van dezen wedstrijd en zeer leerrijke demonstratie.

Utrecht, Sept. 1923.

S. v. Angeren.

INGEZONDEN STUKKEN.

Geachte Redacteur!

In verband met het artikeltje in „De Hoefsmid” d.d. 15 Juni '23 van den heer S. v. Angeren: „Een en ander over het besnijden van den hoef” zou ik gaarne het volgende opgenomen zien.

In bovengenoemd stukje zegt de heer v. Angeren o. a. „Voorop stel ik dat de renet een hulpinstrument is, dat *zoo weinig* mogelijk moet worden gebruikt. Met de houwkring moet het meeste werk gedaan worden”. En

verder onder punt e „de houwkring te beschouwen als het instrument waarmee in hoofdzaak gewerkt moet worden en de renet slechts bij *hooge uitzondering* ter hand te nemen”.

Met deze uitspraak kan ik mij niet vereenigen. Maar al te dikwijls moest ik den militairen hoefsmeden er op wijzen de renetten wat meer te gebruiken. Daar de zool van nature iets uitgehold is, en dus met de houwkring niet geheel is te bestrijken, ziet men daarom vaak dat hierbij de houwkring telkens een paar m. M. te ver wordt ingeslagen en weer teruggetrokken moet worden, zoodat er kerven in de gezonde hoorn komen. Of dit instrument schiet telkens even in den straal, vooral wanneer de houwkring reeds half versleten is en in een punt uitloopt. Dit is nog meer het geval bij het besnijden van den straal; dan worden meest incens met de houwkring de zijdelingsche randen grof weggenomen en ook de 3 straalgroeven zeer slecht bewerkt. Deze fouten kunnen m.i. geheel voorkomen worden door de renet te gebruiken. Hiermede kan men gemakkelijker de losse deelen der zool en van den straal wegnemen en ook de straalgroeven glooiend bij laten loopen, waardoor ook niet zoo spoedig rotstralen zullen ontstaan. De draagrand moet zeker alleen met de houwkring bekapt worden en bijgewerkt met de rasp.

Zoodat ik tot de uitspraak kom: Gebruik bij het bewerken der zool en van den straal alleen de renet en niet de houwkring.

Hoogachtend,

J. C. Stefels,

Paardenarts 2e kl.,

Veterinair Hospitaal Breda.

De heer Stefels blijkt van een tegenovergestelde meening als ondergeteekende.

Z WelEd.Gestr. heeft waarschijnlijk niet zoo vaak als ik gezien hoe juist door het peuteren met de renetten de zool *te veel* wordt uitgehold. Het gebruik van de renet keur ik niet af doch wil dit slechts tot een *minimum* beperkt zien.

Dat de losse deelen van den straal met de renet het beste weggenomen kunnen worden is volkomen juist, doch voor het besnijden van de zool is dit instrument absoluut niet noodig. Wanneer de smid telkens de houwkring een paar m.M. in de geharde hoorn slaat, is dit een bewijs dat hij de houwkring niet voldoende kan hanteeren; bovendien heeft het zoo erg hol maken van de zool reeds menigeen parten gespeeld omdat zij daardoor veel te veel verzwakt wordt. Ik kan dan ook de uitspraak van den heer Stefels niet onderschrijven.

Hoogachtend,

S. v. Angeren.

Utrecht 12 Sept. 1923.

KORTE MEDEDEELINGEN.

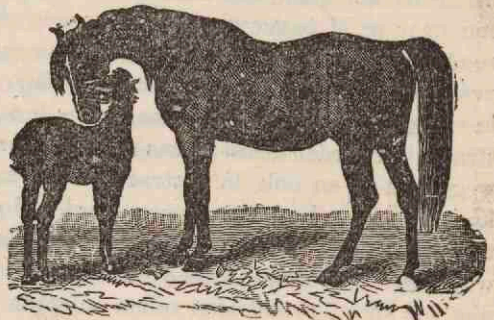
— **Bond van Smedenpatroons in Nederland.** In de 22 Aug. te Leeuwarden gehouden vergadering is de heer D. Roosenschoon te Bilthoven benoemd tot voorzitter van den Bond, zulks in de plaats van den heer L. E. Duport, die wegens ongesteldheid als voorzitter heeft bedankt. De heer Duport is tot eere-voorzitter benoemd.

Gemakkelijke bijverdienste voor Hoefsmeden.

„HET PAARD”

is een geïllustreerd weekblad voor fokkers, houders en liefhebbers van paarden, dat veel gelezen wordt en zich kenmerkt door een degelijken, prettigen inhoud met zeer goede afbeeldingen. Het bevat artikelen over: verpleging en voeding, rijden onder den man en van den bok,

verslagen van rijkskeuringen, concoursen-hippique, landbouwtentoonstellingen in binnen- en buitenland, paardenkennis, fokkerij, hoefbeslag, paardenhandel, rennen en harddraverijen op de lange baan, terwijl er tevens een vraagbaak aan is verbonden, zoodat de abonné's op het geheele gebied waarover het Blad handelt, vragen kunnen stellen, die door speciale deskundigen voor de onderscheidene rubrieken KOSTELOOS worden beantwoord.

Onder de abonné's komen ook hoefsmeden voor. Het bevat dikwerf verhandelingen, die niet alleen belangwekkend voor hen zijn, maar vooral geschikte onderwerpen van bespreking opleveren met eigenaren of koetsiers, die bij het beslaan hunner paarden tegenwoordig zijn. Het abonnement bedraagt echter franco huis **f 7.50** per jaar, **f 1.87⁵** per kwartaal, waartegen menigeen opziet. Dit behoeft nu geen bezwaar op te leveren, wanneer de zaak maar wat handig wordt aangepakt. Juist door de geregelde aanraking met personen, die zich voor paarden interesseeren, is de hoefsmid herhaaldelijk in de gelegenheid om de aandacht op „HET PAARD” te vestigen en van tijd tot tijd

een abonné te werven.

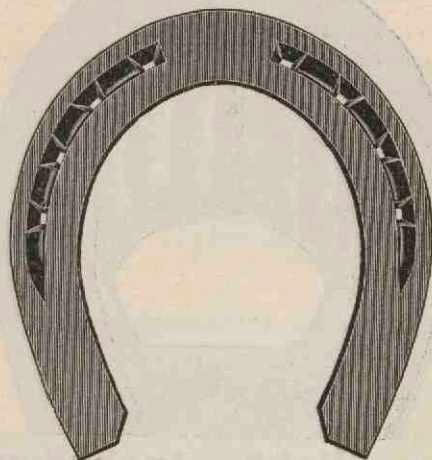
Hiervoor kan **provisie** worden bekomen, zoodat het aangename met het nuttige goed is te vereenigen.

Proefnummers en voorwaarden betreffende provisie op aanvraag gratis te bekomen bij den uitgever van „Het Paard” te 's-Gravenhage.

Wanneer gij het beste op gebied van hoefbeslag wensch, gebruikt dan

HELPMAN-HOEFIJZERS.

Ze zijn bodemnauw, hebben schuin gestampte gaten en een juiste verdeeling en plaatsing der nagelgaten.

HELPMAN-HOEFIJZERS zijn niet noodeloos zwaar; de verpakking weegt zoo goed als niets en dus zijn ze **per stuk** de goedkoopste aan de markt.

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

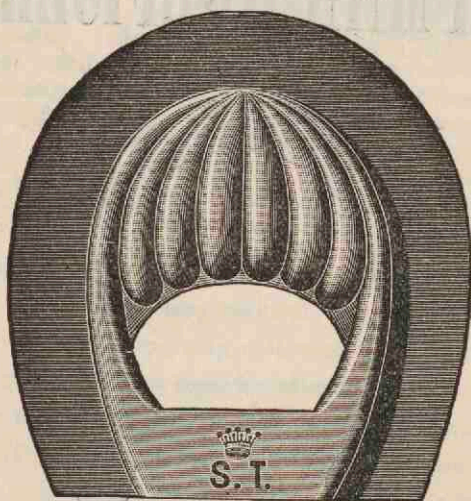
TEL. 1355

ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor Hoefbeslag.

Ster-Hoefnagels: meest uitgebreide sorteering in meer dan 60 maten en modellen voorradig.

Rubber-Hoefzolen: Uitsluitend van prima kwaliteit caoutchouc vervaardigd, dus niet van rubberafval.

Open en dichte luchtdrukszolen

voor VOOR- en ACHTERijzers in 12 maten voorradig.

Zolen voor halve ijzers met hoog rubberkussen in 5 maten voorradig.

blokszolen, straalzolen, caoutchouc hielstukken, hoefranden, strijkringen, kunsthoorn, kurkkit.

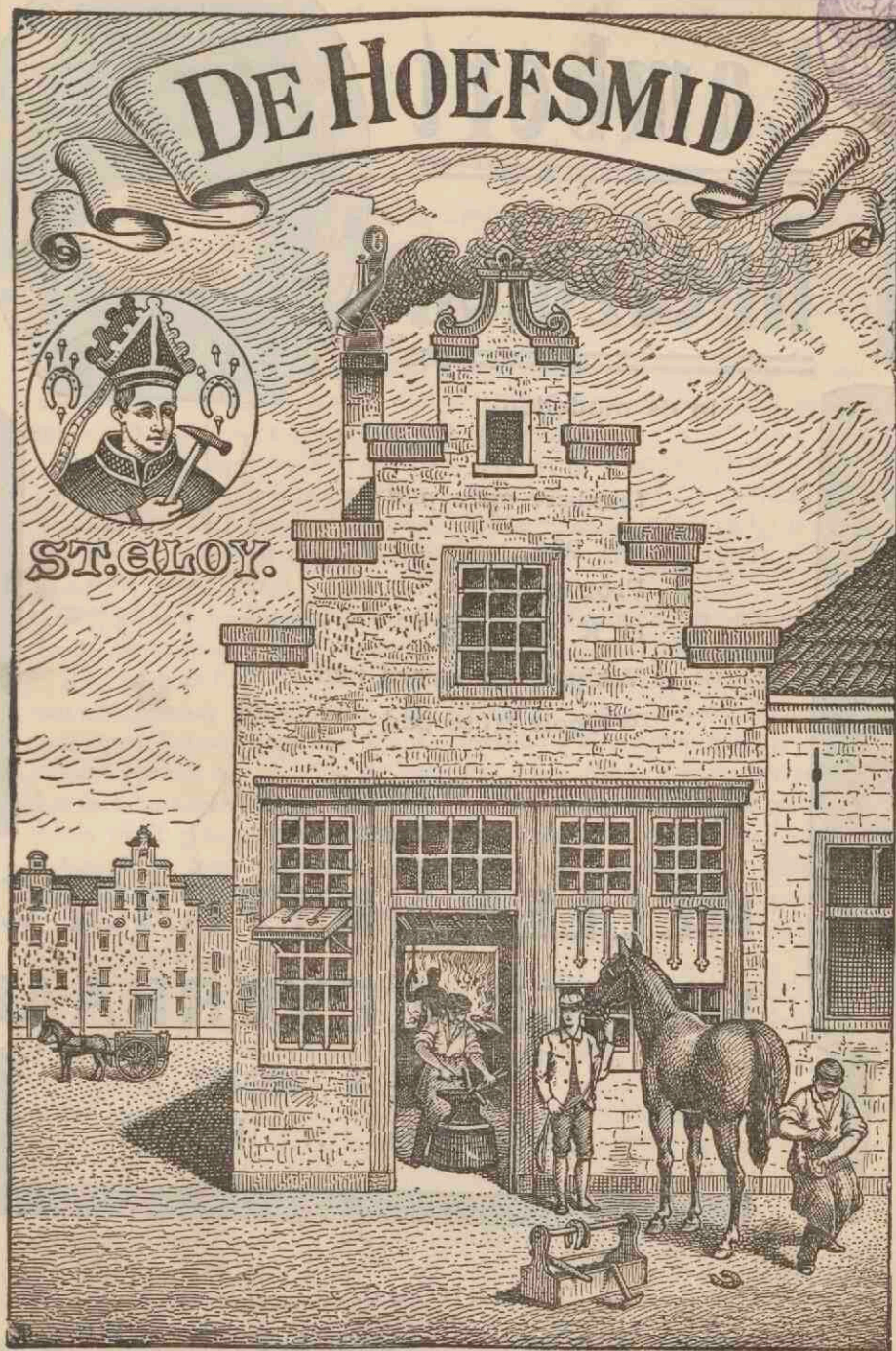
IJsnagels, scherpnagels, kalkoenen, stiften, opruimers, hoef tangen, renetten, hoefraspen, hoefhamers, houwelingen, lasch- of welblad, laschpoeder enz.

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

TEL. 1355

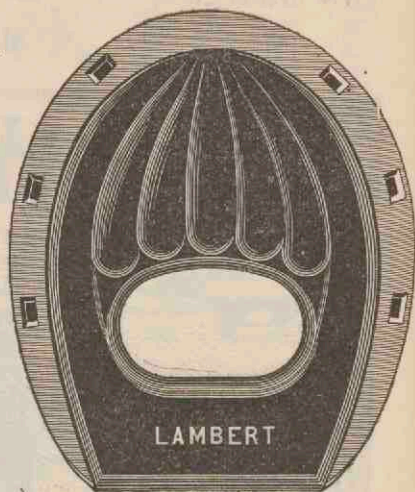
ROTTERDAM.

REDACTEUR-UITGEVER: A. W. HEIDEMA te 'S GRAVENHAGE.

Prijs f 3.— per jaar fr. p. p.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company
Leuvehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Landhoeven. — Straalkanker. — Ingezonden stukken. — Vragen en Antwoorden. — Korte mededeelingen. — Advertentiën.

LANDHOEVEN.

Iedere smid, woonachtig in laaggelegen weidestrecken, weet hoe lastig het is ijzers onder te houden van paarden die in lage, natte weiden loopen.

Bij de veeboeren gaan vee en paarden half April de weide in en komen niet voor October in den stal terug. Meestal gebruiken die boeren inlandsche paarden met plat-wijde hoeven.

Wanneer nu die paarden in April in de weide gaan, hebben ze meestal mooie gave hoeven. Ze mogen wat ondergeschoven verzenwanden hebben, maar van brokkeligheid is gewoonlijk geen sprake.

Zoolang het mooi weer is, gaat alles nog goed, maar zoodra we wat veel regen krijgen, zien we den hoornwand aan den draagrand wegbrokkelen en bros worden. De hoeven worden te week, platter en zetten uit en bij de steunsels zet de zool iets door; de plaatjesrand (witte lijn) verweekt en wordt in den regel geheel zwart.

Wat kunnen we nu doen om die landhoeven zoo goed mogelijk te houden? In de eerste plaats trachten te zorgen, dat de ijzers niet verloren gaan.

De smid kent toch zijn paarden. Het eene paard heeft er meer last van dan een ander, maar velen zijn er waar de hoeven er in 't najaar uitzien of ze geheel van buiten afgevreten zijn. Laat ons nu eens een voorbeeld geven.

Boer A heeft een paard met platte, broze hoeven. 's Winters heb je nooit last met dat paard. Dan zijn de hoeven gaaf, maar zoodra het een maand in de weide heeft geloopt, beginnen de hoornwanden te brokkelen.

Het paard komt half Maart of begin April aan de smederij om beslagen te worden. Dan denken wij: oude jongen, jij gaat over een paar dagen of weken het land in, ik zal je gauw twee zijlippen geven, en de ijzers er heel nauwkeurig onderleggen.

Door de zijlippen kunnen de ijzers niet verschuiven. Als een paard in 't voorjaar in de weide komt, loopt het te hollen en te vliegen. Daarbij gaan al gauw de ijzers, wanneer ze niet goed vast zitten, verloren.

* * *

Het paard loopt nu al zes weken in het land. De ijzers zijn er onder gebleven, doch ze liggen wat in den voet. De nagels zijn wat los gewerkt, maar de lippen houden nog flink.

Juist in dat goed blijven zitten steekt zooveel voordeel. Wanneer het paard een ijzer afgooit, moet het, als het naar de smederij gaat, gewoonlijk een half uur of langer zonder ijzer loopen en wordt er weer aan den hoef genageld. Dit alles maakt den hoef slechter.

De ijzers worden vernieuwd of verlegd; bij het besnijden nemen we niets van de zool af, als er geen losse stukken aan zitten; de zool moet *sterk worden gelaten!* We bewerken alleen den hoornwand. We hakken een goed stuk voor

de lip weg, zetten den hoof op den bok en breken de wanden sterk met de rasp. Wanneer er brokkelig hoorn aan den wand zit, dit wegnemen. Alles wat los zit, doet veelal nadeel en in geen enkel opzicht nut. Wanneer de hoeven besneden zijn, gaan we de ijzers maken zoo ze te voren niet reeds waren afgesmeed; de nagelgaten dienen niet te dicht op elkaar te zitten.

De ijzers moeten met den vorm van den hoof overeenkomen en dat is in den regel niet het geval. Meestal zijn de ijzers aan de zijwanden te wijd, te rond en aan de verzenwanden te nauw.

Wat zijn daar de nadeelen van?

1°. Als de ijzers aan de verzenen te nauw liggen, krijgen we losse wanden, steengallen en bij plathoeven steunselbreuk; het gevolg is een kreupel paard.

2°. Wanneer ze aan de zijwanden te wijd liggen, kunnen we de zijlippen niet tegen den wand krijgen en hebben deze geen doel. We zien dan ook al te dikwijls dat alleen het bovenste puntje tegen den wand zit en men er aan den draagrand wel een houwkling tusschen kan steken. Juist aan den draagrand moet de lip goed aansluiten; goed aangebracht, houden ze meer dan twee nagels.

Verder laten we de zool, wanneer zij sterk genoeg is, meedragen en nemen een breed, maar niet te zwaar ijzer.

Het zijn niet de *vele* nagels welke het ijzer vasthouden, maar *die* welke we inslaan op de juiste plaats en in vast hoorn.

Het meest worden fabrieksijzers gebruikt. Dit kan nu eenmaal niet anders, maar er zijn nog te veel smeden, die zulke ijzers niet kunnen richten of vervormen (of zich er geen tijd voor gunnen).

Het is onmogelijk een ijzer goed te richten dat niet gelijkmatig warm is; dus niet den buitentak wit, den binnentak zwart, maar *gelijkmatig* warm. Hiertegen wordt vaak gezondigd.

Wanneer we een ijzer willen oprichten, maken we het warm, slaan de afhelling zooveel we noodig hebben er in, en halen dan de toonlip aan; en nu smeden we, van af de takeinden, aan de boven- of draagvlakte het ijzer geheel vlak, want zuiver vlak staat het fabrieksijzer haast nooit. Altijd min of meer gespannen.

Indien we nu twee zijlippen aan moeten brengen, maken we het ijzer weer gelijkmatig warm, en halen vlug de zijlippen aan. Daar hebben we tijd genoeg voor, en zetten het ijzer zoo als we het hebben willen.

Nu is het ijzer nog warm genoeg. Is 't te warm dan koelen we het iets af, maar we moeten *nooit* een ijzer passen dat ongelijkmatig warm is.

Daar wil ik juist op wijzen, dat indien fabrieksijzers gebruikt worden, het de gewoonte is van vele smeden, het toongedeelte even warm te maken, lippen aanhalen, beetje wijder of nauwer slaan, passen en klaar is Kees.

Is het ijzer te nauw aan de verzenen dan afraspen, — is het te wijd dan met den voorhamer tegenhouden, en met den handhamer een slag nauwer slaan.

Het is niet te verwonderen als zulke ijzers vaak verloren gaan, en vooral in vochtige weiden hoeven ontstaan, waar geen ijzer meer onder te krijgen is.

Amsterdam.

F. F a l k e n h a g e n.

STRAALKANKER,

door Dr. Gallandat Huet, Directeur der Hoefsmidsechool.

Deze ziekte, die in den meest ongunstigen zin een ware plaag genaamd mag worden, dient bij de hoefsmeden goed bekend te zijn en wel in de eerste plaats opdat zij de ziekte spoedig, n. l. bij de eerste verschijnselen, zelf zullen kunnen onderkennen en vervolgens omdat zij bij de behandeling in den regel behulpzaam zullen moeten zijn en de nabehandeling zelfs zoo vaak geheel aan hen wordt toevertrouwd.

In plaats van straalkanker zouden wij liever willen spreken van *hoefkanker* daar de ziekte zich allerminst beperkt tot den straal, doch de zool en de wand in den regel mede gaan lijden en het ook voorkomt dat deze wel het eerste aangedaan zijn. Onder *hoefkanker* verstaat men een ziekte van de hoeflederhuid, waarbij de vlokken (papillen) van straal- en zoollederhuid en ook de vleeschplaatjes van de wandlederhuid ziek worden en in stede van normalen hoorn, een zacht, kaasachtig weefsel afscheiden dat vaak een onaangename lucht verspreidt. Het ziekteverloop is geheel eigenaardig, zeer langzaam doch zich steeds uitbreidend over de omgevende hoeflederhuid. Vaak begint het in een der straalgroeven en in den regel ontdekt men het pas als het reeds vrij uitgebreid is. Daarom is het van het meeste belang dat de hoefsmid bij het hernieuwen van het beslag de geheele ondervlakte van den hoef terdege inspecteert, niet alleen den draagrand inkort, doch de losse of doode deelen van den straal flink weg snijdt en ook de zool eveneens bewerkt. Het valt mij zoo vaak op dat men tegenwoordig, wat het besnijden betreft, in een ander uiterste vervalt. Vroeger werden zeer zeker zool en straal te veel besneden, hetgeen tot verzwakking leidde met al de nadeelige gevolgen daarvan. Tegenwoordig huldigt men zoo gaarne het principe: zool en straal geheel intact te laten, doch men moet dit niet verkeerd opvatten. Wel degelijk moeten deze deelen besneden worden. Hoe vaak ziet men niet een grooten, goed ontwikkelden straal, waar bij nader betasten blijkt een doode straal aanwezig te zijn, die niet afgestooten is en in zijn geheel dient verwijderd te worden. Doet men dit niet, dan biedt deze doode straal de gelegenheid tot het indringen van vocht en vuil in den daaronder liggenden gezonden straal, welke zich zelve niet meer schoon kan schuren op den bodem. Hierdoor ontstaan rotstralen en aangezien een ziek weefsel minder weerstandbiedend is, geeft het dan ook een grootere kans voor het optreden van andere hoefziekten. Hetzelfde geldt voor de zool; zeer zeker moet men de gezonde zoolhoorn sparen doch men verzuime niet de doode zoolhoorn goed weg te nemen, daar men hier precies hetzelfde zou krijgen en tusschen de schubben van dit doode hoorn zich vuil en vocht in gaat werken, hetwelk een nadeeligen invloed uitoefent op het gezonde zoolhoorn.

Omtrent het ontstaan der *hoefkanker* is weinig bekend; dit is wel opmerkelijk daar het lijden reeds voorkomt in zeer oude geschriften; zoo noemde o.a. Rusius de ziekte „*maledictus in pede*”. In de 16e en 17e eeuw schijnt deze ziekte onder de paarden veel geheerscht te hebben en ook op het einde van de 18e en in het begin van de 19e eeuw verwekte de ziekte vooral in Frankrijk geweldige verliezen. Nadien is, en door betere verzorging

van de paarden, en door kruising en veredeling met andere rassen, waarbij meerdere fokkennis werd toegepast, de ziekte teruggebracht tot op zich zelf staande gevallen. Men verklaart dit hierdoor dat juist de z.g. platte paarden er het meest door werden aangetast en men bij paarden met veel bloed de ziekte niet waarnam. Ook de overerving scheen hier een groote rol bij te spelen en dus door dieren behept met hoefkanker uit te sluiten van de fokkerij, werkte men voorbehoedend. Dat de ziekte werkelijk overerfelijk is, is bewezen door Magnin, welke in 1897 hieromtrent waarnemingen publiceerde in een Fransch tijdschrift. Hoewel het geheele paardengeslacht aan de ziekte kan lijden, zoo komt het toch het meest voor bij paarden en muilieren en veel minder bij ezels. Bij andere diersoorten komt de ziekte niet voor. Naast talloze oorzaken, welke de verschillende schrijvers aan de ziekte toekenden, nemen ook die van parasitairen en van besmettelijken aard hun plaats in. Het volle licht heeft hier echter nog niet op geschenen en tot op heden kent men de ware oorzaak niet. Wel doet de aard van het lijden, waarbij, soms van alle vier de hoeven, de hoorngroei ziekelijk is en niet alleen van de hoeven doch van alle hoornige aanhangselen van de huid, zooals de sporen en de zwilwratten, denken aan een ziekte welke door het bloed wordt voortgebracht; is deze gedachtengang juist, dan zou men ook naast de plaatselijke behandeling, zijn aandacht moeten schenken aan een serum-behandeling, waarbij het bloed van aan deze ziekte geleden en genezen dieren een krachtig hulpmiddel zou kunnen zijn. Proeven in deze richting zijn reeds genomen, doch nog niet van dien omvang om er met zekerheid gevolgtrekkingen uit te kunnen maken.

Wat de beoordeeling voor de genezing betreft, zoo zal deze veelal afhankelijk zijn of één of meerdere hoeven zijn aangetast en hoe ver het aangetaste weefsel zich uitstrekt. In alle gevallen is de genezing zeer moeilijk en langdurig, in vele gevallen zeer teleurstellend en kan men dan gevoegelijk van ongeneeslijk spreken.

De behandeling kan zeer verschillend zijn doch voorop moge wel staan dat zoo eenigszins mogelijk het paard moet blijven werken, daar men slechts bij beweging een geregelden bloedstroom in den hoef verkrijgt, waardoor meerdere voeding en hoorngroei wordt gewaarborgd. Daar de paarden aan deze ziekte niet kreupel loopen, zal dan ook beweging steeds moeten worden bevorderd. Reeds Lafosse beschreef in 1775 de heelkundige behandeling van deze ziekte. Hij sneed alles weg wat aangedaan was en trachtte door al het ziekelijke weefsel aldus te verwijderen, weer gezonde hoorn te doen afgroeien. Later werd zijn methode naar nieuwere inzichten gewijzigd en kon men, door beschikking over betere hulpmiddelen bij de chirurgie, veel verder gaan; zoo opereerden Eberlein en Plosz zelfs met wegneming van het geheele straal- of vetkussen. Ook door branden nam men het zieke weefsel weg, en naast de talrijke scheikundige stoffen, welke men toepast om vernielend op de zieke weefsels in te werken, maakte men zelfs gebruik van buskruit, hetwelk men, na verwijdering van het hoorn, op de zieke hoeflederhuid deed ontbranden en welke kunstbewerking, volgens een beschrijving van Crepin in 1833, eenige malen herhaald moest worden. Minder krijgshaftig is de behandeling van Möller, welke aanraadt om het

paard één uur per dag onder den man af te stappen in zwaar mul zand, dat volkomen droog moet zijn en verder in den stal de standplaats eveneens van fijn, droog rivierzand te voorzien. Is dit laatste bezwaarlijk, dan pakt men den zieken hoof in een zak gevuld met droog fijn zand.

Wij zullen niet stilstaan bij de vele inwendige geneesmiddelen welke vaak tegelijkertijd werden aanbevolen, doch nog wijzen op de taak welke de hoef-smid als regel bij de behandeling heeft te vervullen. Blijft het paard dienst doen, en dit stellen wij als het beste voorop, dan is het zaak dat de behandelde voet droog blijft en de plaatsen van het weggenomen zieke weefsel aan een constanten druk worden onderworpen. Op dezen druk is dan ook de geheele behandeling van het mulle zand gebaseerd, doch deze druk kunnen wij ook aanbrengen door middel van verbandijzers zoodat het paard daarmede ook op harde wegen dienst kan doen. Het verbandijzer moet bestaan uit een sterke ijzeren plaat, welke met een pen in het toongedeelte vast gestoken wordt en met behulp van twee schroefkalkoenen aan de takeinden wordt vastgedraaid. De ruimte tusschen hoof en plaat wordt nu zeer stevig met ineengedraaide stukjes jute opgevuld, nadat de zieke plaatsen met opdrogende middelen zijn ingewreven. Daar de plaat gemakkelijk is los te maken, kan men ervoor waken dat de jute geregeld ververscht wordt en droog blijft. Loopt het aangetaste deel tot op de hoefballen door, dan geve men aan de plaat een naar achteren opstekende kraag welke de ballen beschermt en ook daar opvulling en druk toelaat. Is de zieke plaats meer vóór in de zool gelegen, zoo kan men een draaibare plaat maken, welke met een toonschroef vastzit en om een spil tusschen de ijzertakken opendraait. De hoefsmid-instructeur *Mark* maakt het achter-verbandijzer met een stoot, hetgeen noodzakelijk is daar het achterijzer spoedig in den toon afslijt, het pen-netje dan geen steun meer vindt en het plaatje verloren gaat. Door een stoot aan te brengen, voorkomt men dit en bereikt men tevens het voordeel dat de stand niet veranderd wordt, hetgeen bij het gebruik van uitsluitend kalkoenen wel plaats heeft. Tevens zij er nog op gewezen dat men de plaat vooral niet te dun neme, opdat deze stevig zal zijn en men een sterke opvulling en druk zal kunnen toepassen. Zoo lang de eigenaar met het paard kan werken, zal hij er weinig schade van hebben; is het lijden echter zoodanig voortgeschreden dat langdurige behandeling op stal noodzakelijk is, dan zal in de meeste gevallen het zenden naar de slachtbank de wijste partij voor den eigenaar zijn.

INGEZONDEN STUKKEN.

HET HOEFIJZER.

Hoewel het hoefbeslag in Nederland zoo langzamerhand het toppunt heeft bereikt, zou naar mijn ervaring nog wat verbetering zijn te brengen aan het hoefijzer door de draagvlakte wat grooter en de afhellende vlakte wat kleiner te maken, waardoor de zool niet 2 à 3 maar minstens 5 à 6 mM. zou meedragen.

Hierdoor zou men veel sterker hoeven houden en verschillende gebreken

uit den weg ruimen, die zoo langzamerhand uit een te kleine draagvlakte zijn voortgevloeid. Maar nu zal men zeggen dan moet men maar een breeder ijzer nemen. Nu, dat is in sommige gevallen ook doelmatig of zelfs noodzakelijk. Ik zou bij deze laatste evenwel dezelfde methode willen toepassen. Anders blijft men van zelf „de oude knecht”.

Als men alleen den binnenrand van het ijzer wegsmeedt, waardoor de draagvlakte breeder wordt, krijgt de zool meer ondersteuning, hetgeen losse wanden en zoalkneuzingen zal helpen voorkomen. Ook wordt daardoor de gang zekerder, omdat de zool wat meer ondersteund wordt en de verbinding tusschen den wand en de zool minder weerstand behoeft te bieden.

Duiven.

J. A. Tangelder.

STRIJKEN.

Indien een paard achter erg nauw gaat, wordt wel overgegaan om den binnentak geheel binnen den draagrand te leggen of het deel waarmede gestreken wordt sterk te versmallen. Ik heb goede ervaring opgedaan met het volgende. Het deel der ondervlakte, dat binnen de rits ligt, wordt onveranderd gelaten, doch het smalle buitengedeelte (buiten de rits) wordt tot op de halve dikte afgesmeed. Dit gedeelte komt dus niet in slijting, althans de eerste paar weken niet. Natuurlijk wordt de binnentak tevens bodemnauw gesmeed.

Eindhoven.

A. P. Saris.

Aan den Heer M. Ritsema,

te Appingedam.

M.,

Uw ingezonden mededeelingen in de Aug.-aflevering van „De Hoefsmid”, doet mij wederom naar de pen grijpen, daar ik mij ook thans niet met Uwe meening kan vereenigen.

Het gesprokene door Prof. Kroon luidt als volgt: „Nu een voldoende aantal gediplomeerde onderwijzers aanwezig is, dient het practisch onderwijs aan cursussen alleen aan hen opgedragen te worden.”

Zelf wilt U ook niet beweren, dat er niet genoeg zijn, doch dat volgens Uw bescheiden meening Prof. Kroon met deze alinea toch iets anders bedoelt. Dat Prof. Kroon iets anders bedoelt kan mogelijk wezen, doch dat er tevens door bewezen is, dat er genoeg zijn, is toch ook niet uit te wisschen. Toen ZEd. die woorden te Utrecht sprak, dacht ik direct, dat is een goede steun, om tot het tijdelijk doen ophouden van het kweken van meerdere onderwijzers te komen. Er komen in de maatschappij zooveel dingen voor, die men zoo niet heeft bedoeld, doch die toch niet ten gunste van den zoo niet bedoelende worden uitgesproken.

Ook komen er wel gevallen voor, dat men het anders bedoelt, dan dat men zegt of schrijft, maar dat men bang is, dat Jan, Piet of Klaas het anders minder aangenaam zou vinden; doch dezulken handelen volgens mijn bescheiden meening daarmede niet in het algemeen belang en zijn daardoor

veelal de schuld van de vele wantoestanden die in allerlei zaken bestaan. Verder schrijft U: „moet de opleiding van onderwijzers in hoefbeslag nooit worden gestaakt, omdat zij, die opgeleid worden als onderwijzer, worden de hoefsmeden.”

U gaf daarbij de uiting, dat ik dit met U eens zou zijn, doch ook dit is wederom niet zoo. Wel *moest* het zoo zijn, doch het *is* niet zoo, daar onder dit koren ook kaf aanwezig is. Volgens mijn inzien geeft het brevet van onderwijzer *die* waarborg niet, zooals U die aangeeft.

Over dit punt valt ook nog heel wat te praten, doch dit komt mogelijk later wel aan de orde. Mijn opinie is: wrijving moet er zijn, want door wrijving komen de bestaande wonden bloot en kan men deze dan gezamentlijk trachten te heelen.

Verder lees ik: „volgens art. 3 kwamen Uwe voorstellen dit jaar niet in behandeling op de algemeene vergadering, maar dat sluit niet uit voor de eerstvolgende vergadering.”

Hierop wil ik U antwoorden, dat ik wel zoo ver in het verenigingsleven ben ingewijd, dat mij dien weg reeds bekend was, doch wil U hieromtrent dan wel eens vragen, met welk doel het Bestuur dan eigenlijk tot plaatsing van het eerste stuk is overgegaan, daar vóór dien tijd reeds was ter kennis gebracht, dat mijn ingezonden voorstellen te laat waren ingezonden.

Gaarne zie ik dit antwoord nog van U tegemoet.

* * *

Betreffende mijn ingediende voorstel om te trachten tot tijdelijke stopzetting van het aankweken van onderwijzers te komen, en waaraan door U het volgende werd toegevoegd:

„Is het niet kleinzielig om daarover te spreken. Wij moeten ons niet angstig gevoelen al zit er soms in onze nabijheid nog een onderwijzer.”

Ik dank U wel voor dit compliment, doch deel ook hierin Uwe meening niet en zal trachten dit uiteen te zetten, waardoor waarschijnlijk bovenstaand compliment een ander zal worden toegedacht, want eere wien eere toekomt.

Kleinzielig in mijn oog zijn zij, die een brevet als onderwijzer hebben en volgens U de hoefsmeden zijn; dat zij hunne meerdere kennis gebruiken om hunne collega's te beconcurreren, omdat men bang is door iets meer te berekenen dan een ander die geen onderwijzer is, men dan de een of andere cliënt zal verspelen. Ik geloof, geachte heer, dat er niet zoo heel veel onderwijzers zijn, die iedere cliënt zonder uitzondering meer in rekening brengen als waarvoor zij bij een collega terecht kunnen. Zij zijn dan ook mijns inziens voor een zeer groot deel de schuld van de onzinnige prijsverlagingen van den laatsten tijd.

Kleinzielig zijn ook zij die hun meening niet durven uiten of hun standpunt niet durven verdedigen, omdat dit voor den een of ander mogelijk minder aangenaam is en zich als zoodanig schuldig maken aan z.g. oogendienerij, enz.

Kleinzielig zijn ook zij, die blijf geven het een ander kwalijk te nemen, wanneer zij hun meening in het belang voor het algemeen uiteenzetten, omdat dit niet overeenkomt met hun eigen idee. Kleinzielig vind ik het wanneer men een voorstel doet om contributieverhooging, men dan van den Voorzitter moet vernemen, dat het Bestuur zich daar niet mede kan

vereenigen, omdat dan ons onkostenpercentage nog hooger zou worden.

Ten laatste schrijft U: „dat ik nog al uitweid over het woord Rijksbetrekking en meld daar tevens Uwe vermeende bedoeling wat onze secretaris bedoelt, doch thans ook al weer anders bedoelt als er te lezen stond; doch dat toch ook door U ondertekend was.”

Dat ik nogal uitweid over het woord Rijksbetrekking, wil ik hier eens uitzetten. Dit kwam naar aanleiding, dat het Bestuur schreef, dat het onderwijs geven een Rijksbetrekking diende te blijven.

Ik wil mijne persoonlijke ervaring dezer z.g. Rijksbetrekking uitzetten. Mogelijk zult U dan begrijpen, waarom ik er zoo over uitweid.

Eerst wil ik U melden, dat ons destijds is aanbevolen om „De Hoefsmid” als ons z.g. Bondsorgaan te beschouwen en ik het dan ook thans de plaats vind, om elkander ons wel en wee te vertellen, en de verschillende bestaande wantoestanden kenbaar te maken.

Ondergeteekende geniet thans de eer voor de tweede maal te Alkmaar een cursus in hoefbeslag te geven. De uitgaven van het eerste gedeelte ± f 600 werden gedekt door subsidiën van het Rijk, de Provincie, de Hollandsche Maatschappij van Landbouw en het lesgeld van de leerlingen. Na zeer vele voorbereidende maatregelen en verzoekschriften, welke allen door ondergeteekende moesten worden tot stand gebracht, was het zoo goed als voor elkander dat de cursus tot stand zou komen, dank zij de steeds welwillende medewerking van den Rijksveeteeltconsulent.

Doch daar komt bericht van de H. M. v. Landbouw, dat voornoemde instelling geen subsidie meer verleende indien deze cursus door een vereeniging van smedenpatroons werd gegeven, doch wel als het van een afdeling dier Maatschappij uitging. Om den cursus voortgang te laten hebben, werd daartoe besloten, welk besluit ik met den dag dieper betreur, daar het allerlei moeilijkheden met zich bracht en nog brengt.

Thans nu ik dit schrijf is het 10 September '23 en nog is er geen rekening en verantwoording kunnen worden gedaan van het eerste cursusjaar, hetwelk met April al was geëindigd, omdat het toegestane geld niet aanwezig is en waarvan een groot gedeelte allang is toegezonden. Meermalen heb ik mij er voor gespannen, om deze zaak tot een einde te krijgen, zoodat ik mij langzamerhand schaam om er nog meer op uit te gaan. Neen, het is doodgewoon treurig en dat dient dan volgens het Bestuur een Rijksbetrekking te blijven. En zoo is er nog veel meer, doch dit zou te veel plaatsruimte vergen. Dat ik daarover uitweid, geachte heer, heeft gerust wel zijn reden. Deed ik dit niet, dan kon men mij ook bij de velen plaatsen, die hun opinie niet durven te uiten en daardoor hun kleinzieligheid toonen en mede de oorzaak vormen, dat er geen verandering in bestaande wantoestanden komt.

Ondergeteekende heeft nu eenmaal het gebrek een afschuw te hebben van dit z.g. doofpottensysteem en zegt ook geen ja of neen om een ander te believen. Dat mij dit altijd geen voordeel brengt, is een bewijs hoezeer de maatschappij aan dit euvel mank loopt.

Ook weet ik heel goed, dat ik dat alleen niet kan keeren, doch had stellig verwacht steun te vinden in de Vereeniging van onderwijzers om van daaruit

desnoods met hulp van andere organisaties actie te voeren, om bestaande wantoestanden op te heffen en verbeteringen te verkrijgen, doch tot nog toe kan ik daar niets van bespeuren. Zooals bovengenoemde vereeniging werkt, heeft zij volgens mijn bescheiden meening geen reden van bestaan.

Eénmaal per jaar wordt er maar een paar uren vergaderd en de rest is overgeleverd aan een Bestuur van 3 leden. Reeds eerder heb ik op uitbreiding van het Bestuur aangedrongen, doch dit werd overbodig geacht.

De eerstvolgende vergadering zal ik dat wederom voorstellen. Een vereeniging als bovengenoemde, met slechts 1 algemeene vergadering per jaar, moet een Bestuur hebben van minstens 7 leden.

In iedere provincie 1 was mogelijk nog beter. Met zoo'n Bestuur zal spoedig blijken of de vereeniging levensvatbaarheid heeft of niet, reden waarom ik mijn collega's onderwijzers aanspoor, dit eens goed te overwegen en wensch dat zij het nut er van in zullen zien en alzoo mijn voorstel op de algemeene vergadering steunen, opdat het worde aangenomen. Den heer Ritsema kan ik mededeelen, dat mijn te laat ingekomen voorstellen van verleden jaar, betreffende: „tijdelijke stopzetting van het aankweken van onderwijzers en het trachten te verkrijgen van controle op het hoefbeslag" reeds wederom zijn ingediend en zullen deze thans vroeg genoeg aanwezig zijn. Daar deze voorstellen tezamen wellicht veel tijd in beslag zullen nemen, trek ik alvorens een officiële uitnoodiging daarvoor te mogen ontvangen, mijne gedane toezegging in, n.l. om op de eerstvolgende algemeene vergadering eene uiteenzetting te houden ten gunste van „winterhoefbeslag met stiften", omdat ik zelf de oorzaak niet wil zijn, dat er geen voldoende tijd aanwezig is om de agenda af te werken, want dit toch moet op dien eenen dag per jaar hoofdzaak zijn.

U, mijnheer de Redacteur, beleefd dankzeggend voor de verleende plaatsruimte, teeken ik Hoogachtend,

Alkmaar, October '23.

Th. A. Koelman Nz.

Aan den Heer Th. Koelman.

Naar aanleiding van het artikel in dit blad ben ik besloten niet verder op deze zaak te moeten ingaan, aangezien de Heer Koelman voldoende op de hoogte is van mijn standpunt, en ik dus slechts in herhaling zou moeten treden.

Verder kan ik u mede deelen, dat uwe punten op de agenda komen van de a. s. algemeene vergadering, dan kunnen de aanwezigen beslissen.

Appingedam.

M. Ritsema.

VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vraag: Hoe te handelen bij een paard dat zich tegen de voorknieën strijkt? Een verzwaarde buitentak en een toengewicht brachten geen van beide het gewenschte resultaat. S.

Antwoord: Paarden die zich tegen de voorknieën strijken, gaan veelal hoog en binnenwaarts opnemend. Bij dit „scheppen" wordt in den regel geraakt met het toon-zijgedeelte, zoodat het aangewezen is om hier ter plaatse het ijzer te versmallen en den zijnagel weg te laten. Mocht deze ver-

smalling nog geen gunstig resultaat geven, dan dient een $\frac{3}{4}$ balkijzer te worden ondergelegd, zoodat het binnen-toongedeelte geheel vrij van ijzer komt en vlak kan worden bijgeraspt, respectievelijk bijgevijld.

Paarden die zich tegen de voorknieën raken, gaan dikwerf met veel temperament en in opgewekten toestand hooger en sterker binnenwaarts opnemend dan in kalmen draf. Daarom is rustig rijden, vooral bij het weggaan, sterk aan te bevelen.

Zijn de knieën eenmaal verdikt, dan wordt hierdoor natuurlijk het gevaar voor strijken ook verhoogd en is het nuttig eerst de verdikking zien weg te krijgen en het paard — zoo mogelijk — een tijdlang stapvoets werk te laten verrichten.

R e d.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Rectificatie.** De heer J. Minderhoud, 3e prijswinner op den wedstrijd in hoefbeslag te Gouda, vestigt er onze aandacht op, dat zijne woonplaats is Westbroek, en niet Maartensdijk, zooals abusievelijk in het verslag in de vorige aflevering stond vermeld.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** De leerlingen H. v. Heuvelen te Vriescheloo, gem. Bellingwolde en A. Hofman van Oude Pekela, hebben na een verblijf van 5 maanden de inrichting verlaten. Hunne plaatsen zijn ingenomen door R. Heis te Groningen en P. Kamminga te Wilp, - gem. Marum.

— De **typische hoefstal** nabij de „Holevoet” te Scherpenzeel (Gld.), welke moest worden opgeruimd in verband met verbreding van den weg, is aangekocht als belangwekkend uit historisch oogpunt en geplaatst in het Openluchtmuseum te Arnhem.
(u. N. R. C.)

— **Commissie, belast met het afnemen van het examen ter verkrijging van een Rijksdiploma als hoefsmid.** Benoemd voor het tijdvak van 1 September 1923 tot 1 September 1924: a. tot lid en voorzitter: Dr. H. M. Kroon, hoogleeraar aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht; b. tot leden: 1. S. van Angeren, chef-hoefsmid aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht; 2. Dr. R. H. J. Gallandat Huet, Kapitein-paardenarts aan de Militaire Hoefsmidsschool te Amersfoort; 3. H. Hagen, onderwijzer in practisch hoefbeslag te Steenwijk; 4. P. H. van Kempen, veearts te Echt; 5. J. Plet, veearts te Heerenveen; 6. Dr. J. Staal, veearts te Assen; c. tot plaatsvervangend lid, tevens plaatsvervangend voorzitter: A. W. Heidema, secretaris der Nationale Vereeniging tot bevordering der paardenfokkerij in Nederland, te 's-Gravenhage; d. tot plaatsvervangende leden: 1. P. Bongaarts, onderwijzer in practisch hoefbeslag te Maasniel; 2. A. Frederikse, majoor-dirigeerend paardenarts b. d. te Utrecht; 3. H. Kerckhaert, onderwijzer in practisch hoefbeslag te Stoppeldijk; 4. H. A. Kroes, oud-leeraar aan de Middelbare Landbouwschool te Groningen; 5. M. Ritsema, onderwijzer in practisch hoefbeslag te Appingedam; 6. Dr. G. M. van der Plank, conservator aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht; 7. J. de Vries Dzn., secretaris-penningmeester van het Stamboek voor het Nederlandsche Trekpaard (Belgisch type) te 's-Gravenhage.

— **Najaarsexamen voor het Rijksdiploma als hoefsmid.** De aangifte hiervoor is 10 October gesloten. Naar wij vernemen is het aantal kandidaten belangrijk kleiner dan voorgaande keeren. Ook hier werken malaisé-toestanden op verschillend terrein toe mede. De reis-en verblijfkosten naar Utrecht zijn niet onbelangrijk, en vrij veel kandidaten hebben tot dusver bij het examen niet het gewenschte resultaat verkregen.

— **Utrecht.** De „Commissie voor landbouwonderwijsbelangen in Utrecht” adverteerde in het Orgaan van den Bond van Smedenpatroons (behoorde zoo'n oproeping nu ook niet geplaatst te worden in „De Hoefsmid”?) dat komend najaar aan de Vecartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht een cursus in hoefbeslag, 1e en 2e leerjaar, zal worden gegeven, onder leiding van Dr. G. M. van der Plank en als onderwijzer in de practische vakken S. van Angeren, lesgeld f 20,

en berichtte tevens aan genoemd blad dat zich tot op heden te weinig deelnemers hebben aangemeld om den cursus te kunnen aanvangen.

Het zou zeer jammer zijn, waar over eerste onderwijskrachten en uitnemende onderwijsmiddelen valt te beschikken, als zoodanige cursus geen voldoende aantal leerlingen mocht trekken, maar dit zou tevens een slecht merkteeken geven voor de Smeden-patroons, die dan blijkbaar nalaten om hunne zoons en knechts tot het volgen van een zoodanigen cursus op te wekken.

— **De strijd aan de Roer,** waar Frankrijk een groote bezetting houdt en Duitschland veel geld uitgaf om de bevolking te steunen in haar streven om voor de Franschen niet te willen werken, hetgeen tot verdere verarming heeft geleid, brengt allicht mede dat er in den komenden winter min of meer gebrek aan kolen zal zijn waardoor helaas ook weer prijsstijging kan volgen.

Frankrijk heeft veel ijzer in den bodem, Duitschland veel kolen, en juist hierdoor zouden beide landen elkaar krachtig kunnen steunen in den economischen wereldstrijd doch in plaats daarvan trachten ze elkaar zooveel mogelijk te benadeelen. Schandelijk!

— **Frankrijk.** Op 1 September waren in Frankrijk 109 hoogovens in bedrijf, 60 waren gereed om in bedrijf te worden gesteld en 49 werden hersteld of waren in aanbouw. In Augustus werd 486,230 ton gietijzer geproduceerd tegen 436,420 ton in Juli en voorts 452.364 ton staal tegen 399,528 ton. — De Fransche kolenproductie beliep in Augustus 3,405,028 ton, of gemiddeld 130,963 ton per dag. In Januari was dit cijfer, 121,064 ton.

(N. R. C.)

— **Auto-bussen.** De uitbreiding van de automobiel-diensten, zoowel voor het vervoer van personen als van goederen, heeft niet alleen een klap gegeven aan het vervoer per spoor en tram, maar ook, hoewel in mindere mate, aan dat per paardentractione.

— **Aanleg van wegen.** Het hebben van goede wegen is een punt van groot algemeen belang. Vooral de zware autobussen stellen hooge eischen aan het gehalte der wegen.

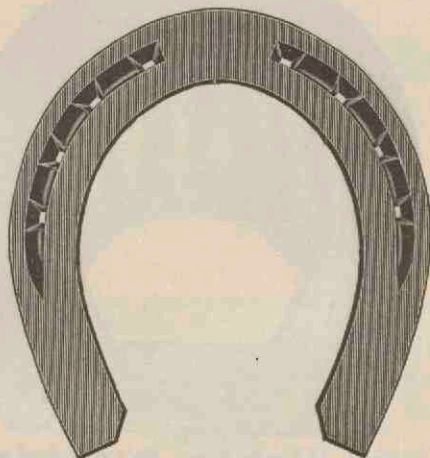
Tegenover het buiten Duindigt ligt aan den Leidschen Weg Marlot, welke buitenplaats door de Gemeente 's-Gravenhage is aangekocht en thans voor bouwterrein wordt ingericht. De N. R. C. van 9 Oct. geeft daarover een artikel waaraan het volgende is ontleend:

Van de gelegenheid, dat wij op Marlot waren, hebben wij tevens gebruik gemaakt om onder leiding van den heer Dekker, ingenieur van Gemeentewerken, die met de uitvoering ervan belast is, den aanleg van de wegen door het villapark volgens een in onze gemeente nog niet toegepast stelsel in oogenschouw te nemen. Er zijn in het heele villapark c^a. 18.000 M². weg aan te leggen. Deze worden voorzien van een gesloten wegdek, waarbij als volgt te werk wordt gegaan. Op den bodem wordt, voorzoover noodig, een dunne laag zand gestrooid; daarover heen komt een dubbele laag van twee steenen, plat neergelegd. Vervolgens een laag van 25 c.M. dik puin, waarvoor allerlei puin en ook afval van bestratingsmateriaal te gebruiken is. Op Marlot wordt hiervoor de afbraak gebruikt van de voormalige Oranje-kazerne, die men op het oogenblik van gemeentewege aan het sloopen is. Deze laag wordt ingewalst. Daarover komt een deklaag van 5 c.M. steenslag, dat wordt ingegoten met Shellfalt, een petroleumafvalproduct, dat door de fabriek van de Koninklijke te Rotterdam wordt geprepareerd. Voor het ingieten wordt c^a. 5 K. G. per M². vereischt. Volgt nog eens een laag van nog fijner steenslag, dat wordt ingewalst, waarover opnieuw een laag van nog fijner steen, eveneens ingewalst en behandeld met een ander petroleum-residu, het z.g. Spramex, eveneens een product van de Koninklijke. Ten slotte wordt dit afgedekt met het fijnste split, de wals gaat er nog eens overheen en de weg is gered. De wegen, die men op deze wijze verkrijgt, zien er zeer mooi uit en zijn blijkens de ondervinding in Marlot opgedaan, zeer solide. De Marlotlaan is van zoo'n wegdek voorzien en hoewel er reeds vele wagens met bouwmaterialen over gegaan zijn (wat, zooals men weet, heel slecht is voor wegen), is het nog even mooi en vlak als het onmiddellijk na zijn voltooiing was en zonder een zweem van wagensporen of andere beschadiging.

Van de 18.000 M². weg, die in Marlot moeten worden aangelegd, is reeds de helft gefundeerd, een gedeelte geheel voltooid. De kosten zijn voor de fundeering c^a. f 3 per M². en voor de deklaag c^a. f 1.50 per M²., totaal per M². dus c^a. f 4.50. Een klinkerweg komt op f 4 tot f 4.25 per M²., maar is ongelijk minder duurzaam. Na de gunstige ervaring met het nieuwe stelsel opgedaan, is het voornemen opgekomen om ook den verlengden Bezuidenhoutschen weg, die oorspronkelijk met klinkers zou bestraat worden, op de geschetste wijze te verharderen met een zwaarder bovenlaag. Eveneens zal het systeem op de Zijdelaan worden toegepast. Van rijkswege wordt het op een gedeelte van den Leidschen straatweg gebezigd; op kleine schaal heeft het reeds toepassing gevonden bij de vernieuwing van den Verhuellweg in de Scheveningsche Boschjes.

Wanneer gij het beste op gebied van hoefbeslag wenscht, gebruikt dan

HELPMAN-HOEFIJZERS.

Ze zijn bodemnauw, hebben schuin gestampte gaten en een juiste verdeling en plaatsing der nagelgaten.

HELPMAN-HOEFIJZERS zijn niet noodeloos zwaar; de verpakking weegt zoo goed als niets en dus zijn ze **per stuk de goedkoopste** aan de markt.

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

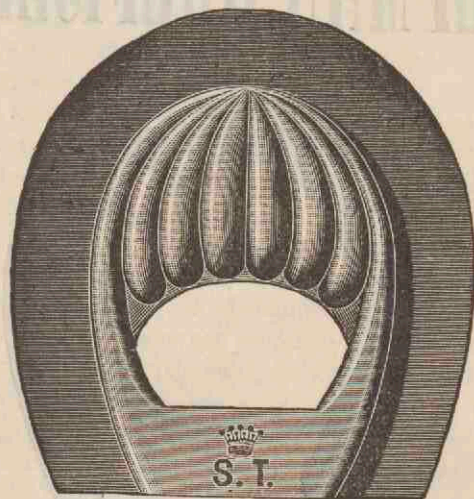
TEL. 1355

ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor Hoefbeslag.

Ster-Hoefnagels: meest uitgebreide sorteering in meer dan 60 maten en modellen voorradig.

Rubber-Hoefzolen: Uitsluitend van prima kwaliteit caoutchouc vervaardigd, dus niet van rubberafval.

Open en dichte luchtdrukzolen voor VOOR- en ACHTERijzers in 12 maten voorradig.

Zolen voor halve ijzers met hoog rubberkussen in 5 maten voorradig.

blokszolen, straalzolen, caoutchouc hielstukken, hoefranden, strijkringen, kunsthoorn, kurkkit.

Ijsnagels, scherpnagels, kalkoenen, stiften, opruimers, hoeftangen, renetten, hoefraspen, hoefhamers, houwklingen, lasch- of welblad, laschpoeder enz.

Firma S. C. M. BAX

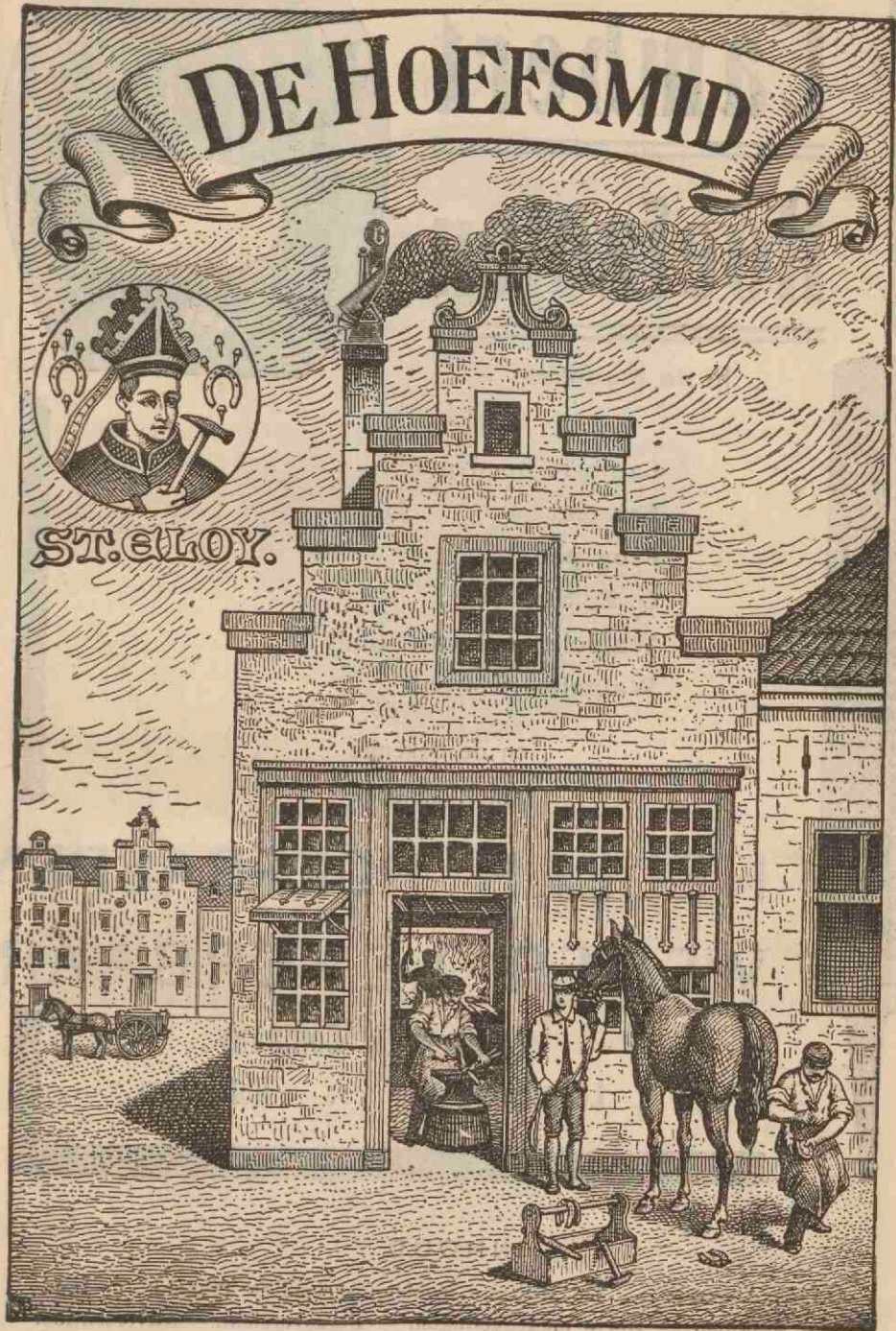
GLASHAVEN 9

TEL. 1355

ROTTERDAM.

A 397

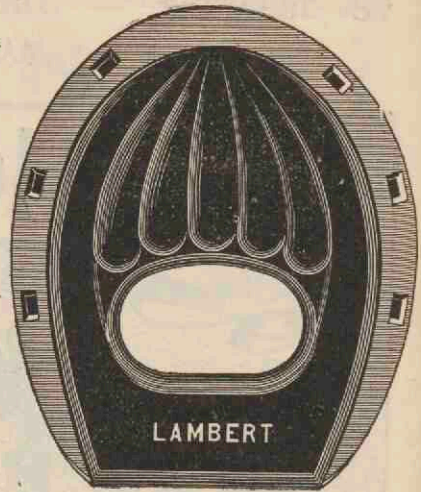
28^e Jaargang — Aflevering 11. — 15 Nov. 1923.
MAANDBLAD.

REDACTEUR-UITGEVER: A. W. HEIDEMA te 'S GRAVENHAGE.

Prijs f 3.— per jaar fr. p. p.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company
Leuehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

S. van Angeren. — De Militaire Hoefsmidsschool te Tjimahi. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Advertentiën.

S. VAN ANGEREN.

2 NOVEMBER 1898—1923.

Vijf en twintig jaren onderwijs in practisch hoefbeslag.

Het is vandaag 25 jaren geleden, dat de heer van Angeren de eerste les gaf in practisch hoefbeslag. Daar zeker niemand in Nederland zulk een groot aandeel heeft gehad in de practische opleiding der hoefsmeden, verdient zijn staat van dienst in dit opzicht zeker wel eene vermelding.

Van Angeren gaf het practisch onderwijs:

aan éénj. cursussen: in 1898 te Utrecht,	leider de heer Moubis.
„ „ „ 1898 te Druten,	„ „ Berch Gra- venhorst.
„ „ „ 1900 te Utrecht,	„ „ Moubis.
„ „ „ 1901 te Utrecht,	„ „ Moubis.
„ „ „ 1902 te Utrecht,	„ „ Moubis.
aan tweej. cursussen: „ 1902 te Zaltbommel,	„ „ de Vries.
„ „ „ 1904 te Deventer,	„ „ Kroon.
„ „ „ 1904 te Arnhem,	„ „ Kroon.
„ „ „ 1906 te Arnhem,	„ „ Kroon.
„ „ „ 1908 te Deventer,	„ „ Kroon.
„ „ „ 1908 te Arnhem,	„ „ Kroon.
„ „ „ 1908 te Apeldoorn,	„ „ Kroon.

aan tweej. cursussen:	„	1910 te Arnhem,	leider de heer van Dorssen.
„	„	„ 1912 te Arnhem (eerste helft)	„ van Dorssen.
„	„	„ 1913 te Gorinchem,	leider de heer Moubis.
„	„	„ 1915 te Deventer,	„ „ Vlaskamp.
„	„	„ 1915 te Utrecht,	„ „ Kroon.
„	„	„ 1916 te Geldermalsen,	„ „ de Vries.
„	„	„ 1918 te Geldermalsen,	„ „ de Vries.
„	„	„ 1918 te Utrecht,	„ „ Kroon.
„	„	„ 1919 te Deventer,	„ „ Vlaskamp.
„	„	„ 1920 te Utrecht,	„ „ v. d. Plank.
„	„	„ 1920 te Tiel,	„ „ ten Broeke.
„	„	„ 1922 te Utrecht,	„ „ v. d. Plank.
„	„	„ 1922 te Tiel,	„ „ ten Broeke.

Aan 306 hoefsmeden, aan deze cursussen opgeleid, werd het diploma als hoefsmid uitgereikt.

Op 1 September 1912 werd van Angeren benoemd tot *onderwijzer in practisch hoefbeslag* aan de Veeartsenijschool te Utrecht en met de reorganisatie van de Veeartsenijschool tot Veeartsenijkundige Hoogeschool werd hij aangesteld tot *Chef-hoefsmid aan het Instituut voor hoefkunde*, dezer hoogeschool. Sedert 1912 is van Angeren steeds practisch werkzaam, vooral ook in het practicum voor de studenten.

In 1912 werd van Angeren verder benoemd tot leeraar in practisch hoefbeslag aan den *cursus voor opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag*, die telken jare in het instituut voor hoefkunde wordt gehouden (leider Prof. Kroon). Van de hoefsmeden, die in deze jaren van van Angeren practisch onderricht genoten, behaalden er 63 het diploma als onderwijzer in practisch hoefbeslag.

Voor dat het rijksdiploma voor hoefsmeden was ingevoerd, had van Angeren zitting in de *commissiën voor het afnemen van de examens in de provinciën Drenthe, Zeeland en Limburg*. Sedert van *Rijkswege een commissie* werd ingesteld, belast met het afnemen van het examen ter verkrijging van een rijksdiploma als hoefsmid, heeft van Angeren daarin zitting gehad.

Verder is van Angeren meermalen en in verschillende provinciën uitgenoodigd om *bestaande cursussen*, wat het practisch gedeelte betreft, te inspecteeren, of door enkele lessen op een goed peil te brengen.

Ook is van Angeren belast geweest met de beoordeeling van het hoefbeslag op *stamboekkeuringen* in Noord-Brabant en wel te Almkerk, te Zevenbergen en te Heusden, ten einde daar met de hoefsmeden de fouten in het beslag te bespreken.

Zeer dikwijls trad van Angeren op als *jurylid bij wedstrijden* in hoefbeslag, gehouden op landbouwtentoonstellingen, o. a. te 's-Gravenhage, Roermond, Assen, Zoetermeer-Zegwaard, Vlissingen, Doesburg, Weert, Alkmaar, Nijkerk, Gouda en Geldermalsen.

Moge het van Angeren nog lange jaren gegeven zijn op dezelfde wijze werkzaam te zijn; dit zal zeker in hooge mate ten goede komen aan de practische opleiding der hoefsmeden.

Utrecht, 2 November 1923.

Kroon.

DE MILITAIRE HOEFSMIDSSCHOOL TE TJIMAHÍ,

DOOR

W. K. PICARD,

Luitenant-Paardenarts, gedetacheerd b/h. Nederlandsch-Indische Leger.

Nadat het oorspronkelijke plan tot oprichting eener „Centrale Hoefsmidsschool te Bandoeng”, voor de opleiding van burger- en militaire hoefsmeden, niet voor verwezenlijking vatbaar bleek, werd in 1918 door het Legerbestuur tot den bouw van een nieuwe militaire hoefsmidsschool besloten.

De bestaande inrichting te Salatiga, welke slechts was berekend op de opleiding van 14 leerlingen, waarborgde sedert langen tijd niet meer eene behoorlijke aanvulling van het korps militaire hoefsmeden.

Aan het Hoofd van den plaatselijken genie-dienst te Tjimahi werden ontwerp en uitvoering van het bouwplan der nieuwe school opgedragen, waarbij tevens als eisch werd gesteld, dat voor het thans op 40 gebrachte aantal leerlingen, ook voor huisvesting moest worden zorggedragen.

Daarbij diende te worden rekening gehouden met de in een speciale legerorder gestelde bepaling dat de eene helft der leerlingen zou worden gevormd uit militairen van inheemschen landaard (Javanen, Amboneezen, enz.) terwijl de andere helft zou worden gevormd uit Europeanen en hiermede gelijkgesteld.

Door het handhaven dezer bepaling heeft de nieuwe hoefsmidsschool het aanzien verkregen van eene moderne Indische kazerne, met de daarvoor zoozeer kenmerkende bonte wisseling der diverse gebouwen en lokalen. Men werpe hiervoor slechts een blik op bijgaanden platte-grond.

In 1920 werd met den bouw aangevangen en 4 October 1922 weerklonk de eerste hamerslag door de ruime smidse van deze nieuwe, uit militair initiatief geboren schepping, welke in hare constructie, indeeling en inrichting der gebouwen, eene vergelijking met soortgelijke moderne inrichtingen in het moederland ten volle kan doorstaan.

Een woord van lof mag ook hier den plaatselijken genie-dienst te Tjimahi niet worden onthouden, welke dienst de vele technische moeilijkheden bij den bouw en de uitrusting der smederij, zonder hulp van elders, wist te overwinnen en met trots op zijn veelomvattenden arbeid kan terugzien.

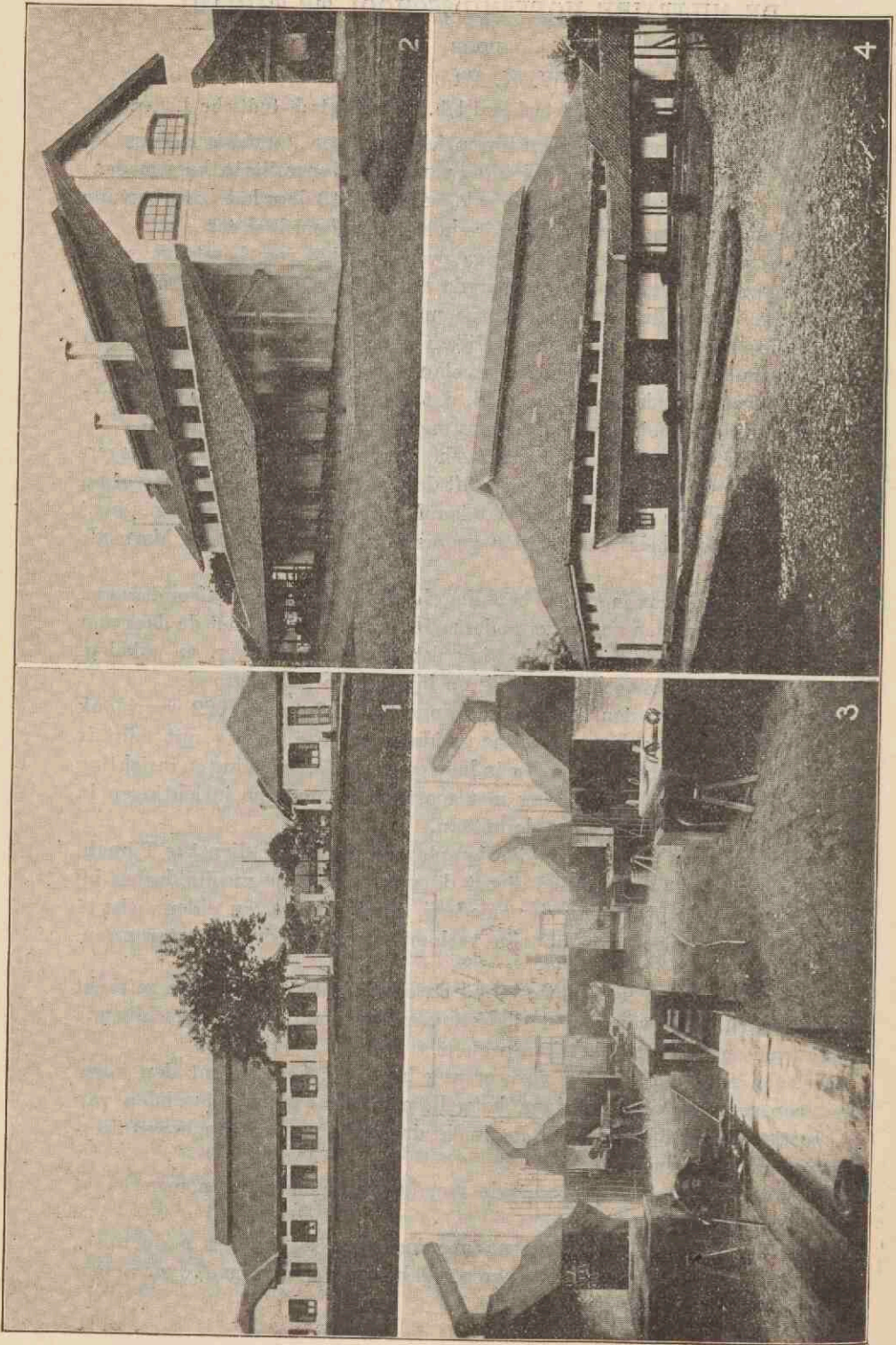
*

Aan de hand van den platte-grond en enkele foto's zal worden getracht een overzicht te geven van de indeeling en bestemming der verschillende gebouwen en lokalen in het kampement.

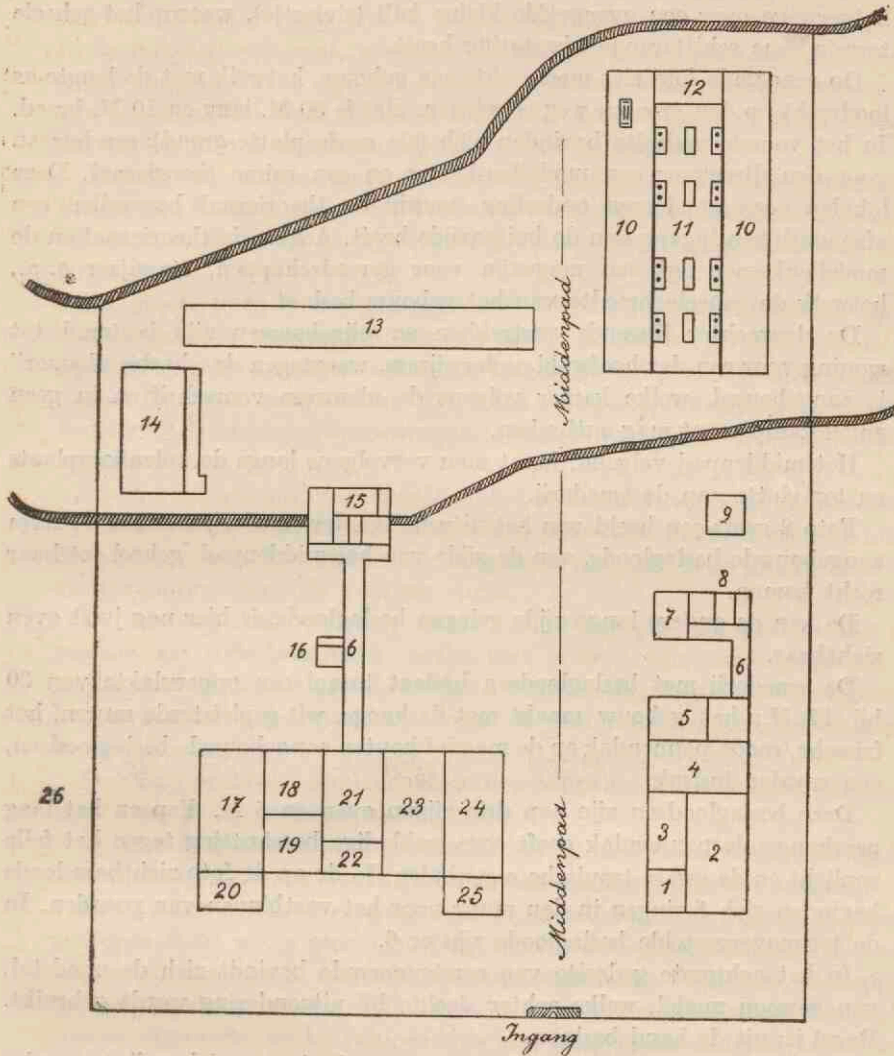
Gelegen aan den grooten verkeersweg heeft dit kampement den vorm van een rechthoekig trapezium, hetwelk met zijn evenwijdige zijden van respectievelijk 97.5 M. en 70 M. loodrecht daarop is gelegen en met een ijzerdraadomrastering is omgeven.

Op foto 1 ziet men de voorzijde van het kampement, genomen vanaf den grooten weg.

Een breed ijzeren hek geeft, na opening, toegang tot het middenpad, waaraan rechts en links een 2-tal groote gebouwen zijn gelegen, over welker bestemming hieronder nader.

1. Front-aanzicht, genomen van den grooten weg. — 2. Smederij gezien vanaf het middennad. — 3. Smederij van binnen met gezicht op de electro-motor-kamer. — 4. Kazerne gezien vanuit het kampement (achterzijde).

Groote weg.

1. = bureau v/d. directeur.	12. = kamer v. electromon-	19. = kamer voor 8 Eur. zon-
2. = theoriezaal.	teur.	der huishoudster.
3. = modelkamer.	13. = monsterbanen.	20. = kraamkamer.
4. = magazijn.	14. = vrouwenloods.	21. = dagverblijf.
5. = logies hoefsmid-onder-	15. = badkamer v. mannen	22. = leeszaal.
wijzers.	en vrouwen, verder	23. = kamer voor 8 inl. m. h.
6. = overdekte gangen.	stroozak magazijn en	24. = idem.
7. = barbierskamer.	W.C's.	25. = onderzoekkamer voor
8. = keuken, badk. en W.C.	16. = urinoir en waschpl.	den dokter.
9. = kolenhok.	17. = kamer v. 8 inl. m. huis-	26. = particuliere woningen.
10. = beslagloods.	houdster.	
11. = smederij.	18. = idem voor 4 Eur. m. h.	

Tusschen de gebouwen: paden, gazons, gras- en bleekvelden.

Het middenpad doorsnijdt het geheele kampement in de diepte en voert halverwege over een overwelfde kleine kali (riviertje), waarop het geheele terrein eene schitterende afwatering heeft.

Op genoemde foto ziet men rechts een gebouw, hetwelk met de lengte-as loodrecht op den grooten weg is gelegen. Het is 30 M. lang en 10 M. breed. In het voorste gedeelte bevinden zich (zie mede platte-grond): een bureau voor den directeur; een modellen-kamer en een ruime theoriezaal. Deze lokalen corresponderen onderling, terwijl de theoriezaal bovendien een afzonderlijken ingang aan de buitenzijde heeft. Achter de theoriezaal en de modellenkamer ligt een magazijn voor gereedschappen, staafijzer e. a., hetwelk de geheele breedte van het gebouw beslaat.

De daarachter liggende vertrekken en bijgebouwen zijn bestemd tot woning voor een der hoefsmid-onderwijzers, waartegen de „barbierskamer” is aangebouwd, welke kamer volgens de nieuwere voorschriften in geen enkel kampement mag ontbreken.

Het middenpad volgend, komt men vervolgens langs de kolenbergplaats en ten slotte aan de smederij.

Foto 2 geeft een beeld van het uitwendige der smederij en doet de ruim aangebouwde beslagloods, aan de zijde van het middenpad, geheel tot haar recht komen.

De aan de andere lange zijde gelegen beslagloods, is hier nog juist even zichtbaar.

De smederij met beslagloodsen beslaat totaal een oppervlakte van 30 bij 17 M.; het gebouw maakt met de hooge, wit-gepleisterde muren, het frissche, roode-pannendak en de massief houten aangebouwde beslagloodsen, een royalen indruk.

Deze beslagloodsen zijn aan drie zijden open en 5 M. diep en het laag neerhangende pannendak geeft eene weldadige beschutting tegen het felle zonlicht en de zware tropische regenbuien. In de op de foto zichtbare loods bevinden zich 5 ringen in den muur voor het vastbinden van paarden. In de tegenovergestelde beslagloods zijn er 6.

In het achterste gedeelte van eerstgenoemde bevindt zich de noodstal, van gewoon model, welke echter slechts bij uitzondering wordt gebruikt. Regel is: uit de hand beslaan.

De groote ruimte der beslagloodsen veroorlooft een zich vrij en zonder gevaar bewegen rond en achter de ter beslag aangebrachte paarden. Dit, — gevoegd bij de betrekkelijke koelte, welke hier zelfs in de heete ochtenduren heerscht, — maakt het besnijden en beslaan der hoeven tot de aangenamste onderdeelen van het practisch onderwijs.

In de smederij zelve wordt niet beslagen; de ruimte is daarop niet berekend. Trouwens de altijddurende lente in de „Preanger” noodigt tot werken in de buitenlucht!

Door een drietal ruime ingangen, welke middels ijzeren hekken kunnen worden afgesloten, treedt men de eigenlijke smederij, van uit de beslagloodsen, binnen. Het licht is er gedempt, doch ruimschoots voldoende.

Zonnestralen en hel daglicht, welke vooral in de tropen het werk zoo vermoeiend voor de oogen kunnen maken, zijn geweerd, doordat de licht-

vensters en trek-gaten in de muren gedeeltelijk onder de overhangende dakbedekking zijn aangebracht. Bovendien ligt het gebouw met de lengte-as in de richting oost-west, waardoor de zon steeds den loop van de dak-nok volgt en geen direct zonlicht door de vensters, welke in de lengte-muren zijn aangebracht, kan binnendringen. De groote vensters in de breedtemuren, op foto 2 zichtbaar, zijn door verf geblindoord.

Binnen de muren meet de smederij 30 bij 7 M. De wit gepleisterde muren zijn 5.5 M. hoog en het dak is voorzien van een „luchtkap”, waarvan de nok 9.75 M. boven de uit vast aangestampt zwart zand bestaande vloer is gelegen.

De groote hoogte, het gedempte licht en de genoemde luchtkap geven een aangename temperatuur en een goede ventilatie. De luchtkap is een open dakeconstructie, welke men in de laatste jaren op vele moderne Indische gebouwen heeft aangebracht. Zij komt eenigszins overeen met de dakbedekking der moderne spoorwegrijtuigen en is op de foto's 1, 2 en 3 duidelijk te zien.

In de naar het oosten gekeerde zijde bevindt zich een 3 M. diepe kamer, welke de geheele breedte van de smederij beslaat en waarvan men op foto 3 de beide, met hekken afgesloten, toegangen ziet. Dit is de kamer voor den electro-motor, dienende voor de vuren.

De smederij rust verder op zware fundeering van kali-steenen, d.z. rol-steenen uit rivierbeddingen, welke met cement zijn aangevoegd. Zij steken 2.10 M. in den grond, zoodat verwacht mag worden dat het geheele hechte bouwsel zal bestand zijn tegen de veel voorkomende, gelukkig niet hevige aardbevingen.

De vuren (dubbel-) zijn langs de muren aangebracht en wel aan elke lange zijde vier en aan de korte westzijde een.

Op foto 3, welke is genomen vanuit het midden, met het gezicht op het oosten, krijgt men een duidelijk beeld van het inwendige der smederij.

Er kan dus worden beschikt over 18 vuren met onderblazer, electrisch gedreven door een motor van $7\frac{1}{2}$ H. P. (drie-fasen-stroom) met eene omwentelingssnelheid van 900 en eene transmissie van 300. Gekoppeld op een ventilator, welke 5100 toeren per minuut maakt, wordt een luchtstroom opgewekt, welke voldoende is om, bij gebruik van alle vuren, witgloeihitte van het ijzer te verzekeren. De luchttoevoer wordt voor elk vuur geregeld door een sleutel op de toevoerbuis, vóór aan den haard, terwijl de onderblazer wordt geregeld door een „handle”, in het aschgat daaronder.

Voor elk dubbelvuur bevindt zich een gemetselde koelbak, benevens de noodige rekken voor haardstokken, schoppen, tangen enz. Naast den schoorsteen zijn tegen den muur houten borden aangebracht, voor het ophangen der vervaardigde ijzers.

De vuren zijn open en bezitten geen rookzuigapparaat. De plaatijzeren schoorsteenkappen hebben neerklapbare vleugels.

Een 4-tal zware houten tafels ten dienste van het besnijden en het beslaan van doode hoeven en van de bewerking van het ijzer zijn in het midden, tusschen de vuren, opgesteld en gemonteerd met een aantal voor dat doel gebezigde ijzeren klemmen en bankschroeven, terwijl een boormachine, een

veldsmidse, een amaril-slijpsteen en de noodige aanbeelden de verdere inventaris der smederij voltooien.

De monsterbanen liggen loodrecht voor de op foto 2 zichtbare beslagloods. Zij zijn 35 M. lang en $2\frac{1}{2}$ M. breed. De harde is van gemetselde klinkers, de zachte van zwart zand.

*

Hiermede is de beschrijving van de eigenlijke school ten einde en rest thans nog die van het logies der leerlingen, de „tangsi” (kazerne) welke, voor den met Indische kazerne-toestanden niet bekend zijnden lezer, voldoende interessant wordt geacht om hier in korte trekken te worden weergegeven.

We zien deze „tangsi” op foto 1 links. Zij ligt evenwijdig aan den grooten weg, met een frontbreedte van 30 M. en een diepte van 12 M. In den achtergevel bevinden zich de toegangen tot de verschillende logies-ruimten. Foto 4 is hierop ingesteld en zien we langs en naar het gebouw verschillende overdekte (tegen de zware regenbuien) gangen aangebracht.

In den voorgevel zijn 2 vleugelkamers uitgebouwd (foto 1), de linksche is de „kraamkamer” der inlandsche vrouwen; de rechtsche is de „onderzoekkamer” voor den dokter, waar dagelijks het ziekenrapport wordt gehouden. De toegangen tot deze vleugelkamers bevinden zich in de zijmuren. Zoo ligt die van de onderzoekkamer tegenover het bureau van den directeur, aan de andere zijde van het middenpad.

Van de deuren in den achtergevel geven de eerste twee toegang tot kamers bestemd voor 8 inlanders met huishoudsters. Daarna volgt een ingang naar het z.g. „dagverblijf”, een ruim ontspanningslokaal, waar bier, limonade, chocolade, sigaretten enz. tegen betaling verkrijgbaar zijn. Een gedeelte hiervan is door een houten schot afgescheiden tot leeskamer.

Uit het dagverblijf geeft een deur toegang tot een kamer voor 8 Europeanen zonder huishoudster. Hiervan volkomen gescheiden, met den ingang naar buiten, ligt een verblijf voor 4 Europeanen met huishoudster en daarnaast ligt weer een kamer als No. 1 en 2, n.l. voor 8 inlanders met huishoudster. Behalve het logies der ongehuwde Europeanen, waar de ijzeren kribben naast elkander staan, zijn de overige kamers verdeeld in hokjes van 2.5 bij 1.75 M. middels onder zoowel als boven, niet doorlopende schotten. Door een gordijn zijn deze sloopshutten, — want daarmee zijn ze het best te vergelijken — van den middengang afgescheiden. De inrichting is primitief, maar hygiënisch en veroorlooft een gemakkelijke contrôle bij het houden van inspecties en appél. De schotten zijn van bamboe-vlechtwerk, met cement bepleisterd en daarna gewit. Door het niet tot boven doorloopen der scheiwanden wordt de ventilatie zeer bevorderd, welke geschiedt door een algemeen gazen plafond, waarboven het hooge dak met de reeds besproken luchtkap.

In de nauwe slaapplaatsen van de inlanders staat de 1.50 M. hooge „slaaptafel” d. i. een stel planken op schragen, waarover een „tikar” (slaapmatje) wordt gespreid en waarop de inlander even lekker slaapt als de Europeaan op den hem verstrekten stroozak. Kleurige wandversieringen, papieren roosjes, bloemen en guirlandes, portretten van donkergekleurde vrienden

en familieleden, uitknipsels uit illustraties en bij de Amboneezen als regel een of meerdere platen van leden van ons Vorstenhuis, waardoor zij hun zwak voor het Hollandsche bewind „de Kompenie” verraden, bedekken de wanden. Boven de slaaptafel, waarop tal van hoofd- en rolkussens in hel-roode overtrekken, hangt de in een „kondé” (wring) opgebonden „klam-boe” (muskietengaas), welke in Tjimahi niet kan gemist worden, want 's avonds wemelt het er van muskieten, ondanks de hooge ligging, op 737 M. boven het zeeoppervlak.

Het klimaat is overigens heerlijk. Hoewel overdag warm, waait er toch bijna altijd een heerlijk zuiver bergkoeltje. De avonden en nachten kunnen zelfs koel zijn, zoodat een wollen deken door menigeen niet gemist kan worden.

De kazerne staat door overdekte gangen in verbinding met de bijgebouwen, welke bestaan uit badkamers, privaten, waschhokken en bergplaatsen voor stroozakken enz. Zij zijn op de, op den platte-grond aangeduide, overdekte kali gebouwd, zoodat spoel- en afvalwater door het snelstroomende rivierwater onmiddellijk worden afgevoerd. De specifieke menschenlucht en stal-lucht der kazernes voor bereden troepen in Holland, neemt men in de Indische kazernes nooit waar. Het dagelijksch baden, het veelvuldig wasschen der katoenen kleeding, de luchtige constructie en het plaatsen der bijgebouwen op behoorlijken afstand van het hoofdgebouw, zijn de beslissende factoren voor dezen gunstigen hygiënischen toestand.

Rest tenslotte nog een enkel woord over de op den platte-grond, in den linkerhoek aangeduide „vrouwenloods”, d. i. een overdekte, aan de voorzijde geheel open keuken, waar de inlandsche huismoeder, onder het verzorgen van het kroost en het rooken van ettelijke strootjes (inlandsche sigaretten) op lage komforen met houtskool, het middagmaal bereidt, bestaande uit droog gestoomde rijst, met sterk gekruide bijspijzen. In deze sociëteit wil het luidruchtig gekakel wel eens een enkele maal ontwaarden in ernstig gekrakeel. De straf op ordeverstoring — n.l. het intrekken van de identiteitskaart, hetgeen gelijk staat met verwijdering uit den tangsi — is echter het steeds dreigende spook, dat meestal de oplaaiende driften wel in toom weet te houden.

Over het algemeen gaat het ordelijk toe in de Indische kazerne en vergrijpen tegen de goede zeden komen minder voor dan men bij de heerschende eigenaardige woontoestanden zou verwachten. Als men ziet hoe vaak groote gezinnen — daar zijn er welke 6-8 kinderen tellen — in deze nauwe ruimten zijn saamgebracht en er uit deze soldatenfamilies ordelijke en nette menschen in de maatschappij te voorschijn treden, dan kan men een gevoel van stille waardeering niet onderdrukken voor de aangeboren welvoeglijkheid van de groote meerderheid der lagere standen onder de inheemsche bevolking van Java.

Kinderen boven de 12 jaar moeten de kazerne uit en vinden dan meestal een onderkomen bij familie in den kampong. Beneden dien leeftijd vinden ze 's nachts allen hun plaatsje onder de slaaptafel der ouders en zijn verder den geheelen dag in de buitenlucht.

Frissche gazons, goed aangestampte grintpaden, waarlangs net gepleisterde

open goten en enkele op de juiste plaats geplante weelderige palmen, verhoogen het uiterlijk schoon van de nieuwe hoefsmidsschool, welke terecht als een aanwinst voor het Indische leger mag worden beschouwd.*

* Het reglement der Hoefsmidsschool te Tjimahi zal in de Dec.-af. worden opgenomen. R e d.

INGEZONDEN STUKKEN.

Daar ik het stuk van den heer F. Falkenhagen heb gelezen, en met het meeste niet instem, volgt hier mijn opinie.

Ten eerste schreef de heer F. in Maart of April, als de paarden de weide ingaan, de ijzers te voorzien van twee zijlippen. Ik begrijp niet wat daar voor voordeel aan verbonden is. Wel veel nadeel, daar het hoefmechanisme er veel door belemmerd wordt, en dan zullen met 2 zijlippen de meeste paardenhouders er niet van gediend zijn. Het is ook geen mooi gezicht en voor den handel verliezen de paarden zeker in waarde.

Van de paarden, die ik in beslag heb, loopen er zeker 80 % in de weide, vele in een laag gelegen weide. Daarvan zijn zeker 60 % met platte wijde hoeven, waarvan ik geen enkele met 2 zijlippen besla en toch in het najaar niet meer brokkelhoeven zie dan in het voorjaar.

Ik besla ze allemaal met gesmede ijzers, goed bodemnauw gesmeed, de ijzers niet te lang en de takken goed rond; de draagrand moet zooveel mogelijk worden gebroken, opdat men niet buiten de witte lijn behoeft te nagelen en het ijzer zeker 3 à 4 m. M. op de zool kan laten mededragen. Als men alle landpaarden zoo beslaat, zijn ze voor den handel goed en zal men weinig ijzers verliezen. De meeste brokkelhoeven, welke bij landpaarden worden aangetroffen, zijn door de schuld van den smid ontstaan, en wel door fabrieksijzers niet vlak en dragend te passen, niet te nagelen in de witte lijn, maar er buiten, en veel te lang te nagelen, hetgeen ik tijdens en na paardenmarkten veel ondervind, daar er dan uit alle deelen v/h. land paarden in mijn smederij komen.

Met dank voor plaatsing,

Utrecht.

hoogachtend,
W. C. Schouten, Hoefsmid.

U acht zijlippen overbodig en ik heb niet beweerd dat ze voor elk paard (zonder uitzondering) noodig zijn.

Iedere smid kent zijn paarden. Het eene paard heeft er meer last van dan het andere. Voor paarden die sterke, gave hoeven hebben, zijn de zijlippen overbodig. Dat spreekt toch van zelf!

Wanneer de zijlippen op de juiste plaats aangebracht worden, schaden ze het hoefmechanisme al heel weinig (m. i. in 't geheel niet).

Ik geef toe dat het geen mooi gezicht is, vooral voor handelspaarden, maar doelmatigheid gaat boven fraaiheid, en handelsbeslag is in den regel geen bruikbaar beslag voor dienstvaarden.

Ook zijn de weiden in de prov. Utrecht niet te vergelijken met die van

Noord-Holland, speciaal om Amsterdam, of met die in de omgeving van Zwolle en enkele andere lage streken in ons land.

De gesteldheid van den bodem oefent veel invloed uit op de kwaliteit van de hoeven.

Wanneer U op marktdagen paarden beslaat, ziet U meestal deze paarden nooit terug of toevallig moeten ze aan een klant van U verkocht zijn.

Als de 60 % landpaarden, welke de heer Sch. beslaat, in de weiden om Amsterdam liepen, b. v. in Duivendrecht of Broek in Waterland (en vooral in een natten zomer zooals we nu gehad hebben), zou hij merken dat zijlippen, mits goed aangebracht, van veel nut zijn.

F. Falkenhagen.

Bij Belgische paarden met platte hoeven, lage verzenen en een heel grooten straal (soms gepaard met kwartierscheuren) heb ik goede ervaringen opgedaan met een zoodanig balkijzer waarvan de balk niet in hetzelfde vlak als de takken ligt, maar op de takken is geweld. Aan het ijzer wordt eenig opzet gegeven.

Eindhoven.

A. P. Saris.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— Landbouw-begrooting. Deze is door de Regeering voor 1924 opnieuw verlaagd met f 601.360, naar het heet in sterkere mate verminderd dan elk ander onderdeel der begrooting. Die verlaging van ruim zes ton omvat ook f 145.000 van de som vroeger beschikbaar voor cursussen in landbouw, paardenkennis, runderkennis, hoefbeslag. Het is nog niet zeker in hoeverre de hoefbeslagcursussen zullen worden besnoeid. Zoodra deze plannen een meer vasten vorm hebben aangenomen, hopen wij daarop nader terug te komen. Het zou jammer zijn als de bezuiniging aanleiding mocht geven dat het respectabele standpunt, waarop het hoefsmidsvak in ons land langzamerhand is aangekomen, weder naar beneden werd gebracht. Het algemeen belang zou hiermede niet gebaat worden, integendeel.

— De volgende aflevering zal o. a. bevatten een artikel over Burger- en militair beslag, door Kapt. paardenarts T. D. Sigling, leeraar aan de K. Mil. Academie te Breda, en over Slepende gang, door den onderwijzer in practisch hoefbeslag F. Falkenhagen te Amsterdam, welke beide artikelen door de uitgebreidheid van de beschrijving der Hoefsmidschool te Tjimahi, niet in de Nov. aflevering konden worden opgenomen.

PERSOVERZICHT.

— Pees-stelvoet bij veulens. Volgens het T. v. Diergeneeskunde v. 15 Juni heeft Dr. Kapitza gevonden dat tegen genoemd gebrek de beste resultaten worden verkregen met het doorsnijden van den hoefbeenbuiger op de achtervlakte der koot, veel betere dan met het tot nu toe gebruikelijke doorsnijden van die pees op het midden der pijp. Dr. K. opereerde op die wijze twee veulens en een anderhalf., alle drie met gunstig resultaat.

— *Hoefbevangenheid.* In hetzelfde tijdschrift wordt gewezen op een artikel in Tierärztl. Rundschau van Höhne, die bij hoefbevangenheid een scherpe zalf laat insmeren rondom den kroonrand (met vermindering van de kootholte). Verder wordt het paard op een dik stroobed geplaatst en, als het te lang op één zijde ligt, om de twee uren op de andere zijde gerold. H. schrijft op deze manier steeds spoedige beterschap te bereiken zonder hoefmisvorming.

— *Amerika.* Het vakblad Iron Trade Review bericht over den toestand op de Amerikaansche ijzer- en staalmarkt o.a.: De ruwijzerproductie bedroeg in September 3.123.000 ton. Tegenover de recordproductie in Mei j.l. is dit een vermindering van 16.5 pCt. Nadat in September nog 11 hoogovens uitgedoofd zijn, bevinden zich nog 257 hoogovens in bedrijf. De vraag naar staal is iets verbeterd. De binnenkomende aanvragen voor blik doen voor 1924 een buitengewoon hooge productie verwachten. De spoorwegen bestelden nog 100.000 ton rails en zouden van plan zijn dit jaar nog 75.000 spoorwagens te bestellen. Japan doet belangrijke bestellingen, vooral in dunne platen en draadnagels. De ruwijzermarkt bleef flauw gestemd.

ADVERTENTIËN.

Een onmisbaar vakboek voor lagen prijs is de zesde herziene en vermeerderde druk van

HET HOEFBESLAG.

Handleiding tot een rationeele uitoefening van het hoefsmidsvak,

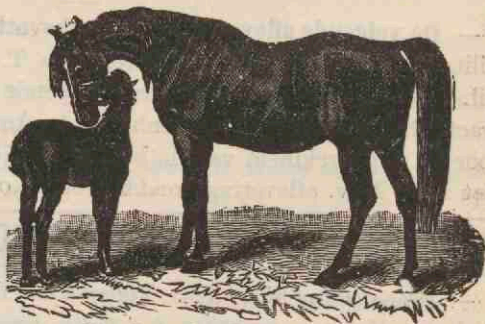
door **J. B. H. MOUBIS** — Met honderdtweënzestig houtsnēfig.

Prijs franco per post in stevigen, geheel linnen band f 3.95 (ing. f 3.20).

Zendt postwissel aan de uitgeefster: fa. Laurens Jansz. Coster, 9 Cremerweg, DEN HAAG.

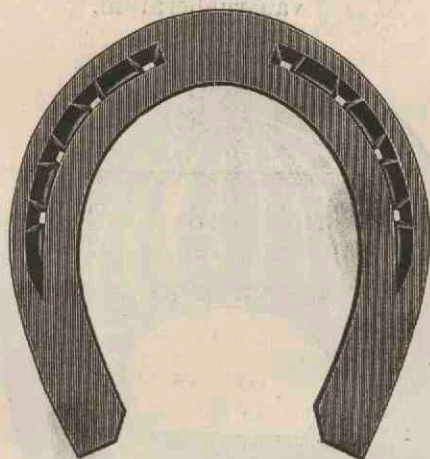
„HET PAARD”

is een geïllustreerd weekblad voor fokkers, houders en liefhebbers van paarden, dat veel gelezen wordt en zich kenmerkt door een degelijken, prettigen inhoud met zeer goede afbeeldingen. Het bevat artikelen over: verpleging en voeding, rijden onder den man en van den bok, verslagen van rijkskeuringen, concoursen-hippique, landbouwtentoonstellingen in binnen- en buitenland, paardenkennis, fokkerij, hoefbeslag, paardenhandel, rennen en harddraverijen op de lange baan, terwijl er tevens een vraagbaak aan is verbonden, zoodat de abonné's op het geheele gebied waarover het Blad handelt, vragen kunnen stellen, die door speciale deskundigen voor de onderscheidene rubrieken KOSTELOOS worden beantwoord.

Wanneer gij het beste op gebied van hoef-
beslag wensch, gebruikt dan

HELPMAN-HOEFIJZERS.

Ze zijn bodemnauw, hebben schuin gestampte
gaten en een juiste verdeeling en plaatsing der
nagelgaten.

HELPMAN-HOEFIJZERS zijn niet noodeloos
zwaar; de verpakking weegt zoo goed als
niets en dus zijn ze **per stuk de goedkoopste**
aan de markt.

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

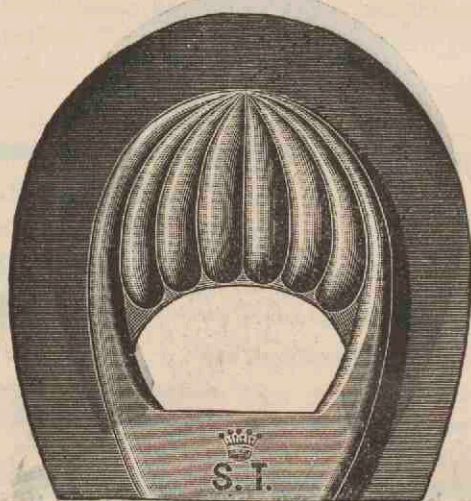
TEL. 1355

ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor Hoefbeslag.

Ster-Hoefnagels: meest uitgebreide sorteering in meer dan 60 maten en modellen voorradig.

Rubber-Hoefzolen: Uitsluitend van prima kwaliteit caoutchouc vervaardigd, dus niet van rubberafval.

Open en dichte luchtdrukkzolen

voor VOOR- en ACHTERijzers in 12 maten voorradig.

Zolen voor halve ijzers met hoog rubberkussen in 5 maten voorradig.

blokkzolen, straalzolen, caoutchouc hielstukken, hoefranden, strijkringen, kunsthoorn, kurkkit.

Ijsnagels, scherpnagels, kalkoenen, stiften, opruimers, hoefstangen, renetten, hoefraspen, hoefhamers, houwklingen, lasch- of welblad, laschpoeder enz.

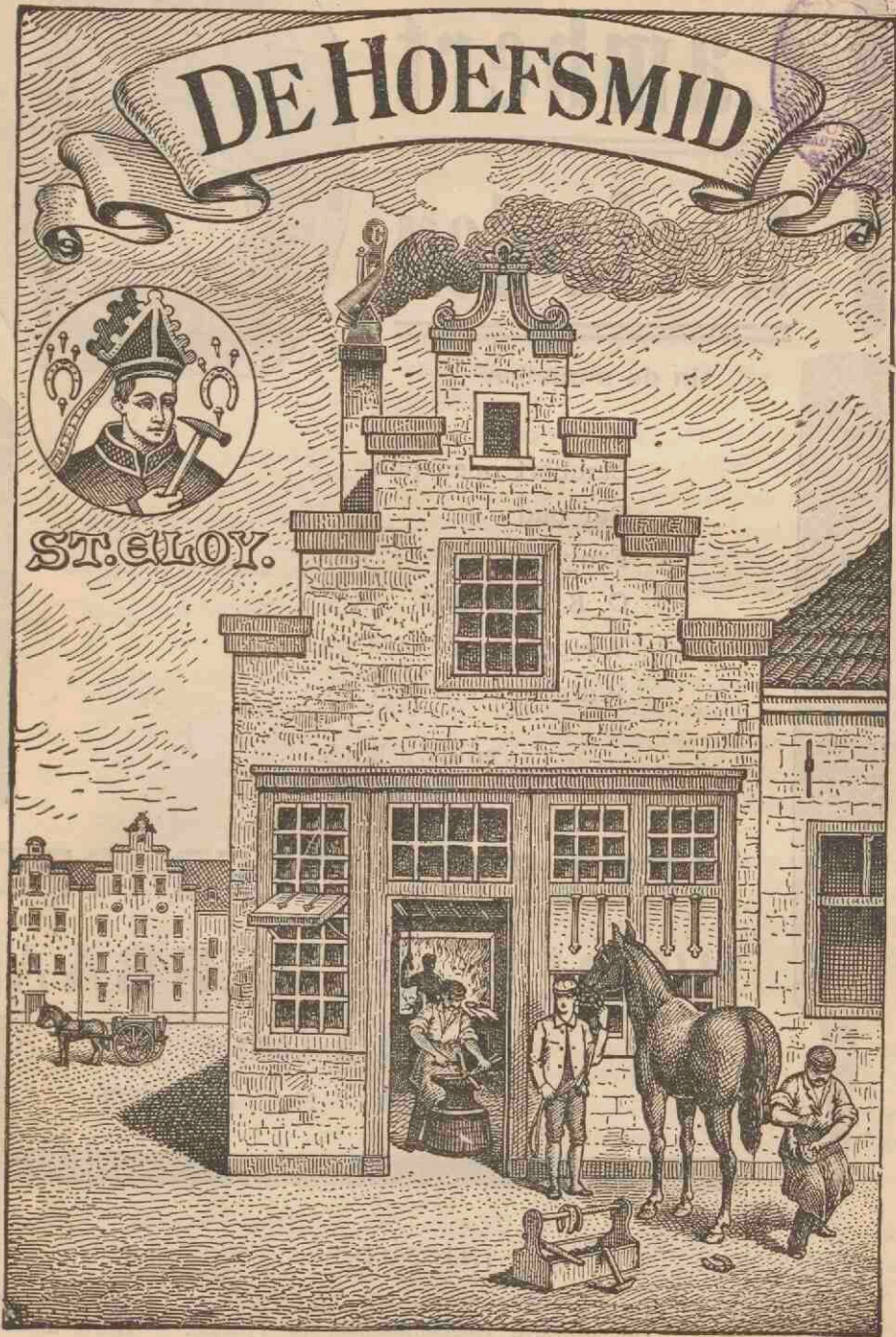
Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

TEL. 1355

ROTTERDAM.

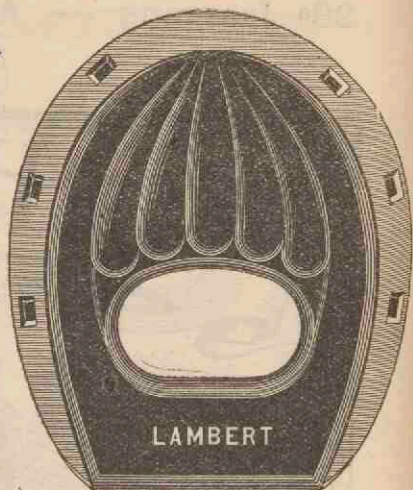
A/397

REDACTEUR-UITGEVER: A. W. HEIDEMA te 'S GRAVENHAGE.

Prijs f 3.— per jaar fr. p. p.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company
Leuehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Slepende gang. — Burger- en militair hoefbeslag. — Het inslaan van hoeven. — II. De Militaire Hoefsmidschool te Tjimahi. — Korte mededeelingen. — Advertentiën.

SLEPENDE GANG.

Wanneer een paard met het toongedeelte der achterhoeven over de straat schuift, noemen we dit: slepen *) of slepende gang.

De stand der achterbeenen oefent hier ook veel invloed op uit.

Bij jonge paarden waarvan te veel dienst wordt verlangd, en bij oude versleten dieren die lang in de kooten, beervoetig, sabelbeenig of kruislam zijn, komt dit gebrek veel voor.

Dikwijls kan het zóó erg zijn, dat het toonwandgedeelte tot op de wandlederhuid afgesleten is. Meestal wordt door den hoefsmid in het toongedeelte van het ijzer een stuk staal gelascht, en een sterke lip aangehaald. Wanneer het slepen niet té erg is, kan men daarmee volstaan. In de steden is staal echter niet aan te bevelen, omdat de paarden daar te veel op glijden, voornamelijk tijdens het aanzetten.

Bij ernstiger gevallen, als het paard bij iederen stap langs de straat sleept, wordt de toonwand zoo beschadigd, dat buiten dienst stellen noodzakelijk is.

Voor eenige maanden kwam bij mij een hit, met zoo'n tot bloedens doorgesleepten toonwand. Het dier kon haast niet meer loopen.

De eigenaar vroeg mij het paard eens te willen beslaan, daar het elke 6 dagen een paar achterijzers noodig had, en zijn smid geen kans zag er nog ijzers onder te krijgen.

Bij het afnemen van het oude ijzer bleek dan ook, dat het toongedeelte geheel afgesleten was. Je kon 't overal met de vingers doordrukken. Er lagen fabrieksijzers onder, waarvan de gaten zoo groot geslagen waren, dat nagels van No. 9 nog te klein zouden zijn. Dientengevolge was de hoornwand zoo stuk genageld, dat er geen ijzer onder te houden was. Alleen het toongedeelte van het ijzer was geheel afgesleten. Overigens was het ijzer nog nagenoeg nieuw, zooals op de foto duidelijk te zien is, evenals dat de stand sterk week in de kooten is.

Nu heb ik de ijzers als volgt gemaakt: het toongedeelte ongeveer twee duim breed en ongeveer tot op de helft omgebogen (opgezet) — vooral de

* De Nederlandsche taal is somtijds niet gemakkelijk. Zoo schrijft men slepen en sleepten, waartusschen het onderscheid wel bekend is maar toch veelal weer spoedig vergeten wordt. Onder „slepen”, zegt M. J. K o e n e n in zijn „Verklarend Woordenboek der Nederlandsche taal”, verstaat men „gesleept worden”, b. v. een zaak slepende houden (onafgedaan), een slepende gang, d. i. trage of loome gang; „sleepten beteekent voorttrekken. R e d.

breedte is van beteekenis en *niet de dikte* —, de takeinden goed uitgesmeed met kalkoenen, en 10 nagelgaten ingeslagen om daar te kunnen nagelen waar vast hoorn zat. De hit had bovendien twee zijlippen noodig, doch dit is meer bijzaak.

Op deze ijzers heeft de hit 26 dagen geloopt zonder dat ze zijn los geweest; ze waren toen tot aan de zijlippen afgesleten, tot de dikte van een kwartje.

Het toongedeelte van het ijzer is niet weggeslept. Dus is de hoornwand gespaard gebleven. Op het tweede beslag heeft de hit een maand geloopt.

Toen hij voor de derde maal kwam, werd deze foto genomen, waarop we zien, dat de hoeven weer geheel gaaf zijn.

Dat het dier eerst met pijn geloopt heeft, blijkt hieruit, dat hij mager geworden was, en nu weer in een prachtige conditie is. De eigenaar vertelde mij, wanneer hij vroeger 's avonds met den hit thuis kwam, het dier haast niet at, maar direct ging liggen. Hij kon zich niet begrijpen, wat hiervan de oorzaak was. Hieruit bleek dat deze man natuurlijk geen verstand van paarden heeft, en denkt als het dier eten en drinken op tijd krijgt, er voldoende voor gezorgd is. Toen het dier niet meer voort kon, *toen pas* merkte hij dat er iets aan mankeerde.

Elk paard dat sleept (onverschillig bij welken stand), kan zijn ijzers geheel afslijten, zonder den toonwand te beschadigen.

Bij het laten stappen en draven vóór het beslag kunnen we zien hoe we de ijzers moeten onderleggen. In den regel sleept het paard met het toongedeelte, even voor het moment dat het den hoof neerzet.

Het voornaamste is de opzet op de juiste plaats aan te brengen en ook de kalkoenen zoo deze noodig zijn. B.v. een paard dat lang in de kooten is en een koehakkigen stand heeft, staat met de teenen buitenwaarts. In draf zal het met den buitentoonwand slepen. Derhalve moet in zoo'n geval het sterkst zijn, opdat, wanneer het

de opzet aan het buitentongedeelte

paard den hoof neerzet, hij over dat punt met het buitentoongedeelte heenschuift.

Als de binnentak den grond niet direct raakt, maken we deze iets hooger en goed bodemnauw. Juist het verdeelen van het lichaamsgewicht over den geheelen hoof, maakt de gang immers zekerder.

Na een paar keer beslaan, behoeven we dikwijls het ijzer niet meer aan het toongedeelte zoo over te halen, maar is een gewone toonlip toereikend; de opzet moet echter behouden blijven.

Vele smeden zullen denken, wat een werk is dat om zoo'n paar ijzers te maken. Daar mogen we wel wat meer voor betaald krijgen!

Natuurlijk moeten we daar meer voor hebben. Ik reken voor deze twee achterijzers f 5. Is dat voor den man niet voldoende billijk? Nu loopt de hit een maand voluit, terwijl bij het vorige beslag om de 6 dagen nieuwe ijzers noodig waren. Dit is in één maand minstens $4 \times f 2.50 = f 10$. Nu heeft hij een bruikbaar paard, en bespaart f 5 per maand. F. F.

BURGER- EN MILITAIR HOEFBESLAG.

Het kan voor de lezers van dit vakblad zijn nut hebben de vraag onder de oogen te zien of, en zoo ja in hoeverre, er verschil bestaat tusschen het hoofbeslag, dat wordt toegepast in de burgermaatschappij eenerzijds en bij de legerpaarden anderzijds en daarbij tevens te belichten de beteekenis van eene goede verstandhouding tusschen de beoefenaren van dit ambacht.

Waar ik met beide groepen hoofsmiden voortdurend in aanraking kom, meen ik in deze eenige bevoegdheid te hebben en hoop dat niemand mij eene bevooroordeelde positie zal toeschrijven.

Menigmaal ziet men in de, aan 't hoofd van dit artikel gestelde, zaken een zekere tegenstelling, alsof het eene oneindig verschilt van het andere en de beoefenaren van elkanders werk geen verstand zouden hebben, althans wederkeerig als ter zake minder kundig dienen te worden beschouwd.

Afgezien van de uitspraken van buitenstaanders, die men ter zake natuurlijk voor kennisgeving kan aannemen, zijn dergelijke uitlatingen mij dikwerf ter oore gekomen als ernstig gemeende en dan ook wel tegen elkander in min-waardeerenden zin gebruikte argumenten.

Het bespreken van de technische zijde van dit vraagstuk zal vanzelf medebrengen een aanstippen van de maatschappelijke verhoudingen, die juist in een beiderzijds gelezen en gewaardeerd vakblad behooren te worden belicht.

Echter wil ik niet nalaten er op te wijzen, dat het geenszins mijne bedoeling is oude kwesties, meeningsverschillen en wrijvingen te doen herleven, integendeel!

Technisch bezien, zal de in aanhef gestelde vraag ongetwijfeld door ieder bevestigend worden beantwoord.

Inderdaad: er bestaat verschil tusschen het hoofbeslag, zooals dit als regel wordt toegepast bij burger- en bij militaire paarden.

Het hoofdmotief tot het ontstaan daarvan is gelegen in de uiteenlopende typen, die het paardenmateriaal biedt en die practisch vaak aldus worden

afgeschilderd, dat de burgerhoefsmid zich gesteld ziet voor de meest uiteenloopende toepassingen, terwijl de militaire collega slechts te maken heeft met goede hoeven van bepaalde afmetingen en paarden, die voor een bepaalde dienstverrichting worden benut.

Men meent niet zelden, dat de militaire hoefsmid zijn arbeidsveld begrensd ziet tot het normale beslag, terwijl de burger-praktijk het terrein bij uitnemendheid is voor afwijkend beslag.

Hoewel een grond van waarheid voor deze beweringen allerminst mag worden ontkend, moet bij nadere beschouwing toch worden toegegeven, dat aan beide zijden overdrijving wordt aangetroffen.

Het hoefbeslag der rijkspaarden biedt, met name sedert de aanschaffing van allerlei inlandsche paarden, b.v. tijdens de mobilisatie, en ook van paarden van zwaar slag, zelfs van muil dieren, veel meer verscheidenheid dan algemeen wordt verondersteld, en toepassing van allerlei afwijkende beslagmethoden komt geregeld voor.

Waar het toezicht als regel zooveel beter is dan in de burgermaatschappij en voorbehoedend op voorschrift van den paardenarts reeds afwijkend beslag wordt gegeven, waar een eigenaar zelf daaraan niet zou denken of een advies van zijn serieuzen hoefsmid, vaak uit een geldelijk oogpunt, zou miskennen en dus niet zou opvolgen, kan wel worden gezegd, dat rationeel hoefbeslag bij de legerpaarden naar verhouding veelvuldig wordt toegepast.

Wijde hoeven met ondergeschoven verzenen, plathoeven zelfs vol- en knolhoeven, hoewel het paard uit militair oogpunt minder- of onbruikbaar makende, zijn voor de militaire hoefsmiden geen onbekenden, brokkelhoeven, klemhoeven, enz. behoeven geregeld zijne zorgen.

De burgerpraktijk levert deze gevallen uiteraard percentsgewijs méér, maar hoeveel van deze paarden worden op juiste wijze beslagen? Hoe menigmaal ook staat de goed-willende en wel-onderlegde smid in zulke gevallen onmachtig tegenover onverstand, onwil of financiële bezwaren van den eigenaar!

Men zou kunnen zeggen, dat het kleinere aantal en de geringere graad der afwijkingen bij legerpaarden door gunstige omstandigheden en nauwgezette voorziening wordt aangevuld en daarentegen de meerdere gevallen bij burgerpaarden, door omstandigheden onafhankelijk van den smid, lang niet tot hun recht komen. Wanneer men dus de geoefendheid, die de smeden daaraan ontleenen, en de ervaring, welke de praktijk hun kan geven, daaruit wil afleiden, dan is het verschil niet zoo groot.

En wanneer het materiaal, waartoe de militaire hoefsmid zich ziet aangevoerd, beperkt moge wezen, dan moet anderzijds worden opgemerkt, dat menig burgerhoefsmid in een bepaalde streek ook hoofdzakelijk of soms zelfs uitsluitend één type paard te beslaan krijgt en daardoor ook een éenzijdige ervaring zal krijgen. Bovendien is het, meestal gemengde, bedrijf oorzaak, dat de aandacht niet zoo uitsluitend is gericht op het hoefbeslag als zulks bij den militairen hoefsmid het geval is.

Het militaire hoefbeslag is, wat zijne uitvoering betreft, geregeld in een voorschrift en dit gaf aan dit beslag vooral vroeger een eigen cachet.

Evenals zulks echter het geval is geweest met in bepaalde landen of

streken gebruikelijk hoefbeslag, de nieuwere inzichten hebben, gedragen door de critische wetenschap, die gelukkig internationaal en universeel is, ook hier eenheid gebracht.

Men moge dan erkennen, dat het beslag bij burger- en bij legerpaarden eenigszins uiteenloopt, in den grond der zaak is er geen werkelijk onderscheid. Het is voor *ieder*en beoefenaar van het hoefsmidsvak noodig en nuttig het *geheele* terrein te overzien en te beheerschen, al zal ieder naar zijne, dikwerf toevallige, lotsbeschikking in het maatschappelijk raderwerk slechts een bepaald en min of meer afgebakend arbeidsveld vinden.

De opleiding tot het vak gaat dan ook meer en meer parallel loopen.

Was de opleiding der militaire hoefsmeden van oudsher beter verzekerd en uit den aard der zaak verplichtend, die der burgerhoefsmeden is de laatste tientallen jaren enorm vooruitgegaan en wordt door het voor den goeden vakman welhaast vereischte Rijksdiploma tot waardigheid gestempeld.

Het nauwe contact, dat er bestaat tusschen de leidende personen in deze, wel het best gedemonstreerd in het tezamen geschreven uitstekende boekwerk, dat alle Nederlandsche hoefsmeden, met of zonder uniform, als hun standaardwerk hebben te beschouwen, zal een waarborg zijn voor eenheid en tevens ruimheid van opvatting.

Wanneer ik zou moeten beantwoorden de vraag, welk verschil er bestaat tusschen *het* militaire hoefijzer en *het* model-burger-hoefijzer, dan zou ik slechts kunnen wijzen op het aantal nagelgaten, dat men pleegt voor te schrijven, als noodzakelijk eenerzijds en voldoende anderzijds, maar ik voorzie, dat de praktijk zelfs dit onderscheid zal vervagen tot een onbeduidend détail, dat wellicht eenmaal verdwijnt!

* * *

Na deze technische bespreking, die geenszins op volledigheid aanspraak maakt, wil ik het tweede gedeelte van den opzet van dit artikel trachten te behandelen n.l. de verstandhouding tusschen de militaire en de burgerhoefsmeden, voorzooverre deze in verband staat met het vak en dus met de technische beschouwingen hierboven gegeven.

De velerlei redenen van persoonlijken aard, die eene goede verstandhouding soms in den weg staan, zooals militaire resp. anti-militaire gezindheid, afgunst, broodnijd e.d. wensch ik natuurlijk geheel buiten beschouwing te laten en hoewel deze motieven wel eens tot *individueel* gekrakeel hebben geleid, ben ik verheugd te mogen constateeren, dat de *organisaties* aan beide zijden zich daaraan niet hebben bezondigd en daarmee als Vereeniging dus een juist standpunt hebben ingenomen.

Dit bewijst, dat de leidsmannen aan beide zijden het belang van eendracht inzien en zulks kan niet anders dan het vak ten goede komen.

Het neemt niet weg, dat bepaalde bevoegdheden dienen te worden erkend, maar tegelijkertijd oude rechten kunnen worden geëerbiedigd.

Zoo is, om een enkel voorbeeld te noemen, het streven van de onderwijzers in hoefbeslag, die zich de moeite en kosten hebben getroost om den hoogsten graad van bekwaamheid in het vak te bereiken, zeer begrijpelijk en gerechtvaardigd, doch wordt door belanghebbenden anderzijds erkend, dat het

billijk is militaire hoefsmeden, die sedert jaren met succes practisch onder-richt aan cursussen geven, daarvan niet plotseling te ontheffen.

Echter ligt het voor de hand, dat militaire hoefsmeden, die in deze richting ambitie toonen, zich voor den vervolge dezelfde moeiten dienen te getroosten en het onderwijzersdiploma moeten behalen, hetgeen dan ook is geschied en waarbij medewerking en waardeering werd ondervonden van hoogerhand.

Zoo dient men met waardeering voor elkander, niettemin behartigende bepaalde groepsbelangen, samen te werken tot alzijdige verheffing van het schoone ambacht, dat zulk een roemrijke geschiedenis heeft en van zooveel beteekenis is voor landbouw en leger.

Ginneken.

T. D. Sigling.

HET INSLAAN VAN HOEVEN.

Lezen wij in de leerboeken het hoofdstuk over klemhoeven, dan zien wij dat naast de verschillende methoden, welke worden aanbevolen tot het ver-rijden der hoeven, zooals weidegang, pantoffelijzer, verwijdingsijzer, halve-maanvormig-ijzer, balkijzer met lederen zool, gummizool-beslag enz., tevens gewezen wordt op de noodzakelijkheid om de hoeven, wanneer deze ten ge-olge van te veel vochtverlies ingedroogd zijn, weder veerkrachtig te maken. De al of niet veerkrachtigheid van den hoef zit in het water- en vetgehalte van het hoorn. Een goede bloedsomloop en een gezonde hoeflederhuid zullen een goeden hoorngroei waarborgen, doch juist bij klemhoeven wordt de bloedstroom in den hoef tegengewerkt, doordat het hoefmechanisme niet tot zijn recht komt en de voortdurende opeenvolgende uitzetting en weder-inkrimping van den hoef onvoldoende plaats vindt.

Hoe zal men nu aan den hoef vocht toevoegen teneinde dit door het hoorn te laten opnemen en hierdoor de veerkracht te bevorderen.

Oudtijds deed men dit met koemest; heden ten dage gebruikt men dit niet zoo veel meer, niet omdat het niet deugt, want een beter middel is moei-lijk te vinden, doch omdat men zich liever van zindelijker middelen bedient. Men ging zelfs vroeger zoo ver dat men niet alleen bij klemhoef of harde brokkelige hoorn, koemest toepaste, doch men wenschte het in elken stal en bij elk paard gebruikt te zien. Men ging uit van den gedachtengang dat het vocht, dat overdag door uitdrogen aan den hoef onttrokken wordt, des nachts moest worden aangevuld. De koemest werd des avonds op de zool-vlakte van den hoef gelegd en goed ingedrukt, zoodat de afhellende vlakte van het ijzer ze als het ware vast moest houden en men nam zooveel totdat het op dezelfde hoogte als het ijzer kwam te liggen. Gevaar voor uitvallen bestond niet, daar de koemest kleeft en onder den hoef bleef zitten. Des morgens was ze droog en kon men ze er gemakkelijk uitnemen. Men wiesch dan den hoef goed schoon en om te voorkomen dat het ingedrongen vocht weder afgestaan werd, was het noodig den goed gereinigden hoef met olie in te wrijven.

Wat men vroeger met koemest deed, doet men thans meer met leem. Ook dit plakt zeer gemakkelijk onder tegen den voet. Des morgens vindt men het leem droog en steekt dit onder den hoef uit. Zijn de paarden veel op stal,

dan zal een zandvak, waarbij de voorhoeven dus in vochtig zand geplaatst worden, ook goede diensten bewijzen. Waterbaden doen ditzelfde, doch zijn tijdrovend en de ouderwetsche manier om de hoeven in te slaan, is zeer gemakkelijk en doeltreffend. Het inwrijven van vet, olie of vaseline op de zoolvlakte behoort men steeds te laten volgen. Achterhoeven lijden veel minder aan uitdrogen dan voorhoeven.

Wat het inwrijven met vet betreft, zoo wordt hiertegen wel zeer veel gezondigd, n.l. het wordt sterk overdreven. De beste wijze van inwrijven is met een vilten lap, waarop slechts een weinig olie of vet gedaan wordt, en hiermede worden de vier hoeven geheel ingewreven, dus zoowel de zool als de wand. Is de lap eenmaal goed vettig geworden, dan hoeft men er dagelijks zeer weinig aan toe te voegen. Vooral in den zomer zal hierdoor worden voorkomen dat de hoef door de groote zonnewarmte te veel gaat uitdrogen. De dek- of glazuurlaag zal mooi intact blijven en het voordeel van het weinige vet, dat men gebruikt, is ook weer dat het des avonds minder moeilijk kan worden weggewassen.

Er wordt aan de hoeven in den regel belangrijk kwaad gedaan door het overmatig gebruik maken van hoefzalven, waardoor groote hoeveelheden stof en vuil een korst op den hoef vormen waaronder het hoorn verstikt, broos en brokkelig wordt. Daar deze korst zich niet gemakkelijk laat afwassen, wordt er allicht dagelijks over heengesmeerd; hoefzalven kunnen bovendien ook schadelijke stoffen bevatten. Het gevolg van een en ander kan zijn dat de koetsier of eigenaar den brokkeligen wand, die ten laatste het gevolg zal zijn van deze verkeerd toegepaste hygiëne, wijt aan het beslag en zoo kan de smid ook de schuld krijgen van brokkelhoeven die veroorzaakt zijn door ondoelmatige verpleging. De koetsier of eigenaar gaat dan licht naar een anderen hoefsmid en blameert den vorigen, welke part noch deel heeft aan den slechten toestand der hoeven.

Waar zulke gevallen zich voordoen en zij zijn volstrekt niet denkbeeldig, doet de hoefsmid goed om een open oog te houden ook voor dit deel der hygiëne van het paard, en den eigenaar of verzorger er in tijds op te wijzen hoe hij mede kan werken om de hoeven in goede conditie te houden. Het spreekt van zelf dat dit meer geldt voor de stad dan voor het platteland, waar de paarden veelal in het land loopen en de hoeven voor uitdrogen bewaard blijven. Vooral voor paarden van neringdoenden, die van huis uit geen flauw begrip hebben van de zorgen, aan het goed onderhouden van een paard verbonden, is tijdig adviseeren in deze noodig en wenschelijk.

G. H.

II. DE MILITAIRE HOEFSMIDSCHOOL TE TJIMAHÍ,

DOOR

W. K. PICARD,

Luitenant-Paardenarts, gedetacheerd b/h. Nederl. Indische Leger.

(Slot).

Het bij Algemeene Order 1923 No. 9 vastgestelde „Reglement voor de Hoefsmidschool te Tjimahi” is neergelegd in 20 artikelen, welke hieronder volgen.

Art. 1. Bij de hoefsmidschool zijn ingedeeld:

1 mil. paardenarts 1e of 2e klasse, directeur; 2 adjnd.-onderofficieren of opperwachtm.-hoefsmid, afkomstig van de cavalerie of artillerie, onderwijzers; benevens een aantal militairen afkomstig van de cavalerie, artillerie (trein) of infanterie, leerlingen, als aangegeven in art. 3 hieronder.

Art. 2. De hoefsmidschool staat onder de bevelen van den Inspecteur van den Militair Diergeneeskundigen Dienst.

Als directeur treedt op een door den Insp. M. D. D. aan te wijzen subaltern paardenarts in garnizoen te Tjimahi.

Art. 3. De hoefsmidschool te Tjimahi is bestemd tot opleiding van cavalieristen, artilleristen (treinsoldaten) en infanteristen tot hoefsmid van hun wapen, alsmede tot het z. n. in heropleiding nemen van mil. hoefsmiden.

Het aantal leerlingen, met inbegrip der in heropleiding genomen hoefsmiden, wordt bepaald op hoogstens 40.

De beschikbare plaatsen worden door den Insp. M. D. D., na gepleegd overleg met de Inspecteurs der Cavalerie, Artillerie en Infanterie, over deze wapens naar behoefte verdeeld.

Art. 4. De in opleiding zijnde manschappen dragen den naam van leerling-hoefsmid en zijn met de in heropleiding zijnde hoefsmiden en de hoefsmid-onderwijzers in subsistentie bij het Depot der Mobiele Artillerie te Tjimahi.

Art. 5. De eischen tot toelating als leerling op de hoefsmidschool zijn:

a. lichamelijke geschiktheid voor hoefsmid, hetgeen moet blijken uit eene verklaring van den garnizoensdokter;

b. voltooide africhting;

c. kunnen lezen en schrijven, terwijl eenige kennis van de Nederlandsche taal (het bestaan en begrijpen daarvan) voor militairen van niet Europeeschen landaard tot aanbeveling strekt;

d. een leeftijd van hoogstens 30 jaar;

e. een goed gedrag;

f. een nog te vervullen dienstdtijd van minstens 4 jaren, op het tijdstip, waarop het onderwijs een aanvang neemt.

Militairen, die op dat tijdstip geen 4 jaren meer te dienen hebben, kunnen niettemin worden toegelaten, mits zij bij toelating eene *voorloopige herverbintenis* sluiten voor 1, 2, 4 of 6 jaren, in te gaan bij eindiging der loopende verbintenis en voldaan wordt aan den eisch onder punt f van vorenstaand lid. Deze herverbintenis moet worden aangegaan vóór hunne opzending naar de hoefsmidschool.

Bij gemis aan vlijt, aanleg, bij slecht gedrag enz., waardoor zij van de school worden verwijderd (zie art. 17), kunnen zij op hun verzoek, bij wijze van gunst, worden ontheven van de door hen aangegane *voorloopige herverbintenis*.

Zij, die het hoefsmidvak reeds geheel of gedeeltelijk machtig zijn, genieten de voorkeur en kunnen ook bij hooger en leeftijd dan 30 jaren tot de hoefsmidschool worden toegelaten.

Art. 6. Op 1 Juni en 1 December bieden de betrokken korpscommandanten een voordracht tot toelating als leerling op de hoefsmidschool den Inspecteurs van hun wapen aan. Deze zenden de voordrachten voorzien

van de aanteekeningen omtrent het voor hun wapen noodig geachte aantal plaatsen aan den Insp. M. D. D. die na het in art. 3 bedoeld overleg, zijne beslissing langs denzelfden weg toezendt aan den directeur der school, enz. enz.

Voor hoefsmeden, voor wien eene heropleiding wordt gewenscht geacht, bieden de betrokken korpscommandanten, na overleg met den betrokken paardenarts gepleegd te hebben, op gelijke wijze tusschentijdsche voordrachten in.

Art. 7. De leerlingen zullen theoretisch en practisch onderricht genieten. Het theoretisch onderricht zal omvatten: de leer van den anatomischen bouw en de natuurlijke verrichtingen van den hoof en de daarin besloten deelen, voor zoover de kennis daarvan voor hen noodzakelijk is;

de leer van de verpleging van den hoof, zoomede van de wijze, waarop de hoefijzers moeten worden vervaardigd en van de regelen die bij de bevestiging onder den hoof in acht genomen dienen te worden, alsook van het ontstaan, de verpleging en het beslag van zieke hoeven.

Het practisch onderwijs zal gericht zijn op het verkrijgen van de vereischte vaardigheid in het besnijden enz. van den hoof, het maken van goed passende hoefijzers en het bevestigen van deze onder den hoof, zoomede in het bewerken van zieke hoeven en het aanmaken en onderleggen van daarvoor geschikte hoefijzers.

Art. 8. De leerlingen-hoefsmid genieten tijdens hunne opleiding een werk-geld naar bekwaamheid, als bedoeld bij enz. enz. (tegenwoordig bedraagt dit hoogstens f 0.25 per dag).

De directeur bepaalt — in verband met den graad van geoefendheid, het gedrag en den ijver van de leerlingen — het bedrag van de aan hen uit te keeren werkelden, met dien verstande dat een nieuwe leerling begint met het minimum.

Art. 9. De directeur der hoefsmidschool is belast met de opleiding der leerlingen-hoefsmid en is bevoegd, binnen de grenzen der algemeene voorschriften, de noodige maatregelen te treffen strekkende om het onderwijs zoo vruchtdragend mogelijk te doen zijn.

Na een af te nemen vergelijkend examen van wachtmeesters der cavalerie en artillerie, die voor benoeming tot onderwijzers in aanmerking zouden kunnen komen, zal de hoefsmid, die het best aan dat examen voldaan heeft, door den Insp. M. D. D. aangesteld worden tot opperwachtmeester-hoefsmid-onderwijzer.

Als leden van de examen-commissie zullen zitting nemen de directeur van de hoefsmidschool en twee door den Insp. M. D. D. aan te wijzen militaire paardenartsen.

De hoefsmid-onderwijzer, den rang van opperwachtmeester-hoefsmid bekleedende, kan bij ijverige plichtsbetrachting en bij goed voldoen in zijne betrekking na 4 jaar bevorderd worden tot adjudant-onderofficier-hoefsmid-onderwijzer.

De hoefsmid-onderwijzer draagt de uniform van het wapen, waarvan hij afkomstig is.

Art. 10. Als regel zal de leertijd der leerlingen den duur van 2 jaar niet overschrijden, tenzij voor de practische vorming van sommige leerlingen

een langere opleiding zal worden noodig geacht, dan wel de geregelde gang van het onderwijs, door ziekte of onvoorziene omstandigheden, gestoord is geworden; een en ander ter beoordeeling van den directeur.

Art. 11. De *theoretische* lessen worden uitsluitend door den directeur gegeven. De leerlingen zullen minstens 3 uren per week theoretisch onderricht ontvangen.

Het *practisch* onderwijs is, onder het algemeen toezicht van den directeur, toevertrouwd aan de hoefsmid-onderwijzers, die gehouden zijn alle aanwijzingen en wenken van den directeur rakende dit onderwerp, stipt op te volgen.

De hoefsmid-onderwijzers zijn verantwoordelijk voor het door de leerlingen verrichte werk.

Art. 12. De commandanten der bereden troepen te Tjimahi en de directeur der hoefsmidschool treffen in onderling overleg eene zoodanige regeling, dat, ten behoeve van het practische onderwijs aan de leerlingen, steeds een voldoende aantal paarden beschikbaar is, om aan de school te kunnen worden beslagen.

Art. 13. De werkuren voor den hoefsmid-onderwijzer en de leerlingen zijn: des morgens van 6 $\frac{1}{2}$ tot 10 $\frac{1}{2}$ uur, en des namiddags van 2 tot 4 $\frac{1}{2}$ uur, terwijl het theoretisch onderricht zal gegeven worden des namiddags van 12 tot 1 uur.

Onderwijzers en leerlingen zijn — door den commandant van het depot der mobiele artillerie bevolen inspectiën uitgezonderd — vrijgesteld van alle korps- en garnizoensdiensten.

Teneinde geschikt te blijven voor hun oorlogstaak, nemen zij eenmaal in de 14 dagen deel aan uitrukkende diensten bij een der bereden korpsen in het garnizoen en nemen zij voorts geregeld deel aan schietoefeningen met het wapen, waarmede zij in tijd van oorlog zijn bewapend, een en ander te regelen bij onderling overleg tusschen den directeur der hoefsmidschool en de betrokken korpscommandanten.

Op de dagen, dat zij aan uitrukkende diensten deelnemen, vervalt voor hen het onderricht op de school in de morgenuren en bij late terugkomst in het kwartier ook dat in de middaguren.

Art. 14. Van overtredingen, door de onderwijzers en leerlingen gedurende de werkzaamheden in de smederij gepleegd, wordt door den directeur mededeeling gedaan aan den commandant van het depot der mobiele artillerie, onder opgave der opgelegde straf en strafreden, of met verzoek om na onderzoek zoo noodig voor het opgegeven verzuim te straffen, waartoe die commandant alsdan het noodige verricht.

Art. 15. In het belang van de vorming der leerlingen kan de directeur een of meer van hen, die zich reeds eenige practische vaardigheid hebben eigen gemaakt, ter beschikking stellen van een der hoefsmeden in het garnizoen Tjimahi, een en ander in overleg met den betrokken korpscommandant aldaar en onder voorbehoud, dat bedoelde hoefsmeden — binnen billijke grenzen, ter beoordeeling van den directeur — verantwoordelijk blijven voor het begaan van mogelijke fouten of misslagen van den leerling bij het hoefbeslag.

Bij een te kort aan hoefsmeden bij het depôt der cavalerie te Bandoeng, kunnen bedoelde leerlingen onder dezelfde voorwaarden ook tijdelijk ter

beschikking worden gesteld van een der hoefsmeden belast met het beslaan der *recrutenpaarden* van genoemd korps.

Art. 16. Leerlingen in de termen vallende om tot hoefsmid te worden aangesteld, worden door den directeur der school door tusschenkomst van den Insp. M. D. D. bij den Insp. Cav. e. q. Insp. Art. of Insp. Inf. voorgedragen tot opname in het aanbevelingsregister voor hoefsmid.

Zij worden van de lijst der leerlingen afgevoerd en als dienstdoend hoefsmid bij een der korpsen ingedeeld.

Allen kunnen in afwachting van hunne indeeling bij den troep aan de hoefsmeden te Tjimahi worden toegevoegd.

Art. 17. De directeur brengt hen, die wegens lichamelijke ongeschiktheid, gebrek aan aanleg, wangedrag enz. daarvoor in de termen vallen, bij den Insp. M. D. D. voor ontslag als leerling-hoefsmid in aanmerking.

Ingeval laatstgenoemde verwijdering van den leerling van de school noodzakelijk acht, brengt hij dit ter kennis van den inspecteur van het wapen, waartoe de leerling behoort.

In afwachting van zijne indeeling bij den troep wordt hij van de lijst der leerlingen afgevoerd.

Art. 18. Eenmaal in de 6 maanden (15 Juni en 15 December) zal de directeur der school een kort verslag betreffende ijver, aanleg en vorderingen der leerlingen toezenden aan den Insp. M. D. D. die een uittreksel er van, den betrokken inspecteurs aanbiedt.

Art. 19. Nadere bijzonderheden betreffende de school, waarin dit voorschrift niet voorziet, worden door den directeur der school — voor zoover noodig in overleg met den commandant van het D^{ép}ôt der mobiele artillerie te Tjimahi — bij den Insp. M. D. D. voorgebracht.

Art. 20. Aan elk der leerlingen, die met goed gevolg een leergang aan de hoefsmidschool hebben doorloopen, zal een getuigschrift worden verstrekt.

Tevens zullen de leerlingen kosteloos ontvangen een handboek, hetwelk aan de school gebruikt wordt, teneinde hen in staat te stellen na het verlaten van die inrichting hunne theoretische kennis te blijven onderhouden.

Tjimahi, 12 Juni 1923.

KORTE MEDEDEELINGEN.

Mededeelingen van den Uitgever.

Tegelijk met deze aflevering wordt een papieren omslag toegezonden voor het laten inbinden van den jaargang 1923, n. 1. aan de abonné's, die den geheelen jaargang hebben ontvangen.

Wie echter prijs mocht stellen op de ontvangst van een halflinnen band, kan deze verkrijgen na toezending van f 1 vóór 5 Januari a. s. aan de Administratie van „De Hoefsmid”, Huygensplein 5 te 's-Gravenhage.

— **Cursus in hoefbeslag te Arnhem.** In 't begin van December is deze cursus aangevangen met 14 leerlingen.

— **Militaire Hoefsmidschool te Amersfoort.** De opperwachtmeester-hoefsmid Baartman van het 1e Reg. Huzaren, is 5 Nov. j.l. als hulp-instructeur aan voornoemde inrichting in dienst getreden.

— Examen voor het Rijksdiploma als hoefsmid, hetwelk te Utrecht is gehouden in de maand November 1923. Namen der geslaagden: H. Cremer te Eibergen (G.), F. Bakker te Dubbeldam, P. J. Dings te Valkenswaard, M. J. Crooymans te Waalre, J. Tj. Dijkstra te Stiens, C. J. G. van Dal te Klein Dongen, G. Siemons te Usselo, J. Alkema te Woltersum, K. Buursma te Eenrum, P. Bronkema te Eenrum, A. Bakker te Scherpenzeel, G. Bos te IJsselmuiden, J. Bos te Heinenoord, Lanting te Sleen, E. van Hurck te Sas van Gent, E. H. Leppink te Enschede, G. W. Kettering te Eibergen (O.), A. G. Hofman te Oude Pekela, J. H. Louwers te Hoogeloon, J. H. van Gompel te Hoogeloon, H. J. van de Kerkhof te Hezen, W. J. J. Hoefnagels te Asten, M. D. Kabboord te Farmsum, H. Hassing te Geersdijk (*met lof*), P. Homan te Bedum, P. Kuiper te Warfum, C. Keuning te Groningën, C. Kraayema te Uithuizen, L. Pluister te Kantens (*met lof*), F. H. Saathof te Heiligerlee, A. G. Th. van Langen te Zutphen, J. A. van Huuksloot te Zwijndrecht, J. Kloeze te Alteveer, A. Kamphof te Dwingelo, P. Geurs te Heukelom, G. A. Huyskens te Groenlo (*met lof*), Hazekamp te Nieuwe Schans.

— Toelatingsexamen tot den cursus ter opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag 1924. De „bijzonderheden” bedoelt in de betreffende advertentie in deze afl. luiden als volgt:

Zij die tot dit examen wenschen te worden toegelaten moeten den leeftijd van 23 jaar hebben bereikt en zich vóór 20 Januari a.s. met eigenhandig geschreven brief hebben gericht tot den directeur van het Instituut voor Hoefkunde der Veeartsenijkundige Hoogeschool, prof. Dr. H. M. Kroon te Utrecht, Biltstraat 172, onder overlegging van geboorteacte, het Rijksdiploma als hoefsmid (bedoeld in het Kon. besluit van 28 Febr. 1919 No. 85) en aanbevelingen uit vroegere werkkringen.

ADVERTENTIËN.

De Directeur-Generaal van den Landbouw brengt ter kennis van belanghebbenden, dat in de maand **JANUARI** aanstaande op nader te bepalen dagen aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht gelegenheid zal worden gegeven tot het afleggen van het toelatingsexamen tot den cursus ter opleiding van onderwijzers in **practisch hoefbeslag**.

Aanmeldingen moeten vóór **20 JANUARI 1924** zijn binnengekomen bij Prof. Dr. H. M. KROON te Utrecht, Biltstraat 172.

Voor nadere bijzonderheden zij verwezen naar de Ned. Staatsc.

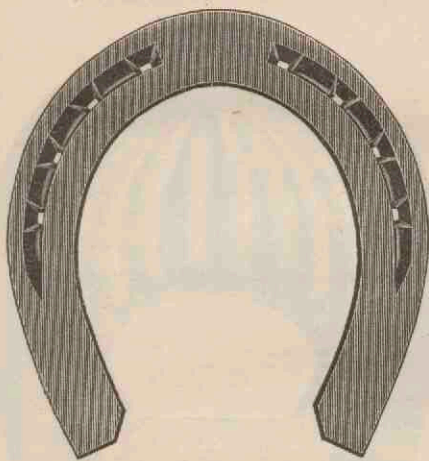
ATTENTIE!

Het Bestuur der Vereeniging van Rijks-Onderwijzers Hoefsmeden, verzoekt beleefd, aan hare leden de zaken, die zij behandeld wenschen te zien op de Algemeene Vergadering, de noodige stukken hiervoor in te zenden bij den Secretaris. Hiertoe is gelegenheid opengesteld tot en met **7 Januari 1924**.

H. v. WAASBERGEN, Oud-Beierland,
Secr. der Vereeniging Rijks-Onderwijzers Hoefsmeden

Wanneer gij het beste op gebied van hoef-
beslag wenscht, gebruikt dan

HELPMAN-HOEFIJZERS.

Ze zijn bodemnaauw, hebben schuin gestampte
gaten en een juiste verdeeling en plaatsing der
nagelgaten.

HELPMAN-HOEFIJZERS zijn niet noodeloos
zwaar; de verpakking weegt zoo goed als
niets en dus zijn ze **per stuk de goedkoopste**
aan de markt.

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

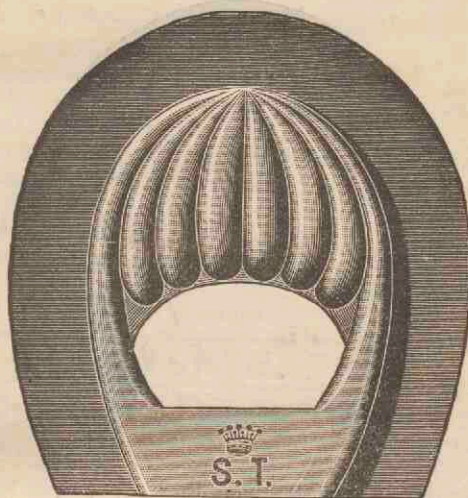
TEL. 1355

ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor Hoefbeslag.

Ster-Hoefnagels: meest uitgebreide sorteering in meer dan 60 maten en modellen voorradig.

Rubber-Hoefzolen: Uitsluitend van prima kwaliteit caoutchouc vervaardigd, dus niet van rubberafval.

Open en dichte luchtdrukzolen

voor VOOR- en ACHTERrijzers in 12 maten voorradig.

Zolen voor halve ijzers met hoog rubberkussen in 5 maten voorradig.

blokzolen, straalzolen, caoutchouc hielstukken, hoefranden, strijkringen, kunsthoorn, kurkkit.

IJsnagels, scherp nagels, kalkoenen, stiften, opruimers, hoef tangen, renetten, hoefraspen, hoefhamers, houwelingen, lasch- of welblad, laschpoeder enz.

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

TEL. 1355

ROTTERDAM.

